

SAVIVALDYBIŲ VIEŠŪJŲ BIBLIOTEKŲ MOKSLO TIRIAMOJI VEIKLA 2010–2015 METAIS

Elvyda SKUODYTĖ

Santrauka

Tiriamoji veikla, įvairios jos formos, o ypač moksliniai tyrimai ir inovacijos – viena iš svarbių Europos Sąjungos politikos strategijų, kuriomis kiekvienoje veiklos srityje siekiama įgyti patikimus instrumentus, sudarančius galimybę veikti joje atsakingai, užtikrinti, kad novatoriškos idėjos virstų paklausiais produktais ir (ar) paslaugomis, gerinančiomis žmonių gyvenimą, padedančiomis spręsti ir skubias, ir ilgalaikes visuomenės ar konkrečios bendruomenės problemas.

Savivaldybių viešųjų bibliotekų (SVB) mokslo tiriamoji veikla niekuomet nebuvo specialaus tyrimo objektas, tačiau šias bibliotekas taip pat veikia sunkiai prognozuojama vidinės ir išorinės aplinkos kaita, dažnai tvirtinama, jog jų tikslams stinga aiškumo, o veiklos rezultatai sunkiai išmatuojami. Manoma, jog šiame sektoriuje rečiau nei kitose bibliotekų sistemose tiriamos veiklos plėtros tendencijos, planai, vadybiniai sprendimai grindžiami mokslo duomenimis, menkai kontroliuojamas jų įgyvendinimas, matuojama įvairių veiksmų įtaka, vertinami pasiekti rezultatai. Mokslo tiriamosios veiklos metodais gaunama informacija nelaikoma sprendimų priėmimo ištekliumi, nėra praktinės patirties rengiant prognozes ir panaudojant tam socialinio modeliavimo metodus.

Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kokia yra mokslo tiriamosios veiklos būklė SVB sektoriuje, suprasti, ar ir kiek jame yra intelektualio įdirbio kuriant naujas žinias ir (ar) taikant jas praktinėje bibliotekų veikloje.

Tyrimo rezultatai leidžia pastebėti, kad sektoriuje nėra patikimų susitarimų nei dėl šios veiklos terminijos, nei dėl turinio, nei dėl procedūrų. Nors sektoriaus veiklos laukas tyrinėjamas gana intensyviai, SVB indėlis į tiriamąją veiklą sektoriuje kuklus, veiklos institucionalizavimo lygis žemas. Didesnė savarankiškai atliktų tiriamojo pobūdžio darbų dalis sektoriuje nedokumentuojama, o dokumentuoti darbai retai atitinka tam keliamus reikalavimus; mokslo tiriamosios veiklos instrumentai nepanaudojami realioms bibliotekų veiklos problemoms nustatyti, parengti pasiūlymai irgi neatitinka realių bibliotekų poreikių, taigi ir vadybiniai ar technologiniai sprendimai, priimti jų pagrindu, tampa nepatikimi.

Tyrimo rezultatai įtikinamai parodo, kad ir mokslinių tyrimų, ir informacinės analitinės veiklos kompetencijos sektoriuje yra nepakankamos. Struktūrinis bibliotekų kapitalas arba nevaldomas, arba tai daroma neefektyviai. Nustatyta neatitiktis tarp veiklos dokumentuose reglamentuojamų nuostatų ir realiai atliekamų darbų, smarkiai skiriasi sektoriuje rengiamų informacinių analitinių darbų (metų veiklos ataskaitų) autorių, jų vadovų ir išorės ekspertų vertinimai.

Deklaruodami mokslo tiriamosios veiklos teorinę reikšmę, jos svarbą bibliotekoms ir jų įsitvirtinimui socialinėse struktūrose, dauguma SVB vadovų ir SVB darbuotojų nemato sektoriaus bibliotekų kaip šios veiklos organizatorių ir savarankiškų vykdytojų. Jie renkasi veiklos modelį, kai šios srities intelektualiniai sprendimai ir įgyvendinimo praktika telkiami stambesnėse korporatyviniuose struktūrose, pirmenybę teikdami Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai (LNB), iš dalies – apskričių viešosioms bibliotekoms (AVB). Aukštosios mokyklos nelaikomos pagrindinėmis šios veiklos partnerėmis.

1. TYRIMO PAGRINDIMAS IR METODIKA

1.1. Tyrimo pagrindimas

Bibliotekinių procesų informatizavimas, stiprėjantis bibliotekų veiklos intelektinis dėmuo, auganti konkurencija informacinių ir kultūros paslaugų srityje, pavojus išnykti, pasimesti šių paslaugų rinkoje skatina bibliotekas laiku ir tinkamai reaguoti į permainas, įtaigiai ir teisingai informuoti visuomenę apie savo galimybes dalyvauti paslaugų rinkoje ne tik teikiant kokybiškas paslaugas, bet ir išsaugant institucinę identitetą. Įvairiapusės analizės ir vertinimų taip pat reikalauja ir būtinybė bibliotekose dirbančiam darbuotojui suvokti save kaip profesinės veiklos subjektą. Negalime kalbėti apie bibliotekų darbuotojų profesinę savimonę, kol neturėsime pakankamai žinių apie bibliotekas ir bibliotekininkus. Moksliniai ir rinkos tyrimai, informacinė analitinė veikla yra vieni iš patikimiausių būdų gauti reikalingų žinių apie pokyčius, instrumentai, sudarantys galimybę išsiaiškinti realią būklę viešųjų bibliotekų (VB) sektoriuje. Jie turėtų būti itin kruopščiai vertinami ir naudojami.

Atliekant tiriamąją veiklą nustatomi organizacijoje ir jos išorinėje aplinkoje vykstantys pokyčiai, visuomenės ir (ar) jos dalies – aptarnaujamos bendruomenės poreikių plėtros tendencijos, užtikrinamas nuolatinis atgalinis bibliotekos, visuomenės ir bendruomenės ryšys. Šiais argumentais paprastai grindžiamas kultūros tyrimų aktualumas ir praktinė nauda.

Tyrimų poreikis tampa ypač aktualus ir dėl XX amžiaus pabaigos socialinių, ekonominių ir politinių, taip pat esminių visuomenės struktūrų pokyčių. Bibliotekų skaitytojų (vartotojų) sritis, ilgą laiką buvusi beveik nepaveikta permainų, šiuo metu yra sparčiai kintantis bibliotekos veiklos objektas: formuojasi sudėtinga, daugialypė bibliotekos vartotojų struktūra, didėja diferenciacija ir pagal skaitytojų aktyvumą, ir pagal naujus kriterijus (užsiėmimo sritį, gyvenimo stilių, pajamas, santykį su informacijos šaltiniais ir kt.), kinta šios grupės mentalitetas. Vienas svarbiausių tiriamosios

veiklos uždavinių yra patikimai išskirti naujus diferencijuojančius rodiklius, nustatyti jų poveikį vartotojo elgesiui, atskleisti ryšį tarp skaitytojo charakteristikų ir jo socialinių požymių.

Nuolat kintant žmonių poreikiams, aktuali ir patikima informacija apie juos gyvybiškai reikalinga bet kuriai paslaugas teikiančiai organizacijai. Ieškant sprendimų bibliotekose, būtina remtis vartotojų, taip pat ir tų žmonių, kurie jose nesilanko, poreikių analize. Tik gerai žinodamos šiuos poreikius, naudodamos patikimus diagnostikos metodus, bibliotekos turės pagrindą spręsti, kaip joms organizuoti savo informacijos išteklių kompleksavimo politiką, naudoti informacinio aptarnavimo formas ir metodus.

Reikalinga strateginė informacija ir apie besikeičiantį socialinį bibliotekos veiklos kontekstą. Kultūros tyrinėtojai jau ketvirtą dešimtmetį analizuoja ir aprašo kintantį kultūros modelį [10], kuris formuojasi radikaliai kintant rinkoms ir sparčiai atsinaujinant technologijoms. Šiandien daugybei žmonių prieinama interaktyviose aplinkose pateikta tekstinė, garso, vaizdo ir duomenų bazių informacija. JAV medijų tyrinėtojas H. Jenkinsas, apibūdindamas šį kultūros raidos etapą kaip *dalyvaujamąją kultūrą*, teigia, kad šiame etape kultūra beveik nekuria kliūčių meninei kūrybai ir pilietiniam įsitraukimui. Dar daugiau – ji itin skatina ir kūrybą, ir dalijimąsi kūriniais ir yra pagrįsta tam tikra neoficialia edukacija, kurią pasitelkę patyrę dalyviai perduoda žinias naujokams [žr. 10, p. 91]. Tokioje aplinkoje kultūros organizacijos veikia kraštutinio neuztikrintumo sąlygomis, taigi jos susiduria ir su poreikiu kitaip organizuoti veiklą. Negebėjimas pažinti arba atsisakymas pripažinti šiuos pokyčius gali reikšti tik tai, kad organizacija vis mažiau galės pasiūlyti paslaugų potencialioms auditorijoms, nusiteikusioms aktyviai dalyvauti kūrybinuose procesuose.

Šioje situacijoje susiduriama ir su kitais iššūkiais. Prieš skirdamos nemažai išteklių vienai ar kitai inovacinei veiklos sričiai, investuodamos į naujas paslaugas ar įrangą, bibliotekos ne tik turi išlaikyti pusiausvyrą tarp tradicinių jos paslaugų ir investicijų, bet ir atskirti, kas iš tiesų yra tik praeinanti mada, o kas ilgalaikis ir socialiai reikšmingas pokytis. Naujovių

diegimo praktika tampa ypač svarbi keičiantis bibliotekų veiklos aplinkybėms – šios įstaigos privalo teikti aukštos kokybės paslaugas su mažėjančiais ištekliais ir operaciniais gebėjimais. Kadangi inovacijoms reikalingų žinių gavimas tiesiogiai siejamas *su moksliniais tyrimais ir plėtra*, svarbu turėti patikimų žinių, ar mokslinė veikla yra viešųjų bibliotekų veiklų sąrašuose, kaip ji suprantama ir koks jos vaidmuo viešųjų bibliotekų veiklų struktūroje. Tik turėdami tokių žinių galėsime modeliuoti bendrąją viešųjų bibliotekų veiklos praktiką nacionalinės mokslinės veiklos sistemos kontekste.

Taigi tyrimai bibliotekose būtini. Be abejo, ir sociologiniai tyrimai, ir rinkodaros metodai viešosiose bibliotekose nėra visiškai nauja praktika. Tačiau nedidelėse bibliotekose, kokios dažniausiai ir yra SVB, aptarnaudami vartotojus bibliotekininkai dažniausiai remiasi savo patirtimi, nors dažnai tokios žinios paviršutiniškos ir niekuo nepagrįstos. Užuoat kūrusios ir diegusios inovatyvius produktus ir paslaugas, bibliotekos dažniau vejasi tikrovę, tiria pokyčius, kai jie jau tampa stabiliu, besikartojančiu reiškiniu. Kita vertus, be atodairos, nesirinkdamos diegia naujoves, nors šios pirmiau turėtų būti „patikrintos“, „paragautos“ mokslo ir jo aprobuotos. Reikalingi išsamūs tyrinėjimai, nes mitai apie bibliotekas (taip pat ir apie vis mažėjančią bibliotekų lankymą) plinta, nors iš kai kuriose užsienio šalyse atliktų darbų galima spręsti priešingai: bibliotekos atlieka didžiulį vaidmenį visuomenės gyvenime ir jis turi ir gali būti stiprinamas. Akivaizdu, jog bibliotekoms būtina tapti „matomesniu“ socialiniu institutu. Modernizuotos ir tinkamai finansuojamos šios įstaigos visiškai gražina „įdėtas“ investicijas. Labai svarbu išgvildinti ir daugybę kitų problemų – kad ir paslėptas masinės sąmonės struktūras: vertybines nuostatas, motyvacijas, susiformavusius stereotipus ir t. t. Tik šios žinios leis nustatyti bibliotekų veiklos pokyčiams svarbius reiškinius ir jų priežastis, neapsiribojant vien vartotojų „pasitenkinimo“ ar „nepasitenkinimo“ vertinimais.

SVB mokslo tiriamoji veikla Lietuvoje niekuomet nebuvo specialaus tyrimo objektas. O ji tampa gana sudėtinga problema dėl daugybės neapibrėžtumų ir vieno požiūrio į šią veiklą profesinėje bendruomenėje

stokos. Mokslinės veiklos instrumentai (analizė, vertinimas, palyginimas, apibendrinimas ir t. t.) naudojami daugelyje bibliotekų veiklos sričių: vadyboje – pagrindžiant organizacinius sprendimus, rengiant atskiras veiklos sritis reglamentuojančius dokumentus; gamybinėje veikloje – randant naujus pažangius veiklos metodus ir pritaikant juos bibliotekos gamybiniams procesams ir procedūroms tobulinti, rengiant rekomendacijas, naujovių apžvalgas ir konsultacijas; teikiant bibliotekos paslaugas, didinant prieigą prie bibliotekose turimų žinių, atskleidžiant turimus bibliotekose išteklius, jų visuomeninę vertę ir turinį. Viena bibliotekos veiklos sritis – metodinė veikla – iš esmės remiasi moksline pažintine funkcija; praktikoje ji glaudžiai susijusi ir persipynusi su moksline veikla, nes abiejų šių veiklos sričių rezultatai vertinami remiantis naujoviškumo pozicijomis, matuojant jų reikšmingumą pagal tai, ar jų rezultatuose yra naujoviškumo elementų, padedančių augti bibliotekų veiklos efektyvumui ir kokybei.

Šiandien nėra aiškiai sutarta dėl ribos tarp „grynojo“ mokslinio tyrimo ir rinkos tyrimo. Bibliotekinės (kaip ir bet kurios kitos rinkodaros) užnugaryje visuomet galima pamatyti visą sociologinių mokslų kompleksą. Nors pagrindiniai rinkodaros objektai yra poreikis, pasiūla ir jų santykis, šių santykių pagrindas ne vien ekonominis: tai ir socialinės normos, socialiniai lūkesčiai, socialiniai vaidmenys, ir socialiniai mainai. Bibliotekinė rinkodara, kuri dažniausiai analizuoja bibliotekininko (bibliotekos) ir vartotojo socialinius vaidmenis, nustato šių socialinių veikėjų tarpusavio lūkesčius, ieško efektyvių būdų juos tenkinti. Socialiniai mainai priklauso nuo pozicijų (demografinių, ekonominių, politinių, kultūrinių ir pan.), kurias atskiri individai užima visuomenėje, taip pat nuo bibliotekos turimų produktų ir paslaugų, kurias ji gali tokiems mainams pasiūlyti. Taigi akivaizdu, kad šie klausimai keliami ne tik rinkos, bet ir mokslinių tyrimų kontekste. Dėl to ir tai, kodėl konkretus tyrimas priskiriamas tam tikros rūšies tyrimams, dažnai priklauso ir nuo tyrėjo, jo žinių ir keliamų tikslų, tiksliau – jo mokėjimo sukurti tam tikrą „sociologinį požiūrį“ į tyrinėjamą problemą, gebėjimo atliekamą tyrimą padaryti įdomų platesnei auditorijai, ne tik konkrečiai bibliotekai.

VB sektoriuje galima nujausti vadybinių kompetencijų stygių, ypač veiklos dokumentų rengimo srityje. Remiantis bibliotekų praktinės veiklos analizių duomenimis taip pat galima spėti, kad sektoriaus bibliotekoms vadovaujančių (ir veiklos dokumentus kuriančių) asmenų nuostatos dėl mokslo tiriamosios veiklos yra nenuoseklios: dažniau ji laikoma papildoma, šalutine, atsitiktine, tikimybine, atliekama, kai „reikia“, t. y. kai tokius veiksmus diktuoja išorės subjektai (bibliotekos savininkas, projektinės veiklos rėmėjas ar organizatorius, regioninis ar nacionalinis metodikos centras, konkurentas ar pažengęs šioje srityje partneris ir pan.). Dažniausiai siekiama „apsidrausti“ ir užsitikrinti, kad, esant būtinybei, galima būtų pavesti tam tikrus darbus konkrečiam darbuotojui, neturint tikslo sukonstruoti šios veiklos valdymo modelį, užtikrinantį sistemingą jos planavimą, organizavimą ir įgyvendinimą.

Procesų valdymo teorijos ir praktikos klausimai bibliotekų vadybos srityje nagrinėjami retai, o ir valdymo teorijoje veiklos procesų ir valdymo procesų sąveikos mechanizmas išanalizuotas nepakankamai, tad ir mokslo tiriamosios veiklos valdymo modeliai bibliotekose dažniausiai nėra tikslingai ir profesionaliai kuriami ir dokumentuojami. Tikėtina, jog dėl šios priežasties šie modeliai turėtų būti neištobulinti, fragmentiški arba nenuoseklūs, neatspindintys to, kas svarbiausia. Ši aplinkybė taip pat gali prisidėti prie to, kad ir pati veikla taptų formali, neturinti didesnės praktinės reikšmės, nes realioje veikloje formaliai sukonstruotų modelių nepaisoma arba paisoma tik iš dalies. Situaciją labiausiai sunkina tai, kad neturime ir aiškiai, tiksliai apibrėžtų šio konkretaus proceso parametrų: neaiškus ir tiksliai neapibrėžtas proceso turinys; nenustatyta tvarka ir seka, kaip turi vykti procesas; neaišku, kas yra tikrieji proceso dalyviai ir koks kiekvieno jų indėlis ir vaidmuo jį vykdant. Taigi per menkai išanalizuota mokslo tiriamosios veiklos situacija SVB sektoriuje yra akivaizdi problema.

Tyrimo tikslas – apibendrinti šešerių metų (2010–2015 m.) mokslo tiriamojo darbo patirtį SVB, išanalizuoti šiuo laikotarpiu atliktų mokslinių tyrimų ir kitos tiriamosios veiklos praktiką.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) išanalizuoti mokslo tiriamosios veiklos terminiją, vartojamą SVB veiklos dokumentuose, šios veiklos organizavimo ir valdymo viešosiose bibliotekose nuostatas ir jų reglamentavimo praktiką;
- 2) nustatyti, kokios mokslo tiriamosios veiklos formos (moksliniai tyrimai, rinkos tyrimai, tyrimai, reikalingi vadybiniam sprendimams priimti, analitinės ataskaitos) paplitusios SVB sektoriuje, ir įvertinti, kaip atlikti darbai atitinka kokybės kriterijus;
- 3) ištirti mokslo tiriamosios veiklos rezultatų sklaidos ir panaudojimo patirtį viešosiose bibliotekose;
- 4) išsiaiškinti mokslo tiriamosios veiklos plėtros galimybes viešosiose bibliotekose.

Pagrindinės tyrimo sąvokos

Analitinė ataskaita – dokumentas, kuriame pateikiamas išsamus studijuojamo objekto ar nagrinėjamo klausimo tyrimas: argumentuojamas darbo aktualumas, nusakomas jo tikslas ir pagrindiniai uždaviniai, apibūdinami šaltiniai, kuriais remiantis tyrinėjamas klausimas ar objektas, analizuojamos svarbiausios temos, pateikiamos argumentuotos išvados ir gautų rezultatų produktyvumo įvertinimas, tolesnės raidos prognozė. Svarbiausias analitinės ataskaitos elementas yra analizės metodas; dažniausias veiklos analizės pagrindas – veiklos rezultatų ir siekiamų (planinių) tikslų palyginimas.

Dalyvavimo tyrimuose funkcija – atlikti dalį su tyrimu susijusių darbų, pavyzdžiui, parengti anketą, surinkti duomenis, apibendrinti duomenis ir pan.

Informacinė analitinė veikla – profesinė veikla, kurią sudaro tikslinga duomenų (informacijos) paieška, surinkimas, kokybiško informacijos turinio perteikimas (duomenų analizės ar jų apdorojimo būdu) ir produktyvus tokios informacijos panaudojimas profesiniams uždaviniams spręsti. Socialinėje srityje, politikoje ir versle informaciniai analitiniai darbai skirti

visų pirma vadybiniams poreikiams tenkinti, t. y. įvairių įstaigų, visuomeninių, verslo ir politinių organizacijų vadovų reikmėms.

Mokslo tiriamoji veikla – sistemingai atliekamas kūrybinis pažinimo darbas, apimantis bibliotekose atliekamus mokslinius tyrimus, rinkos tyrimus ir (arba) tyrimus, reikalingus vadybiniams sprendimams parengti, įvairius analitinius darbus, kuriais siekiama spręsti praktinius uždavinius, taip pat veiklas skleidžiant informaciją apie tiriamųjų darbų rezultatus ir integruojant juos į bibliotekų praktiką.

Rinkos tyrimas ir viešosios nuomonės apklausa – rinkos galimybių, informuotumo, prekių ir paslaugų priimtimumo ir pažinimo, vartotojų pirkimo įpročių tyrimas, siekiant skatinti pardavimą ir kurti naujas prekes ir paslaugas, įskaitant statistinę rezultatų analizę; viešosios nuomonės apie politiką, ekonomiką ir socialines problemas tyrimas ir statistinė jo rezultatų analizė.

Taikomieji moksliniai tyrimai – eksperimentiniai ir (arba) teoriniai pažinimo darbai, atliekami norint gauti naujų žinių ir pirmiausia skiriami specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti.

Tyrimų vykdymo funkcija – savarankiškai atlikti visus su tyrimu susijusius darbus (parengti tyrimo programą ir dokumentus, surinkti ir apibendrinti duomenis, parengti tyrimo ataskaitą).

1.2. Tyrimo metodika

Tyrimui atlikti pasirinktas koordinuotojo tyrimo būdas. Darbas atliktas dalyvaujant LNB (tyrimui vadovaujanti ir tyrimą koordinuojanti institucija), bendradarbiaujant (partnerių teisėmis) su apskričių viešosiomis bibliotekomis (5):

- Kauno apskrities viešąja biblioteka,
- Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešąja biblioteka,
- Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka,
- Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešąja biblioteka ir
- Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešąja biblioteka (VAVB).

Parengta originali tyrimo metodika; tyrimo kartotinumų galimybę užtikrina parengtos išsamios rekomendacijos [18], kuriose pateiktas tyrimo pagrindimas, tikslai ir uždaviniai; duomenų palyginamumą užtikrina unifikuoti duomenų registravimo blankai. 8 priedus (12 dokumentų) parengė LNB tyrimo koordinatorius, 1 dokumentą (7 priedą) parengė VAVB specialistė. Tyrimo dokumentai buvo aptarti ir suderinti su visais tyrimo dalyviais ir, suderinus su tyrimo partneriais, pagal pasiūlymus patikslinti.

Tyrimas atliktas naudojant kiekybinius ir kokybinius tyrimo metodus. Buvo atlikta bibliotekų veiklą reglamentuojančių dokumentų (bibliotekų nuostatų, struktūrinių padalinių, personalo pareigybių nuostatų) ir jų turinio analizė, mokslo tiriamosios veiklos proceso organizavimo SVB duomenų (struktūrų formavimo, funkcijų pasiskirstymo ir pan.) analizė; SVB savarankiškai parengtų mokslo tiriamųjų darbų (jų tematikos, formos, apimties, paskirties aspektu, pagal iš anksto parengtus kriterijus) analizė ir vertinimas; kitų institucijų tiriamuoju laikotarpiu SVB tyrimo lauke parengtų darbų statistinių duomenų analizė pagal parengtą unifikuotą formą; SVB atliktų mokslo darbų ir jų rezultatų sklaidai skirtų priemonių analizė, SVB parengtų metų veiklos ataskaitų analizė ir vertinimas (pagal iš anksto parengtus vertinimo kriterijus); bibliotekų vadovų ir darbuotojų, kurių funkcijos susijusios su tiriamosios veiklos organizavimu, valdymu ir įgyvendinimu, anketinė apklausa.

Bibliotekų veiklos dokumentus analizavo AVB tyrėjai. Nuostatai, kiti tyrimui reikalingi dokumentai, kurie rasti viešai prieinami interneto svetainėse (59 SVB), buvo peržiūrėti *de visu*, išanalizuotas jų turinys; išrašus iš struktūrinių padalinių ir pareigybių nuostatų, kuriuose reglamentuojamos tiriamosios veiklos funkcijos, taip pat duomenis apie šias funkcijas vykdančius darbuotojus pateikė regionų SVB (54 SVB), surašydamos juos į tam parengtus unifikuotus duomenų lapus. Anketuoti buvo parengti originalūs klausimynai (pagrindinė rengėja – LNB, žr. 8, 9 priedus), jie aptarti ir suderinti su AVB specialistais.

Po konsultacijų su AVB tyrėjais šio tyrimo kontekste nutarta never-
tinti ir į tiriamųjų darbų sąrašus neįtraukti kraštui (bendruomenėms,
kaimams, istorijoms, atskiriems kultūros ar atminties objektams) doku-
mentuoti skirtų darbų, taip pat ir kitų bibliotekinei kraštotyrai priskiriamų
darbų (bibliotekų istorijų, metraščių, kronikų ir pan.) dėl jų išskirtinumo
ir su tuo susijusio poreikio sukurti atskirą šių darbų vertinimo metodiką.
Tyrėjų manymu, būtų racionalu atskirai patyrinti SVB krašto dokumen-
tavimo darbų rengimo praktiką, nes ši veikla yra, o ir ateityje turėtų būti
viena reikšmingiausių šių institucijų veiklos sričių.

SVB metų veiklos ataskaitos šiame tyrime vertinamos kaip doku-
mentas, kuris turėtų atitikti *analitinės ataskaitos* kategorijai priskiriamus
darbus. Remiantis šiam dokumentui parengti skirtomis rekomendacijomis
[4, 5, 6, 7, 8, 9] ir viešųjų bibliotekų praktika, daroma prielaida, jog tai
vienas iš pagrindinių bibliotekų veiklos įsivertinimo būdų, kurio rezul-
tatais remiamasi formuojant bibliotekų vadybos kultūrą, instrumentas,
padedantis suvokti savo instituciją kaip visumą, ir sutarti dėl jos tobuli-
nimo kryptių.

Vertinant šiuos darbus remtasi informacinio analitinio darbo žanrui
keliamais metodologiniais reikalavimais, kurie suformuluoti kaip tam tikri
principai. Svarbiausi – moksliskumas, kompleksiskumas, sistemingumas,
objektyvumas, tikslumas, patikimumas, veiksmingumas, operatyvumas
ir efektyvumas. Vadovautasi nuostata, kad, nepaisant šių reikalavimų,
analizės tikslai iš esmės lieka nepasiekti, o jos rezultatai negali būti efek-
tyviai panaudoti pagrindžiant organizacijos plėtros strategijos ar politikos
sprendimus.

Buvo sutarta, kad veiklos analizė laikoma tinkamai atliekama,
jeigu:

- vertinami reiškiniai, procesai, veiklos rezultatai susieti su vals-
tybėje (regione, savivaldai priskirtoje teritorijoje) įgyvendinama
ekonomine, socialine, ekologine, kultūros politika ir galiojan-
čiais teisės aktais;

- analizė paremta mokslo žiniomis, t. y. analizuojamos srities teorinėmis nuostatomis, paisoma toje veiklos srityje nustatytų dėsnių, pritaikant mokslo, technikos ir technologijos naujoves, naudojantis pažangiąja patirtimi ir naujausių tyrinėjimų rezultatais;
- analizė yra kompleksinė; analizuojamos visos veiklos grandys, visų organizacijos struktūrinių darinių veikla ir įvertinami atskirų organizacijos veiklų priežastiniai priklausomybės ryšiai;
- kiekvienas analizuojamas objektas vertinamas kaip sudėtinga dinamiška sistema, kurią sudaro tam tikru būdu tarpusavyje ir su išorine aplinka susiję elementai (sistemingumo principas); kiekvienas tų elementų taip pat turėtų būti analizuojamas atsižvelgiant į analizuojamo objekto vidinius ir išorinius ryšius, kiekvieno iš tų elementų tarpusavio priklausomybę ir tarpusavio pavaldumą;
- veiklos analizė yra objektyvi, konkreti ir tiksli, paremta patikima, patikrinta informacija, realiai atitinkančia objektyvią tikrovę, o išvados – tiksliais skaičiavimais (organizacijoje, kurios veikla analizuojama, turėtų būti nuolat tobulinami reikalavimai, keliami veiklos duomenų apskaitai, ir analizės metodika);
- analizė yra veiksminga; ji turi daryti įtaką organizacijos veiklai ir jos rezultatams, padėti atskleisti darbo procesų, technologijos ar kitokių institucijoje padarytų sprendimų spragas, netikslumus, aplaidumą darbe ir pan.; taip pat svarbu, kad apie analizės rezultatus būtų informuota ir organizacijos vadovybė, nes tik taip jos rezultatai galėtų būti praktiškai naudojami organizacijos vadybai, rengiant konkrečias priemones, koreguojant ir tikslinant plano duomenis; priešingu atveju analizės tikslai taip pat nepasiekiami;
- analizė atliekama planingai ir sistemingai; tokia veikla turi būti planuojama, konkretūs įpareigojimai paskirstomi veikiantiems asmenims (pareigybėms) ir užtikrinama jų vykdymo kontrolė.

Darbe analizuojamos SVB dvejų metų (2010 m. ir 2015 m. – palyginti ir pokyčiams įvertinti) veiklos ataskaitos.

Atliekant tyrimą analizuotos ataskaitos buvo sugrupuotos pagal atskirų regionų teritorijose veikiančias SVB; jas vertino AVB tyrėjai. Ir nors ataskaitų kokybė vertinta pagal tyrimo koordinatoriaus parengtus, visų tyrimo dalyvių apsvaistytus ir suderintus vienodus vertinimo kriterijus, vis dėlto galima tikėtis tam tikrų, tiesa, nereikšmingų vertinimo skirtumų, o tai apskritai būdinga ekspertų vertinimui. Tai neišvengiama dėl skirtingos tyrimą atliekančių vertintojų profesinės patirties, įgūdžių ir kompetencijų informacinės analitinės veiklos srityje, taip pat dėl ekspertų skirtingų charakterio savybių: reiklumo, principingumo, pagaliau sukauptų žinių kiekvienoje metų veiklos ataskaitoje analizuojamų veiklų srityje.

Vertinti du pagrindiniai šių darbų komponentai: bibliotekos veiklos turinio (atskirų veiklos sričių) analizės kokybė ir darbo įforminimo, jo struktūros pasirinkimo ir pateikimo (vaizdinės raiškos, iliustravimo) kokybė. Ir šios dalys, ir visas konkrečioje SVB atliktas darbas buvo vertinamas pagal 5 balų sistemą (1 lentelė) papildant šią sistemą nuliniu vertinimu (vertinimo kriterijus žr. 5 priedė).

1 lentelė. *Metų veiklos ataskaitų kokybės vertinimas (balais)*

Vertinimas	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Silpnai	Nepatenkinamai	Nevertinta
Balų skaičius	5	4	3	2	1	0

1.3. Tyrimo dalyviai

Tyrimo duomenys buvo renkami iš 59 SVB (98,3 proc. viso sektoriaus bibliotekų tinklo, N=60); jų rinkimą organizavo, į parengtus duomenų blankus įrašė ir susistemino AVB specialistai (tyrimo partneriai). Iš atskirų SVB surinkta informacija (duomenų blankai) persiųsti LNB, čia sudarytas bendras duomenų masyvas; jo pagrindu parengta bendroji tyrimo ataskaita. AVB (5) kiekviena atskirai apibendrina joms priskirtų SVB pateiktus duomenis (*duomenis apie regionų bibliotekas žr. 2 lentelėje*), savarankiškai parengė tyrimo dalis, atskleidžiančias kiekvieno regiono SVB situaciją atsižvelgiant į tiriamą problemą.

6 SVB (10,2 proc. visų tyrime dalyvavusių bibliotekų, N=59) pateikė ne visus tyrimo dokumentuose numatytus surinkti ir veiklos analizei reikiamus duomenis. Klaipėdos regiono bibliotekos (11 SVB, arba 18,6 proc. visų tyrime dalyvavusių bibliotekų, N=59) nepateikė duomenų apie SVB savarankiškai atliktus mokslo tiriamajai veiklai priskiriamus darbus.

Tyrimu siekta nuodugniai išsiaiškinti, kaip SVB sukonstruotas mokslo tiriamosios veiklos organizavimo modelis, todėl buvo numatyta ne tik nustatyti, kurioms pareigybėms ši veikla pavedama, bet ir einančių šias pareigas darbuotojų formalų pasirengimą arba potencialias žinias, reikalingas tinkamai atlikti šiai veiklai priskiriamus darbus. Tam bibliotekos buvo prašytos pateikti tokius duomenis – surašyti juos specialiai parengtuose duomenų blankuose (*1 priedas, 2 ir 3 lentelės*).

Apklausiai pasirinkta tikslinė atranka: vienas klausimynas buvo siunčiamas bibliotekų vadovams, kitas – bibliotekų darbuotojams. Darbuotojų sąrašas buvo suderintas su AVB tyrėjais ir sudarytas remiantis bibliotekų pateiktais duomenimis apie tuos iš jų, kuriems pagal pareigines instrukcijas SVB veiklos dokumentuose nustatyta mokslo tiriamosios veiklos funkcija.

Anketinėje apklausoje iš 59 SVB vadovų (direktorių pareigybės) dalyvavo ir į klausimus atsakė 43, arba 72,9 proc. visų tyrime dalyvavusių bibliotekų vadovų (*2 lentelė*); aktyviausi tyrimo dalyviai regionų lygmeniu Šiaulių regione (81,8 proc. visų tyrime dalyvavusių regiono bibliotekų, N=11), apskričių lygmeniu – Marijampolės apskrities (Kauno regionas) direktoriai (100,0 proc. visų apskrities SVB, N=5); pasyviausi regionų lygmeniu – Panevėžio regiono SVB (54,5 proc. visų tyrime dalyvavusių SVB, N=59), apskričių lygmeniu – Utenos apskrities SVB (Panevėžio regionas) vadovai (20,0 proc. visų tyrime dalyvavusių bibliotekų, N=5).

2 lentelė. *Dalyvavusių tyrime SVB ir jų vadovų (direktorių, atsakiusių į anketos klausimus, skaičius ir dalis (proc.) SVB tinklų struktūroje*

Eil. Nr.	Regionas	Apskritis	Yra SVB (skaičius)	Tyrime dalyvavo SVB		Tyrime dalyvavo SVB vadovų (skaičius ir dalis (proc.) vadovų struktūroje)	
				tyrinėta veikla	dalis (proc.) SVB tinkle	atsakė į klausimus	atsakė vadovų (proc.)
1.	Kauno		13	13	100,0	10	76,9
		Kauno	8	8	100,0	5	62,5
		Marijampolės	5	5	100,0	5	100,0
2.	Klaipėdos		11	11	100,0	8	72,7
		Klaipėdos	7	7	100,0	5	75,0
		Tauragės	4	4	100,0	3	71,4
3.	Panevėžio		12	11	91,7	6	54,5
		Panevėžio	6	6	100,0	5	83,3
		Utenos	6	5	83,3	1	20,0
4.	Šiaulių		11	11	100,0	9	81,8
		Šiaulių	7	7	100,0	6	85,7
		Telšių	4	4	100,0	3	75,0
5.	Vilniaus		13	13	100,0	10	76,9
		Vilniaus	8	8	100,0	7	87,5
		Alytaus	5	5	100,0	3	60,0
Iš viso			60	59	98,3	43	72,9

Anketinėje darbuotojų apklausoje dalyvavo 349 SVB darbuotojai (3 lentelė). Šios tiriamųjų respondentų imties dydis apskaičiuotas pagal formulę $n=1/(\Delta^2 + 1/N)$ ir proporcingai paskirstytas kiekvienai AVB, atsižvelgiant į šiuose regionuose tiriamojoje veikloje dalyvaujančių darbuotojų skaičių (duomenys buvo surinkti iš anksto, jais remiantis anketų skaičius paskirstytas teritorijoje). Generalinė visuma – profesionaliųjų bibliotekinių pareigas ėjusių SVB darbuotojų skaičius 2016 m. (N=2471), o pagrindiniai apklausos subjektai – pagrindinių SVB sistemų (toliau – centrinių) bibliotekų darbuotojai (N=991). Pastaroji grupė apklaustų ir atsakiusių į anketos klausimus SVB darbuotojų struktūroje sudaro 66,8 proc. visų tyrimo dalyvių (233 darbuotojai, N=349), o teritoriniuose padaliniuose dirbantis personalas – 30,4 proc. visų tyrimo dalyvių (106 darbuotojai, N=349).

Atliekant tyrimą buvo pasiekti ir apklausti SVB sistemose dirbantys asmenys, kuriems mokslo tiriamoji veikla privaloma (nustatyta jų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose) arba, remiantis SVB pateiktais duomenimis, jie vienaip ar kitaip praktinėje veikloje susiduria su bent viena iš darbe tyrinėjamų šios veiklos krypčių: moksliniais tyrimais, rinkos tyrimais ar informacine analitine veikla.

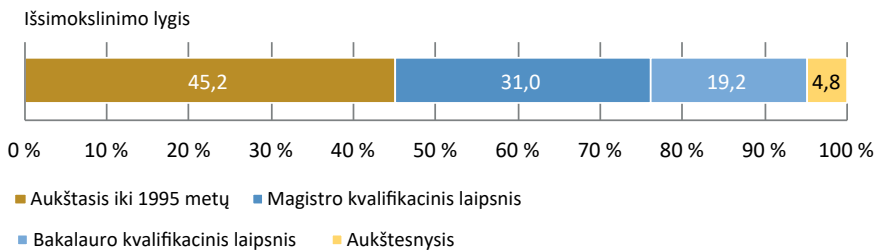
3 lentelė. *Dalyvavusių tyrime SVB ir jų darbuotojų, atsakiusių į anketos klausimus, skaičius ir dalis (proc.) SVB struktūroje*

Eil. Nr.	Regionas	Apskritis	Yra SVB (skaičius)	Tyrime dalyvavo darbuotojų							
				atsakė į klausimus	dalis (proc.) dalyvavusių darbuotojų struktūroje	iš jų					
						dirba viešosiose bibliotekose		dirba teritoriniuose padalinuose		nenurodė darbo vietas	
						skaičius	dalis (proc.) N=349	skaičius	dalis (proc.) N=349	skaičius	dalis (proc.) N=349
1.	Kauno		13	58	16,6	52	15,0	6	1,7		
		Kauno	8								
		Marijampolės	5								
2.	Klaipėdos		11	76	21,8	45	12,9	27	7,7	4	1,1
		Klaipėdos	7								
		Tauragės	4								
3.	Panevėžio		12	76	21,8	49	14,0	26	7,4	1	0,3
		Panevėžio	6								
		Utenos	6								
4.	Šiaulių		11	57	16,3	37	10,6	20	5,7		
		Šiaulių	7								
		Telšių	4								
5.	Vilniaus		13	82	23,5	50	14,3	27	7,7	5	1,4
		Vilniaus	8								
		Alytaus	5								
Iš viso			60	349	100,0	233	66,8	106	30,4	10	2,8

Anketinės apklausos dalyviai

Bibliotekų vadovai

Išsimokslinimas. Tyrime dalyvavusių (N=43) vadovų grupėje daugiausia (40, arba 93,0 proc. visų šios grupės dalyvių) įgijusių aukštąjį išsimokslinimą (1 pav.); kiek daugiau (+9,6 proc.) vadovų, įgijusių formalųjį bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos kryptių išsimokslinimą, nei vadovų, įgijusių kitų sričių išsimokslinimą. Be to, dauguma bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos srities išsimokslinimą įgijusių vadovų (15, arba 65,2 proc. visų šios grupės dalyvių) mokymo programas baigė iki 1995 metų.

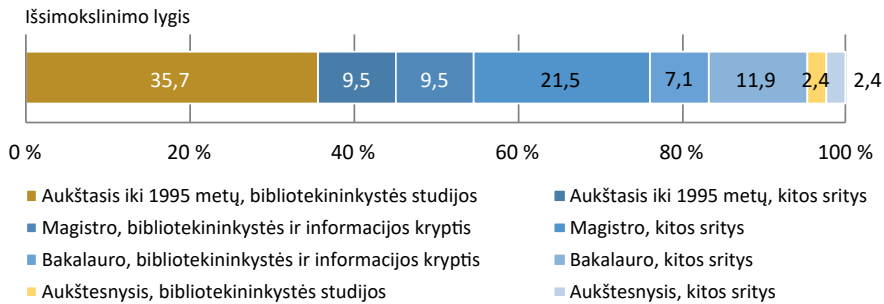

1 pav. *Vadovų grupės dalyvių pasiskirstymas pagal išsimokslinimo lygį*

Vėliau nei 1995 m. baigusią bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos kryptių studijų programas ir įgijusių magistro bei bakalauro kvalifikacinius laipsnius šiame pogrupyje palyginti nedaug – 7 asmenys (arba 16,7 proc. visų tyrimo dalyvių); palyginti su pastaraisiais, dvigubai daugiau (14, arba 33,3 proc.) yra magistro ir bakalauro kvalifikacinius laipsnius įgijusių asmenų, baigusią kitų sričių studijų programas (4 lentelė ir 2 pav.).

4 lentelė. Vadovų grupės dalyvių pasiskirstymas pagal išsimokslinimo lygį

Eil. Nr.	Išsimokslinimas	Iš viso		Iš jų			
				bibliotekinin- kystės, informa- cijos ir komuni- kacijos kryptis		kitų sričių	
		vadovų skaičius	proc.	vadovų skaičius	proc.	vadovų skaičius	proc.
1.	Aukštasis iki 1995 m.	19	45,2	15	35,7	4	9,5
2.	Magistro kvalifikacinis laipsnis	13	31,0	4	9,5	9	21,4
3.	Bakalauro kvalifikacinis laipsnis	8	19,0	3	7,1	5	11,9
4.	Aukštesnysis išsimokslinimas	2	4,8	1	2,4	1	2,4
Iš viso		42	100,0	23	54,8	19	45,2
Nenurodė		1	2,3				

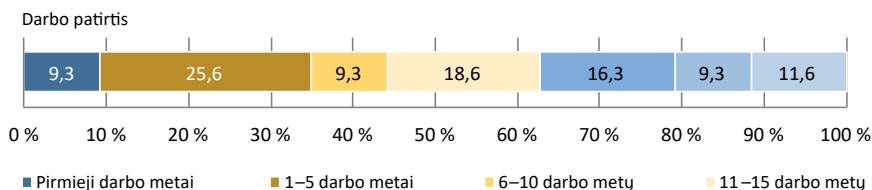

2 pav. Vadovų grupės dalyvių pasiskirstymas pagal išsimokslinimo sritis

Tarp kitų sričių specialybes įgijusių asmenų bibliotekų vadovais daugiausia dirba švietimo ir ugdymo srities specialistų (7, arba 16,6 proc. visų tyrimo dalyvių), viešojo administravimo ir vadybos specialistų (4 asmenys, arba 9,5 proc.) ir ekonomikos, žurnalistikos ar kultūros studijų kryptių mokymo programas (4 asmenys, arba 9,5 proc.) baigusiu specialistų.

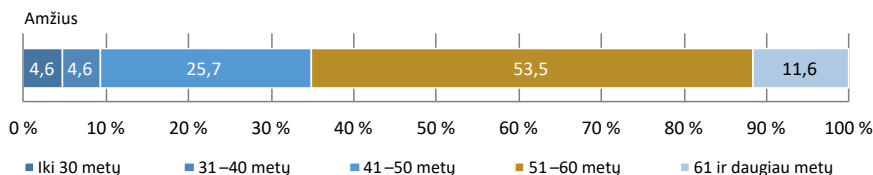
Darbo patirtis. Vidutinis tyrime dalyvavusių SVB vadovų darbo stažas einant pareigas, kurias jie ėjo tyrimo metu, – 13,4 metų. Pagal išdirbtus metus vadovus galima suskirstyti į 3 beveik vienodo dydžio grupes; didesnę grupę sudaro mažiausią darbo patirtį (iki 10 metų) turintys vadovai (19, arba 44,2 proc. visų grupės dalyvių); daugiau nei trečdalį

(15, arba 34,9 proc. visų grupės dalyvių) sudaro iki 20 metų darbo patirtį turintys vadovai; penktadalį (9, arba 20,9 proc. visų grupės dalyvių) sudaro daugiau nei 20 metų darbo patirtį turintys bibliotekų vadovai (3 pav.).

3 pav. Vadovų grupės dalyvių pasiskirstymas pagal darbo stažą

Amžius. Vidutinis dalyvavusių tyrime vadovų amžius – 51,5 metų. Didžiausią dalį grupėje (23, arba 53,5 proc.) sudaro 51–60 metų amžiaus asmenys, dar penktadalį (11, arba 25,6 proc.) – 41–50 metų amžiaus atstovai (4 pav.). Iki 40 metų amžiaus vadovų yra 4 (arba 9,4 proc. visų tyrime dalyvavusių SVB vadovų). Vyresnių nei 61 metų taip pat nedaug (5, arba 11,6 proc.). Vyresnio amžiaus (51–60 metų) vadovų grupėje didesnę pusę (65,2 proc.) sudaro vadovai, turintys formalųjį bibliotekininystės, informacijos ir komunikacijos kryptį išsimokslinimą.

4 pav. Vadovų grupės dalyvių pasiskirstymas pagal amžių

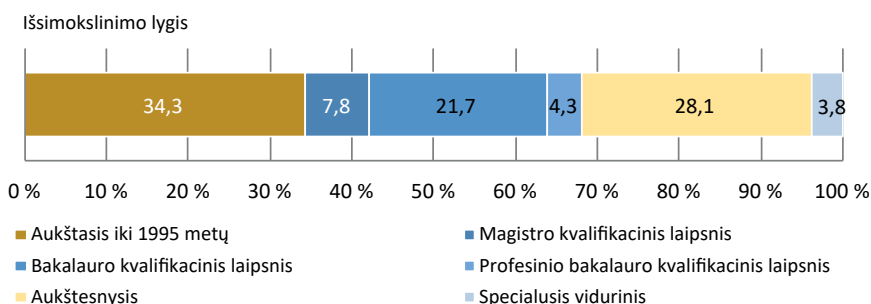
Bibliotekų darbuotojai

Išsimokslinimas. Duomenis apie išsimokslinimą pateikė 345 asmenys iš 349 (arba 98,8 proc. visų tyrimo dalyvių). Du trečdaliai apklausoje dalyvavusių darbuotojų (68,1 proc., arba 235 darbuotojai) yra įgiję aukštąjį (universitetinį ir kolegini) išsimokslinimą, trečiąją dalį apklaustųjų (31,9 proc., arba 110 tyrimo dalyvių) sudaro aukštesnįjį ir specialųjį

vidurinį išsimokslinimą įgiję SVB specialistai. Daugiausia tarp aukštąjį išsimokslinimą įgijusių specialistų mokymo programas yra išklausę iki 1995 m. (34,3 proc., arba 118 tyrimo dalyvių); bakalauro kvalifikacinį laipsnį įgiję penktadalis (21,7 proc., arba 75), magistro kvalifikacinį laipsnį mažiau nei dešimtadalis (7,8 proc., arba 27) tyrimo dalyvių. Aukštesnįjį išsimokslinimą įgiję SVB specialistai sudaro 28,1 proc. (97) visų tyrimo dalyvių; nedidelė dalis (3,8 proc., arba 13) tyrimo dalyvių yra įgiję specialų vidurinį išsimokslinimą (5 lentelė, 5 pav.).

5 lentelė. Tyrimo dalyvių (darbuotojų) pasiskirstymas pagal išsimokslinimo lygį

Eil. Nr.	Išsimokslinimo lygis	Tyrimo dalyvių skaičius	Tyrimo dalyvių dalis (proc.) grupės struktūroje
1.	Aukštasis išsimokslinimas	235	68,1
1.1.	Universitetinis, įgytas iki 1995 metų	118	34,3
1.2.	Įgytas bakalauro kvalifikacinis laipsnis	75	21,7
1.3.	Įgytas magistro kvalifikacinis laipsnis	27	7,8
1.4.	Įgytas profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis	15	4,3
2.	Įgytas aukštesnysis išsimokslinimas	97	28,1
3.	Įgytas specialusis vidurinis išsimokslinimas	13	3,8
4.	Įgytas kitas išsimokslinimo lygis (bendrojo lavinimo)	0	0,0
Iš viso atsakė		345	100,0
Duomenų apie išsimokslinimą nepateikė		4	1,1
Iš viso tyrimo dalyvių		349	

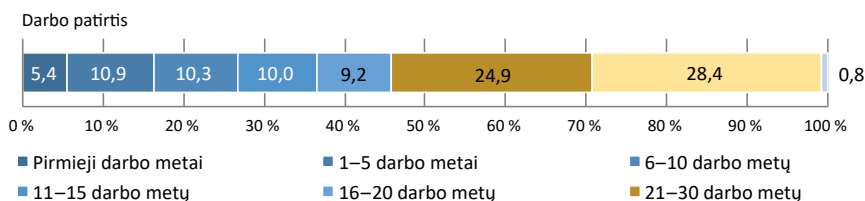
5 pav. Grupės dalyvių (darbuotojų) pasiskirstymas pagal išsimokslinimo lygį (proc.)

Taigi pagal išsimokslinimo sritis daugiau buvo apklausta bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos (BIK) krypties programas baigusiu specialistų (69,0 proc.), trečdalį (31,0 proc.) sudaro kitų specialybių programas studijavę bibliotekų darbuotojai.

BIK programas baigusiu specialistų grupėje yra du kartus daugiau asmenų (+80, arba +50,3 proc.), studijavusių specialybę aukštosiose mokyklose nei įgijusių aukštesnįjį šios srities išsimokslinimą. BIK specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, grupėje daugiau darbuotojų, baigusiu aukštąsias mokyklas iki 1995 m. (62,3 proc. šios grupės dalyvių (N=159); naujesnes studijų programas baigusiu BIK specialistų dalis sudaro 37,7 proc. (N=159).

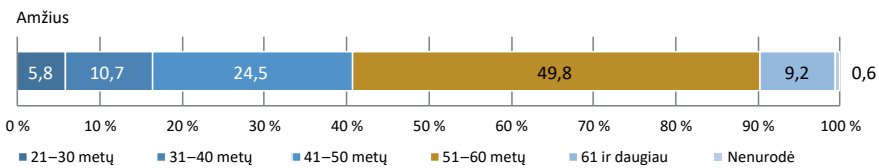
Kitų specialybių (ne BIK) išsimokslinimą įgijusių darbuotojų grupėje darbuotojai, įgiję aukštąjį išsimokslinimą, sudaro 71,0 proc. (N=107), aukštesnįjį ir specialųjį vidurinį kitų sričių išsimokslinimą įgiję darbuotojai sudaro 29,0 proc. (N=107) visos šios informantų grupės.

Darbo patirtis. Vidutinė tyrime dalyvavusių SVB darbuotojų darbo trukmė einant tas pareigas, kurias jie ėjo tyrimo metu, – 20,8 metų. Daugiau negu pusė (186, arba 53,6 proc.) tiriamosios grupės dalyvių eina šias pareigas daugiau nei 20 metų; naujokai, dirbantys pirmus penkerius metus, sudaro kiek mažiau nei penktadalį – 57 asmenys, arba 16,5 proc. visų tyrimo dalyvių. Dar 36, arba 10,1 proc. tyrime dalyvaujančių darbuotojų grupės sudaro asmenys, dirbantys bibliotekose pirmą dešimtmetį; 67, arba 19,3 proc., – darbuotojai, kurių darbo trukmė bibliotekose ir einant šias pareigas jau yra nuo 11 iki 20 metų (*6 pav.*).

6 pav. Darbuotojų pasiskirstymas pagal darbo patirtį

Amžius. Vidutinis dalyvavusių tyrime darbuotojų amžius – 50,1 metų. Didžiausią dalį grupėje (173, arba 49,9 proc. visų tyrimo dalyvių) sudaro 51–60 metų amžiaus asmenys, dar penktadalį (85, arba 24,5 proc.) – 41–50 metų amžiaus atstovai. Darbuotojai iki 40 metų amžiaus sudaro palyginti nedidelę dalį (57, arba 16,5 proc.) visų tyrime dalyvavusių SVB darbuotojų. Grupėje palyginti nedaug darbuotojų, kuriems yra daugiau nei 61 metai (32, arba 9,2 proc.) (7 pav.). Kartu pastebėtina, kad darbuotojų pasiskirstymo pagal amžių pograpių dydžiai beveik atitinka ir vadovų grupės struktūrą.

7 pav. Darbuotojų pasiskirstymas pagal amžių

Apibendrinami šiuos duomenis tiriamosios problemos kontekste galime teigti, jog aktualiais tyrimui klausimais nuomonę pareiškusių darbuotojų grupėje yra kiek daugiau (per 60 proc.) skirtingų kvalifikacinių lygių darbuotojų, gerokai anksčiau (iki 1995 m.) įgijusių formalųjų bibliotekininystės ir informacijos krypties profesinį išsimokslinimą. Vadovų grupėje tokių informantų yra mažiau (iki 50 proc.), kitą dalį joje sudaro vėliau studijas baigę ir bakalaurų, magistrų kvalifikacinius lygius įgiję asmenys. Abiejų grupių dalyvių vidutinis amžius – per 50 metų, grupėse vyrauja 51–60 metų amžiaus informantai; labiau skiriasi jų darbo patirtis. Vidutinis vadovų darbo stažas – 13,4 metų, o darbuotojų grupėje vidutinė darbo patirtis – 20,8 metų; vadovų grupėje kiek daugiau (53,3 proc.) 1–15 metų darbo patirtį turinčių asmenų, o darbuotojų grupėje tokią pat dalį (53,5 proc.) sudaro asmenys, kurių darbo stažas bibliotekose daugiau kaip 21 metai.

Taigi galime daryti prielaidą, kad ir vienoje, ir kitoje grupėje sistemingų teorinių žinių bei praktinių įgūdžių mokslo tiriamosios veiklos

klausimais studijuodami turėjo galimybę įgyti pusė (21, arba 48,8 proc. visų dalyvavusių šioje apklausoje SVB vadovų), t. y. tie vadovai, kurie yra baigę magistro ar bakalauro (universitetines) studijų programas ir trečdalis (117, arba 33,9 proc.) visų dalyvavusių šioje apklausoje SVB darbuotojų. Kita dalis (228, arba 66,1 proc.) darbuotojų ir (22, arba 51,2 proc.) vadovų formalieji studijų metu turėjo gana ribotas galimybes susipažinti su tiriamosios veiklos organizavimu, jos vykdymu; geriausiu atveju šias kompetencijas galėjo įgyti kvalifikacijai tobulinti skirtuose renginiuose ar mokydamiesi savarankiškai.

2. TYRIMO REZULTATAI

2.1. Mokslo tiriamosios veiklos samprata ir jos identifikavimas SVB dokumentuose

Remdamiesi atlikta SVB veiklą reglamentuojančių dokumentų tekstų analize, apibendrinę jos rezultatus, galime teigti, jog terminai „mokslas“, „mokslinis“, „moksliniai tyrimai“, „rinkos tyrimai“, „analizė“, „vertinimas“ ir kiti su moksliniais, rinkos tyrimais ar informacine analitine veikla susiję terminai SVB veiklos dokumentuose vartojami dažnai. Visi arba kai kurie iš šių terminų įrašyti absoliučios daugumos (59-ių iš 60-ies, arba 98,3 proc. viso SVB tinklo) veiklos dokumentuose.

Tiesa, ir šių terminų taikymo, ir veiklos reglamentavimo bei dokumentavimo praktikos analizė atskleidė, kad SVB veiklos dokumentuose vartojamų terminų variantiškumas didelis, o veiklos reglamentavimo ir dokumentavimo sistemoje daug neapibrėžtumų ir spragų.

Išanalizavus turimus duomenis, SVB veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose rastus terminijos vartosenos atvejus galima suskirstyti į 3 pagrindines grupes.

Pirmai grupei gali būti priskiriami tokie dokumentuose padaryti įrašai, kai vartojami žodžiai „mokslas“, „mokslinis“, „mokslinis tyrimas“ ir su žodžiu „mokslas“ ir jo vediniais susiję juos papildantys arba aiškinantys žodžių deriniai.

Galima išskirti du pogrupius. Pirmas – kai šie terminai vartojami SVB veiklai apskritai apibūdinti. Kai kurių SVB veiklos dokumentuose SVB apibūdinama kaip įstaiga, „<...> veikianti informacijos sklaidos, kultūros, **mokslo** ir švietimo srityse <...>“ arba teikianti „<...> visuomenės švietimui, **moksliniams tyrimams** bei asmenybės ugdymui reikalingą informaciją ir paslaugas“ (*išskirta E. S.*). Greičiausiai taip atsitinka, kai tokie apibūdinimai nurašomi iš Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo (*2 straipsnio 1 punktas*), tos jo dalies, kurioje pateiktos pagrindinės įstatymo sąvokos [11], neteikiant reikšmės faktui, jog šiame įstatyme pateiktas bibliotekos apibūdinimas skirtas atskleisti visoms – ne tik viešosioms – bibliotekoms būdingiems požymiams. Taip šiuo atveju sukuriamas viešosios bibliotekos diskursas, kad SVB teikia su mokslu (moksliniais tyrimais, studijomis, mokslinių žinių populiarinimu) susijusias paslaugas bibliotekos vartotojams arba pati biblioteka dalyvauja mokslo žinių kūrimo procese, atlieka mokslinius tyrimus ar įgyvendina praktinėje institucinėje veikloje mokslinių tyrimų rezultatus.

Antram pogrupiui priskirtini atvejai, kai teiginiais „<...> organizuoti **mokslinius tyrimus** <...>“, „atlikti **mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę plėtrą)**“, „<...> vykdo **mokslinius tyrimus** <...>“ (*išskirta E. S.*) faktiškai tvirtinama, kad SVB prisiima pareigą organizuoti (inicijuoti, pirkti iš išorės paslaugų tiekėjų, užsakyti ar kartu su kitomis institucijomis arba savarankiškai atlikti) mokslinius tyrimus arba, kitaip tariant, užtikrinti, kad toje bibliotekoje būtų sistemingai ir kryptingai, taikant mokslo priemones ir metodus nagrinėjami tikrovės objektai, o visuomenei pateikiamos jau apibendrintos, išsamiai patikrintos tokių nagrinėjimų išvados. Kai kuriais atvejais deklaruojama veikla „<...> atlikti <...> eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą“. Tai leidžia manyti, kad kai kuriose SVB įsipareigojama tikslingai veikti diegiant kitose institucijose atliktų mokslinių tyrimų rezultatus. Kitaip tariant, šiuo atveju galima daryti prielaidą, jog dalis bibliotekų sąmoningai pasirenka šią veiklą ir skiria jai svarbios veiklos statusą. Dažniausiai

šie terminai randami bibliotekų veiklos bendruosiuose nuostatuose, rečiausiai – darbuotojų pareiginiuose nuostatuose.

Antrai grupei gali būti priskiriami tie dokumentuose padaryti įrašai, kuriuose pagrindiniai (reikšminiai) žodžiai yra „tirti“, „tyrinėti“, „<...> vykdyti <...> tyrimus“ (*skaitymo, rinkodaros, socialinius ir kitokius*) ir pan., tačiau kuriuose tokiems tyrimams netaikomas terminas „moksliniai“. Vertinant formaliai, jie gali būti suprantami kaip bet kurios paskirties tyrimai (taip pat ir moksliniai; galima daryti prielaidą, jog ir skaitymo, ir socialiniai tyrimai šiame kontekste gali būti atlikti laikantis moksliniams tyrimams keliamų reikalavimų), tačiau dokumentų sudarytojai „grynųjų“ mokslinių tyrimų kategorijai jų nepriskiria. Dokumentų formuluočių ir jų kontekstinės dalies analizė, pavyzdžiui, „[p]astoviai ir sistemingai tiria gyventojų naudojimosi biblioteka ir jos teikiamoms paslaugoms poreikius, tobulina bibliotekos darbą“, „<...> tiria Bibliotekos vartotojų poreikius“, „<...> atlieka bibliotekos veiklos analizę ir gyventojų poreikių tyrimus, kurių pagrindu planuojama, prognozuojama ir tobulinama jos veikla“ ir pan., leidžia teigti, kad dažniausiai teiginiais „tirti“, „tyrinėti“, „tyrimai“ SVB veiklos dokumentuose norima apibūdinti tyrimus, susijusius su rinkodaros, valdymo sprendimų pagrindimu, paslaugų tobulinimu ir pan.

Remdamiesi atliktos analizės duomenimis, turime pastebėti, jog paskutiniaisiais tiriamojo laikotarpio metais (2015 m.), o ypač dar vėliau (2016 m., 2017 m.) atnaujintų ar redaguotų dokumentų tekstuose vis dažniau vartojami terminai „rinkos tyrimai“ ar „tyrimai rinkodaros tikslais“, kuriais apibrėžiama tiriamosios veiklos kryptis. Dalis bibliotekų remdamosi Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi (EVRK) į dokumentus įrašo veiklos rūšį „73.20 Rinkos tyrimai ir viešosios nuomonės apklausa“.

Mokslo tiriamosios veiklos įrašų dokumentuose ir jų konteksto analizė taip pat leidžia daryti prielaidą, jog dažniausiai ši terminija vartojama sąmoningai, siekiant atskirti mokslinius tyrimus kaip specifinę, palyginti sudėtingesnę nei rinkos tyrimai veiklos sritį, kuriai reikia specialių

tiriamosios veiklos kompetencijų, išsamių šios srities žinių. Galima numanyti, kad veiklą, kuri dokumentuose įvardijama terminais „tyrimai“, „tiriamoji veikla“, dokumentų sudarytojai, lygindami juos su moksliniais tyrimais, vertina kaip kiek paprastesnes, su vadybos procesu ir vadybinėmis darbuotojų kompetencijomis susijusias veiklas, kurioms atlikti reikia mažesnių tiriamosios veiklos kompetencijų, tiriamojo darbo įgūdžių ir mažesnių laiko sąnaudų.

Šie terminai aptinkami visose analizuotų dokumentų grupėse: ir bendruosiuose nuostatuose, ir struktūrinių padalinių nuostatuose, ir darbuotojų pareiginiuose nuostatuose.

Trečiai grupei priskirtini terminai, nusakantys informacinę analitinę veiklą ir įvardijami žodžiais „analizuoti“ (*dokumentų fondą, veiklą, neigiamus atsakymus, statistinius duomenis, veiklos pokyčius, technologijas, bibliotekų užsakymus, vartotojų struktūrą, savo darbą ir pan.*), „atlikti <...> analizę“ (*veiklos, vartotojų poreikių, skaitymo ir pan.*), „analizuoti ir planuoti“, „analizuoti ir prognozuoti“ (*skyriaus (ar) filialo veiklą, vartotojų vaikų kultūrinius ir informacinius poreikius ir t. t.*). Tyrimo duomenys rodo, jog SVB dokumentuose šie terminai kaip savarankiški veiklos identifikatoriai rečiausiai vartojami bendruosiuose veiklos nuostatuose, rečiau – struktūrinių padalinių nuostatuose. Dažniausiai jie randami darbuotojų pareiginiuose nuostatuose, kuriuose paprastai ir yra formuluojami konkretūs veiksmai ir įpareigojimai asmenims, atliekantiems vienokias ar kitokias funkcijas. Šie terminai labai retai vartojami su žodžiais „mokslas“ ar „moksliniai tyrimai“, o daug dažniau siejami su žodžiais „tyrinėti“, „tirti“, „atlikti tyrimus“ ar jų dariniais.

Kaip galime pastebėti analizuodami 6 lentelėje pateiktus duomenis, **moksliniams tyrimams** SVB veiklos dokumentuose dokumentuoti vartojamos skirtingos sąvokos ir skirtingi veiklos indikatoriai. Veiklos indikatoriums dažniausiai vartojamos sąvokos „dalyvauti“ (20 kartų) ir „organizuoti“ (20 kartų), kiek rečiau – „vykdyti“ ir „atlikti“ (11 kartų) ir ypač retai – „diegti mokslinių tyrimų rezultatus praktikoje“ (1 kartas). Gana

įvairūs terminai vartojami ir patiems tyrimams apibūdinti: dažniau dokumentuose vartojamas terminas „moksliniai tyrimai“, kai kur – „bendrieji ir specialieji kultūros tyrimai“, „<...> socialiniai ir kiti tyrimai“, pasitaiko „bibliotekų praktikos tyrimai“, „moksliniai tyrimai ir (socialinė, kultūrinė) plėtra“, kurie leidžia daryti prielaidą, jog šiuo atveju turimi galvoje profesionaliai atliekami sudėtingi tyrimai, kurie paprastai nusakomi terminu „moksliniai tyrimai“ ir priskiriami šiai mokslo tiriamosios veiklos krypčiai.

6 lentelė. Terminija, dažniausiai vartojama moksliniams tyrimams identifikuoti SVB veiklos dokumentuose

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasi-karto-jimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
1.	„Dalyvauti moksliniuose tyrimuose <...>“	19	VB nuostatai, CB struktūrinių padalinių nuostatai, VB teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai (15)
1.1.	„Dalyvauti įvairiose programose ir moksliniuose tyrimuose“	1	VB nuostatai
2.	„Organizuoti mokslinius tyrimus <...>“	14	VB nuostatai, CB struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojo pareiginiai nuostatai
2.1.	„Organizuoja bendruosius ir specialiuosius kultūros tyrimus“	3	VB nuostatai
2.2.	„<...> pagal galimybes ir poreikius organizuoti mokslinius tyrimus <...>“	1	VB nuostatai
2.3.	„Organizuoti bibliotekos praktikos tyrimus, diegti mokslinių tyrimų rezultatus praktikoje “	1	VB metodinės veiklos nuostatai
2.4.	„Organizuoti lokalius tyrimus“	1	VB nuostatai
3.	„Vykdyti rinkodaros, socialinius ir kitus tyrimus <...>“	3	VB nuostatai
3.1.	„Vykdo socialinius ir kitus tyrimus <...>“	4	CB struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasi-karto-jimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
3.2.	„ <i>Atlieka mokslo ir tiriamąjį darbą: rengia anketas, vartotojų apklausas, atlieka tyrimus <...></i> “	1	<i>Darbuotojo pareiginiai nuostatai</i>
3.3.	„ <i>Atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (kultūrinę, socialinę) plėtrą</i> “	1	<i>VB nuostatai</i>
3.4.	„ <i>Reikalui esant vykdo mokslinius tyrimus, priklausomai nuo skyriaus darbo pobūdžio</i> “	1	<i>CB struktūrinio padalinio nuostatai</i>
3.5.	<i>Nurodoma veiklos rūšis: 72.20 Socialinių ir humanitarinių mokslų tyrimai ir taikomoji veikla</i>	1	<i>VB nuostatai</i>
4.	„ <i>Diegti mokslinių tyrimų rezultatus praktikoje</i> “	1	<i>Darbuotojo pareiginiai nuostatai</i>
		52	

* Įrašų, rastų dokumentuose, kalba netaisyta.

Sąvokos „tirti“, tyrinėti“, „vykdyti tyrimus“ vartojamos dažniau nei sąvokos „moksliniai tyrimai“ (7 lentelė) ir jų prasmė bei kontekstas paprastai siejami su naudojimosi bibliotekos paslaugomis ir (arba) poreikio jomis naudotis tyrinėjimais. Tyrimo duomenų analizė taip pat leidžia pastebėti, kad dažniausiai veiklos dokumentuose kalbama apie sistemingą (nuolatinę) tokio pobūdžio veiklą. Dažniausiai reglamentuojami poreikių apskritai (kartais apsiribojama bibliotekos vartotojų, kartais ir potencialių vartotojų, t. y. visų teritorijos gyventojų), informacinių poreikių, skaitybos, rečiau visos sistemos, atskirų jos struktūrinių padalinių, informacinių išteklių būklės ar jų panaudojimo tyrinėjimai.

Terminas „informacinė analitinė veikla“ SVB dokumentuose ir veiklos praktikoje vartojamas retai. Dažniau vartojami su šia veikla susiję veiksmo indikatoriai „analizuoti“, „atlikti analizę“. Paprastai viešųjų bibliotekų sektoriuje jie siejami su statistinės ir dalykinės informacijos apie sistemos bibliotekų veiklą rinkimu, išsamiu ir objektyviu jos tyrimu, nagrinėjant bibliotekos veiklos rodiklių dinamiką, struktūrą, jų tarpusavio

ryšius ir priklausomybę, nustatant veiksnius, lėmusius vienus ar kitus rodiklių pokyčius.

7 lentelė. Terminija, dažniausiai vartojama rinkos tyrimams identifikuoti SVB veiklos dokumentuose

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasi-karto-jimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
1.	„Nuolat (arba: pastoviai ir sistemingai) tirti gyventojų naudojimąsi biblioteka ir poreikius jos teikiamoms paslaugoms“	25	CB struktūrinių padalinių nuostatai, VB nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
1.1.	„Tiria vartotojų poreikius <...>“ arba „Tiria gyventojų poreikius <...>“	13	CB struktūrinių padalinių nuostatai, VB nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
1.2.	„Analizuoti vartotojų poreikius, atlikti kitus taikomuosius tyrimus “	9	CB struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
1.3.	„Rengti tyrimus projektams“	1	Darbuotojo pareiginiai nuostatai
1.4.	„Tyrinėti bibliotekos ir filialų komunikacinėje erdvėje vykstančius procesus“	1	CB struktūrinio padalinio nuostatai
2.	„Organizuoja skaitybos poreikių, fondo ir kitus tyrimus“	7	CB struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
2.1.	„<...> organizuoti vartotojų tyrimus <...>“	1	CB darbuotojų pareiginiai nuostatai
2.2.	„Organizuoja ir atlieka tyrimus, susijusius su vartotojų poreikiais ir bibliotekos paslaugų organizavimu, apibendrina tyrimų medžiagą“	1	CB darbuotojų pareiginiai nuostatai
3.	Nurodoma veiklos rūšis: 73.20 Rinkos tyrimai	13	VB nuostatai
Iš viso		71	
Įrašai teritorinių struktūrinių padalinių nuostatuose			
4.	„Nuolat tirti mikrorajono gyventojų poreikius bibliotekos paslaugoms“	2 SVB	SVB teritorinių padalinių nuostatai
4.1.	„Tiria informacinius poreikius“, „Tiria gyventojų poreikius“	2 SVB	SVB teritorinių padalinių nuostatai

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasi-karto-jimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
4.2.	„Atlieka filialų skaitytojų skaitybos poreikių tyrimus“	1 SVB	SVB teritorinių padalinių nuostatai
4.3.	„Atlieka seniūnijos gyventojų ir padalinio skaitytojų skaitybos poreikių tyrimus: rengia ir dalyvauja rengiant anketas, platina jas <...>“	1 SVB	SVB teritorinių padalinių nuostatai
4.4.	„Dalyvauja tyrimuose, įvairiose bibliotekų vystymo programose“	1 SVB	SVB teritorinių padalinių nuostatai
4.5.	„Dalyvauja atliekant padalinio vartotojų ir lankytojų poreikių tyrimus“	1 SVB	SVB teritorinių padalinių nuostatai
Iš viso		8 SVB	

* Įrašų, rastų dokumentuose, kalba netaisyta.

Kaip rodo tyrimo duomenys (8 lentelė), veiksmo indikatoriai „analizuoti“ ar „atlikti analizę“ bibliotekų veiklos dokumentuose vartojami įvairiame kontekste: analizuojama „<...> bibliotekos veikla“, „bibliotekos paslaugų teikimas visuomenei“, „skyriaus veikla“, „metodinio [ar kitokio] darbo kryptys“, „SVB filialų veikla“, „spaudinių fondo sudėtis ir panaudojimas“, „bibliotekos vartotojų ir jų poreikių struktūra“. Kitaip tariant, šiais terminais įvardijamos ir tradicinės funkcijos, kurios paprastai priskiriamos vadovo modelyje išskiriamoms kompetencijoms (problemų supratimas, sprendimų priėmimas, vadovavimas, trumpalaikis planavimas, strateginis planavimas, koordinavimas, tikslų nustatymas ir t. t.), ir rinkodaros vadybininko funkcijos, kurių tikslas – užtikrinti patikimą bibliotekos paslaugų ir produktų pateikimą „rinkai“ (arba bibliotekos aptarnaujamai bendruomenei) ir kurios apima rinkos ir paslaugų politikos analizę.

8 lentelė. Terminija, dažniausiai vartojama informacinei analitinei veiklai identifikuoti SVB veiklos dokumentuose

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasikartojimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
1.	Įpareigojimai analizuoti duomenis apie vartotojus ir bibliotekos paslaugų poreikį	81	VB nuostatai, struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginių nuostatai
Populiariausi įrašų pavyzdžiai:			
<p>„Analizuoti skaitytojų poreikius, juos apibendrinti ir pateikti pasiūlymus“ „Analizuojama vartotojų ir informacinių poreikių struktūra, prognozuojama jų raida“ „<...> analizuoja <...> bibliotekos vartotojų informacinius poreikius“ „Analizuojama <...> skyriaus vartotojų struktūra, jų kultūriniai ir informaciniai poreikiai ir raida“ „Vykdo bibliotekos vartotojų apskaitą ir apskaitos duomenų analizę“ „Analizuojami <...> vartotojų vaikų atskirų amžiaus grupių kultūriniai ir informaciniai poreikiai, prognozuojama jų raida“ „Analizuojama kaimo bibliotekų vartotojų ir jų poreikių struktūra, prognozuojama jų raida“ „Analizuoti skaitytojų skaitymą“, „analizuoja vaikų skaitymą, jų poreikius“ „Atlieka vartotojų periodikos skaitymo ir kitas analizes“ „Organizuoja skyriaus lankytojų poreikių tyrimus, ruošia anketas, jas apibendrina“ „Tiria informacijos vartotojų poreikius. Koordinuoja šią veiklą su kitomis bibliotekomis“ „<...> Analizuoja moksleivių skaitymą, rengia apklausas“ „Analizuoja suaugusių skaitytojų skaitymo poreikius“ „Analizuoti įvairių skaitytojų grupių poreikius, jų užklausas, neigiamus atsakymus, aiškintis to priežastis“ „Nuolat analizuoja užklausių tematiką“ „Analizuoja <...> Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vartotojų informacinius poreikius, prognozuoja jų raidą“ ir pan.</p>			
2.	Įpareigojimai analizuoti savivaldybės viešosios bibliotekos paslaugas ir bibliotekos ar jos struktūrinių padalinių veiklą:	52	VB nuostatai, struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginių nuostatai
Populiariausi įrašų pavyzdžiai:			
<p>„Sistemiškai atlieka Bibliotekos veiklos analizę, kurios pagrindu planuojama, prognozuojama ir tobulinama veikla“ „Inicijuoja ir koordinuoja Viešosios bibliotekos veiklos analizę <...>“ „Analizuoti ir planuoti bibliotekinių paslaugų teikimą visuomenei“ „Planuoja, analizuoja, prognozuoja bei koordinuoja Skyriaus veiklą <...>“</p>			

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasikartojimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
	<p>„Analizuoti ir formuoti metodinio darbo kryptis“ „Analizuoja rajono bibliotekų veiklą“ „Analizuoja savo darbą“ „<...> analizuoti ir apibendrinti bibliotekinės veiklos statistikos duomenis <...>“ „<...> planuoti, analizuoti, apibendrinti skyriaus darbą“ „Organizuoti Skyriaus veiklą: planuoti, analizuoti, apibendrinti Skyriaus veiklą ir nustatyta tvarka atsiskaityti Viešosios bibliotekos direktcijai“ „Planuoti, organizuoti, analizuoti ir apibendrinti rajono bibliotekų veiklą“ „<...> analizuoja <...> savivaldybės viešosios bibliotekos kiekybinius ir kokybinius veiklos pokyčius“ „Inicijuoja ir koordinuoja Viešosios bibliotekos veiklos analizę <...>“ „Kaupiti duomenis apie Viešosios bibliotekos skyrius ir filialus, analizuoti ir strateguoti jų bibliotekinę veiklą“ „Inicijuoja ir koordinuoja Viešosios bibliotekos veiklos analizę <...>“ „Analizuoti, prognozuoti planuojant Viešosios bibliotekos sistemos veiklą“ „Analizuoja bibliotekų-filialų veiklą (rengia tyrimų dokumentaciją, kaupia informaciją apie veiklą, daro apibendrinimus ir išvadas)“ „Analizuoti ir įvertinti skyriaus ir atskirų darbuotojų veiklą“ „Dalyvauja numatant skyriaus vystymosi perspektyvas, atliekant skyriaus veiklos analizę <...>“ ir pan.</p>		
3.	Įpareigojimai analizuoti duomenis apie bibliotekas (struktūrinio padalinio) informacinius išteklius	52	VB nuostatai, struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareigūnų nuostatai
	Populiariausi įrašų pavyzdžiai:		
	<p>„<...> analizuoti [bibliotekos ir padalinių fondus], numatyti fondų struktūros ir sudėties gerinimo galimybes“ „<...> analizuoja <...> skyriaus dokumentų fondą <...>“ „<...> analizuoja knygų fondą“ „<...> analizuojama spaudinių fondo sudėtis ir panaudojimas <...>“ „Analizuojama bibliotekinių dokumentų fondo struktūra ir prognozuojama jo raida“ „Analizuojama ir prognozuojama skyriaus dokumentų fondo struktūra“ „Analizuoti bibliotekų užsakymus <...>“ [dokumentų fondams papildyti] „Atlieka Skaitytojų aptarnavimo ir bibliografinio-informacinio skyriaus spaudinių fondo analizes <...>“ „Analizuoja Viešosios ir kaimo bibliotekų spaudinių sudėtį ir panaudojimą <...>“ „Analizuoja viešosios bibliotekos ir kaimo padalinių dokumentų fondų sudėtį bei panaudojimą <...>“ „Analizuoja <...> bibliotekos ir filialų bibliotekinių dokumentų sudėtį ir panaudojimą <...>“ „Atlieka bibliotekos-filialo spaudinių fondo analizes <...>“ „Analizuoti VB ir filialų fondo sudėtį“ ir pan.</p>		

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Pasikartojimų skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: bendrieji VB nuostatai, CB struktūrinio padalinio nuostatai, teritorinio padalinio nuostatai ir pan.)
4.	Įpareigojimai analizuoti kitas (be vartotojų ir išteklių) bibliotekos veiklos sritis	2	<i>Struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai</i>
Įrašų pavyzdžiai:			
„Analizuoti VB technologinius procesus ir teikti pasiūlymus jiems tobulinti“ „Organizuoti ir koordinuoti bibliotekos rinkodaros ir su rinkodara susijusią mokslotiriamąją veiklą“			
Iš viso įrašų		187	

* Įrašų, rastų dokumentuose, kalba netaisyta.

VB dokumentų (VB bendrųjų nuostatų ir VB struktūrinių padalinių nuostatų) analizė taip pat atskleidė, kad kuriant mokslo tiriamąją veiklą reglamentuojančius dokumentus (vidutiniškai 5-iais atvejais iš 10-ies) išsaugomas loginis ryšys tarp šiai veiklai apibūdinti visais SVB struktūrų lygmenimis vartojamų sąvokų. Kitaip tariant, jeigu VB nuostatuose tiriamaoji veikla apibūdinama vartojant terminą „moksliniai tyrimai“, jis vartojamas ir struktūrinių padalinių nuostatuose; jeigu VB nuostatuose vartojama sąvoka „tirti“, ji vartojama ir struktūrinių padalinių nuostatuose. Tačiau tiek pat atvejų, kai SVB dokumentuose vartojamos skirtingos sąvokos: pavyzdžiui, terminas „moksliniai tyrimai“ vartojamas *VB nuostatuose*, o struktūrinių padalinių nuostatų teiginiai sudaryti su sąvokomis „tirti“, „tyrimai“; arba *VB nuostatuose* identifikuojama informacinė analitinė veikla, kuri apibūdinama vartojant sąvoką „analizė“, o struktūrinių teritorinių padalinių nuostatuose atsiranda sąvoka „tyrimai“. Dar reikia pastebėti, kad ir SVB pagrindinėse bibliotekose, ir jų teritorinių padalinių nuostatuose įrašytoms funkcijoms apibūdinti palyginti dažnai vartojamos dvi sąvokos – „tirti“ ir „analizuoti“. Kai kuriais atvejais šių sąvokų vartojimą galima aiškinti kaip skirtingų funkcijų apibūdinimą, pavyzdžiui, „analizuojama spaudinių fondo sudėtis ir panaudojimas, tiriamos skaitytojų užklauso“ arba „analizuoja savo darbą, tiria vartotojų

poreikius“. Tačiau vis dėlto daug dažniau dokumentuose pateiktos formuluotės neleidžia nustatyti aiškių ribų tarp skirtingų tiriamosios veiklos rūšių, pavyzdžiui, „analizuoja ir tiria bibliotekos vartotojų informacinius poreikius“, „nuolat tirti ir analizuoti vartotojų poreikius bei skyriaus fondų komplektavimo principus“ ir pan.

Atskirai reikėtų kalbėti apie terminiją, kuri vartojama teritorinių struktūrinių padalinių (VB filialų) veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose (9 lentelė). Tyrimo duomenys rodo, kad 511 (arba 42,7 proc., N=1197) sektoriuje veikiančių teritorinių struktūrinių padalinių veiklos nuostatuose arba darbuotojų pareiginiuose nuostatuose (arba ir viename, ir kitame tos pačios SVB veiklą reglamentuojančiame dokumente) tiriamoji veikla vienaip ar kitaip įrašyta į teritorinių struktūrinių padalinių veiklų sąrašus. Dešimtadalyje (149, arba 12,4 proc.) visų teritorinių struktūrinių padalinių įpareigojimai siejami su *dalyvavimu* mokslo tiriamojoje veikloje (98, arba 8,8 proc. visų teritorinių padalinių) arba šios veiklos *vykdymu* (51, arba 4,3 proc. visų teritorinių padalinių), išsamiau nenurodant veiklų, kurios leistų patikimiau išanalizuoti šių įpareigojimų turinį ir priskirti reglamentuojamą veiklą kuriai nors mokslo tiriamosios veiklos krypčiai.

9 lentelė. Terminija, dažniausiai vartojama mokslo tiriamajai veiklai identifikuoti SVB teritorinių struktūrinių padalinių veiklos dokumentuose

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Teritorinių padalinių, kuriems suformuluotos šios nuostatos, skaitčius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: teritorinio padalinio nuostatai, darbuotojo pareiginiai nuostatai)
1.	„<...> dalyvauja moksliniuose tyrimuose, įvairiose bibliotekos vystymo programose“	15	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai
2.	„Dalyvauja tyrimuose, įvairiose bibliotekos vystymo programose“	28	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Teritorinių padalinių, kuriems suformuluotos šios nuostatos, skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: teritorinio padalinio nuostatai, darbuotojo pareiginiai nuostatai)
3.	[Dalyvauja mokslo (tiriamąjoje) veikloje]	55	Tyrimo dokumentai
4.	[Vykdo mokslo (tiriamąją) veiklą]	33	Tyrimo dokumentai
5.	„Tirti gyventojų poreikius bibliotekos paslaugoms“	18	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai
Įpareigojimai atlikti tiriamąją veiklą		149	
Dalis (proc.) sektoriaus SVB teritorinių padalinių struktūroje		12,4	
6.	„Planuoja, analizuoja, apibendrina filialo darbą ir atsiskaito <...> rajono SVB direktoriui, metodininkams ar administracijos darbuotojams“ „ Numato filialo vystymosi perspektyvas, planuoja filialo veiklą, numato filialo tikslus ir uždavinius bei jų įgyvendinimo priemones, nustato poreikius [paslaugoms], atlieka bibliotekos veiklos analizę “	25	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
7.	„Atlieka seniūnijos gyventojų ir padalinio skaitytojų skaitybos poreikių tyrimus : rengia ir dalyvauja rengiant anketas bei platina jas, atlieka apklausas, analizuoja, apibendrina duomenis ir pateikia juos viešosios bibliotekos administracijai“	24	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
8.	„ Analizuoja savo darbą, tiria vartotojų poreikius, kurių pagrindu plečia filialo paslaugas “ „Organizuoti, planuoti, analizuoti filialo darbą, teikti planus ir ataskaitas “	20	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
9.	„ Analizuojama kaimo bibliotekų vartotojų ir jų poreikių struktūra, prognozuojama jų raida “ „Atlieka mikrorajono gyventojų ir kaimo bibliotekų skaitytojų skaitybos poreikių tyrimus , apibendrina duomenis ir pateikia metodininkui“ „Atlieka fondo tyrimus “	23	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
10.	„ Nuolat tirti mikrorajono gyventojų poreikius bibliotekos teikiamoms paslaugoms, tobulinti bibliotekos darbą “ „Atlieka mikrorajono gyventojų ir filialo skaitytojų skaitybos tyrimus , apibendrina duomenis ir pateikia juos SVB metodininkui“	10	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Teritorinių padalinių, kuriems suformuluotos šios nuostatos, skaitčius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: teritorinio padalinio nuostatai, darbuotojo pareiginiai nuostatai)
11.	„Nuolat tirti gyventojų poreikius bibliotekai ir jos teikiamoms paslaugoms“ „Atlieka kaimo bibliotekos-filialo skaitytojų skaitymo poreikių tyrimus“ „Atlieka bibliotekos-filialo spaudinių fondo analizės, tyrimus, vykdo vartotojų poreikių apklausas “	19	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai
12.	„Vykdo bibliotekos vartotojų apskaitą ir apskaitos duomenų analizę“ „ Analizuojama bibliotekinių dokumentų fondo struktūra ir prognozuojama jo raida “ „ Analizuojama vartotojų ir informacinių poreikių struktūra, prognozuojama jų raida “	17	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai
13.	„<...> atlieka filialo skaitytojų skaitybos poreikių tyrimus , duomenis pateikia viešosios bibliotekos metodininkams“	23	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai
14.	„<...> apskaitos dokumentų pildymas, tvarkymas, analizė, apdorojimas ir pateikimas Bibliotekos administracijai ir specialistui metodinei-educacinei veiklai “ „ vartotojų skaitybos ir paslaugų poreikio tyrimas “ „ nuolat tirti gyventojų ir vartotojų poreikius, tobulinti Filialo darbą “ „sistemiškai vykdo Filialo vartotojų poreikių tyrimą, siekia optimalaus informacinių poreikių patenkinimo“ „analizuoja Filialo darbą, daro išvadas darbui pagerinti“	20	Teritorinių struktūrinių padalinių nuostatai
15.	„Planuoja, analizuoja, apibendrina bibliotekos darbą ; rengia metinius darbo planus, tekstines ir statistines ataskaitas“	24	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
16.	„<...> analizuoja ir teikia pasiūlymus dėl vartotojų aptarnavimo kokybės ir darbo organizavimo gerinimo “	33	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
17.	„<...> stebėti ir analizuoti bibliotekos dokumentų fondo panaudojimą “	6	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
18.	„Planuoti, organizuoti, analizuoti ir apibendrinti filialo veiklą“ „Planuoja, analizuoja, apibendrina jo veiklą ir nustatyta tvarka atsiskaito administracijai“ „Prisideda prie filialo fondo komplektavimo: analizuoja neigiamus atsakymus, teikia informaciją VB spaudinių komplektavimo skyriui apie reikalingus leidinius, teikia pasiūlymus ir reiškia pastabas dėl naujų knygų ir periodinių leidinių užsakymo “	38	Teritorinio padalinio nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai

Eil. Nr.	Formuluotės, įrašytos SVB veiklos dokumentuose*	Teritorinių padalinių, kuriems suformuluotos šios nuostatos, skaičius	Dokumentas, kuriame įrašytas tekstas (nurodoma dokumento rūšis: teritorinio padalinio nuostatai, darbuotojo pareiginiai nuostatai)
19.	„Organizuoti, planuoti, analizuoti ir įvertinti Viešosios bibliotekos filialo veiklą “ „Kasmet rengti Viešosios bibliotekos filialo veiklos ataskaitą ir metinį veiklos planą“ „ Analizuoti Viešosios bibliotekos lankytojų poreikius “	22	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
20.	„Bibliotekininkas <...> rengia metines tekstines filialo ataskaitas. Nuolat analizuoja bibliotekos ir lankytojų reikmes informacijai , registruoja neigiamus atsakymus <...>“ „ Tiria spaudinių fondo panaudojimo ir skaitymo būklę, atlieka tyrimus, išvadas pritaiko darbe “	8	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
21.	„Kaimo filialo vyr. bibliotekininkė organizuoja filialo veiklą: <...> Planuoja, analizuoja, apibendrina jo veiklą ir nustatyta tvarka atsiskaito SVB direkcijai; <...> Atlieka mikrorajono gyventojų ir filialo skaitytojų skaitybos poreikių tyrimus : rengia ir dalyvauja rengiant anketas bei platina jas, atlieka apklausas, analizuoja formularius ir kitus filialo dokumentus, apibendrina duomenis ir pateikia juos SVB metodininkams“	23	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
22.	„<...> analizuoja <...> savivaldybės viešosios bibliotekos <...> filialo lankytojų poreikius “	20	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
23.	„ Dalyvauti skaitytojų skaitybos tyrimuose, dokumentų fondų tyrimuose bei bibliotekų vystymo programose“	7	Darbuotojų pareiginiai nuostatai
	Įpareigojimai atlikti tiriamąją ir informacinę analitinę veiklą	362	
	Dalis (proc.) viso sektoriaus teritorinių padalinių struktūroje	30,2	
	Sektoriuje veikiančių teritorinių struktūrinių padalinių skaičius	1197**	

* Įrašų, rastų dokumentuose, kalba netaisyta.

** Duomenis galima rasti <http://statistika.libis.lt:7878/pls/apex/?p=106:18:1134442902438224::NO::>

Iš didesnės įrašų dalies galima spręsti, kad trečdalyje (362-iuose, arba 30,2 proc., N=1197) visų teritorinių padalinių čia dirbantys specialistai įpareigojami analizuoti, įvertinti ir labai dažnai – prognozuoti struktūrinio padalinio veiklą, teikti pasiūlymus pagrindinės SVB specialistams dėl struktūrinio padalinio veiklos pokyčių. Kitaip tariant, teritorinio struktūrinio padalinio funkcijos veiklos dokumentuose siejamos ir su vadybine, ir su tiriamąja veikla, o šio struktūrinio padalinio personalo kompetencijos (dažniausiai jame dirba vienas darbuotojas) – su skirtingų sričių (vadovo, analitiko, rinkodaros vadybininko) kompetencijomis.

Apibendrinami šiuos duomenis, galėtume pagrįstai teigti, jog dokumentuojant mokslo tiriamąją veiklą SVB šią veiklą apibūdinantys terminai vartojami be aiškesnės sistemos, atskiros mokslo tiriamosios veiklos kryptys (moksliniai tyrimai, rinkos tyrimai, informacinė analitinė veikla) tiksliau neišskiriamos ir (ar) neapibrėžiamos.

Iš bendro ir dažniausiai fiksuojamo terminų vartojimo konteksto matyti, kad dažniausiai sektoriaus bibliotekų dokumentuose identifiikuojama tiriamoji veikla atitinka informacinių analitinių darbų ir rinkos tyrimų kategoriją. SVB reglamentuojančių dokumentų kūrėjai dažniausiai ieško kompromisinių variantų, vartodami universalesnius, mažiau įpareigojančius terminus „tirti“, „tyrinėti“, „atlikti <...> kitus tyrimus“ ir pan., kurie leidžia laisviau manevruoti pasirenkant veiklos kryptis, ypač kai dokumentuotos nuostatos įgyvendinamos praktinėje bibliotekų veikloje. Kartu galima atskirti, kad identifikuojant rinkos tyrimų kategoriją veiksmo indikatoriai dažniau apibūdinami sąvokomis „tirti“, „atlikti“, „rengti“ ir pan., rečiau – „organizuoti“, „dalyvauti atliekant“; taigi galime teigti, kad rinkos tyrimai dažniau nei „grynieji“ moksliniai tyrimai siejami su praktinėmis SVB įgyvendinamomis užduotimis ir prisiimamais įsipareigojimais.

Verta pastebėti, kad kuo vėliau (2014 m., 2015 m., 2016 m.) parengti ir patvirtinti bibliotekos veiklos dokumentai, tuo rečiau juose vartojama sąvoka „moksliniai tyrimai“ (kai kuriose vėlesnėse dokumentų redakcijose jos visiškai išnyksta), ir vis dažniau vartojami terminai, kurie

semantine prasme ir turiniu labiau siejasi su rinkos tyrimais ir informacine analitine veikla.

2.2. Mokslo tiriamosios veiklos organizavimas SVB

2.2.1. Mokslo tiriamosios veiklos reglamentavimo praktika SVB veiklos dokumentuose

Sektoriaus mokslo tiriamosios veiklos organizavimo praktikoje galima išskirti dvi pagrindines kryptis. Vienoje iš jų mokslo tiriamosios veiklos funkcijos priskiriamos tik centrinių bibliotekų struktūriniais padaliniais ir juose esančioms pareigybėms. Antrai kryptčiai atstovauja tos SVB, kuriose tiriamosios veiklos funkcijos priskiriamos visoms SVB struktūroms: ir centrinės bibliotekos struktūriniais padaliniais bei jos personalui, ir jos teritoriniams struktūriniais padaliniais bei jų personalui. Vertinant kiekybiniu požiūriu ir pirmos, ir antros kryptties atstovų SVB sektoriuje yra po lygiai (po 26 SVB, kai N=52), o atskiruose regionuose pasiskirstymo duomenys kitokie nei vidutiniai šalies rodikliai. Ryškiausiai išsiskiria Kauno regionas, kuriame didžiosios dalies SVB (76,9 proc. viso regioninio tinklo) mokslo tiriamoji veikla priskiriama tik centrinių bibliotekų personalui, o kituose regionuose į šią veiklą plačiau įtraukiami ir teritoriniai struktūriniai padaliniai. Iš 10 lentelėje pateiktų duomenų galime matyti, kad Panevėžio ir Vilniaus regionuose šioje veikloje įpareigojami dalyvauti daugiau nei 60 proc. teritorinių struktūrinių padalinių, Klaipėdos regione beveik pusė (45,4 proc.) teritorinių struktūrinių padalinių, kiek mažiau nei pusė (36,4 proc.) teritorinių struktūrinių padalinių įpareigojami veikti mokslo tiriamosios veiklos srityje Šiaulių regione.

Tyrimo duomenys rodo, kad 51-oje SVB (85,0 proc. viso sektoriaus) mokslo tiriamoji veikla reglamentuojama pagrindiniame SVB veiklos dokumente – VB bendruosiuose veiklos nuostatuose; mokslo tiriamąją veiklą į SVB veiklų sąrašą yra įrašiusios visos Panevėžio (12) ir Šiaulių (11) regionų SVB, po 84,6 proc. (po 11-a iš 13-os) Kauno ir Vilniaus regiono SVB ir mažiausiai – 45,4 proc., arba 5-ias iš 11-os Klaipėdos regiono SVB.

Dar 8-iose SVB ši veikla nereglamentuota bendruosiuose nuostatuose, tačiau reglamentuota arba SVB struktūrinių padalinių, arba darbuotojų pareiginiuose nuostatuose. Taigi neatsižvelgiant į kai kurių SVB tiriamosios veiklos reglamentavimo schemų spragas galima daryti prielaidą, kad mokslo tiriamoji veikla vienaip ar kitaip dokumentuota absoliučioje daugumoje (59-iose, arba 98,3 proc.) sektoriaus bibliotekų.

10 lentelė. SVB struktūrų įtrauktis į mokslo tiriamąją veiklą ir šių duomenų pasiskirstymas regionuose

Eil. Nr.	Regionas	SVB skaičius	Tiriamoji veikla pavesta							
			tik CB personalui	dalis (proc.) visų tyrinėtų regiono SVB struktūroje		ir CB, ir teritorinių padalinių personalui	dalis (proc.) visų tyrinėtų regiono SVB struktūroje		Veiklos pasiskirstymas teritoriniuose padaliniuose	
				ir teritorinių padalinių personalui	dalis (proc.) visų tyrinėtų regiono SVB struktūroje		teritorinių padalinių, kuriems pavesta veikla, skaičius	iš viso yra teritorinių padalinių SVB	dalis (proc.) visų tyrinėtų regiono SVB struktūroje	
1.	Kauno	11	10	76,9	1	7,7	7	278	2,5	
2.	Klaipėdos	9	4	36,4	5	45,4	99	184	53,8	
3.	Panevėžio	12	4	33,3	8	66,7	193	260	74,2	
4.	Šiaulių	9	5	45,4	4	36,4	72	215	33,5	
5.	Vilniaus	11	3	23,0	8	61,5	140	260	53,8	
Iš viso regionuose		52	26	50,0	26	50,0	511	1197*	42,7	

* Duomenis galima rasti <http://statistika.libis.lt:7878/pls/apex/f?p=106:11:1063123628041172:1063123628041172>

Būtina pastebėti, kad bibliotekų veiklos dokumentuose mokslo tiriamoji veikla visomis jos raiškomis nuosekliai ir sistemiskai reglamentuojama tik dalyje SVB: veiklos sistema, kuri sudaro palankią aplinką organizuoti ir vykdyti šį procesą (tiesa, šiuo atveju kalbame apie formalias, dokumentuose įrašytas priemones), sukurta 27-iose SVB, arba mažesnėje (45,0 proc.) sektoriaus dalyje (11 lentelė). Didesnės dalies SVB (33-jų arba 55 proc. viso sektoriaus) parengtuose dokumentuose yra įvairių neatitikimų ir netikslumų: kai kurių SVB (3,3 proc. viso sektoriaus) veikla reglamentuojama bendruosiuose ir struktūrinių padalinių nuostatuose, tačiau

nereglamentuota, kurios pareigybės turėtų šią veiklą vykdyti; kai kuriose bibliotekose (5-iose SVB, arba 8,3 proc. viso sektoriaus) mokslo tiriamoji veikla reglamentuota SVB bendruosiuose veiklos nuostatuose, bet žemesniuose sistemos lygiuose (struktūrinių padalinių nuostatuose, personalo pareiginiuose nuostatuose) ji nepaskirstyta.

11 lentelė. Mokslo tiriamosios veiklos reglamentavimas SVB veiklos dokumentuose

Eil. Nr.	Regionas ir SVB	Mokslo tiriamoji veikla įrašyta SVB vietiniuose teisės aktuose					SVB, kuriose veikla reglamentuota visuose pasirinktuose lygiuose, skaitčius
		VB nuostatuose	VB struktūrinio padalinio (skyriaus, centro) nuostatuose	VB darbuotojų pareiginiuose nuostatuose	VB teritorinių padalinių (filialų) nuostatuose	teritorinių padalinių personalo pareiginiuose nuostatuose	
KAUNO REGIONAS		11	7	9	1	1	4
1.	1 SVB	Yra	0	<i>Trūksta duomenų</i>	0	0	
2.	2 SVB	0	Yra	Yra	0	0	
3.	3 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	1
4.	4 SVB	Yra	0	Yra	0	0	
5.	5 SVB	Yra	Yra	0	0	0	
6.	6 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	2
7.	7 SVB	Yra	0	Yra	0	0	
8.	8 SVB	Yra	0	Yra	0	0	
9.	9 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	3
10.	10 SVB	Yra	0	0	0	0	
11.	11 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	4
12.	12 SVB	0	Yra	Yra	Yra	Yra	
13.	13 SVB	Yra	0	0	0	0	
KLAIPĖDOS REGIONAS		6	6	9	3	6	2
14.	1 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	5
15.	2 SVB	0	0	Yra	0	Yra	
16.	3 SVB	0	0	0	0	0	6
17.	4 SVB	Yra	Yra	Yra	0	Yra	
18.	5 SVB	Yra	0	0	Yra	0	
19.	6 SVB	0	0	Yra	0	Yra	
20.	7 SVB	Yra	Yra	Yra	0	Yra	
21.	8 SVB	0	Yra	Yra	0	Yra	
22.	9 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	0	
23.	10 SVB	0	Yra	Yra	Yra	0	
24.	11 SVB	Yra	0	Yra	0	Yra	

Eil. Nr.	Regionas ir SVB	Mokslo tiriamoji veikla įrašyta SVB vietiniuose teisės aktuose					SVB, kuriose veikla reglamentuota visuose pasirinktose lygiuose, skaičius
		VB nuostatuose	VB struktūrinio padalinio (skyriaus, centro) nuostatuose	VB darbuotojų pareiginiuose nuostatuose	VB teritorinių padalinių (filialų) nuostatuose	teritorinių padalinių personalo pareiginiuose nuostatuose	
PANEVĖŽIO REGIONAS		12	11	12	5	8	9
25.	1 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	7
26.	2 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	8
27.	3 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	9
28.	4 SVB	Yra	0	Yra	0	Yra	
29.	5 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	10
30.	6 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	11
31.	7 SVB	Yra	Yra	Yra	0	Yra	
32.	8 SVB	Yra	Yra	Yra	0	Yra	
33.	9 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	12
34.	10 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	13
35.	11 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	14
36.	12 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	15
ŠIAULIŲ REGIONAS		11	7	9	3	4	6
37.	1 SVB	Yra	0	Yra	0	0	
38.	2 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	16
39.	3 SVB	Yra	Yra	Yra	0	Yra	
40.	4 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	17
41.	5 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	18
42.	6 SVB	Yra	0	0	0	0	
43.	7 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	19
44.	8 SVB	Yra	0	Yra	0	0	
45.	9 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	20
46.	10 SVB	Yra	0	0	0	0	
47.	11 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	21
VILNIAUS REGIONAS		11	11	11	10	8	6
48.	1 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	22
49.	2 SVB	Yra	Yra	Yra	0	0	23
50.	3 SVB	0	Yra	Yra	Yra	0	
51.	4 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	24
52.	5 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	25
53.	6 SVB	Yra	0	Yra	Yra	Yra	
54.	7 SVB	Yra	Yra	Yra	0	Yra	
55.	8 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	26
56.	9 SVB	0	Yra	Yra	Yra	Yra	

Eil. Nr.	Regionas ir SVB	Mokslo tiriamoji veikla įrašyta SVB vietiniuose teisės aktuose					SVB, kuriose veikla reglamentuota visuose pasirinktuose lygmeniuose, skaičius
		VB nuostatuose	VB struktūrinio padalinio (skytiaus, centro) nuostatuose	VB darbuotojų pareiginiuose nuostatuose	VB teritorinių padalinių (filialų) nuostatuose	teritorinių padalinių personalo pareiginiuose nuostatuose	
57.	10 SVB	Yra	Yra	0	Yra	0	
58.	11 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	0	
59.	12 SVB	Yra	Yra	Yra	Yra	Yra	27
60.	13 SVB	Yra	0	0	0	0	
		51	42	50	22	27	27

7-iose SVB (11,7 proc. viso sektoriaus) veikla reglamentuojama struktūrinių padalinių nuostatuose ir (ar) personalo pareiginiuose nuostatuose, tačiau neregamentuota bendrajame SVB veiklos dokumente. Dažniausiai (19-os SVB, arba 33,3 proc. viso sektoriaus) veikla reglamentuojama personalo pareiginiuose nuostatuose, nors tų struktūrinių padalinių yra nedokumentuota.

Palyginę atskirų regionų duomenis galime matyti, kad nuosekliausiai tiriamąją veiklą dokumentavusios Panevėžio regiono SVB. Šiame regione du trečdaliai (75,0 proc.) visų regiono SVB yra nuosekliai paskirsčiusios ir dokumentavusios įpareigojimus šiai veiklai ir centrinės bibliotekos, ir sistemos lygmeniu.

Daugiausia neatitikimų ir fragmentuotų veiklos reglamentavimo įrašų galime aptikti Klaipėdos regiono SVB: čia dažniau nei kituose regionuose veikla neregamentuota pagrindiniame bibliotekos veiklos dokumente (bendruosiuose veiklos nuostatuose), nors tos SVB darbuotojų pareiginiuose nuostatuose ji įrašyta. Visose 3-jose SVB, kurių teritorinių padalinių nuostatuose tiriamoji veikla dokumentuota, darbuotojų pareiginiuose nuostatuose ji neregamentuota.

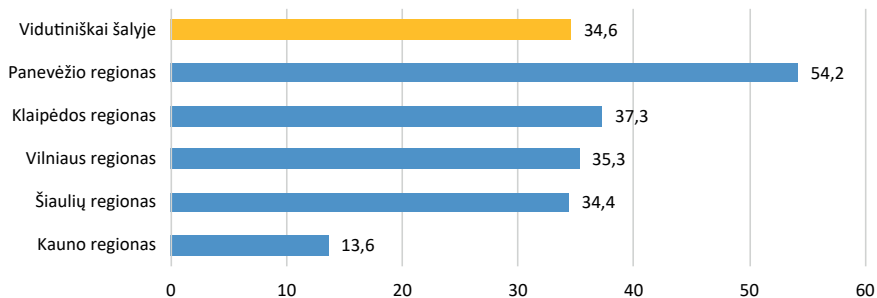
Tiriamosios veiklos reglamentavimas pareigybių lygmeniu. Tiriamosios veiklos (visų jos rūšių) įpareigojimai SVB veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose įrašyti 855 SVB darbuotojams. Jie sudaro daugiau

nei trečiąją dalį (34,6 proc., N=2471) visų sektoriuje sukurtų profesionalių bibliotekininkų arba operaciniam branduoliui priskiriamo personalo pareigybių (12 lentelė).

12 lentelė. *Pareigybių įtraukties į tiriamąją veiklą duomenys regionuose ir jų pasiskirstymas CB ir teritoriniuose padaliniuose*

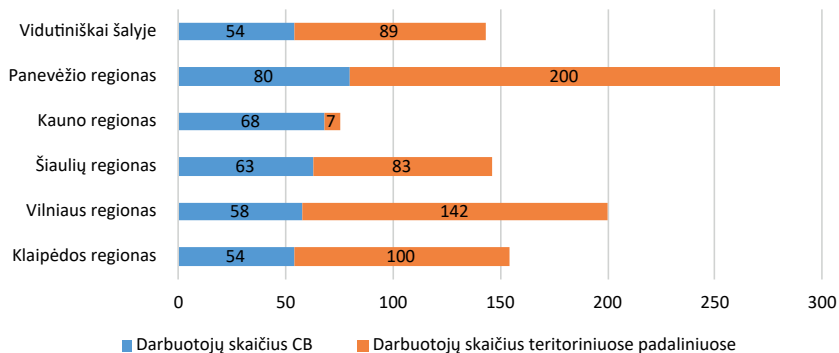
Regionas	Veikla įrašyta SVB dokumentuose								
	personalo skaičius (CB ir teritoriniuose padaliniuose, profesio- naliųjų bibliotekininkų pareigybės)			iš jų					
				CB			teritoriniuose padaliniuose		
	įrašyta dokumentuose	dirbančių darbuotojų skaičius iš viso	dalis (proc.) CB ir teri- toriniuose padaliniuose	įrašyta dokumentuose	dirbančių darbuotojų skaičius iš viso	dalis (proc.) centrinėse bibliotekose	įrašyta dokumentuose	dirbančių darbuotojų skaičius iš viso	dalis (proc.) teritori- niuose padaliniuose
Kauno	75	550	13,6	68	203	33,5	7	347	2,0
Klaipėdos	154	413	37,3	54	194	27,8	100	219	45,7
Panevėžio	280	517	54,2	80	212	37,7	200	305	65,5
Šiaulių	146	424	34,4	63	170	37,1	83	254	32,7
Vilniaus	200	567	35,3	58	212	27,4	142	355	40,0
Iš viso šalyje	855	2471	34,6	323	991	32,6	532	1480	35,9
Vidutiniškai 1-oje SVB	14,2	41,2		5,4	16,5		8,7	24,7	

Darbuotojų, kuriems SVB veiklos dokumentuose įrašytas įpareigojimas veikti mokslo tiriamosios veiklos srityje, skaičius atskiruose regionuose skiriasi (8 pav.): Kauno regione ši veikla reglamentuojama 15,6 proc. visų regiono SVB darbuotojų (N=481), o Panevėžio regione – daugiau nei pusei (arba 59,3 proc.) visų regiono viešosiose bibliotekose dirbusių (N=472) darbuotojų.

8 pav. Darbuotojų, įtrauktų į mokslo tiriamąją veiklą atskiruose regionuose, dalis (proc.)

Nevienodai šie darbuotojai pasiskirstę ir pačiose SVB sistemose (9 pav.), tačiau bendra visų regionų (išskyrus Kauno) tendencija – kiekviškai daugiau tiriamojoje veikloje veikiančių darbuotojų sutelkta sistemos teritoriniuose struktūriniuose padaliniuose.

9 pav. Darbuotojų, įtrauktų į tiriamąją veiklą, pasiskirstymas centrinėse bibliotekose ir teritoriniuose padaliniuose

Turėtume pastebėti, kad praktikoje į šios veiklos reglamentavimą ir paskirstymą žiūrima gana formaliai. Tai liudija ir SVB darbuotojų apklausos rezultatai: nedaug darbuotojų (17, arba 4,9 proc., N=349) teigia, jos jiems ši veikla pavesta, bet jie jos neatlieka; dažniau yra atvirkščiai – beveik penktadalis (82, arba 23,5 proc., N=349) apklaustųjų teigia,

kad jų pareiginiuose nuostatuose veikla neregamentuota, tačiau pavedama ją atlikti. Vienas iš dešimties (37, arba 10,6 proc., N=349) apklausoje dalyvavusių darbuotojų nežino savo įgaliojimų šioje srityje arba į šį klausimą neatsakė. Taigi apibendrinami galėtume sakyti, kad apie 40 proc. darbuotojų šioje veikloje yra savotiški „atsarginiai žaidėjai“, kurie arba nepanau-doja turimų kompetencijų, arba darbai pavedami neplaningai, atsitiktinai.

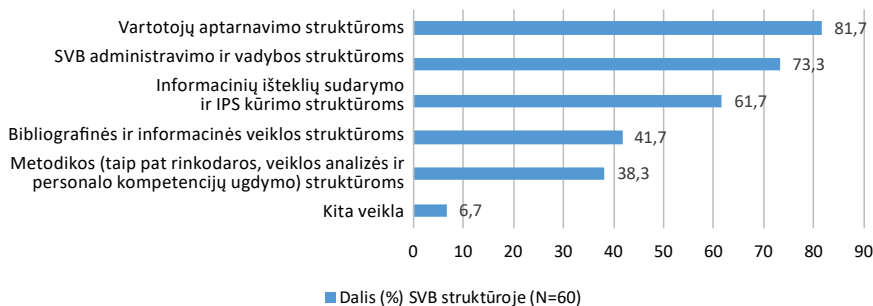
2.2.2. Mokslo tiriamosios veiklos paskirstymas SVB pagrindinėse bibliotekose (CB)

Tose centrinėse bibliotekose, kuriose įpareigojimai vienaip ar kitaip veikti tiriamojoje veikloje reglamentuoti jų veiklos dokumentuose (struktūrinių padalinių nuostatuose arba personalo pareiginiuose nuostatuose), į šią veiklą įtraukiami visi pagrindiniai funkciniai struktūriniai padaliniai (13 lentelė, 10 pav.). Didžiausias krūvis tenka dviem struktūriniais dariniams: vartotojų aptarnavimo sektoriuje veikiančioms struktūroms ir SVB administravimo ir vadybos funkcijas įgyvendinan-tiems struktūriniais padaliniais ir jų personalui. Vartotojų aptarna-vimo funkcijas įgyvendinantys CB struktūriniai padaliniai įpareigoti veikti beveik visose CB, t. y. 49-iose, arba 81,7 proc. visų SVB (N=60), administravimo ir vadybos sektoriuje veikiančios struktūros – 44-iose SVB, arba 73,3 proc. visų SVB (N=60). Informacijos išteklių sudarymo ir informacijos paieškų sistemų (IPS) kūrimo sektoriai tiriamosios veiklos srityje įpareigojami veikti 37-iose, arba 61,7 proc. visų SVB (N=60). Bibliografijos ir informacijos srityse veikiantys funkciniai padaliniai ar jų personalas įtraukiamas į šią veiklą 25-iose CB, arba mažiau nei pusėje (41,7 proc., N=60) visų sektoriaus SVB. Atkreiptinas dėmesys, kad SVB metodininkų, arba metodinės veiklos funkcijas atliekančių struktūrinių padalinių įtrauktis į CB tiriamąją veiklą palyginti maža ir nuolat mažėja; atliekant tyrimą įpareigojimai veikti mokslo tiriamojoje veikloje formaliai įrašyti 23-ju CB, arba kiek daugiau nei trečiojoje dalyje (38,3 proc. visų SVB, N=60) visų CB.

13 lentelė. Mokslo tiriamosios veiklos paskirstymas CB funkciniais struktūriniais padaliniais

	SVB administravimas ir vadyba	Metodikos (taip pat rinkodaros, veiklos analizės ir personalo kompetencijų ugdymo) struktūros	Vartotojų aptarnavimo, iš jų			Bibliografinės informacinės veiklos struktūrose	Informacinių išteklių sudarymo ir IPS kūrimo struktūrose	Kita veikla
			iš viso aptarnavimo struktūros	suaugusių vartotojų aptarnavimo	vaikų aptarnavimo			
Kauno	11	4*	8	8	6	6	6	2
Klaipėdos	7	7*	8	8	7	4	7	
Panevėžio	10	2	12	12	9	4	7	2
Šiaulių	7	2	8	8	4	5	5	
Vilniaus	9	8	13	13	12	6	12	1
Iš viso regionuose	44	23	49	49	38	25	37	4
Dalis (proc.) SVB struktūrose (N=60)	73,3	38,3	81,7	81,7	63,3	41,7	61,7	6,7

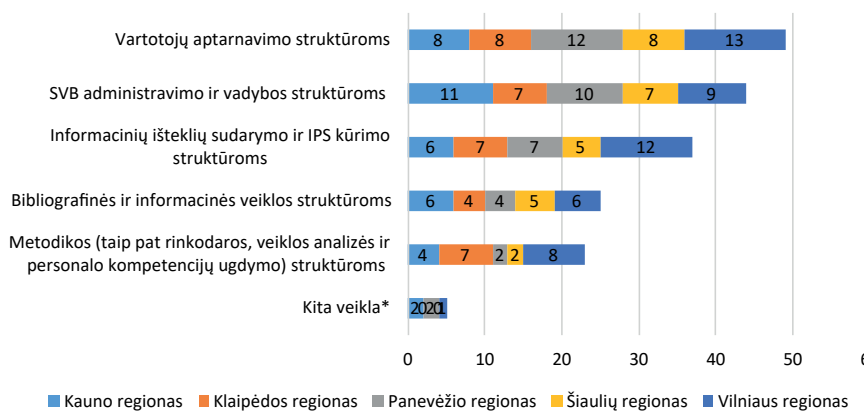
* *Metodinių pareigybės Kauno ir Klaipėdos regione neįtrauktos į joki struktūrinį padalinį, jos tiesiogiai pavaldžios bibliotekų direktoriui.*

10 pav. Mokslo tiriamosios veiklos paskirstymas CB funkciniais struktūriniais padaliniais

Funkcinių struktūrinių padalinių dalyvavimo tiriamojoje veikloje pasiskirstymo duomenys atskiruose regionuose skiriasi nedaug (11 pav.): Kauno regione dažniau nei kituose regionuose į mokslo tiriamąją veiklą

įtraukiamos administravimo ir vadybos struktūros, Panevėžio ir Vilniaus regionuose pirmiau vartotojų aptarnavimo ir antroje vietoje – SVB administravimo ir vadybos struktūros. Vilniaus regione visose SVB įpareigojamos veikti vartotojų aptarnavimo struktūros, o 9-iose SVB – ir SVB administravimo ir vadybos struktūros. Šiame regione tiriamojoje veikloje dažniau nei kituose regionuose įpareigotos veikti informacinių išteklių sudarymo ir IPS kūrimo struktūros, be to, čia tiriamoji veikla dažniau nei kituose regionuose pavedama ir metodikos sektoriuje veikiančioms CB struktūroms.

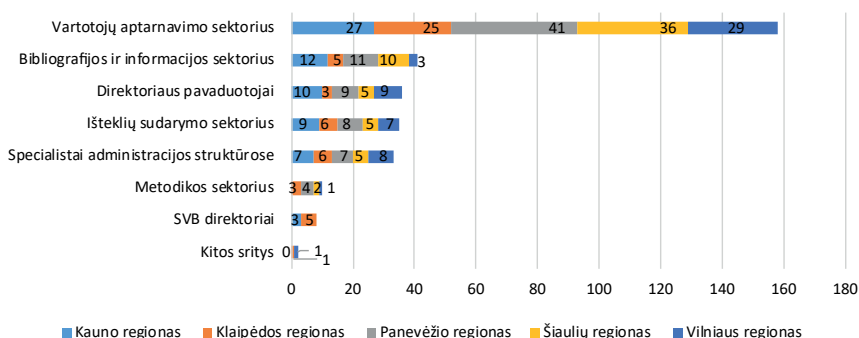
* Kita veikla – nė vieno struktūrinio padalinio struktūroje neintegruota kraštotyros ir kompiuterinio tinklo administratoriui pavedama veikla.

11 pav. Mokslo tiriamosios veiklos paskirstymas CB pagal atskirus regionus

Pastebėsime, kad tokie „visuotiniai“ įpareigojimai atlikti mokslo tiriamąją veiklą patvirtina prielaidą, jog ši veikla SVB dažniau suprantama vadybinių funkcijų („analizuoti savo veiklą“) arba rinkos tyrimų kontekste („tirti, analizuoti, vartotojų poreikius“). Metodinės veiklos (tarp jų ir specialistų metodininkų, veikiančių bibliotekos administracijos struktūrose) įtraukties į tiriamąją veiklą duomenis galima laikyti šio sektoriaus silpnėjimo SVB struktūrose požymiu. Nors logiška būtų manyti, kad būtent šiame sektoriuje veikiantis personalas objektyviai (atsižvelgiant į šio padalinio funkcinę paskirtį sistemoje, būtinas šioms funkcijoms

įgyvendinti informacinės analitinės veiklos ir tiriamosios veiklos žinias, gebėjimus ir įgūdžius) turėtų būti įgijęs daugiausia kompetencijų, tinkamų tiriamajai veiklai vykdyti, realūs bibliotekų sprendimai rodo, kad tiriamoji veikla pašalinama iš metodinės veiklos rūšių sąrašo ir pamažu perduodama naujai kuriamoms organizacijos administravimo struktūroms.

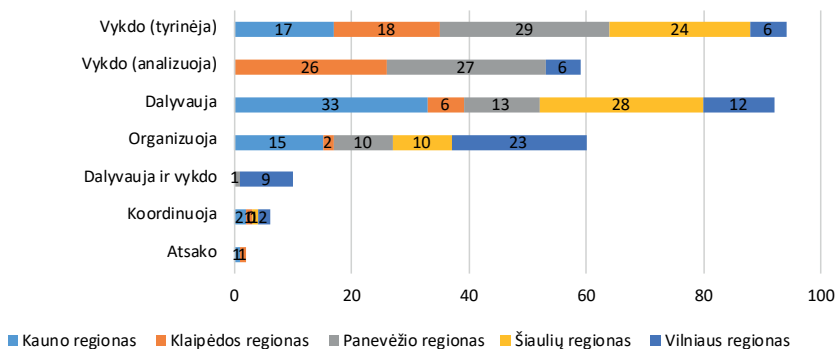
Išsamesnė kiekybinių duomenų analizė rodo, kad SVB CB tiriamoji veikla nustatyta, reglamentuota ir dokumentuota veiklos dokumentuose vidutiniškai 5,5 darbuotojo vienoje CB, arba 323 darbuotojams šioje sektoriaus dalyje, tai sudaro daugiau nei trečdalį (32,6 proc.) viso CB personalo. Kiekybiškai daugiausia pareigybių veikia vartotojų aptarnavimo sektoriuje (158 pareigybės, arba 48,9 proc. (N=323) viso įpareigotų šioje veikloje dalyvauti pareigybių skaičiaus); bibliotekos administravimo sektoriuje į šią veiklą įtrauktos 77 pareigybės (arba 23,8 proc., N=323) (direktoriaus pavaduotojai, direktoriai ir administravimo struktūrų specialistai), bibliografijos ir informacijos sektoriuje – 41 pareigybė (arba 12,7 proc., N=323), išteklių sudarymo sektoriuje – 35 pareigybės (arba 10,8 proc., N=323), metodinės veiklos sektoriuje – 10 pareigybių (arba 3,1 proc., N=323). Atskiruose regionuose pareigybių pasiskirstymas pagal atskirus veiklos sektorius iš esmės atitinka bendrąsias tendencijas (12 pav.): visuose regionuose vyrauja pareigybės, įkurtos vartotojų aptarnavimo sektoriuje, mažiausiai pareigybių, veikiančių metodinės veiklos ir išteklių sudarymo sektoriuose.

12 pav. Pareigybių pasiskirstymas CB pagal funkcines sritis ir regionus

Dokumentuose reglamentuotų mokslo tiriamosios veiklos funkcijų analizė leidžia teigti, jog dažniau CB darbuotojų pareigybėms priskiriama tiriamosios veiklos *vykdymo funkcija* (13 pav.). Ir nors remiantis dokumentų tekstais sudėtinga labai tiksliai nustatyti, kokius konkrečius (mokslinius tyrimus, rinkos tyrimus ar informacinius analitinius) darbus pavedama atlikti atskiroms pareigybėms, gana pagrįstai galima manyti, jog moksliniams tyrimams ir rinkos tyrimams skiriama daugiau dėmesio nei informacinei analitinei veiklai: iš 153 pareigybių, kurioms nustatyta ši funkcija, įpareigojimai *tyrinėti* skaitymą, vartotojų poreikius, skaitybos poreikius, fondo struktūrą, fondo panaudojimą ir pan. dokumentuose reglamentuoti 94 (arba 61,0 proc., N=153) pareigybėms, o įpareigojimai analizuoti duomenis, veiklą, neigiamus atsakymus ir pan. – 59 (arba 39,0 proc., N=153) pareigybėms.

Pasyvesnė *dalyvavimo funkcija* nustatyta 92 (28,5 proc., N=323) iš visų į veiklą įtrauktų pareigybių, *organizavimo funkcija* – 60 (18,6 proc., N=323) iš visų pareigybių, o mokslo tiriamosios veiklos *koordinavimo funkcija* – tik 6 (1,9 proc., N=323) iš visų įpareigotų veikti šioje veikloje pareigybių.

13 pav. *Tiriamosios veiklos funkcijų pasiskirstymas CB pagal atskirus regionus*

Tiriamosios veiklos įpareigojimai atskiruose regionuose reglamentuojami skirtingai. Vilniaus regione dažniau nei kituose regionuose paplitusios sudėtingesnės funkcijos, kai atskiroms pareigybėms (dažniausiai

direktorių pavaduotojams, struktūrinių padalinių vadovams arba tiesiogiai direktoriui pavaldiems specialistams) pavedamos veiklos organizavimo funkcijos kartu su koordinavimo, dalyvavimo ir vykdymo funkcijomis; nors ir šiame regione nemažai pareigybių reglamentuotos dalyvavimo (20,7 proc.) ir vykdymo (20,7 proc.) funkcijos; tai leidžia manyti, jog šiame regione susidarę tiriamosios veiklos organizavimo ir valdymo modeliai gali turėti daugiau planingumo ir sistemingumo požymių.

O Klaipėdos, iš dalies ir Panevėžio regionuose daugiau dėmesio skirta tiriamosios veiklos *vykdymo funkcijoms*: Klaipėdos regione vykdymo funkcija pavedama 81,5 proc. visų pareigybių, Panevėžio – 70,0 proc. visų pareigybių. Labiausiai tikėtina, kad šiuose regionuose formuojamas (ar stichiškai susiformuoja) toks organizacinis modelis, kai tiriamoji veikla remiasi arba tiesioginių vykdytojų iniciatyva (ir atsakomybe), o veikla išskaidyta atskiroms pareigybėms ir retai sujungiama ar sutelkiama visos sistemos ar kelių struktūrų lygmeniu.

Kauno ir Šiaulių regionų SVB dokumentuose vyrauja *dalyvavimo tiriamojame veikloje funkcija* (48,5 proc. visų pareigybių Kauno regione ir 44,4 proc. – Šiaulių regione). Ir nors Kauno regione yra kiek daugiau pareigybių, kurioms priskiriamos veiklos organizavimo funkcijos (22,1 proc.) nei Šiaulių regione (15,9 proc.), visiškai pagrįstai galime teigti, jog šiuose regionuose tiriamosios veiklos politika siejama su išorinių veiklos subjektų iniciatyva ir jų veiksmis organizuojant ir koordinuojant tiriamąją veiklą.

Veiklos *organizavimo funkcija* sektoriuje gana paplitusi (reglamentuota sektoriuje 60-iai pareigybių), tačiau toli gražu ne visuose regionuose (mažiausiai organizuojančių tiriamąją veiklą pareigybių yra Klaipėdos (2 pareigybėms), Panevėžio ir Šiaulių regionuose (po 10 pareigybių). Šios veiklos *koordinavimo funkcija* reglamentuota tik 6 pareigybėms (po 2 pareigybes Kauno ir Vilniaus regionuose ir po 1 pareigybę Klaipėdos ir Šiaulių regionuose). Dar 20 pareigybių reglamentuojamos sudėtinės funkcijos (organizavimo ir koordinavimo – 12 pareigybių ir organizavimo, koordinavimo ir vykdymo – 8 pareigybėms), tačiau trys ketvirtadaliai tokių

pareigybių (15, arba 75,0 proc.) yra viename (Vilniaus) regione. Kartu šie duomenys tik patvirtina, kad vertinant viso sektoriaus mastu veiklos koordinavimas sektoriuje yra menkas, atskirų struktūrinių grandžių veikla susiformavusiuose tiriamosios veiklos organizavimo ir valdymo modeliuose neintegruojama.

2.2.3. Mokslo tiriamosios veiklos paskirstymas SVB teritoriniams struktūriniams padaliniam

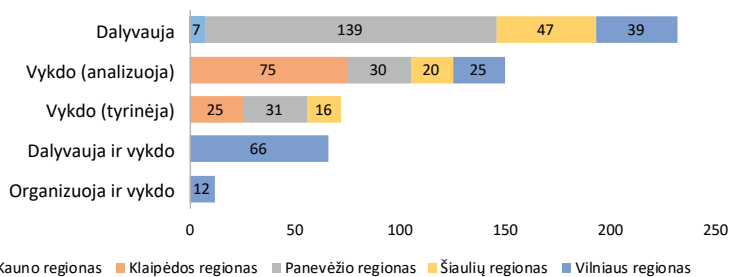
SVB veiklos dokumentuose tiriamoji funkcija taip pat nustatyta 511 teritorinių padalinių (42,7 proc. viso šių padalinių tinklo, N=1197) ir 532 šiuose struktūriniuose padaliniuose sukurtoms pareigybėms (35,9 proc. visų šiame tinkle veikiančių pareigybių, N=1480).

Teritoriniuose padaliniuose veikiančioms pareigybėms reglamentuotos dvi pagrindinės funkcijos: *dalyvavimo funkcija* (56,0 proc. visų pareigybių) ir *vykdymo funkcija* (41,7 proc. visų pareigybių) (14 lentelė, 14 pav.), kuri siejama ir su tiriamosios, ir su informacinės analitinės veiklos kontekstu.

14 lentelė. Tiriamosios veiklos funkcijų pasiskirstymas SVB teritoriniuose padaliniuose

Eil. Nr.	Funkcijos apibūdinimas	Iš viso regione	Dalis (proc.) bendrojoje struktūroje	Iš jų									
				Kauno dalis (proc.) bendrojoje regiono struktūroje	Klaipėdos dalis (proc.) bendrojoje regiono struktūroje	Panevėžio dalis (proc.) bendrojoje regiono struktūroje	Šiaulių dalis (proc.) bendrojoje regiono struktūroje	Vilniaus dalis (proc.) bendrojoje regiono struktūroje					
1.	Dalyvauja	298	56,0	7	100,0	0	0,0	139	69,5	47	56,6	105	73,9
1.1.	Dalyvauja ir vykdo	66	12,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	66	46,4
2.	Vykdo	222	41,7	0	0,0	100	100,0	61	30,5	36	43,4	25	17,6
2.1.	Tyrinėja	72	13,5	0	0,0	25	25,0	31	15,5	16	19,3	0	0,0
2.2.	Analizuoja	150	28,2	0	0,0	75	75,0	30	15,0	20	24,1	25	17,6
3.	Organizuoja ir vykdo	12	2,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	8,4
Iš viso CB (1, 2, 3 skilčių suma)		532	100,0	7	100,0	100	100,0	200	100,0	83	100,0	142	100,0

Didesnei veiklų daliai (150 atvejų iš 222, arba 67,6 proc. visų vykdymo funkcijai priskiriamų veiklų) identifikuoti dažniausiai naudojami veiksmo indikatoriai „analizuoti“, „atlikti analizes“, „vertinti“: pavyzdžiui, „<...> analizuoja, apibendrina bibliotekos darbą <...>“, „<...> analizuoja skaitytojų sudėtį <...>“, „<...> atlieka <...> spaudinių fondo analizes <...>“, „<...> stebėti ir analizuoti esamo dokumentų fondo panaudojimą <...>“. Tačiau 72 atvejais iš 222, arba 32,4 proc. visų vykdymo funkcijai priskiriamų veiklų, teritorinių padalinių personalo pareigybėse įrašyti ne tik informacinės analitinės, bet ir tiriamosios veiklos įpareigojimai, pavyzdžiui: „<...> tirti vartotojų skaitymo poreikius“, „<...> atlikti [bibliotekos dokumentų] fondo tyrimus <...>“, „<...> vykdyti vartotojų apklausas <...>“ ir t. t. Yra dokumentų, kuriuose teritorinių padalinių darbuotojai įpareigojami ir analizuoti bibliotekos veiklą, vartotojų poreikius, dokumentų fondą, vartotojų sudėtį, neigiamus atsakymus ir pan., ir taip pat „<...> nuolat analizuoti bibliotekos ir lankytojų reikmes informacijai“, „[t]irti spaudinių fondo panaudojimo ir skaitymo būklę, atlikti tyrimus <...>“ arba „<...> [a]tlikti mikrorajono gyventojų ir filialo skaitytojų skaitybos tyrimus, apibendrinti duomenis ir pateikti juos SVB metodininkui“ ir pan.

14 pav. Tiriamosios veiklos funkcijų pasiskirstymas SVB teritoriniuose padaliniuose

Įtraukiant *teritorinių padalinių* personalą į tiriamąją veiklą regionuose galima išskirti kelis skirtingus požiūrius. Informacinė analitinė šios veiklos kryptis dažniau nei kituose regionuose deklaruojama Klaipėdos regiono teritorinių padalinių veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose;

įpareigojimai atlikti informacinei analitinei veiklai priskiriamus darbus taip pat įrašyti dalies Panevėžio (30), Šiaulių (20) ir Vilniaus (25) regionų teritorinių padalinių veiklos dokumentuose. Šie darbai paprastai siejami su teritorinio struktūrinio padalinio veiklos analize, kuri dažniausiai formuluojama įrašu „[o]rganizuoti, planuoti, analizuoti ir įvertinti Viešosios bibliotekos filialo veiklą“. *Dalyvavimo* (kartu su dviguba *dalyvavimo ir vykdymo*) *funkcija*, kuri dažniausiai reglamentuota Panevėžio (139 teritoriniams padaliniams priskiriama veikla) ir Vilniaus (105 teritoriniams padaliniams priskiriama veikla) regionų teritorinių padalinių dokumentuose, beveik visada siejama su universaliu terminu „tirti“ „tyrinėti“ įvardijamomis veiklomis. Beveik visais šiais atvejais ir informacinę analitinę veiklą, ir rinkos tyrinėjimus įvardijantys terminai teikiami lygiagrečiai, todėl peršasi išvada, jog SVB veiklos dokumentuose siekiama reglamentuoti ne tik reikalavimus atlikti vadybininko kompetencijai priskiriamas analitines veiklas, tačiau ir įtraukti teritorinių padalinių personalą į rinkos tyrinėjimus, kartais pavedant jiems tokius tyrinėjimus organizuoti ir atlikti savarankiškai.

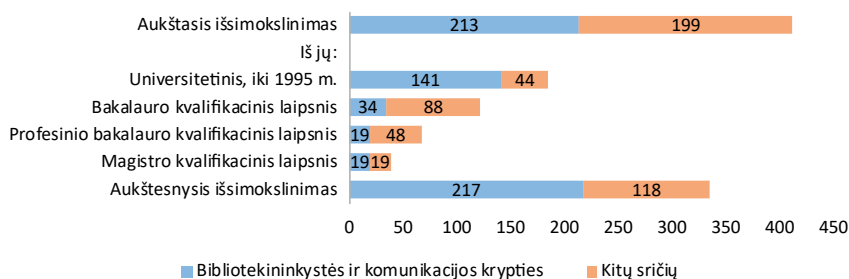
2.2.4. SVB personalo, kuriam nustatytos mokslo tiriamosios veiklos funkcijos, charakteristika

Personalo, kuris įpareigojamas veikti visose ar bent vienoje iš mokslo tiriamosios veiklos sričių, išsimokslinimo, nuodugnios darbo patirties ir amžiaus analizės duomenys leidžia teigti, jog tiriamosios veiklos funkcija, įrašant įpareigojimus į bibliotekos veiklos dokumentus, dažniausiai paskiriama nekeliant išsimokslinimo ir įgyto kvalifikacinio laipsnio reikalavimų: darbuotojai, įgiję aukštąjį išsimokslinimą, sudaro tik kiek didesnę dalį (412, arba 51,9 proc.) visų šių darbuotojų, palyginti su aukštesnįjį išsimokslinimą įgijusiais darbuotojais (335, arba 42,2 proc.). Kiek svarbesniu kriterijumi laikoma įgyta specialybė – BIK srities išsimokslinimą įgijusiems darbuotojams tiriamoji veikla pavedama kiek dažniau, palyginti su kitas specialybes įgijusiais asmenimis. Tiesa, aukštąjį išsimokslinimą

įgijusių darbuotojų kategorijoje skirtumas tarp skirtingas sritis studijavusių darbuotojų nedidelis (+1,7 proc. bibliotekininkystės ir komunikacijos krypties išsimokslinimą įgijusių asmenų naudai), tačiau bibliotekininkystės specialybę įgiję asmenys aukštesnį išsimokslinimą įgijusių darbuotojų grupėje sudaro gerokai didesnę dalį (+12,4 proc.) nei darbuotojai, įgiję kitų sričių aukštesnį išsimokslinimą.

Darbuotojų, įgijusių specialųjį (BIK krypties) aukštąjį išsimokslinimą, grupėje dydžiu ryškiau išsiskiria du darbuotojų pogrupiai: tai asmenys, iki 1995 m. įgiję universitetinį bibliotekininkystės srities išsimokslinimą (141 darbuotojas, arba 17,8 proc. visų darbuotojų, įpareigotų veikti tiriamojoje veikloje, N=794), ir personalas, įgijęs aukštesnį šios srities išsimokslinimą (217, arba 27,3 proc. visų darbuotojų, įpareigotų veikti tiriamojoje veikloje, N=794). Magistro, bakalauro ir profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį įgijęs personalas sudaro nedidelę dalį (72, arba 9,0 proc.) visų darbuotojų, įpareigotų veikti tiriamojoje veikloje (N=794).

15 pav. pateikti duomenys rodo, kad formalųjį bibliotekininkystės ir komunikacijos srities pasirengimą įgijusių darbuotojų grupėje tiriamojoje veikloje įpareigojami veikti tiek pat ir aukštąjį, ir aukštesnį šios srities išsimokslinimą įgijusių darbuotojų; tiesa, nors ir labai nedidelę kiekybinę persvarą (+4 darbuotojai, arba +0,5 proc.) čia turi aukštesnį išsimokslinimą įgijęs personalas.

15 pav. Darbuotojų pasiskirstymas pagal įgyto formalaus išsimokslinimo sritis

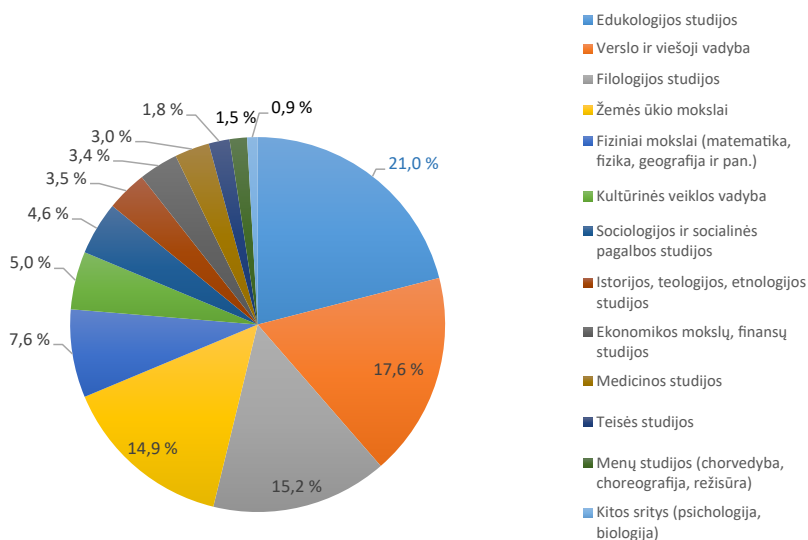
Aukštąjį specialųjį (BIK krypties) išsimokslinimą įgijusių darbuotojų grupėje kiek daugiau yra universitetinį išsimokslinimą iki 1995 m. (141, arba 66,2 proc., N=213) įgijusių darbuotojų. Vėliau (arba, kitaip tariant, pagal naujesnes mokymo programas, kurių mokymo planuose daugiau dėmesio skiriama tiriamosios veiklos kompetencijoms įgyti) formalųjį išsimokslinimą įgiję darbuotojai šioje grupėje sudaro palyginti mažesnę dalį (72, arba 33,8 proc., N=213). Aukštąjį išsimokslinimą įgijusių asmenų grupėje vėliau nei 1995 m. studijų programas baigusiu specialistų, dalyvaujančių tiriamojoje veikloje, yra perpus mažiau negu specialistų, įgijusių kitų, ne bibliotekininkystės ar komunikacijos sričių bakalauro, magistro ar profesinio bakalauro kvalifikacinius laipsnius (155, arba 72,7 proc., N=213).

16 pav. parodyta, kokių kitų sričių išsimokslinimą įgiję specialistai dažniausiai įtraukiami į tiriamąją veiklą. Daugumą (53,8 proc. visų specialistų, baigusiu ne bibliotekininkystės ir komunikacijų krypties programas) sudaro socialinių mokslų srities kvalifikacijas įgiję specialistai, iš kurių daugiausia yra edukologijos mokslų diplomantų (21,0 proc.). Antrai pagal dydį grupei priklauso asmenys, baigę verslo ir viešosios vadybos krypties programas (17,6 proc.). Specialistai, įgiję kultūrinės veiklos vadybos žinių, sudaro nedidelę dalį (5,0 proc.) visų šios grupės narių.

Remdamiesi darbuotojų apklausos duomenimis, galime tvirtinti, jog darbuotojų nuostatos mokslo tiriamosios veiklos klausimais glaudžiai siejasi su jų išsimokslinimu ir įgytu kvalifikacijos laipsniu: kuo naujesnes (laiko atžvilgiu) studijų programas yra baigę SVB darbuotojai, tuo pozityviau jie vertina SVB galimybes dalyvauti mokslo tiriamojoje veikloje. Mažiausiai „entuziazmo“ šiuo požiūriu turi aukštesnįjį išsimokslinimą įgiję darbuotojai; šiam tiriamosios grupės dalyvių pogrupiui būdinga ir tai, kad palyginti daug darbuotojų neigiamas nuostatas išdėstė ir dėl mokslinių tyrimų (35,0 proc.), ir dėl rinkos tyrimų (39,3 proc.), ir dėl informacinės analitinės (38,9 proc.) veiklos galimybių SVB. Galėtume taip pat teigti, kad pozityvus ar negatyvus požiūris į mokslo tiriamosios veiklos integravimą į SVB veiklą

struktūras nedaug tepriklauso nuo darbuotojų studijuotų mokslų sričių. Ir nors neigiamos nuostatos dėl mokslo tiriamosios veiklos būdingos ir BIK, ir kitas studijų programas baigusiems bibliotekose dirbantiems specialistams, pravartu atkreipti dėmesį, jog labiau negatyviai nei pozityviai šiais klausimais nusiteikę BIK studijų programas baigę specialistai.

Apklauso duomenys atskleidė, kad sektoriuje praktinės patirties atliekant mokslinius ir (ar) rinkos tyrimus sukaupta palyginti nedaug. Mažiausiai patirties apklaustų vadovų ir darbuotojų grupėje sukaupta organizuojant mokslinius tyrimus (5 atvejai, arba 2,2 proc. visų pasirinkimų, N=229); kiek daugiau (11 atvejų, arba 4,8 proc. visų pasirinkimų, N=229) organizuojant rinkos tyrimus; savarankiškai mokslinius tyrimus atlikę teigia tik SVB darbuotojai (12 atvejų, arba 5,2 proc. visų pasirinkimų, N=229). Vadovų grupėje nėra nė vieno asmens, kuris būtų savarankiškai atlikęs mokslinį tyrimą.

16 pav. *Specialistų, įgijusių kitų sričių išsimokslinimą, pasiskirstymas pagal mokslo sritis ir kryptis*

Patirtis savarankiškai atliekant rinkos tyrimus taip pat nėra reikšminga (16 atvejų, arba 7,0 proc. visų pasirinkimų, N=229). Kiek

reikšmingesnė yra tiek vadovų, tiek darbuotojų *dalyvavimo* moksliniuose arba rinkos tyrimuose patirtis: ir darbuotojai, ir vadovai kartu yra dažniau dalyvavę rinkos tyrimuose (82 atvejai, arba 35,8 proc. visų pasirinkimų) ir kiek rečiau – moksliniuose tyrimuose (73 atvejai, arba 31,9 proc. visų pasirinkimų), tačiau lyginant abi grupes vadovų patirtis dalyvaujant moksliniuose tyrimuose dažnesnė nei rinkos tyrimuose, o darbuotojai, priešingai, dažniau dalyvauja rinkos tyrimuose nei atliekant mokslinius tyrimus.

Vertindami savo patirtį tiriamojo darbo srityje, sektoriaus darbuotojai teigė mažiausiai tokios patirties ir įgūdžių sukaupę organizuodami tiriamąją veiklą, kurdami tyrimo strategiją, burdami tyrimo komandas, atsirinkdami tyrimo temas, kurdami tyrimo programas ir jų dokumentus: pasirinkdami tyrimo problemas, temas, nustatydami jų aktualumą ir reikšmingumą, tyrimo tikslus, uždavinius, parengdami tyrimo dokumentus (klausimynus, interviu planus), pasirinkdami mokslinio, rinkos tyrimo ar informacinio analitinio darbo metodiką. Palyginti retai darbuotojai prognozuoja atskirų veiklos sričių plėtros perspektyvas, dar rečiau rengia tiriamųjų darbų publikacijas ar organizuoja jų rezultatų sklaidą. Dažniau renkami, analizuojami ir apdorojami statistiniai duomenys metinei veiklos ataskaitai, rengiami atskirų veiklos sričių apibendrinimai, atliekamos tiriamųjų apklausos (išdalijami klausimynai, surenkami apklausų rezultatai).

Apibendrinami šiuos duomenis, turime pastebėti, kad mokslo tiriamoji veikla visame sektoriuje integruota į pagrindinio bibliotekų personalo (operacinio branduolio, arba profesionaliųjų bibliotekininkų) pareigybių struktūrą. Sektoriuje nėra nė vienos pareigybės, kuriai ši veikla būtų pavesta kaip atskira savarankiška veiklos sritis. Visais atvejais ji pavada kaip papildoma (šalutinė) veikla šalia kitų funkcinių (valdymo, informacijos išteklių sudarymo, informacinių produktų kūrimo, vartotojų aptarnavimo ir pan.) įpareigojimų. Dėl atskirų mokslo tiriamosios veiklos kryptių, šios veiklos teorinių, metodinių nuostatų neapibrėžtumo ir dalykinių susitarimų visoje korporacijoje stokos SVB mokslo tiriamajai veiklai dokumentuoti ieškoma universaliausių, tinkamų visiems gyvenimo

atvejams apibūdinimų ir vadybinių sprendimų, dažniausiai fragmentiškai papildant bibliotekininkų kompetencijų sąrašą sisteminio mąstymo, analitinių įgūdžių, žinių ir patirties vadovaujant projektams ir (ar) atliekant mokslinius tyrinėjimus reikalavimais. Dar dažniau tokių reikalavimų tiesiog nepaisoma; galima tik spėti, jog viliamasi, kad personalo kompetencijų problema šioje srityje išsispręs kaip nors savaime, galbūt ramina masi tuo, jog didumai profesinių veiklų bibliotekoje ir šiaip jau reikia ir sisteminio mąstymo, ir analitinių įgūdžių, o mokslinių tyrinėjimų kompetencijas galima įgyti ir kitaip, dažniausiai – savišvietos būdu arba klaidų ir bandymų metodu.

Mokslo tiriamojo darbo organizavimo struktūra turi daug formalioms struktūroms būdingų bruožų. Vyraujantis vyresnis darbuotojų amžius (57,4 proc. vyresni nei 50 metų) yra tam tikras rizikos veiksnys, leidžiantis daryti prielaidą, jog didžiausią dalį sudaro specialistai, kurių aktyvumas ir profesinėje veikloje, ir darbo rinkoje turi ryškią tendenciją mažėti; šis veiksnys įgyja dar didesnę reikšmę įvertinus tai, kad beveik visai šiai specialistų grupei svarbesnis ne tiek žinių atnaujinimo (perkvalifikavimo) poreikis tiriamosios veiklos srityje, kiek poreikis įgyti šios srities bazinių žinių ir kompetencijų.

Tokia padėtis turėtų būti paaiškinama ir tomis sąlygomis, kuriomis gyvena ir SVB, ir visa bibliotekų bendruomenė. Bibliotekas neišvengiamai veikia demografiniai visuomenės (senėjimo, emigracijos) pokyčiai, mažėjanti profesionaliai pasirengusių, bibliotekininkystės ir komunikacijos srities išsimokslinimą įgijusių diplomantų pasiūla, maži darbuotojų atlyginimai, neleidžiantys konkuruoti su kitais sektoriais dėl geriausių specialistų, nors ir gerėjančio, bet vis dar nepatrauklaus bibliotekų įvaizdžio padariniai. Šie veiksniai svarbūs ir lemia jaunų darbuotojų stoką, riboja darbuotojų mobilumą ir karjeros galimybes.

Todėl dažnai ieškoma lengviausių sprendimų. Įtraukiant į tiriamąją veiklą bibliotekų personalą, reikšmingu kriterijumi laikoma jo funkcinio darbo patirtis ir neišvengiamai su šiuo kriterijumi susijęs ir vyresnis

darbuotojo amžius. Vis dėlto toks sprendimas patikimas tik iš dalies: patirtis, o juo labiau darbuotojo amžius nėra lemiami veiksniai, leidžiantys įvertinti darbuotojo tinkamumą tiriamajai veiklai. Didelė darbo patirtis gali turėti ir teigiamą, ir neigiamą poveikį, o su žmogaus amžiumi susijusių galimybių vertinimas iš esmės remiasi subjektyvia individo jausena. Esminis neigiamas patirties poveikis yra tas, jog patyrimo pagrindu kuriamas labai individualus žinojimas. Darbo patirtis paprastai teikia duomenis kaip nesutvarkytą, nesusistemintą, o kartais ir neteisingą informaciją, kuri, be to, gali būti ir įvairiai aiškinama. Dar būtinos kitokios, specifinės žinios, sudarančios galimybę tokius duomenis paversti naudinga informacija. Tik tos specialiosios žinios leistų kiekvienam įvertinti, ką tokie duomenys iš tiesų reiškia, ir – labai svarbu – suprasti, ką su jais daryti.

Kartu dėl reikšmingų veiksnių, tokių kaip vyraujantis prieš 20 metų įgytas formalusis profesinis išsimokslinimas, vyresnis darbuotojų amžius, didelė ir vertinga funkcinis atžvilgiu darbo patirtis mokslo tiriamojame veikloje gali būti pritaikoma nelengvai. Šioje veikloje, kuri visų pirma siejasi su naujovėmis, naujais požiūriais ir kompetencijomis, patirtis dažnai gali labiau trukdyti nei padėti priimti naują informaciją, ypač kai ji palyginti skurdi, dažniausiai apsiribojanti vienos bibliotekos praktika. Ir nors darbui bibliotekose nenustatyta specialių amžiaus ribojimų, remdamiesi Lietuvoje ir kitose šalyse atliktų tyrimų duomenimis, galime tik pastebėti bendriausias su darbuotojo amžiumi susijusias tendencijas: 60–64 metų – tai riba, kai dauguma Lietuvos gyventojų planuoja palikti darbo rinką, o nuo 70 metų mažėja noras dalyvauti bet kokioje veikloje; nuo 65 metų mažėja darbuotojo motyvacija dirbti, menksta ir jo darbo našumas; svarbiausias motyvas (o tai dėl menkų atlyginimų ir pensijų itin aktualu bibliotekose dirbantiems asmenims) likti darbo rinkoje – materialusis veiksnys, ir nors kiti motyvai (bendravimo, priklausomybės bendruomenei, pagarbos ir savigarbos poreikiai) tyrimuose minimi kaip svarbūs veiksniai, šio amžiaus darbuotojų dalyvavimas ir motyvai prisitaikyti prie darbo rinkos ir efektyvaus darbo joje paskatos akivaizdžiai mažėja [49].

Sąvokoms „organizuoti“, „koordinuoti“, „dalyvauti“, „vykdyti“ atskirų SVB parengtuose tiriamąją veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose gali būti suteikiamos skirtingos reikšmės. Tačiau darydami prielaidą, kad šių sąvokų interpretavimo ribos vis dėlto leidžia įvertinti dokumentuose naudojamus veiksmo indikatorius, galime teigti, jog savivaldybių centrinės bibliotekos palyginti retai matomos kaip tiriamosios veiklos organizatorės net ir neperžengdamos savo sistemos ribų. Centrinę bibliotekų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose dažniausiai nustatoma veiklos *vykdymo funkcija*, todėl labiausiai tikėtina, jog tyrinėjimų iniciatyva ir įgyvendinimas dažnai suprantamas ir nustatomas kiekvienai konkrečiai pareigybei kaip privalomas savarankiškas tyrinėjimo darbas, pradedant tyrimo inicijavimu, jo programos ir dokumentų sudarymu ir baigiant tyrimo ataskaitos parengimu. Dažniausiai ši veikla identifikuojama veiksmo indikatoriumi „atlieka“, „nuolat tiria“ ir pan. Taigi galime teigti, jog tiriamoji veikla sistemose matoma kaip išskaidyta veikla, priklausanti daugeliui iniciatyvų, dažniausiai atliekama savarankiškai; pats procesas paliekamas savieigai, beveik nevaldomas ir nekoreguojamas, o (darome prielaidą) tokiomis sąlygomis gali būti užtikrintas tik galutinio rezultato įvertinimas.

Dalyvavimo funkcija paprastai suprantama kaip įpareigojimas atlikti tam tikrą dalį tyrimo procedūrų įgyvendinant kitų specialistų sudarytas ir koordinuojamas programas, pagal tų asmenų pateiktus veiksmų planus, tvarkaraščius ir suformuluotus reikalavimus duomenų pateikimo, analizės ir rezultatų apibendrinimo kokybei. Nors teoriškai gali būti vadovaujama ir kitokiu veiksmų algoritmu, vertinant SVB praktiką, vyrauja modelis, jog pagrindinis tyrimo, kuriame numatyta dalyvavimo funkcija, rengėjas, organizatorius ir (ar) koordinatorius yra kitas asmuo. Todėl, nesant sistemoje šios veiklos koordinatoriaus ir organizatoriaus, dalyvavimo funkcija neužtikrina, kad jose būtų inicijuojami, įgyvendinami ir atliekami reikšmingesni darbai. Veiklos modelis, kuriame vyrauja dalyvavimo funkcija, gali užtikrinti tik tiek, kad SVB bus įgyvendinami tik išorės subjektų

sumanyti ir organizuoti tiriamosios veiklos projektai ar iniciatyvos. Tokie įpareigojimai veiklos dokumentuose dažniausiai išreiškiami veiksmo indikatoriumi „dalyvauja“ vartojant įvairias jo formas, pavyzdžiui, „<...> dalyvauja atliekant vartotojų grupių skaitymo, informacinius ir kt. tyrimus“, „<...> dalyvauja rengiant anketas ir jas platinant <...>“, „dalyvauti įvairiose bibliotekų vystymo programose ir moksliniuose tyrimuose <...>“ ir pan.

Profesinis pasirengimas, mūsų įsitikinimu, yra svarbus veiksnys, galintis užtikrinti tiriamosios veiklos turinio kokybinius parametrus, gilesnius bibliotekų problemų, reiškinių, procesų, sąvokų bei teorinių žinių taikymo ir jų susiejimo su praktine veikla rezultatus. Tačiau darbuotojų grupėje, kuriai veiklos dokumentuose reglamentuoti tiriamosios veiklos įpareigojimai, yra labai mažai jaunesnių, naujausias specialiąsias mokymo programas studijavusių ir bakalauro (ypač magistro) kvalifikacinius laipsnius įgijusių darbuotojų. Vertinant bendriausiu požiūriu abi tiriamojoje veikloje vyraujančios specialijų (bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos krypties) pasirengimą įgijusios darbuotojų grupės susijusios su rimtais rizikos veiksniais: aukštąjį išsimokslinimą įgijusių darbuotojų grupės nariai yra vyresnio amžiaus, turi palyginti menkas tiriamosios veiklos kompetencijas, įgytas studijų metais ir retai atnaujinamas specialiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Tai objektyviai turėtų nulemti ir pasyvesnį jų santykį su šia veikla. Aukštesniojo specialiojo išsimokslinimo diplomą įgiję darbuotojai formaliai, studijų metais tiriamosios veiklos, taip pat ir informacinės analitinės veiklos kompetencijų nėra įgiję, todėl dažniausiai yra savamoksliai „tyrėjai“ ir „analitikai“, žinias įgiję klaidų ir bandymu metodu, sėkmingai arba mažiau sėkmingai jas taikantys praktinėje veikloje.

Darbuotojų, studijavusių kitas mokslų sritis, grupėje palyginti daugiau (+43) naujesnes mokymo programas studijavusių asmenų ir bakalauro, profesinio bakalauro ir magistro kvalifikacinius laipsnius įgijusių darbuotojų (155, arba 19,5 proc. viso įpareigoto tiriamojoje veikloje dalyvauti personalo, N=794). Tačiau ir šioje grupėje didžiausią dalį (57,4 proc.)

sudaro asmenys, kurie kaip ir bibliotekininkystės studijas baigę darbuotojai neturi sisteminio pasirengimo tiriamajai veiklai: įgiję aukštąjį išsimokslinimą iki 1995 m. (12,1 proc.) arba aukštesnįjį išsimokslinimą (32,4 proc.), arba darbuotojai, turintys tik bendrąjį vidurinį išsimokslinimą (12,9 proc.). Ir nors profesijos žinias bei įgūdžius šie darbuotojai paprastai įgyja dirbdami darbo vietoje, sisteminių profesinių žinių stoka šios grupės darbuotojų tiriamojame veikloje gali lemti paviršutiniškumą, seklių turinį, menkus rezultatus, o neretai ir apskritai iškreipti ar supaprastinti nagrinėjamų klausimų esmę.

2.3. SVB sektoriuje atlikti mokslo tiriamieji darbai ir jų kokybės vertinimas

Remiantis tyrimo duomenimis, 2010–2015 m. SVB buvo atlikta per 180 įvairiausio lygmens tyrinėjimų, t. y. visame sektoriuje vidutiniškai per 30 tyrimų per metus (*15 lentelė*).

Tyrinėjamu laikotarpiu buvo dvi aktyvesnės SVB tiriamosios veiklos lauke veikiančių dalyvių grupės: pačios viešosios bibliotekos (34,2 proc. visų darbų) ir LNB bei apskričių viešosios (regionų) bibliotekos (31,3 proc. visų darbų). Regioniniai metodikos centrai buvo aktyvūs inicijuodami ir organizuodami tiriamąją veiklą savo teritorijoje (regioniniu lygmeniu tiriamuoju laikotarpiu inicijuota 20 tyrimų (arba 11,0 proc. visų šiuo laikotarpiu atliktų tyrimų, N=182). Be to, šios institucijos (tai labai svarbu pažymėti) visuomet dalyvavo nacionalinio lygmens tyrinėjimuose kaip LNB partnerės arba savarankiškai atliko tyrimus, kuriuos inicijavo Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Tad galime sakyti, kad daugiau nei pusė (125, arba 68,7 proc.) darbų tiriamuoju laikotarpiu buvo atliekama korporacijos narių iniciatyva ir pastangomis.

Mokslo ir studijų institucijų inicijuoti ir atlikti tyrimai dažniausiai skirti mokymosi tikslams; 40 atvejų iš 47 (arba per 85,1 proc. visų mokslo ir studijų institucijų atliktų darbų) tiriamuoju laikotarpiu atliko studentai, kuriems šių darbų pagrindu buvo suteikti patvirtinimai, kad

įgytas – dažniausiai bakalauro (32, arba 80,0 proc., N=40) – kvalifika-
cinis laipsnis baigus mokymo programą. Palyginti nedaug – kiek daugiau
nei dešimtadalis – darbų (7 darbai, arba 14,9 proc., N=47) organizuoti
ir atlikti mokslo ir studijų institucijų ir SVB partnerystės pagrindu, jų
organizatoriai ir atlikėjai – profesionalūs tyrėjai, universitetų ar kolegijų
darbuotojai. Magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti darbų tiriamuoju
laikotarpiu parengta labai mažai (4, arba 2,2 proc. visų darbų, N=47), ir
didesnioji jų dalis parengta konkrečiose bibliotekose dirbančių magistran-
tūros studentų (Širvintų, Trakų r. SVB, Vilniaus regionas).

15 lentelė. Tyrimų, atliktų 2010–2015 m. SVB veiklos lauke, iniciatoriai ir (arba)
atlikėjai (skaičius ir pasiskirstymas regionais)

Eil. Nr.	Tyrimų iniciatoriai ir (arba) atli- kėjai	Iš viso tyrimų	Dalis (proc.) (N=182)	Pasiskirstymas pagal regionus tyrimuose, kuriuose dalyvavo SVB				
				Kauno regionas	Klaipėdos regionas	Panevėžio regionas	Šiaulių regionas	Vilniaus regionas
1.	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	6	3,3	3	3	3	3	3
2.	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	37*	20,4	17	17	17	17	17
3.	Apskričių viešosios bibliotekos (5)	20	10,5	9	2	5	1	3
4.	Savivaldybių viešosios bibliotekos	62	34,2	16	Neteikė duomenų (N. d.)	26	8	12
5.	Mokslo ir studijų institucijos	47	26,0	4	N. d.	8	26	9
5.1.	Studijų ir mokymosi tikslais, iš jų:	40	22,1	2	N. d.	8	25	5
5.1.1.	<i>Magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti</i>	4	2,2	1	N. d.	0	1	2
5.1.2.	<i>Bakalauro kvalifikaciniam laipsniui įgyti</i>	32	17,7	1	N. d.	7	21	3
5.1.3.	<i>Kursiniai darbai</i>	3	1,7	0	N. d.	0	3	0
5.1.4.	<i>Savarankiški darbai</i>	1	0,6	0	N. d.	1	0	0
5.2.	Ne mokymosi ir studijų tikslais	7	3,9	2	N. d.	0	1	4
6.	Savivaldos institucijos	4	2,2	0	N. d.	1	0	3

Eil. Nr.	Tyrimų iniciatoriai ir (arba) atliktėjai	Iš viso tyrimų	Dalis (proc.) (N=182)	Pasiskirstymas pagal regionus tyrimuose, kuriuose dalyvavo SVB				
				Kauno regionas	Klaipėdos regionas	Panevėžio regionas	Šiaulių regionas	Vilniaus regionas
7.	Kitos institucijos (<i>leidyklos, Etninės kultūros globos taryba, rajono švietimo centras ir kt.</i>)	6	3,3	0	N. d.	0	0	6
Iš viso (<i>be nacionalinio ir regioninio lygmens institucijų</i>)		119	65,7	20	N. d.	35	34	30
Iš viso		182**	100,0	49	22	60	55	53

* Iš 37 LNB inicijuotų tyrimų 17-oje dalyvavo (rinko ir teikė duomenis, juos analizavo, apibendrino ir pan., priklausomai nuo tyrimo pobūdžio) AVB ir (arba) SVB; kiti 20 tyrimų buvo atlikti SVB veiklos lauke, tačiau SVB personalas į tyrimo procedūras nebuvo įtrauktas.

** Šis skaičius nėra visų atliktų regionuose ir savivaldybėse tyrimų suma: daugeliu atvejų, ypač jei tyrimų inicijuodavo nacionalinio lygmens institucijos, visuose regionuose buvo atliekami tie patys tyrimai.

Kitos institucijos (be mokslo ir studijų institucijų) savo iniciatyva tiriamuoju laikotarpiu sektoriuje atliko 10 tyrimų, t. y. 5,5 proc. visų tyrimų (N=182). Keturis iš jų inicijavo savivaldos institucijos rengdamos rajono kultūrinės raidos strategiją, projektus ar kitokius strateginius dokumentus (vienas tyrimas atliktas Panevėžio ir trys Vilniaus regionuose), kiti šeši tyrimai atlikti Vilniaus regiono bibliotekose. Juos atliko Rašytojų sąjungos leidykla, Etninės globos taryba, Lietuvių kalbos institutas.

16 lentelė. Tyrimų paplitimas sektoriaus bibliotekose ir jų pasiskirstymas regionuose

Eil. Nr.	Regionas	SVB skaičius (iš viso)	SVB, kuriose buvo atlikti tyrimai, skaičius	SVB dalis (proc.) regiono SVB struktūroje
1.	Kauno regionas	13	8*	61,5
2.	Klaipėdos regionas	11	Neteikė duomenų	~71,3**
3.	Panevėžio regionas	12	8	66,7
4.	Šiaulių regionas	11	9	81,8
5.	Vilniaus regionas	13	10	76,9
Iš viso		60	35	58,3 (71,6**)

* Kauno regiono 3 SVB (*Kėdainių, Kauno miesto ir Kazlų Rūdos*) teigia atlikusios vienokius ar kitokius tyrimus tiriamuoju laikotarpiu, tačiau duomenų apie juos neteikia.

** Skaičiuojant su Klaipėdos regiono SVB, tiriamoji veikla paplitusi 71,3 proc. viso sektoriaus teritorijos (N=49).

Tiriamosios veiklos paplitimo teritorinės ribos (16 lentelė) apima beveik du trečdalius (apie 72 proc.) visos šalies teritorijos. Didžiausios sektoriuje veikiančių SVB dalys į tiriamąją veiklą įsitraukusios Šiaulių ir Vilniaus regionuose (atitinkamai 81,8 proc. ir 76,9 proc. viso šiuose regionuose esančių SVB bibliotekų tinklo).

Mokslo ir studijų tikslais rengiamų tyrinėjimų laukas teritorijos atžvilgiu palyginti labai mažas ir telkiasi tuose regionuose, kuriuose arba arti kurių (geografinio atstumo atžvilgiu) veikia mokymo įstaigos, kuriose dėstomos bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos krypties arba artimos šiai kryptčiai studijų programos (tiriamuoju laikotarpiu – Šiaulių, iš dalies Panevėžio regionuose).

Kitų institucijų (be mokslo ir studijų institucijų darbų) atliekami tyrinėjimai teritorijoje paplitę mažiausiai. Tokie darbai buvo atliekami 23-ose SVB, arba 38,3 proc. (N=60) viso bibliotekų tinklo; tyrimo duomenys rodo, jog kitos institucijos tyrinėjimus atliko dažniau tose SVB, kuriose jie buvo atliekami ir pačių SVB pajėgomis (12-oje SVB: Kauno r. SVB, Marijampolės SVB, Panevėžio m. SVB, Ignalinos, Joniškio, Šiaulių, Kelmės, Alytaus, Varėnos, Lazdijų, Švenčionių r. SVB, Elektrėnų SVB).

Išanalizavę sektoriaus bibliotekų įtraukties į tiriamąją veiklą duomenis, galime tvirtinti, kad dažniausiai SVB buvo įtraukiamos į tiriamąsias veiklas pavedant jų specialistams techninio pobūdžio įpareigojimus (išdalyti anketas, apklausti respondentus, surinkti ir susisteminti duomenis ir pan.). Nacionaliniu mastu dažniausiai buvo atliekami užsakovieji tyrimai analitinių ir konsultacinių firmų, tyrimų agentūrų (UAB „BGI Consulting“, TNS, UAB „Estep“, UAB Socialinės informacijos centro (SIC) jėgomis. SVB darbuotojai į tokių tyrimų procedūras buvo įtraukiami kaip tyrimo objektas (jų buvo prašoma atsakyti į klausimus, dalyvauti žodinėse apklausose, ekspertų grupėse ir t. t.). Atliekant tyrimus, kuriuos inicijavo LNB, dalies šių tyrimų partneriais buvo kviečiami AVB specialistai (5 iš 18, arba 27,8 proc. visų LNB atliktų tyrimų); SVB juose taip pat dalyvavo kaip tyrimų objektas, dažnai atlikdamos ir techninio

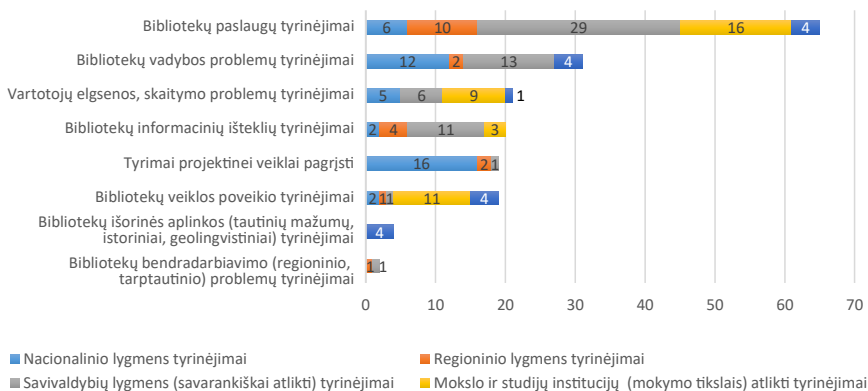
pobūdžio įpareigojimus. Analogiškas vaidmuo SVB buvo skiriamas ir regioniniuose tyrimuose. Tyrimų objekto vaidmuo SVB buvo skiriamas ir absoliučioje daugumoje mokslo bei studijų ar kitų institucijų atliekamų tyrimų programų.

SVB veiklos lauke atliktų tyrimo darbų temų analizė (17 lentelė, 17 pav.) parodė, kad beveik visais lygmenimis aktyviausiai buvo tyrinėjami bibliotekų paslaugų, jų poreikio, organizavimo (modeliavimo) ir gyventojų bei (arba) bibliotekų vartotojų naudojimosi šiomis paslaugomis klausimai (37,5 proc. visų darbų, N=182). Galime daryti visiškai pagrįstą prielaidą, kad pagrindinis motyvas atlikti šiuos tyrinėjimus iš esmės yra rinkos diktatas – nuolatinis poreikis pagrįsti bibliotekos kaip institucijos reikalingumą ir visuomenei, ir konkrečiai bendruomenei, ir bibliotekos savininkui, naujų, visuomenės (arba konkrečios bendruomenės) poreikius atitinkančių paslaugų paieška, pasitikrinimas, ar bibliotekų pasirenkama politika teisinga ir efektyvi teikiant ar pasirenkant naujas paslaugas ar jų rinkinius ir teikia galimybę, leidžia numatyti ne tik šios institucijos tolesnės raidos, bet neretai ir jos išlikimo gaires. Plačiau neapartinėdami tyrinėjimų turinio ir jų rezultatų, galėtume teigti, jog šiuo laikotarpiu gana plačiai ir patikimai ištyrinėtas SVB vaidmuo užtikrinant šalies gyventojų prieigos prie informacinių išteklių galimybes, gyventojų gebėjimai naudotis IKT, bibliotekų veikla stiprinant šiuos gebėjimus ir tokių pokyčių poveikis bibliotekų naudotojų gyvenimui. Šie tyrimai gana intensyviai buvo atliekami ir nacionaliniu (daugiausia projekto „Bibliotekos pažangai“ ir „Bibliotekos pažangai 2“ tyrimų rezultatai), ir regioniniu lygmenimis, tačiau daugiausia jų atlikta pačių SVB iniciatyva ir pajėgomis. Tenka tik apgailėstauti, jog didesnioji dalis SVB šia tema savarankiškai atliktų tiriamojo pobūdžio darbų (apklausų, analizių, vertinimų) sektoriuje neišsaugoti, o dokumentuoti darbai retai atitinka šiam žanrui keliamus reikalavimus. Šie tyrinėjimai fragmentiški, nesistemiški, atspindi situaciją nedidelėje teritorijos dalyje, jų rezultatai įforminti nekokybiškai ir dažnai jau neprieinami, nes nearchyvuojami, neviešinami ir nesaugomi. Dėl šių priežasčių jie gali

(ar galėjo) būti naudingi tik tai konkrečiai bibliotekai (ar sistemai), kurios veiklos lauko objektai buvo tyrinėjami.

17 lentelė. SVB veiklos lauke atliktų tyrinėjimų pasiskirstymas pagal jų iniciatorių (arba atlikėjų) lygmenis

Eil. Nr.	Pagrindinės tyrinėjimų temos	Parengta darbų pagal atlikėjų (ar iniciatorių) lygmenis					Iš viso tyrinėjimų	Dalis (proc.) visų tyrinėjimų struktūroje
		nacionalinio lygmens	regioninio lygmens	savivaldybės lygmens (savarankiškai SVB)	mokslo ir studijų institucijų (mokymo tikslais)	savivaldybės lygmens, kitų institucijų įėjomis atlikti tyrinėjimai		
1.	Bibliotekų paslaugų tyrinėjimai	6	10	29	16	4	65	35,7
2.	Bibliotekų vadybos problemų tyrimai, strateginių ir taktinių veiklos organizavimo sprendimų pagrindimas	12	2	13	0	4	31	17,0
3.	Vartotojų elgsenos, skaitymo problemų tyrinėjimas	5	0	6	9	1	21	11,5
4.	Bibliotekų informacinių išteklių tyrinėjimai (fondai, jų struktūra, sudarymo ir panaudojimo aspektai)	2	4	11	3	0	20	11,0
5.	Tyrimai projektinei veiklai pagrįsti	16	2	1	0	0	19	10,4
6.	Bibliotekų veiklos poveikio tyrinėjimai	2	1	1	11	4	19	10,4
7.	Bibliotekų išorinės aplinkos istoriniai, geolingvistiniai (tarmių) tyrinėjimai	0	0	0	1	4	5	2,7
8.	Bibliotekų bendradarbiavimo (regioninio, tarptautinio) problemų tyrinėjimai	0	1	1	0	0	2	1,1
Iš viso		43	20	62	40	17	182	100,0
Dalis (proc.) visų tyrinėjimų struktūroje (N=181)		23,6	11,0	34,1	22,0	9,3	100,0	

17 pav. SVB veiklos lauke atliktų tyrinėjimų pasiskirstymas pagal jų iniciatorių (arba atlikėjų) lygmenis

Sektoriaus bibliotekų vadybos problemos aktyviau tyrinėjamos nacionalinio lygmens institucijų (12, arba 38,7 proc. visų šia tema atliktų tyrinėjimų, N=31) ir savarankiškai SVB atliktuose darbuose (13, arba 41,9 proc. visų šia tema atliktų tyrinėjimų, N=31). Nacionalinio lygmens tyrinėjimuose dažniau buvo tiriami sektoriaus bibliotekų – šiuolaikinėje visuomenėje veikiančių organizacijų veiklos organizavimo ir valdymo, veiklos vertinimo klausimai, o savivaldybių savarankiškai atliekamų tyrimų temos gerokai siauresnės ir dažnai apsiriboja bibliotekos personalui skirtų mokomųjų renginių kokybės vertinimais. Keli darbai skirti rajono bibliotekų tinklo pertvarkymo (optimizacijos), personalo motyvacijos ir kompetencijos (tirtas bibliotekininkų skaitymo repertuaras) klausimams.

Palyginti nedaug darbų (21, arba 11,5 proc. visų atliktų tyrinėjimų, N=182) skirta vartotojų elgsenos ir skaitymo problemų tyrinėjimams, bibliotekų veiklos poveikio tyrimams (19, arba 10,4 proc. visų atliktų tyrinėjimų, N=182). Abi šias temas dažniau nei kiti tyrimų organizatoriai nagrinėjo LNB specialistai ir aukštųjų mokyklų diplomantai, šia tema keletas darbų parengta ir SVB.

Šie duomenys rodo, kad išorės subjektų iniciatyva ir pajėgomis SVB veiklos laukas buvo tyrinėjamas beveik du kartus dažniau (120, arba

65,9 proc. visų tyrinėjimų), nei tai darė pačios SVB (62, arba 34,1 proc. visų tyrinėjimų). Aktyviausi tyrinėjimų iniciatoriai 2010–2015 m. laikotarpiu buvo Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, nacionalinio ir regioninio lygmens korporacinės institucijos, LNB, 5 AVB (63, arba 34,6 proc. visų tyrinėjimų). Aktyvesnę šių institucijų poziciją SVB sektoriuje tiriamosios veiklos srityje lemia ne tik tai, kad joms formaliai priskirtos valdymo (Lietuvos Respublikos kultūros ministerija) arba metodinės (LNB, AVB) veiklos funkcijos, bet ir tai, kad viešųjų bibliotekų sektoriuje šiuo laikotarpiu buvo įgyvendinami du nacionaliniai projektai.

Nemažą tyrinėjimų dalį sudaro ir mokslo bei studijų institucijų iniciuoti ir atlikti darbai (40, arba 22,0 proc. visų tyrinėjimų), kurių pagrindu šių institucijų studentams arba suteikiami kvalifikaciniai laipsniai, arba šie darbai (kursiniai, savarankiški darbai) yra privaloma mokymo proceso dalis.

Kitų išorės institucijų jų pačių poreikiams, šių institucijų iniciatyva ar susitarimų su SVB pagrindu atlikti darbai sudaro palyginti nedaug (17, arba 9,3 proc.) visų tyrinėjimų ir dažniausiai bibliotekos čia tyrinėjamos tiek, kiek jų veikla yra pagrindinio tyrinėjamo objekto (pvz., kultūros paveldo, knygų rinkos, savivaldybės kultūrinio lauko ir t. t.) dalis. Ši tyrinėtojų kategorija aktyviausiai dalyvavo atliekant trijų svarbiausių problemų, kurioms sprendimų ieško SVB, analizę ir vertinimą: 2010–2015 m. išorės institucijų profesionalų pajėgos buvo skirtos kaimo gyventojų kultūrinių poreikių tyrinėjimams (Aleksandro Stulginskio universitetas, Kalvarijos SVB Kauno regione), laisvalaikio, informacinių ir edukacinių poreikių bibliotekoje analizei (Marijampolės kolegija, Marijampolės r. SVB Kauno regione), skaitytojų poreikio lietuvių ir užsienio autorių kūriniais tyrinėjimui (Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Lazdijų r. SVB, Vilniaus regione); valdymo sprendimų paieškoms – Ignalinos rajono kultūros plėtros analizė (užsakomasis tyrimas tyrimų bendrovei, užsakovė savivaldybės administracija), bibliotekų veiklų raiška savivaldybių strateginiuose dokumentuose, socialinės atskirties mažinimo, skaitmeninės įtraukties

didinimo ir mokymosi visą gyvenimą srityse (užsakovė savivaldybės administracija, Elektrėnų SVB), bibliotekų vaidmens ir jos poveikio socialiniams ir kultūriniais procesams tyrinėjimai (Šiaulių valstybinė kolegija, Šiaulių r. SVB) ir pan.

Iš visų aptartų ir SVB veiklos lauke tiriamuoju laikotarpiu atliktų tyrinėjimų vertingiausi, mūsų požiūriu, galėtų būti nacionalinio lygmens institucijų ir mokslo ir studijų tikslais atlikti darbai tiek dėl pasirenkamų temų aktualumo pačioms bibliotekoms, tiek dėl jau pripažintos ir (ar) nuspėjamos geresnės šių darbų kokybės, palyginti su savarankiškai SVB pajėgomis atliktais tyrinėjimais. Kitaip tariant, jiems yra ir turėtų būti pripažįstama didesnė ir mokslinė, ir praktinė vertė.

Vis dėlto atlikto tyrimo duomenys verčia nuogausti, kad su šių darbų, o ypač mokslo ir studijų tikslais atliktais tyrinėjimų rezultatais bibliotekinė bendruomenė menkai susipažinusi, juose pateikiamos įžvalgos arba apskritai ignoruojamos, neaptiriamos arba išsamiau neanalizuojamos, surinktais duomenimis nepasinaudojama ne tik veiklos korekcijoms, bet (tai būtų labai racionalu) ir papildomoms jų interpretacijoms, įvertinant juos patyrusio specialisto praktiko požiūriu. Kitaip tariant, didžioji šių darbų dalis praktinėje bibliotekų veikloje niekaip nepanaudojama, nerenkama, nesaugoma bibliotekų archyvuose, nei nagrinėtos temos, nei tyrimų rezultatai neapibendrinami. Dėl to išsklaidomas, lieka nesusistemintas jau turimų žinių, gautų šių tyrinėjimų pagrindu, masyvas, tyrinėjamos temos dubliuojamos, nepagrįstai kartojamos, darbai neviešunami, jų sklaidai skirti renginiai yra itin retas reiškinys bibliotekinėje bendruomenėje.

2.3.1. Savarankiškai SVB atlikti darbai ir jų vertinimas

Savarankišką SVB indėlį į tiriamąją veiklą sektoriuje sudaro 62 darbai (34,1 proc. visų sektoriuje atliktų darbų), kitaip tariant, vidutiniškai vienoje SVB 2010–2015 m. (per 6 metus) savarankiškai buvo atliktas vienas tyrimas. Didžiausią jų dalį sudaro rinkos tyrimams priskiriami darbai arba

darbai, skirti vadybiniams sprendimams pagrįsti, kitaip tariant, darbai, kuriems atlikti reikalingesnės vadybininko nei tyrėjo kompetencijos.

Darbai, kurie analizuojami šiame tyrime, yra įvairaus lygio ir kokybės. Jie vienaip ar kitaip yra arba dokumentuoti ir įvertinti *de visu*, arba jų įvykdymo faktas užfiksuotas bibliotekų veiklos dokumentuose (veiklos ataskaitose), arba darbai įregistruoti kaip įvykdyti pildant šio tyrimo dokumentus.

Vertinti darbų nepateikė nė viena Klaipėdos regiono SVB. Ne visus darbus prisipažįsta pateikusios ir dalis kitų (Kauno, Šiaulių, Panevėžio ir Vilniaus regionų) SVB. Tokie sprendimai dažniausiai motyvuojami tuo, kad (pačių SVB darbuotojų vertinimu) darbai neatitinka mokslo tiriamajam darbui keliamų reikalavimų. Paprastai jie apibūdinami tik kaip nereikšmingi bandymai tyrinėti, teigiama, kad tai fragmentiški, nedideli darbai, tinkami naudoti nebent bibliotekoje, neturintys jokios arba bent kiek didesnės liekamosios vertės. Dažniausiai jie atliekami lyg „tarp kitko“: pasirenkama (arba pritaikoma) kaip galima paprastesnė metodika, surenkami duomenys, jie sugrupuojami, kartais palyginami ar kaip kitaip įvertinami ir pateikiami adresatams (struktūrinio padalinio ar bibliotekos vadovams, bibliotekos personalui, partneriams, savivaldos institucijoms ar pan.). Šie darbai paprastai nedokumentuojami, nepublikuojami, nepaliekami bibliotekų archyvuose, o tai reiškia, jog dažnai formaliai nė neįtraukiami į apskaitą kaip darbo rezultatas. Atliktų tyrimų (apklausų, analizių) rezultatai tinkamai apibendrinami ir aprašomi palyginti retai; itin retai rengiama tyrimo ataskaita ar koks kitas tyrimo rezultatus pristantis darbas (straipsnis, pranešimas ar pan.). Taip galima tik patvirtinti, kad sektoriaus bibliotekose trūksta ir informacijos, ir duomenų apie tokio pobūdžio darbus.

Remdamiesi turimais duomenimis, galime teigti, kad savarankiškai SVB atlieka darbus kiek didesnėje nei trečioje viso sektoriaus dalyje (22 SVB, arba 36,7 proc. visų SVB, N=60). Daugiausia darbų atlikta Panevėžio regiono SVB (26), iš kurių darbų kiekybe išsiskiria

Zarasų r. SVB (10 darbų), o kokybe – Anykščių rajono, Panevėžio miesto specialistų atlikti tyrinėjimai (18 lentelė). Palyginti su kitais regionais, kiek daugiau darbų atlikta Kauno regiono SVB (16), iš kurių pagal atliktų darbų skaičių išsiskiria Prienų, Jonavos (po 5 darbus) ir Kauno r. SVB (4 darbai). Vilniaus (12) ir Šiaulių regionuose tokių darbų atlikta mažiau (8), iš jų galima minėti kokybiškai atliktus Alytaus m. SVB ir Radviliškio r. SVB darbus.

Didžiausia (56, arba 90,3 proc., N=62) savarankiškai atliktų darbų dalis dažniausiai atitinka rinkos tyrimų kategorijai priskiriamus darbus (19 lentelė).

18 lentelė. SVB savarankiškai atliktų tiriamųjų darbų skaičius ir jų pasiskirstymas regionuose

Eil. Nr.	Regionas	Savivaldybės viešoji biblioteka	Savarankiškai atlikta darbų	Dalis (proc.) visų savarankiškai atliktų darbų struktūroje
	Kauno		16	26,7
1.		Prienų r. SVB	5	8,1
2.		Jonavos r. SVB	5	8,1
3.		Kauno r. SVB	4	6,4
4.		Marijampolės SVB	1	1,6
5.		Kalvarijų SVB	1	1,6
		<i>Kazlų Rūdos SVB*</i>	<i>Neteikė duomenų</i>	
	Klaipėdos	Neteikė duomenų	0	0,0
	Panevėžio		26	41,9
6.		Zarasų r. SVB	10	16,3
7.		Panevėžio m. SVB	4	6,4
8.		Anykščių r. SVB	3	4,8
9.		Ignalinos r. SVB	3	4,8
10.		Pasvalio r. SVB	2	3,2
11.		Visagino SVB	2	3,2
12.		Biržų r. SVB	2	3,2
	Šiaulių		8	12,9
13.		Joniškio r. SVB	3	4,8
14.		Šiaulių m. SVB	2	3,2
15.		Kelmės r. SVB	2	3,2
16.		Radviliškio r. SVB	1	1,6

Eil. Nr.	Regionas	Savivaldybės viešoji biblioteka	Savarankiškai atlikta darbų	Dalis (proc.) visų savarankiškai atliktų darbų struktūroje
	Vilniaus		12	19,4
17.		Elektrėnų SVB	3	4,8
18.		Alytaus r. SVB	3	4,8
19.		Alytaus m. SVB	2	3,2
20.		Varėnos r. SVB	2	3,2
21.		Lazdijų r. SVB	1	1,6
22.		Švenčionių r. SVB	1	1,6
	Iš viso	22 SVB	62	100,0 (N=62)
	Dalis (proc.) bendrose struktūrose	36,7 proc. (N=60)	34,1 (N=182)	

* Ši Kauno regiono SVB informavo, kad 2010 m. buvo atlikti tyrinėjimai, tačiau duomenų neteikė.

Darbų temų analizė atskleidžia, kad trys veiklos sritys 2010–2015 m. buvo tyrinėjamos išsamiau. Daugiau nei pusė tyrinėjimų (29, arba 46,8 proc. visų savarankiškai atliktų darbų struktūroje) skirta bibliotekų paslaugų tyrinėjimams; iš jų:

- paslaugų poreikio (16 darbų, arba 25,8 proc. visų savarankiškai atliktų darbų struktūroje) tyrinėjimams;
- paslaugų kokybės (13 darbų, arba 21,0 proc. visų savarankiškai atliktų darbų struktūroje) tyrinėjimams;
- bibliotekų vadybos, strateginių ir taktinių veiklos organizavimo sprendimų pagrindimo (penktadalis darbų – 13 darbų, arba 21,0 proc. visų savarankiškai atliktų darbų struktūroje) tyrinėjimams;
- bibliotekos produkto, turimų ir (ar) sukuriamų informacinių išteklių (11 darbų, arba 17,7 proc. visų savarankiškai atliktų darbų) tyrinėjimams;
- visuomenės narių gebėjimams naudotis pagrindinėmis bibliotekos paslaugomis arba potencialios rinkos galimybėms nustatyti (skaitymo problemoms tyrinėti) (dešimtoji dalis – 6, arba 10,3 proc. visų savarankiškai atliktų darbų).

19 lentelė. Savarankiškai atlikti tiriamieji darbai SVB sektoriuje

Eil. Nr.	Tiriamąo darbo rūšis	Parengta darbų	Proc. visų darbų struktūroje	Iš jų atskirų regionų SVB				
				Kauno regiono	Klaipėdos regiono**	Panevėžio regiono	Šiaulių regiono	Vilniaus regiono
1.	Moksliniai tyrimai	1	1,6	0	0	1	0	0
2.	Rinkos tyrimai, iš jų	56	90,3	15	0	21	8	6
2.1.	Išorinės ir vidinės aplinkos tyrimai	19	30,6	1	0	10	2	6
2.2.	Tyrimai vadybiniam sprendimams parengti ir projektinei veiklai	37	59,7	14	0	11	6	6
3.	Informaciniai analitiniai darbai*	2	3,2	1	0	1	0	0
4.	Kiti darbai (bibliografijos, bibliografinės rodyklės)	3	4,8	0	0	3	0	0
		62	100,0	16	0	26	8	12
Dalis (proc.) visų savarankiškai atliktų tiriamųjų darbų struktūroje			100,0	25,8	0,0	41,9	12,9	19,4

* Lentelėje nepateikiamos SVB metų veiklos ataskaitos; tyrimo kontekste jos analizuojamos atskirai kaip SVB atliekamo informacinio analitinio darbo rūšis ir vertinama jų kokybė (plačiau žr. 2.3.3 skyriuje).

** Klaipėdos regiono SVB nepateikė AVB tyrėjams atliktų darbų, tačiau ataskaitoje teigiama, jog tiriamosios veiklos faktų regione nustatyta [20, p. 21].

Savarankiškai atliktų darbų vertinimas. Vertinti buvo pateikta 18 darbų iš 11 SVB (20 lentelė); Kauno regione SVB pateiktų darbų nuspręsta nevertinti, nes (Kauno AVB tyrėjų duomenimis) nė vienas iš jų neatitiko minimalių reikalavimų, dėl kurių buvo sutarta ir kurių kriterijai nustatyti tyrimo programiniuose dokumentuose. Klaipėdos regiono SVB nepateikė nė vieno darbo, motyvuodamos tuo, jog nėra išsaugotų tinkamai atliktų ar įformintų tyrimų tekstų.

Geriausiai įvertinti Panevėžio regiono darbai (2,6 balo), prasčiausiai – Vilniaus regiono SVB pateiktas darbas (1,8) balo. Darbo įforminimo kokybė įvertinta gerokai prasčiau: vidutinis visų darbų vertinimas 1,6 balo, aukščiausi balai vertinant šią darbų dalį buvo skirti Panevėžio regiono bibliotekose parengtiems darbams (1,8 balo). (Visi vertinimai pagal 5 balų sistemą.)

Jau aptarta prasta tyrimų kokybė (neprofesionaliai, fragmentiškai surinkti, nepakankami, netikslūs duomenys, iki minimumo supaprastinta tyrinėjimų metodika ir pan. trūkumai) mažina ne tik pačios tiriamosios veiklos efektyvumą, bet dažnai kenkia ir pačioms bibliotekoms: prasta tyrimų kokybė reiškia, kad nenustatomos realios bibliotekos veiklos problemos, o parengti pasiūlymai (jei jie būna rengiami) neatitinka realių jos poreikių, taigi ir vadybiniai ar technologiniai sprendimai tampa nepatinkimi. Tad būtų teisinga manyti, kad šie darbai (geriausi iš jų) galėtų prisidėti tik prie konkrečios bibliotekos darbo pagerinimo, juo labiau kad ir prieiga prie šių duomenų labai ribota arba neįmanoma.

20 lentelė. SVB savarankiškai parengtų darbų vertinimas (balais, pagal 5 balų sistemą)

Eil. Nr.	Regionas	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)												
		SVB, kurių darbai buvo vertinami, skaičius		Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) baigtumas						Darbo įforminimo kokybė				bendras vertinimas (balais)
				įvertintų darbų skaičius	temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	1 dalies vertinimas (balais)	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	2 dalies vertinimas (balais)	
1.	Kauno	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2.	Klaipėdos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.	Panevėžio	6	9	2,9	1,7	2,6	3,0	2,6	2,7	0,2	2,6	1,8	2,2	
4.	Šiaulių	4	8	2,8	3,1	2,1	2,0	2,5	1,5	0,3	2,6	1,5	2,1	
5.	Vilniaus	1	1	2,0	2,0	2,0	1,0	1,8	2,0	0	1,0	1,5	1,9	
Iš viso (suma)		11	18											
Vidutiniškai regione		2,2	3,6	2,6	2,3	2,2	2,0	2,3	2,1	0,2	2,1	1,6	2,1	

2.3.2. Tiriamosios veiklos rezultatų viešinimas. Darbų prieinamumas

Dauguma atliekant tyrimą peržiūrėtų ir (arba) vertintų darbų yra nedideli (2, 5, 8, 11, 13 lapų); nepublikuoti darbai sudaro 72,6 proc. visų atliktų tyrimų, analizių ar apklausų. Lyginant situaciją atskiruose regionuose, daugiausia tyrimų pagrindu parengtų publikuotų darbų yra Panevėžio regione (Panevėžio m. SVB, Anykščių r. SVB, Zarasų r. SVB). Tiesa, iš 10-ies Zarasų viešojoje bibliotekoje atliktų darbų 7 darbai (70 proc.) skirti šioje SVB organizuotiems mokomiesiems renginiams vertinti. Be to, šių apklausų duomenys (prieinami internete) neapibendrinti, neparengta jokių išvadų ar rekomendacijų, kitaip tariant, neparengta net minimalios tyrimo ataskaitos.

Šio regiono Anykščių r. SVB, Panevėžio m. SVB atliktų darbų pagrindu parengtos publikacijos, jos išspausdintos profesiniuose leidiniuose („Knygotyra“, tinklaraštyje „Rock&roll bibliotekininkas“).

Kituose regionuose atlikti darbai dažniausiai nepublikuoti. Kai kuriose SVB (daugiausia tokių Kauno regione) tie darbai saugomi juos parengusių bibliotekų archyvuose; tik penktadalis (15, arba 21,0 proc.) atliktų tiriamųjų darbų minimi juos parengusių bibliotekų metų veiklos ataskaitose, tačiau dauguma pačių darbų neprieinami (dažniausiai jie arba neišsaugoti archyvuose, arba tiesiog sunaikinti). Bibliotekų metų veiklos ataskaitose tiriamieji darbai Vilniaus regiono SVB įregistruojami dažniau nei kituose regionuose (čia ataskaitose minima per 66,7 proc. visų parengtų darbų). Daugiau nei penktadalio visų savarankiškai parengtų darbų (17, arba 27,4 proc. visų savarankiškai atliktų darbų, N=62) saugojimo vieta apskritai nenurodyta ir tai verčia daryti prielaidą, kad visi jie dėl kažkokių priežasčių nesaugomi bibliotekų archyvuose (*21 lentelė*). Apskričių viešųjų bibliotekų specialistai, vertinę SVB pateiktus darbus, patvirtina, kad tyrimų ataskaitos „<...> dažnai rengiamos nesilaikant šiems darbams taikomų reikalavimų, pagal kuriuos turi būti suformuluotas tyrimo tikslas ir uždaviniai, atskleista tyrimo problema, pristatyta metodika, nuosekliai

išanalizuota pasirinkta tema, remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis suformuluotos išvados, susietos su tyrimo problema, tikslais ir uždaviniais, pateiktos rekomendacijos <...>“. Bibliotekų metų veiklos ataskaitose taip pat „<...> darbai pristatomi labai lakoniškai, nenurodant jų tikslų, neapartiant rezultatų, nepateikiant išvadų, o kartais minimas tik pats faktas, kad toks darbas buvo atliktas“ [12, p. 34, 35]. Tik nedaug SVB tyrėjams pateikė tyrimų (apklausų) apibendrinimus (ataskaitas, pranešimą), o ne mažiau kaip pusės (apie 48 proc.) 2010–2015 m. atliktų apklausų ataskaitos ar kita dokumentuota informacija (apžvalga, apibendrinimas, straipsnis, pranešimas ir pan.) neišliko arba tiriamojo darbo rezultatus apibendrinantis dokumentas iš viso nebuvo parengtas.

21 lentelė. *Prieigos prie SVB savarankiškai atliktų tyrimų duomenų galimybės*

Eil. Nr.	Regionas	Iš viso darbų	Iš jų						
			publikuotų			nepublikuotų			
			iš viso	iš jų		iš viso	iš jų		
				leidinuo- se	inter- neto prieiga		sau- goma SVB	minima veiklos atas- kaitose	saugojimo vieta nenu- rodyta
1.	Kauno	16	0	0	0	16	8	0	8
2.	Klaipėdos	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Panevėžio	26	15	3	12*	11	7	2	2
4.	Šiaulių	8	1	1	0	7	0	3	4
5.	Vilniaus	12	1	0	1	11	0	8	3
Iš viso		62	17	4	13*	45	15	13	17
Dalis (proc.) visų darbų struktūroje (N=62)		100,0	27,4	6,4	21,0	72,6	24,2	21,0	27,4

* Panevėžio regiono (Zarasų SVB) 7-ių atliktų darbų internete galima rasti tik neapibendrintus atsakymų į klausimus rezultatus.

Mokslo tiriamųjų darbų viešinimas. Specialiosioms (bibliotekiniškoms, informacijos ir komunikacijos srities) mokslo žinioms ir mokslo tiriamajai veiklai viešinti sektoriaus bibliotekose 2010–2015 m. buvo organizuoti 24 renginiai, arba vidutiniškai per metus 4 renginiai viso sektoriaus

viešosiose bibliotekose (60 SVB). Renginių paplitimo ribos yra kuklios: jie vyko 11-oje SVB, arba mažiau nei penktadalyje (18,3 proc.) viso sektoriaus bibliotekų, o didesnioji jų dalis – Panevėžio regiono bibliotekose (Panevėžio m. SVB, Biržų, Zarasų, Ignalinos, Pasvalio r. SVB, Visagino SVB) ir Šiaulių regiono (Joniškio, Kelmės r. SVB, Šiaulių m. SVB) bibliotekose (22 lentelė). Į šią grupę pateko dvi Vilniaus regiono SVB (Alytaus m. SVB ir Elektrėnų r. SVB) ir viena SVB iš Kauno regiono (Marijampolės SVB).

Dažniausiai tyrimų rezultatams ar kitoms šios srities žinioms populiarinti buvo rengiamos konferencijos (10, arba 41,7 proc. visų organizuotų renginių), tyrimų rezultatai pristatomi darbuotojų susirinkimuose (8, arba 33,3 proc. visų organizuotų renginių) arba darbuotojų seminaruose (4, arba 16,7 proc. visų organizuotų renginių). Kitaip tariant, pagrindinis šių žinių sklaidos adresatas – profesinė bendruomenė, be to, palyginti nedidelės žmonių grupės, specializuotų konferencijų dalyviai arba ir vienos institucijos darbuotojai. Elektrėnų SVB (Vilniaus regionas) vienintelė sektoriuje savivaldybės bendruomenei organizavo du renginius, kuriuose buvo pristatyti bendruomenės paauglių ir jaunimo poreikių tyrinėjimo rezultatai.

22 lentelė. Renginiai, skirti mokslo tiriamosios veiklos sklaidai, ir jų paplitimo ribos

Eil. Nr.	Renginio rūšis	Organizuota renginių	Dalis (proc.) visų parengtų renginių struktūroje (N=24)	Renginių organizatoriai		Dalis (proc.) visų SVB struktūroje (N=60)
				SVB skaičius	SVB, kuriose vyko renginiai, skaičius	
1.	Konferencijos	10	41,7		8	13,3
				Biržų r. SVB		
				Zarasų r. SVB		
				Alytaus m. SVB		
				Ignalinos r. SVB		
				Marijampolės SVB		

Eil. Nr.	Renginio rūšis	Organizuota renginių	Dalis (proc.) visų parengtų renginių struktūroje (N=24)	Renginių organizatoriai		Dalis (proc.) visų SVB struktūroje (N=60)
				SVB skaičius	SVB, kuriose vyko renginiai, skaičius	
				Panevėžio m. SVB		
				Pasvalio r. SVB		
				Visagino SVB		
2.	Pristatymai bendruomenei	2	8,3	Elektrėnų SVB	1	1,7
3.	Seminarai	4	16,7	Biržų r. SVB	1	1,7
4.	Darbuotojų pasitarimai (susirinkimai)	8	33,3		5	8,3
				Joniškio r. SVB		
				Alytaus m. SVB		
				Kelmės r. SVB		
				Šiaulių m. SVB		
				Zarasų r. SVB		
Iš viso		24	100,0	11 SVB	15	25,0

Didesniam klausytojų ratui tyrimų duomenys buvo pristatomi kitų institucijų organizuojamuose renginiuose. Tam tiriamuoju laikotarpiu SVB specialistai parengė 10 pranešimų (23 lentelė); šios veiklos paplitimo arealas – nedidelė dalis Panevėžio regiono (Pasvalio, Biržų, Anykščių r. SVB) ir viena SVB Šiaulių regione (Telšių r. SVB), arba 6,7 proc. viso sektoriaus bibliotekų. Aktyviausiomis tiriamuoju laikotarpiu šioje srityje galima laikyti Pasvalio ir Biržų r. SVB; tačiau Biržų r. SVB dažniau šias žinias skleidė savo teritorijoje ir profesinei bendruomenei organizuojamuose renginiuose, o Pasvalio r. SVB – platesnei profesinei bendruomenei regioninio lygmens renginiuose, Anykščių r. SVB – nacionalinio, o Telšių r. SVB – ir tarptautinio lygmens renginiuose. Auditorija, kuriai atskleidžiamos SVB surastos

naujos žinios, taip pat paprastai yra profesinė (apskričių viešųjų bibliotekų specialistai, LNB specialistai, SVB darbuotojai). Tiriamuoju laikotarpiu tik vienas pranešimas buvo skaitytas Lietuvių literatūros ir tautosakos institute. Tad ir šiuo atveju galime teigti, kad SVB mokslo tiriamosios veiklos rezultatai retai išsina už institucinių ribų, itin retai pristatomi kitų sričių specialistams ir (ar) bendruomenei, kurioje veikia SVB.

23 lentelė. *Pranešimai, skirti mokslo tiriamosios veiklos sklaidai, ir jų rengėjų paplitimo ribos*

Eil. Nr.	Pranešimų autorių darbo vieta (SVB pavadinimas)	Parengta pranešimų	Dalis (proc.) visų parengtų pranešimų struktūroje (N=10)	Pranešimas skaitytas (vieta, renginys)
1.	Anykščių r. SVB	1	10,0	Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, konferencijoje
2.	Biržų r. SVB	3	30,0	Biržų r. SVB, seminare
				Biržų r. SVB, seminare
				Biržų r. SVB, seminare
3.	Pasvalio r. SVB	4	40,0	Lietuvių literatūros ir tautosakos institute, konferencijoje
				Klaipėdos AVB, konferencijoje
				Šiaulių AVB, konferencijoje
				Panevėžio AVB, konferencijoje
4.	Telšių r. SVB	2	20,0	Poznanės viešojoje bibliotekoje (Lenkijos Respublika), tarptautinėje mokslinėje konferencijoje
				Telšių rajono kultūros darbuotojų seminare
Iš viso		10	100,0	

2.3.3. Metų veiklos ataskaitų vertinimas

Šiame tyrime SVB metų veiklos ataskaitos vertinamos kaip dokumentas, kuris turėtų atitikti *analitinės ataskaitos* kategorijai priskiriamus darbus. Remiantis šiam dokumentui parengti skirtomis rekomendacijomis [4, 5, 6, 7, 8, 9], viešųjų bibliotekų praktika, daroma prielaida, jog tai vienas iš pagrindinių bibliotekų veiklos įsivertinimo būdų, kurio rezultatai

remiamasi formuojant bibliotekų vadybos kultūrą, priemonė, padedanti suvokti savo instituciją kaip visumą ir sutarti dėl jos tobulinimo krypčių.

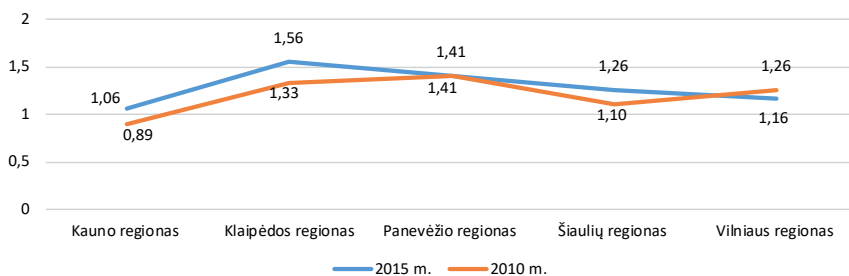
Nors buvo rekomenduota keisti šio dokumento schemą ir jo rengimo principus [7, 8], absoliuti dauguma SVB pasirinko ir iki šiol laikosi dar 2003 m. pateikto metų veiklos ataskaitos modelio [6]. Sektoriaus bibliotekų veiklos ataskaitose paprastai analizuojama 12–13 veiklos sričių, pagal kurias ataskaitos turinys suskirstomas į atskirus skyrius: 1) įžanga, arba bendroji dalis; 2) bibliotekų prieinamumas (arba bibliotekų tinklas, jo išsidėstymas teritorijoje); 3) bibliotekos dokumentų fondo formavimas; 4) vartotojų aptarnavimas; 5) vaikų aptarnavimas; 6) informacinė ir kraštotyros veikla; 7) metodinė veikla; 8) mokslinio tyrimo darbas ir dalyvavimas projektuose; 9) žmogiškieji ištekliai; 10) materialinė bazė; 11) finansavimas; 12) apibendrinančioji dalis, arba išvados. Labai retai (1-os SVB iš 118-os tyrinėtų darbų, arba 0,8 proc. visų SVB) papildomai išskirtos kai kurios veiklos sritys, pavyzdžiui, „Bibliotekos reklama“, „Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis“ (Zarasų r. SVB, 2010 m. ataskaita), arba ataskaitos struktūra sudėliota kitaip, nei rekomenduojama šablone, ir atskiri poskyriai išskirti kitose ataskaitos dalyse (taigi taip pat analizuojama veikla kuriant bibliotekos įvaizdį, aptariant bibliotekos išorinių ryšių organizavimo rezultatus), atskiri skyriai jungiami į vieną, kai kurių veiklos sričių analizė (pvz., darbas su skaitytojais vaikais, projektinė veikla) įtraukiama į kitus ataskaitos skyrius. Kai kurios veiklos sritys atskiruose darbuose neanalizuojamos, tik įrašoma pastaba, kad ši veikla neatliekama. Tokie įrašai dažniausiai randami tose ataskaitos dalyse, kuriose pristatoma bibliotekos mokslo tiriamoji veikla.

Visų įvertintų (2010 ir 2015 m. parengtų) veiklos ataskaitų atitiktis nustatytiems ir suderintiems kriterijams buvo įvertinta vidutiniškai 1,25 balo pagal 5 balų vertinimo sistemą. Atskiruose regionuose parengtų metų veiklos ataskaitų vertinimų skirtumai labai nedideli; galima tik pastebėti, kad palyginti aukštesniu balu nei kituose regionuose įvertintos Klaipėdos regiono 2015 m. ataskaitos (1,56 balo, arba +0,27 balo, palyginti su tu

metų šalies vidurkiu (1,29 balo); 24 lentelė, 19 pav.), o mažiausiu balu įvertintos Kauno regiono 2010 m. rengtos metų veiklos ataskaitos (0,89 balo, arba 0,31 balo, palyginti su tų metų vidurkiu šalyje (1,20 balo). Vertinamų 2015 ir 2010 m. rengtų SVB metų veiklos ataskaitų kokybė, ekspertų nuomone, nors ir labai nedaug, gerėjo (+0,09 balo, palyginti su 1,20 balo 2010 m. rengtomis ataskaitoms ir 1,29 balo 2015 m. rengtomis ataskaitoms), tiesa, skirtingai atskiruose regionuose. Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių regionų SVB šių darbų kokybė kiek gerėjo (labiausiai – Klaipėdos regione +0,23), tačiau Panevėžio regiono SVB bendri vertinimo rodikliai liko tie patys (1,41 balo), o Vilniaus regione net šiek tiek mažėjo (–0,10 balo, nuo 1,26 balo 2010 m. iki 1,16 balo 2015 m.).

24 lentelė. *Metų veiklos ataskaitų vidutinis įvertinimas ir vertinimo skirtumas 2015–2010 m. (pagal 5 balų sistemą)*

Eil. Nr.	Regionas	Vertinimas balais			Vidutinis 2015 ir 2010 m. darbų vertinimas
		2015 m. darbai	2010 m. darbai	Pokyčiai 2015–2010 m.	
1.	Kauno regiono SVB	1,06	0,89	+0,17	0,98
2.	Klaipėdos regiono SVB	1,56	1,33	+0,23	1,45
3.	Panevėžio regiono SVB	1,41	1,41	0,00	1,41
4.	Šiaulių regiono SVB	1,26	1,10	+0,16	1,18
5.	Vilniaus regiono SVB	1,16	1,26	-0,10	1,21
Vidutinis vertinimas		1,29	1,20	+0,09	1,25

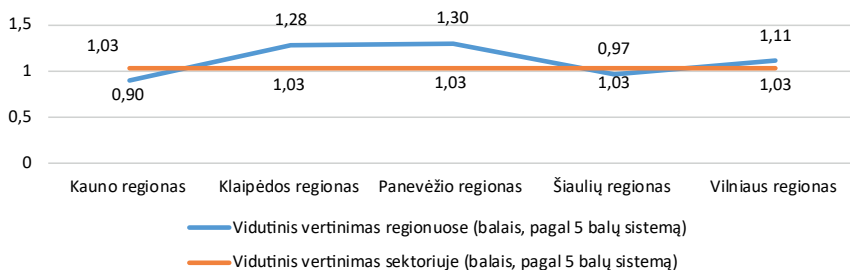
19 pav. *Metų veiklos ataskaitų vidutinis įvertinimas ir vertinimo skirtumas 2015–2010 m. (pagal 5 balų sistemą)*

25 lentelės duomenys leidžia teigti, kad SVB darbuotojai, rengiantys metų veiklos ataskaitas, šiek tiek geriau išmano šių dokumentų apipavidalinimo, jų įforminimo taisykles ir reikalavimus nei atskirų veiklos sričių analizės metodus. Tai būdinga visiems regionams be išimties (vertinant vidutinius rodiklius); galime pastebėti, jog ryškiausi šie skirtumai Šiaulių ir Klaipėdos regionuose, kuriuose atskirų sričių veiklos analizės kokybės vertinimai atitinkamai –1,49 ir –1,02 balo mažesni nei darbų įforminimo, jų struktūrinių dalių apimties ir išdėstymo, darbo apipavidalinimo ir iliustravimo vertinimai. Tiesa, ir čia reikia pastebėti, jog regionų lygmeniu abiejų šių dalių vertinimai taip pat neaukšti: nė viename regione ir dokumento įforminimo bei jo pateikimo kokybė neįvertinta patenkinamai; 3-jų regionų (Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių regionuose) jie įvertinti kiek aukščiau nei „silpnai“, t. y. kiek daugiau nei 2 balais pagal 5 balų sistemą.

25 lentelė. *Metų veiklos ataskaitų atskirų jų dalių (veiklos turinio ir dokumento įforminimo vertinimas (pagal 5 balų sistemą)*

Eil. Nr.	Regionas	Bendras vertinimas (balais)	Tarp jų		
			veiklos sričių analizės vertinimas	dokumento įforminimo vertinimas	vertinimų skirtumai (balais)
1.	Kauno regiono SVB	0,98	0,90	1,48	–0,58
2.	Klaipėdos regiono SVB	1,45	1,28	2,30	–1,02
3.	Panevėžio regiono SVB	1,41	1,30	2,15	–0,85
4.	Šiaulių regiono SVB	1,18	0,97	2,46	–1,49
5.	Vilniaus regiono SVB	1,21	1,11	1,83	–0,72
Vidutiniškai regionuose		1,25	1,11	2,04	–0,93

Metų veiklos ataskaitose pateikiami vidutiniai atskirų SVB veiklos sričių vertinimai regionuose skiriasi nedaug: aukščiausias vidutinis regiono vertinimas skiriasi 0,4 balo (1,30 Panevėžio regione, palyginti su 0,90 Kauno regione); vidutinis metų veiklos ataskaitų analizės kokybės vertinimas sektoriuje atitinka 1,03 balo pagal 5 balų sistemą (20 pav.).

20 pav. Metų veiklos ataskaitų analizės kokybės vertinimas regionuose ir sektoriuje (pagal 5 balų sistemą)

Turinio vertinimas. Vidutiniai turinio vertinimo balai yra žemi: bendras vidutinis veiklos turinio analizės kokybės vertinimas yra 1,03 balo, t. y. metų veiklos analizės kokybė yra nepatenkinama, ir dar gerokai žemiau nei vertinimo „silpnai“ (2 balai) ribos. Atskirų veiklos sričių, arba atskirų ataskaitos dalių aukščiausias įvertinimas taip pat nesiekia 2 balų. Visų kitų metų ataskaitos dalių analizės vidutinis kokybės vertinimas dar žemesnis. Tarp regionų geriausiai įvertintos Panevėžio ir Klaipėdos regionų metų veiklos ataskaitos, prasčiausiai – Kauno ir Šiaulių regionų SVB ataskaitos Vis dėlto, kaip minėta, reikšmingesnių skirtumų nėra, todėl turime pagrindo kalbėti apie visam sektoriui būdingas tendencijas, kurios, jei ir skiriasi vertinant atskiruose rajonuose sukurtus darbus, tai nedaug.

26 lentelė. SVB metų veiklos ataskaitų turinio analizės vertinimai ir jo pokyčiai 2010–2015 metais*

Eil. Nr.	Regionas ir savivaldybių viešosios bibliotekos	Veiklos turinio analizės vertinimai (SVB, kurių vertinimai yra didesni nei regionų vidurkis (1,11 balo))		
		2010 m. veiklos ataskaita	2015 m. veiklos ataskaita	Pokyčiai 2015–2010 m. (balais)
1.	KAUNO REGIONAS			
1.1.	Jonavos r. SVB	1,15	1,46	-0,31
1.2.	Kaišiadorių r. SVB	1,46	1,46	0
1.3.	Marijampolės SVB	1,85	2,00	+0,15
1.4.	Raseinių r. SVB	1,54	1,31	-0,23
1.5.	Kalvarijos SVB	0,31	1,15	+0,84

Eil. Nr.	Regionas ir savivaldybių viešosios bibliotekos	Veiklos turinio analizės vertinimai (SVB, kurių vertinimai yra didesni nei regionų vidurkis (1,11 balo))		
		2010 m. veiklos ataskaita	2015 m. veiklos ataskaita	Pokyčiai 2015–2010 m. (balais)
2.	KLAIPĖDOS REGIONAS			
2.1.	Klaipėdos r. SVB	1,00	1,50	+0,50
2.2.	Klaipėdos m. SVB	1,20	1,50	+0,30
2.3.	Neringos SVB	1,00	1,40	+0,40
2.4.	Kretingos r. SVB	1,40	1,30	–0,10
2.5.	Jurbarko r. SVB	1,30	1,00	–0,30
2.6.	Pagėgių SVB	1,20	1,20	0
2.7.	Šilutės r. SVB	1,60	2,20	+0,60
2.8.	Šilalės r. SVB	1,00	1,40	+0,40
3.	PANEVĖŽIO REGIONAS			
3.1.	Anykščių r. SVB	1,08	1,23	+0,15
3.2.	Biržų r. SVB	1,54	1,46	–0,08
3.3.	Ignalinos r. SVB	1,38	0,85	–0,53
3.4.	Kupiškio r. SVB	2,54	2,62	+0,08
3.5.	Panevėžio m. SVB	1,54	1,62	+0,11
3.6.	Pasvalio r. SVB	1,15	1,38	+0,23
3.7.	Zarasų r. SVB	2,23	2,00	–0,23
4.	ŠIAULIŲ REGIONAS			
4.1.	Akmenės r. SVB	1,25	1,25	0
4.2.	Joniškio r. SVB	1,33	1,25	–0,08
4.3.	Kelmės r. SVB	1,50	2,67	+1,17
4.4.	Pakruojo r. SVB	1,17	1,92	+0,75
4.5.	Šiaulių m. SVB	1,17	0,50	–0,67
4.6.	Telšių r. SVB	1,17	1,33	+0,16
5.	VILNIAUS REGIONAS			
5.1.	Alytaus m. SVB	1,42	1,50	+0,08
5.2.	Druskininkų SVB	1,17	1,00	–0,17
5.3.	Elektrėnų SVB	2,17	1,33	–0,84
5.4.	Šalčininkų r. SVB	1,17	1,08	–0,09
5.5.	Švenčionių r. SVB	1,33	0,92	–0,41
5.6.	Ukmergės r. SVB	0,92	1,25	+0,33
5.7.	Vilniaus r. SVB	1,50	1,58	+0,08

* Lentelėje pateikiami tik tų SVB duomenys, kurių veiklos ataskaitų turinio analizės vertinimai 2010 arba 2015 m. yra aukštesni nei regionų vidurkis (1,11 balo).

Tik kiek daugiau nei pusės (33, arba 55,0 proc. viso sektoriaus) SVB ir 2010 m., ir 2015 m. rengtos metų veiklos ataskaitos jų atskirų veiklos sričių analizei skirtoji dalis buvo įvertinta geriau nei bendras regionų SVB

ataskaitų vertinimo vidurkis (1,11 balo). Tokių SVB yra kiekviename regione: daugiausia Klaipėdos regione – 8, Panevėžio ir Vilniaus regionuose – po 7, Šiaulių regione – 6, Kauno regione – 5.

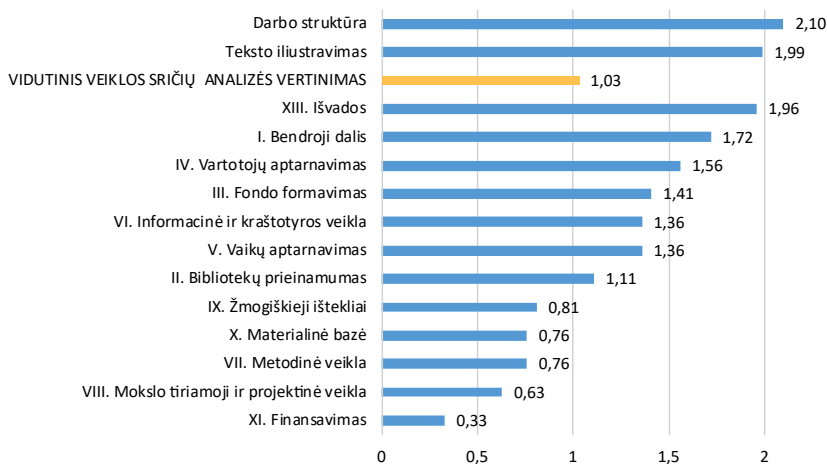
26 lentelės duomenys rodo, kad kiek ryškesnė lyderė šioje srityje yra Kelmės r. SVB (Šiaulių regionas) ir Kupiškio r. SVB (Panevėžio regionas), geriau nei kiti darbai įvertintos Zarasų r. SVB (Panevėžio regionas), Elektrėnų SVB (Vilniaus regionas), Šilutės r. SVB (Klaipėdos regionas) ir Marijampolės SVB (Kauno regionas) metų veiklos ataskaitų dalys, kuriose analizuojamas SVB veiklos turinys.

Lygindami atskirų veiklos sričių analizės kokybę tiriamojo laikotarpio pradžioje ir jo pabaigoje, galime pastebėti, jog beveik visose išvardytose SVB ji gerėjo; išskyrus Elektrėnų SVB (–0,84 balo) ir Zarasų r. SVB (–0,23 balo). Išsamesnė duomenų analizė leidžia teigti, jog kokybės pokyčiai ryškesni ir vyksta ir teigiama, ir neigiama kryptimis, kai keičiasi ataskaitos rengėjų grupės sudėtis arba atsakingas už ataskaitos parengimą asmuo (pvz., Kelmės r. SVB +1,1 balo, Rietavo r. SVB +0,6 balo, Širvintų r. SVB +0,21 balo, tačiau Ignalinos r. SVB –0,53 balo, Elektrėnų SVB –0,78 balo, Alytaus r. SVB –0,36 balo ir pan.).

Aukščiausiais balais įvertinti „techniniai“ tiriamų dokumentų aspektai, o ne jų turinys: tai darbo įforminimas – darbo struktūra, atskirų jo struktūrinių dalių išdėstymas, proporcingumas, pati pristatomo teksto kultūra ir t. t.; pateikiamo teksto iliustravimo kokybė – duomenų pateikimo lentelėmis ar diagramomis, kitokia ataskaitose teikiamų duomenų ar faktų iliustravimo praktika (21 pav.).

Tyrinėtų darbų turinio, atskirų veiklos sričių analizės kokybė įvertinta prasčiau: vidutiniškai 1,03 balo pagal 5 balų sistemą, kitaip tariant, atsižvelgiant į pasirinktus tyrimo vertinimo kriterijus – nepatenkinamai. Prie vertinimo *silpnai*, arba 2 balų vertinimo pagal 5 balų sistemą, arčiausiai yra dviejų tyrinėtų dokumentų dalių – išvadų, arba baigiamosios dalies ir įžanginių tekstų, arba (*I. Bendrosios dalies*) vertinimai (atitinkamai 1,96 ir 1,72 balo pagal 5 balų sistemą). Tyrimo duomenys gana įtikinamai parodo,

jog palyginti aukštesniais balais įvertintos tos darbų dalys, kurios tiesiogiai siejasi su profesine bibliotekine veikla: vartotojų aptarnavimo analizei skirta 1,56 balo, fondo sudarymo analizei – 1,41, informacinės ir kraštotyrinės veiklos analizei bei vaikų aptarnavimo analizei – po 1,36 balo.

21 pav. Atskirų metų veiklos ataskaitose analizuojamų sričių analizės kokybės vertinimas (balais, pagal 5 balų sistemą)

Sričių, kurios labiau siejasi su SVB kaip organizacijos vadyba, jos veiklos organizavimu, intelektiniu ir materialiniu organizacijos aprūpinimu, vidutiniai vertinimai nesiekia 1 balo. Žemiausiu vidutiniu balu įvertinta SVB finansavimo būklė (0,33 balo pagal 5 balų sistemą), mokslo tiriamosios ir projektinės veiklos (0,63 balo pagal 5 balų sistemą), metodinės veiklos ir materialinės būklės (po 0,76 balo pagal 5 balų sistemą) ir žmogiškųjų išteklių (0,81 balo pagal 5 balų sistemą) analizė.

Kiek geriau, tačiau taip pat labai žemai įvertinta ir ta ataskaitų dalis, kurioje turėtų būti analizuojama bibliotekų (kartu ir informacijos, žinių) prieinamumo aptarnaujamos teritorijos gyventojams, struktūrinių padalinų paskirstymo teritorijoje būklė ir su tuo susijusios problemos (*II dalis. Bibliotekų prieinamumas*, 1,11 balo pagal 5 balų sistemą).

Išsamesnė vertinimų analizė rodo (27 lentelė), jog *labai gerai* (5 balais pagal 5 balų sistemą) neįvertinta nė viena ištirtų dokumentų dalių.

2010, 2015 m. veiklos ataskaitose *gerai* (4 balais pagal 5 balų sistemą) įvertinta tik 1,1 proc. viso tyrinėto dokumentų masyvo (N=1379), arba 15 atskirų veiklos sričių, iš kurių dažniau tokiu balu buvo įvertinti metų veiklos įžangos ir išvadų tekstai. *Patenkinamai* (3 balais pagal 5 balų sistemą) įvertinta kiek daugiau nei dešimtadalis visų analizuotų veiklos sričių, arba 11,3 proc. viso tyrinėto dokumentų masyvo (N=1379), *silpnai* (2 balais pagal 5 balų sistemą – penktadalis, arba 20,5 proc. viso tyrinėto dokumentų masyvo (N=1379). Daugiau nei pusės (67,1 proc. viso tyrinėto dokumentų masyvo, N=1379) analizuojamų veiklos sričių analizės kokybė neatitinka informaciniam analitiniam darbui nustatytų ir šio tyrimo kontekste sutartų vertinimo kriterijų.

27 lentelė. *Metų ataskaitos struktūrinių dalių vertinimas*

Nr.	Analizuojamos srities pavadinimas	Vertinimas balais ir konkrečių vertinimų dalis (proc.) bendrame vertintų tekstų masyve (N=1379)										Vertintų tekstų skaičius
		labai gerai (5 balai)		gerai (4 balai)		patenkinamai (3 balai)		silpnai (2 balai)		nepatenkinamai ir nevertinta (1+0 balai)		
		tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	
I.	Bendroji dalis (įžanga)	0	0,0	6	5,0	28	23,7	26	22,0	58	49,2	118
II.	Bibliotekų pricinamumas	0	0,0	1	0,8	11	9,3	20	17,0	86	72,9	118
III.	Fondo formavimas	0	0,0	0	0,0	15	12,7	35	29,7	68	57,6	118
IV.	Vartotojų aptarnavimas*	0	0,0	1	0,8	20	16,9	41	34,7	56	47,5	118
V.	Vaikų aptarnavimas*	0	0,0	0	0,0	10	10,4	28	29,2	58	60,4	96
VI.	Informacinė ir kraštotyros veikla	0	0,0	0	0,0	12	10,2	37	31,4	69	58,5	118
VII.	Metodinė veikla	0	0,0	1	0,8	10	8,5	9	7,6	98	83,1	118
VIII.	Moksliniai tyrimai ir projektinė veikla**	0	0,0	0	0,0	6	5,1	13	11,0	99	83,9	118
IX.	Žmogiškieji ištekliai	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	14,4	101	85,6	118
X.	Materialinė bazė	0	0,0	1	0,8	8	6,8	9	7	100	84,7	118
XI.	Finansavimas***	0	0,0	1	1,0	0	0,0	6	6,3	89	92,7	96
XII.	Kitos ataskaitos dalys, jei yra specialiai išskirtos	0	0,0	0	0,0	1	14,3	2	28,6	4	57,1	7
XIII.	Išvados	0	0,0	4	3,4	35	29,7	40	33,9	39	33,1	118

Nr.	Analizuojamos srities pavadinimas	Vertinimas balais ir konkrečių vertinimų dalis (proc.) bendrame vertintų tekstų masyve (N=1379)										Vertintų tekstų skaičius
		labai gerai (5 balai)		gerai (4 balai)		patenkinamai (3 balai)		silpnai (2 balai)		nepatenkinamai ir nevertinta (1+0 balai)		
		tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	tekstų skaičius	proc.	
Bendras turinio vertinimas		0	0,0	15	1,1	156	11,3	283	20,5	925	67,1	1379
	Darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	0	0,0	1	0,8	42	35,6	47	39,8	28	23,7	118
	Teksto iliustravimas	0	0,0	5	4,2	32	27,1	49	41,5	32	27,1	118
Teksto įforminimo vertinimas		0	0,0	6	2,5	74	31,4	96	40,7	60	25,4	236

* Vartotojų aptarnavimo analizė kai kuriose bibliotekose atliekama kartu su vaikų aptarnavimo analize; Klaipėdos regiono bibliotekų ataskaitose vaikų aptarnavimo srities analizė atskirai nevertinta.

** Metų ataskaitos dalis „Moksliniai tyrimai ir projektinė veikla“ Klaipėdos regiono SVB dokumentuose pakeista dalimi „Projektinė veikla“.

*** Atliekant tyrimą nebuvo pateikti metų ataskaitų dalies „Finansavimas“ vertinimai Klaipėdos regiono SVB.

Atskirų veiklos sričių vertinimo balais analizė rodo, kad *gerai* (4 balais pagal 5 balų sistemą) buvo įvertinta įžanginių (*Bendrosios dalies*) ir baigiamųjų, apibendrinamųjų (*Išvados*) tekstų kokybė; tačiau tokie vertinimai palyginti labai reti; taip įvertinti tik 10-ies (arba 17,0 proc. visų tyrinėtų dokumentų, N=118) įžanginiai ir (arba) veiklos analizės apibendrinamieji tekstai, kurie buvo parengti Kauno (2), Klaipėdos (6) ir Šiaulių (2) regionų bibliotekose. Dar rečiau tokiu balu buvo įvertintos kitų veiklos sričių analizės: SVB bibliotekų tinklo ir jo pokyčių bei vertinimų kokybė (*Bibliotekų prieinamumas*), vartotojų aptarnavimo (*Vartotojų aptarnavimas*) ir finansavimo (*Finansavimas*) analizė – 1-os SVB (Šiaulių regione) parengtame dokumente, SVB metodinės veiklos (*Metodinė veikla*) ir SVB materialinių išteklių (*Materialinė bazė*) analizė – 2-uose Kauno regiono SVB parengtuose dokumentuose.

Sektoriuje daugiausia nepatenkinamai įvertinta (1 balas pagal 5 balų sistemą) arba apskritai nevertinta (0 balų) veiklos finansavimo (*XI. Finansavimas*) ir žmoniškųjų išteklių (*IX. Žmogiškieji ištekliai*) sričių analizė. Čia

nepatenkinamai įvertintų ir nevertintų tekstų dalis sudaro atitinkamai net 92,7 proc. ir 85,6 proc. visų SVB toms sritims analizuoti parengtų dokumentų masyve (N=118); didžioji dalis (per 80 proc.) nepatenkinamai įvertintų arba apskritai nevertintų tekstų yra dokumentų dalyse, kuriose analizuojama bibliotekos materialinės bazės būklė, mokslo tiriamasis darbas ir projektinė veikla (atitinkamai 84,7 proc., 83,9 proc. ir 83,1 proc.).

Silpnai (2 balai pagal 5 balų sistemą) trečdalyje sektoriaus įvertinta vartotojų aptarnavimo sritis (34,7 proc. visų analizuotų tos srities tekstų, N=118), informacinė ir kraštotyros veikla (31,4 proc. visų analizuotų tos srities tekstų, N=118). Nors bendras darbuose pateikiamų išvadų vertinimas yra aukštesnis, palyginti su kitomis veiklos sritimis, ir čia galime matyti, jog daugiau nei trečdalyje sektoriaus SVB (33,1 proc. visų analizuotų tos srities tekstų, N=118) ši ataskaitų dalis rengiama nepatenkinamai, dar trečdalyje (33,9 proc. visų analizuotų tos srities tekstų, N=118) veiklos apibendrinimai formuluojami silpnai, retai įvardijamos metų veiklos problemos, daromos kitos analizės klaidos. Kitaip tariant, ta darbo dalis, kurioje atskleidžiami veiklos rezultatai, iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo sėkmės ir nesėkmės, įvardijamos pagrindinės problemos, kurias būtina spręsti ateinančiais metais, pristatomi rasti (iširti ar kitaip patvirtinti) efektyvūs sprendimai, galintys sustiprinti vieną ar kitą veiklos sritį (išplėtoti, teikti įvairesnes paslaugas, kurti paklausius produktus ir pan.) ir t. t., tik 4-iuose analizuotuose darbuose, arba 3,4 proc. visų analizuotų tos srities tekstų (N=118), rengiama gerai, 35-iuose (arba 29,7 proc. visų analizuotų tos srities tekstų, N=118) – patenkinamai.

3 balais (*patenkinamai*) dažniausiai buvo įvertinti ataskaitų tekstai, kuriuose pateikiamos išvados ir apibendrinimai (35, arba 29,7 proc. viso šių tekstų masyvo, N=118), ir įžanginės ataskaitų dalys (23,7 proc. viso šių tekstų masyvo, arba 28-ių tyrinėtų ataskaitų tekstai, N=118); vartotojų aptarnavimo dalis patenkinamai vertinta tik nedidelėje tyrinėto masyvo dalyje (20, arba 16,9 proc. viso šių tekstų masyvo, N=118), dar mažesnėje sektoriaus dalyje (15-kos, arba 12,7 proc. visų analizuotų tos srities tekstų,

N=118) taip įvertinta ataskaitos dokumentuose bibliotekos informacinių išteklių arba dokumentų fondui sudaryti (jo struktūrai įvertinti, atnaujinti, kitokių pokyčių analizei ir t. t.) skirtos analizės kokybė.

Nors analitinės ataskaitos apipavidalinimas (darbo struktūra, jos pagrindinių dalių išdėstymas, duomenų pateikimas lentelių ar kitokiu pavidalu, t. y. teksto iliustravimas) buvo įvertintas aukščiau nei turinio analizė, ir šioms sritims nebuvo skirta aukščiausio vertinimo (5 balų). 4 balai (vertinimas *gerai*) skirti tik 6 darbams, arba 5,1 proc. visų analizuotų tos srities darbų (N=118); šios sritys taip pat dažniau buvo įvertintos *silpnai* arba *patenkinamai*; tokie vertinimai sektoriuje vyrauja ir skirti daugiau nei dviem trečdaliams (72,1 proc.) visų vertintų darbų: *silpnai* įvertinta 40,7 proc. visų analizuotų darbų (N=118), *patenkinamai* – 31,4 proc. visų analizuotų darbų (N=118). Nepatenkinamai įvertinti (1 balas) arba apskritai nevertinti (0 balų) darbai čia sudaro tik kiek daugiau nei ketvirtadalį (25,4 proc. visų tyrinėtų darbų, N=118), o turinio vertinimo duomenys kelia daug didesnę nerimą: turinio analizė nevertinta arba įvertinta nepatenkinamai daugiau nei pusė (67,1 proc.) visų analizuotų tos srities tekstų (N=118).

28 lentelė. Metų veiklos ataskaitų atskirų veiklos sričių vertinimas
(balais pagal 5 balų sistemą)

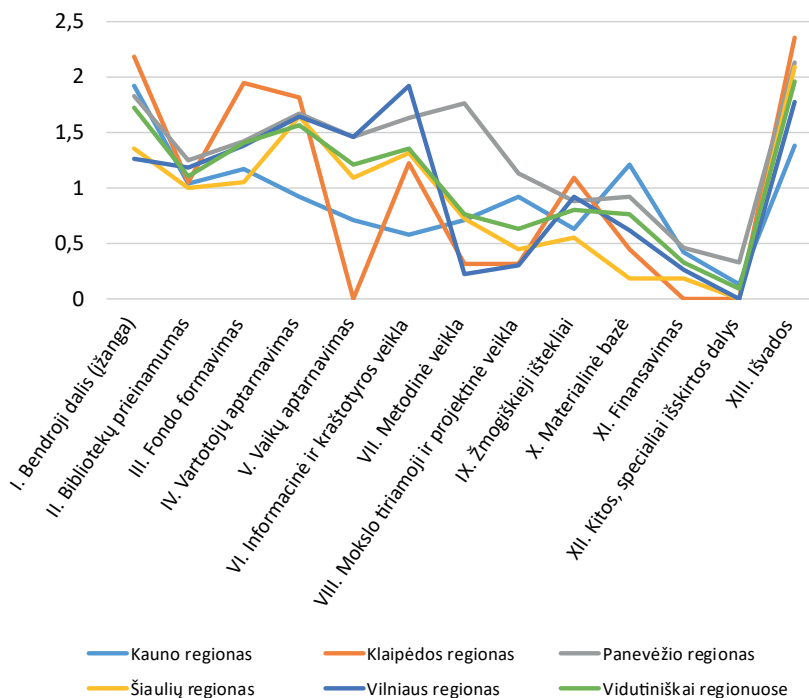
Regionas	Bendroji dalis	II. Bibliotekų prieinamumas	III. Fondo formavimas	IV. Vartotojų aptarnavimas*	V. Vaikų aptarnavimas**	VI. Informacinė ir kraštotyros veikla	VII. Metodinė veikla	VIII. Mokslinio tyrimo darbas ir dalyvavimas projektuose	IX. Žmogiškieji ištekliai	X. Materialinė bazė	XI. Finansavimas	XII. Kitos ataskaitos dalys, jei yra specialiai išskirtos analizuojamame dokumente*	XIII. Išvados, rekomendacijos ir prognozės	Bendras turinio vertinimas
Kauno	1,92	1,04	1,17	0,92	0,71	0,58	0,71	0,92	0,63	1,21	0,42	0,13	1,38	0,90
Klaipėdos	2,18	1,05	1,95	1,82	Nėra	1,23	0,32	0,32	1,09	0,45	Nėra	Nėra	2,36	1,28
Panevėžio	1,83	1,25	1,42	1,67	1,46	1,63	1,79	1,13	0,88	0,92	0,46	0,33	2,13	1,30
Šiaulių	1,36	1,00	1,05	1,64	1,09	1,32	0,73	0,45	0,55	0,18	0,18	Nėra	2,09	0,97
Vilniaus	1,27	1,19	1,38	1,65	1,46	1,92	0,23	0,31	0,92	0,92	0,27	Nėra	1,77	1,11
Vidutinis vertinimas	1,72	1,11	1,41	1,56	1,21	1,36	0,76	0,63	0,81	0,76	0,33	0,09	1,96	1,03

Nors ir nedaug, kiekviename regione atskirų veiklos sričių analizės kokybė skiriasi (28 lentelė). Kauno regione, palyginti su kitais regionais, geresne analizės kokybe išsiskiria materialinės bazės analizė, tačiau palyginti prasčiau nei kitur analizuojamas vartotojų aptarnavimas, informacinė ir kraštotylinė veikla; prasčiausiai šio regiono bibliotekose parengiamos išvados.

Klaipėdos regione, palyginti su kitais regionais, geriau rengiama bendrosios dalies (įžangos) medžiaga, analizuojamos dokumentų fondo sudarymo, vartotojų aptarnavimo ir žmogiškųjų išteklių sritys, kokybiškiau rengiamos metų veiklos analizės išvados ir rekomendacijos, prasčiau – projektinės veiklos, finansavimo klausimai. Reikia pastebėti, kad šio regiono bibliotekos veiklos ataskaitose neanalizuoja mokslo tiriamosios veiklos (ataskaitose nėra tokios struktūrinės dalies, analizuojama tik projektinė veikla), vaikų aptarnavimo analizė integruota į vartotojų aptarnavimo analizės tekstus ir taip pat neanalizuojama kaip atskira veiklos sritis.

Panevėžio regiono bibliotekose geriau nei kituose regionuose analizuojami bibliotekų prieinamumo, vaikų aptarnavimo klausimai, metodinė, mokslo tiriamoji ir projektinė veikla, finansavimo sritis; šio regiono SVB veiklos ataskaitose nėra veiklos srities, kurios analizės kokybė, palyginti su kitais regionais, išsiskirtų neigiamomis charakteristikomis. Kaip ir kituose regionuose, palyginti su kitomis sritimis, prasčiau analizuojami žmogiškųjų išteklių, materialinės bazės klausimai.

Šiaulių regione, priešingai nei Panevėžio regione, nėra veiklos srities, kuri išsiskirtų iš kitų regionų geriausiomis kokybinėmis veiklos analizės charakteristikomis; šiame regione prasčiau nei kituose regionuose analizuojami bibliotekų prieinamumo, fondo formavimo, žmogiškųjų išteklių, materialinės bazės ir finansavimo klausimai. Vilniaus regiono bibliotekose geriau nei kitur analizuojama bibliotekų informacinė ir kraštotyros veikla, vaikų aptarnavimo klausimai, geresne kokybe pasižymi ir vartotojų aptarnavimo analizė. Palyginti su kitais regionais, Vilniaus regione prasčiausia yra bendrosios dalies (įžangos) informacijos ir jos analizės kokybė, metodinės veiklos, mokslo tiriamosios veiklos bibliotekose analizė.

22 pav. Metų veiklos ataskaitų atskirų veiklos sričių vertinimas regionuose (balais pagal 5 balų sistemą)

Apibendrinami turime padaryti išvadą, jog absoliuti dauguma šių dokumentų neatitinka informacinio analitinio žanro, taigi ir analitinės ataskaitos reikalavimų. Vertinant šiuo atžvilgiu, galėtų būti įvardyti esminiai metų veiklos ataskaitos trūkumai.

Dokumentų tekstuose bibliotekų tikslai ir (ar) uždaviniai retoje SVB siejami su konkrečiu socialiniu turiniu, daugiausia dėmesio sutelkiama į vidinę bibliotekos (sistemos) plėtrą; todėl susidaro įspūdis, jog analizuojami pasiekimai ir pokyčiai reikšmingi ir svarbūs tik pačiai organizacijai.

Be to, dokumentų įžangose bibliotekų veiklos *tikslai ir uždaviniai* tiksliai ir aiškiai įvardijami itin retai. Dažniausiai tikslai apskritai neformuluojami arba formuluojami nekonkrečiai. Dar rečiau pagrindžiamas tų tikslų ir uždavinių aktualumas, susiejant juos su pagrindinėmis

šalies, regiono ar konkrečios savivaldybės sprendžiamomis socialinėmis, ekonominėmis ar kultūrinėmis problemomis, kurios yra (ar gali būti) sprendžiamos dalyvaujant viešosioms bibliotekoms, realiais aptarnaujamos bendruomenės poreikiais. Formuluojuant aptariamą veiklos tikslus ir uždavinius ataskaitose tiesiog pakartojamos pagrindiniuose veiklos dokumentuose nustatytos bibliotekų funkcijos (pvz., „universalus dokumentų fondo sudarymas“, „teritorijos rašytinio paveldo kaupimas, saugojimas ir sklaida“, „bibliotekos paslaugų teikimas“ ir pan.). Kadangi pagrindinės bibliotekos funkcijos iš esmės nekinta arba kinta lėtai, šiuo pagrindu įvardijami tikslai ir uždaviniai kartojasi metai iš metų; be to, neretai labai sunku nustatyti, kurios iš išvardytų veiklų laikomos tikslais, kurios – uždaviniais.

Metų veiklos ataskaitų negalima laikyti užbaigtu informaciniu produktu – analitiniu dokumentu – dėl šių priežasčių:

- Analitinio informacijos apdorojimo kokybė prasta arba labai prasta. Vyrauja aprašomojo pobūdžio informacija, taikomas ne galutinių veiklos rezultatų, o procesų vertinimo modelis. Todėl beveik kiekvienu atveju visus tyrinėtus dokumentus galime vertinti kaip neapdorotą informacijos masę, kuriame surinkti duomenys neįvertinti, dažnai apsiribojama tik faktų konstatavimu, pokyčiai fiksuojami tik pateikiant statistinius duomenis, kurie nekomentuojami ir nevertinami; labai paplitęs palyginimo veiksmas, tačiau retai atskleidžiama ilgesnio laikotarpio (1–5 metų) dinamika.
- Kiekviena veiklos sritis analizuojama autonomiškai, analizės duomenys nesiejami su visuma. Ir nors naudojami įvairūs duomenys, jų pateikiama daug ir paprastai parengiami dideli darbai (vidutiniškai apie 50 puslapių, dokumentų apimtis svyruoja nuo 13 iki 107 puslapių), duomenų analizė yra paviršutiniška, informacija nesuvaldyta ir nesusisteminta, duomenys pernelyg detalizuoti, neanalizuojami svarbūs ryšiai tarp skirtingų kintamųjų, pateikta informacija kartojasi.
- Daug perteklinės informacijos analizuojant visas veiklos sritis, ypač vartotojų aptarnavimo, fondo sudarymo klausimus, kur gausus

informacijos masyvas dažnai visiškai nesusistemintas ir nesutvarkytas. Metodinė veikla ar mokslo tiriamoji veikla dažniausiai pristatoma aprašomojo pobūdžio informacija ir vienu kitu neinformatyviu rodikliu. Duomenys, pristatantys mokslo tiriamąją veiklą, apskritai nefiksuojami arba fiksuojami retai, veikla išvis neaptariama ir neanalizuojama. Žmogiškųjų išteklių, finansavimo srities rodikliai neanalizuojami, nekomentuojami ir nevertinami.

- Atskirų veiklos sričių analizė beveik niekada nesusiejama su bibliotekos įgyvendinamais uždaviniais ir tikslais, pokyčiai tik įvardijami, tačiau nei įvardijamos, nei aiškinamos tų pokyčių priežastys: nenustatyti priežastiniai ryšiai, neatskleisti analizuojamos sistemos ir jos sudedamųjų dalių funkcionavimo ir prognozavimo modeliai leidžia tvirtinti, kad šiuose dokumentuose nėra patikimos informacijos nei apie dabartinę analizuojamo objekto būklę, nei apie galimus sistemos ar atskirų jos dalių funkcionavimo pokyčius.
- Pasiiekti rezultatai apibendrinami ir aptariami itin retai, dažniau išvardijami išoriniai veiksniai, dėl kurių vyksta vieni ar kiti procesai, darantys neigiamą įtaką bibliotekų veiklai (pvz., nepakankamas finansavimas, mažėjantis gyventojų, o kartu ir bibliotekos paslaugų naudotojų skaičius ir t. t.), dar rečiau pristatomos pagrindinės veiklos tendencijos ar nustatytos „siaurosios vietos“, spręstinos problemos, pateikiama jų raidos perspektyva ar galimi sprendimo variantai. Problemų sprendimo būdai (tais retais atvejais, kai jie atskleidžiami) dažniausiai suformuluoti kaip siekiamybė ir įvardijami terminais „tobulinti“, „gerinti“, „plėtoti“ ir pan.

Išvados tyrinėjamuose darbuose formuluojamos tiksliau ir profesionaliau nei tikslai ir uždaviniai (įžanginė dokumento dalis), tačiau šios abi atskaitos dalys retai susiejamos tarpusavyje net ir tuo atveju, kai tikslai ir uždaviniai konkrečiame darbe nurodyti. Išvados rengiamos nesusistemintų, išblaškytų, atsitiktinai parinktų faktų pagrindu; todėl analizės rezultatai yra neveiksmingi, nepagrįsti nei statistinių duomenų analize, nei tyrimų rezultatais,

neretai apskritai prieštarauja atskirose ataskaitos dalyse pateiktiems rodikliams. Tad ir šioje ataskaitų dalyje teiginiai grindžiami ne faktais, o nuomonėmis, paprastai aptariamoms ir įvardijamos pasekmės, o ne jų priežastys.

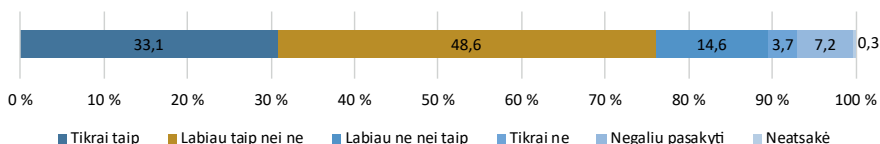
Išsamesni tyrinėjimai ir vadovų bei darbuotojų apklausos duomenys atskleidė, kad šio klausimo sprendimai (jei būtų sprendžiama iš esmės) nebus paprasti. Ir darbuotojai, ir vadovai teigia, jog, jų vertinimu, šis dokumentas gali būti tinkama priemonė aiškintis sistemos veiklos pasiekimus ar spręstinas problemas, juo būtų galima remtis modeliuojant bibliotekos veiklos strategiją, o ir šio dokumento rengėjams pakanka specialiųjų žinių ir kompetencijų, kad dokumentas atitiktų jam keliamus kokybės reikalavimus. Abi tyrimo dalyvių grupės labiau pritaria nuomonei, kad iš esmės nereikėtų keisti nei metų veiklos ataskaitos formos, nei jos rengimo metodikos, tačiau sutinka su tuo, jog daliniai pokyčiai rengiant informacinius analitinius dokumentus sektoriuje reikalingi.

2.4. Mokslo tiriamosios veiklos reikšmingumo ir vadovų bei darbuotojų galimybių dalyvauti tiriamojame veikloje vertinimas

Apklausos duomenys leidžia teigti, kad iš dalies ir bibliotekų vadovai, o dar dažniau bibliotekų darbuotojai turi tam tikrų abejonių dėl mokslo tiriamosios veiklos reikšmingumo ir jos teikiamos naudos SVB sektoriuje. Mokslo tiriamosios veiklos svarbą SVB pripažįsta 92,9 proc. visų anketinėje apklausoje dalyvavusių bibliotekų vadovų: 27, arba 64,3 proc. (N=43) dalyvių teigė, kad jie tvirtai laikosi pozityvaus požiūrio, dar trečdalis (12, arba 28,6 proc.) pažymėjo, jog mokslo tiriamoji veikla šiame sektoriuje gana svarbi („labiau svarbi nei ne“). Tik nedaug apklausos dalyvių (3, arba 7,1 proc. vadovų) dėl šios veiklos pareiškė labiau neigiamą nei teigiamą nuostatą. Kategoriskai neigiamai dėl mokslo tiriamosios veiklos nepasakė nė vienas iš tyrime dalyvavusių SVB direktorių. Vadovai dažniau rinkosi pozityvaus turinio atsakymus ir vertindami šios veiklos naudingumą; tačiau teikdami tikslesnius vertinimus teikiamą naudą įvertino ne pačiu aukščiausiu balu (3,9 balo pagal 5 balų sistemą).

Tai, kad tiriamoji veikla bibliotekose, kuriose dirba tyrimo dalyviai, laikoma intelektualia ir reikšminga, tvirtai teigė penktadalis (18,4 proc.) visų apklausoje dalyvavusių darbuotojų (N=349). Daugiau nei pusė (53,6 proc.) darbuotojų tvirtos nuomonės neturėjo, tačiau vis dėlto nemažai jų (40,9 proc.) turėjo pozityvią nuostatą („labiau taip nei ne“). Palyginti nemažai (25,1 proc.) teigė apskritai į šį klausimą negalintys atsakyti.

Panašiai pasiskirsto ir darbuotojų atsakymai į klausimą „Ar, Jūsų nuomone, tiriamosios veiklos kompetencija yra neatsiejama Jūsų profesinės kompetencijos dalis?“ (23 pav.). Tvirtai tuo įsitikinę trečdalis tyrimo dalyvių, tvirtos nuomonės neturi (atsakymai „labiau taip nei ne“ ir „labiau ne nei taip“) didesnę pusę (63,2 proc.) informantų. Išsamesnė šių duomenų analizė parodė, kad tvirtą pozityvią nuostatą išsakė CB personalas, dažniausiai direktoriaus pavaduotojo, funkcinio struktūrinio padalinio vadovo, funkcinio padalinio vyriausiojo ar vyresniojo specialisto (metodininko, bibliotekininko) pareigas einantys darbuotojai. Tačiau tvirtai teigiamai atsakiusių grupėje yra ir 27 (25,2 proc., N=107) kaimo teritorijoje veikiančių struktūrinių padalinių darbuotojai.

23 pav. *Tiriamosios veiklos kompetencijos vertinimas (darbuotojų grupė)*

Paprašyti pateikti konkrečių tiriamosios veiklos poveikio bibliotekų veiklai pavyzdžių, jos naudą ir realius rezultatus galėjo įvardyti didesnę pusę (28, arba 65,1 proc.) vadovų, kiti tvirtino, kad tokios naudos nemato ir jokių pavyzdžių pateikti negali. Tačiau čia svarbūs ir gana reikšmingą vietą vadovų pažiūrų sistemoje užimantys neigiami mokslo tiriamosios veiklos ir jos rezultatų panaudojimo bibliotekų praktikoje vertinimai. Tyrimo rezultatai rodo, kad praktinės patirties naudą labiau nei mokslinių tyrimų ar analizės reikšmę vertina 32 iš 43, arba 74,4 proc. tyrime dalyvavę

aukščiausio rango bibliotekų vadovai, ir tik 7, arba 16,3 proc., šiam teiginiui labiau nepritaria, negu pritaria, o visiškai jam nepritariančių vadovų grupėje nėra nė vieno.

Taigi šiuos rezultatus turėtume vertinti nevienareikšmiškai. Logiška būtų manyti, kad deklaruodami mokslo tiriamosios veiklos teorinę reikšmę, jos svarbą bibliotekoms ir jų įsitvirtinimui socialinėse struktūrose, plečiant žinojimo ribas bibliotekų teorijos ir praktikos srityse, bibliotekų vadovai šios veiklos naudą vertina atsargiai. Jos naudingumą praktiniame kiekvienos bibliotekos gyvenime santūriai vertina ir bibliotekų personalas.

Kliūčių, trukdančių organizuoti ir vykdyti mokslo tiriamąją veiklą SVB, yra nemažai ir, vadovų nuomone, jos visos kiek labiau nei vidutiniškai svarbios (vidutinis vertinimas – 3,4 balo pagal 5 balų sistemą) (24 pav.). Svarbiausios iš jų – didelis darbuotojų darbo krūvis kitose srityse; personalui nepakanka tiriamosios veiklos kompetencijų; stokojama informacijos ir žinių apie visame bibliotekų sektoriuje atliekamus tyrinėjimus; sunku įrodyti tiriamosios veiklos reikalingumą bibliotekos savininkui (visos priežastys įvertintos 3,9 balo pagal 5 balų sistemą).

Mažiausią įtaką šiai veiklai daro tokie veiksniai kaip aukščiausio rango vadovų teorinių žinių stoka tiriamosios veiklos organizavimo ir vykdymo klausimais, informacijos ir žinių pasirenkant aktualias tyrinėjimų sritis SVB sistemoje trūkumas (abi priežastys po 3,2 balo pagal 5 balų sistemą). Beveik tokiu pat balu įvertintas ir bibliotekos vadovų bazinių gebėjimų ir žinių trūkumas tiriamosios veiklos organizavimo ir vykdymo klausimais bei informacijos ir žinių apie viešųjų bibliotekų sektoriuje atliekamus tyrinėjimus (abi priežastys – po 3,3 balo pagal 5 balų sistemą). Kitaip tariant, vadovai tik iš dalies sieja, o dažniausiai ir visiškai nesieja mokslo tiriamosios veiklos nei su savo šios srities kompetencijomis (kaip teigė vienas apklausos dalyvis: „Moksliniais darbais turėtų užsiimti atskiras bibliotekos specialistas, o ne vadovas. Vadovas gali tik koordinuoti tyrimą.“), nei su tiriamosios veiklos kontekstu pačioje savivaldybės viešojoje bibliotekoje, taip pat ir visame viešųjų bibliotekų sektoriuje.

Šie duomenys leidžia daryti prielaidą, kad, vadovų manymu, nei pačiose SVB, nei visame viešųjų bibliotekų sektoriuje nesunku pasirinkti tyrinėjimų sritis, susivokti bendrame tiriamosios veiklos kontekste ar pasi-semti patirties.

Darbuotojai situaciją vertina labai panašiai, tačiau kiek drąsiau nei vadovai teigia, jog labiausiai jų galimybes dalyvauti mokslo tiriamo-joje veikloje riboja praktinių įgūdžių stoka (15,6 proc. visų pasirinkimų, N=980), didelis pagrindinio darbo krūvis (15,4 proc. visų pasirinkimų, N=980) ir laiko stoka (14,7 proc. visų pasirinkimų, N=980) (57 pav.).

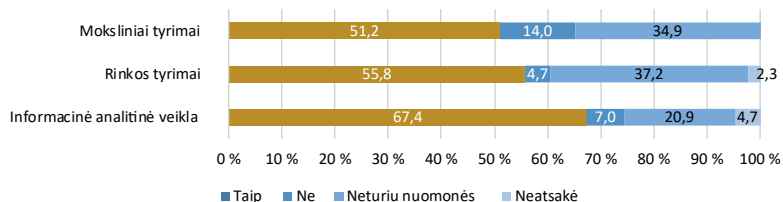

24 pav. Priežastys, ribojančios darbuotojų dalyvavimą tiriamojoje veikloje

Verta atkreipti dėmesį, kad darbuotojų vertinimuose kliūtimi laikomas ne tik teorinių žinių trūkumas (13,6 proc. visų pasirinkimų, N=980), bet ir bendros nuostatos bei sutarimo dėl tiriamosios veiklos naudingumo pačioje bibliotekoje stoka (10,9 proc. visų pasirinkimų, N=980). Tokios priežastys kaip motyvacijos stoka, tyrinėjimo idėjų stoka ar netinkama mokslo tiriamosios veiklos vadyba sistemoje, darbuotojų nuomone, nėra didžiausios kliūtys plėtoti šią veiklą.

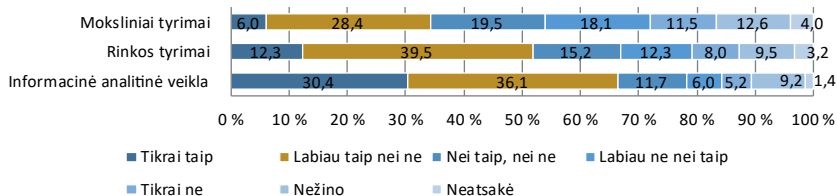
Dėl šios veiklos institucionalizavimo SVB sektoriaus struktūrose bibliotekų vadovų nuomonė nėra gana aiški: vertinant kiekybiniu požiūriu,

tik kiek daugiau nei pusė vadovų pritaria tam, kad sektoriaus bibliotekose turėtų būti atliekami ir moksliniai, ir rinkos tyrimai, ir informaciniai analitiniai darbai (25 pav.).

25 pav. Vadovų nuomonė dėl galimybių vykdyti mokslo tiriamąją veiklą SVB

Dėl mokslinių tyrimų – nė vienas SVB vadovas nepatvirtino, kad „visiškai pritaria“ pozicijai, jog taikomuosius mokslinius tyrimus SVB galėtų atlikti savarankiškai. Tam, kad bibliotekose būtų savarankiškai atliekami rinkos tyrimai, kategoriškai „taip“ pasakė tik vienas bibliotekos vadovas. Reikšdami nuomonę ir dėl mokslinių tyrimų, ir dėl rinkos tyrimų bibliotekų vadovai dažniausiai rinkosi poziciją (4,6 reitingo balo pagal 5 balų sistemą), kad moksliniai tyrimai turėtų būti atliekami konkrečios SVB bazėje, tačiau organizuoti ir atlikti juos turėtų institucijos, kurių personalas turi šiai veiklai būtinas kompetencijas. Mažiau populiaru (3,6 reitingo balo pagal 5 balų sistemą) yra galimybė atliekant mokslinius tyrimus bendradarbiauti su kitomis institucijomis: iš anketoje siūlomų bendradarbių ši informantų grupė būtų linkusi rinktis LNB specialistus (3,9 reitingo balo iš 5), kiek rečiau – apskričių viešųjų bibliotekų specialistus (3,6 reitingo balo iš 5) ir dar rečiau – aukštąsias mokyklas (2,8 reitingo balo iš 5).

26 pav. Darbuotojų nuomonė dėl galimybių atlikti mokslo tiriamąją veiklą SVB

Dauguma darbuotojų kaip ir vadovai nėra susidarę tvirtos nuomonės dėl mokslo tiriamosios veiklos institucionalizavimo. Vertindami bendriausiu aspektu galėtume sakyti, kad tam tikra dalis SVB dirbančių specialistų mano, jos visos mokslo tiriamosios veiklos kryptys turėtų rasti vietą SVB veiklų struktūrose (26 pav.); mažiausiai darbuotojų (6,0 proc.) tvirtai pritaria tam, kad SVB turėtų būti atliekami moksliniai tyrimai, kiek daugiau jų (12,3 proc.) buvo už rinkos tyrimų atlikimą SVB ir daugiausia (30,4 proc.) pritarė tam, kad bibliotekose būtų sistemingai ir planingai atliekami informaciniai analitiniai darbai.

Neigiamą nuomonę šiuo klausimu dažniau pareiškė VB struktūrinių padalinių (skyrių) vadovai ir juose dirbantys specialistai, t. y. tie darbuotojai, kuriems dažniausiai ir pavedami konkretūs tokio pobūdžio darbai. Pozityviausią nuomonę dėl tokių veiklų pareiškė SVB teritoriniuose struktūriniuose padaliniuose dirbantys darbuotojai, tam pritaria ir palyginti nedaug aukščiausio rango (direktorių pavadootojų) pareigas einančių specialistų.

Pastebėta, kad darbuotojų nuostatos šiais klausimais glaudžiausiai siejasi su jų išsimokslinimu ir įgytu kvalifikacijos laipsniu: kuo naujesnes (laiko atžvilgiu) studijų programas yra baigę SVB darbuotojai, tuo pozityviau jie vertina SVB galimybes dalyvauti visose šiose veiklose. Mažiausiai „entuziazmo“ šiuo požiūriu turi aukštesnįjį išsimokslinimą įgiję darbuotojai; šiam tiriamosios grupės dalyvių pogrupiui būdinga ir tai, kad palyginti daug darbuotojų neigiamas nuostatas pareiškė ir dėl mokslinių tyrimų (35,0 proc.), ir dėl rinkos tyrimų (39,3 proc.), ir dėl informacinės analitinės (38,9 proc.) veiklos. Galėtume taip pat teigti, jog pozityvus ar negatyvus požiūris į mokslo (tiriamosios) veiklos integravimą į SVB veiklų struktūras nedaug priklauso nuo darbuotojų studijuotų mokslų sričių, tačiau reikia pastebėti, jog labiau negatyviai nei pozityviai šiais klausimais nusiteikę bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos studijų programas baigę specialistai.

Svarbiausios priemonės, darbuotojų nuomone, galinčios padėti įtvirtinti ir plėtoti tiriamąją veiklą viešosiose bibliotekose, yra specialistų

kompetencija (tinkamas specialistų parengimas ir (arba) efektyvi metodinė pagalba) ir tinkamas atlygis už šią veiklą (piniginė paskata už šios veiklos rezultatus) (27 pav.). Kiti veiksniai – bibliotekos vadovų požiūris, korporatyvinio pobūdžio bendradarbiavimas, veiklos rezultatų viešinimas, o kartu ir galimybė pasidalyti atliktų (ar atliekamų) tyrimų rezultatais – šiuo požiūriu laikomi gerokai mažiau reikšmingais veiksniais.

Menkiausią poveikį, darbuotojų nuomone, turėtų ryšių ir bendradarbiavimo su aukštosiomis mokyklomis stiprinimas (35, arba 3,2 proc. visų pasirinkimų).

27 pav. *Priemonių, kurios padėtų įtvirtinti ir plėtoti mokslo tiriamąją veiklą viešųjų bibliotekų sektoriuje, pasiskirstymas darbuotojų grupės atsakymuose*

3. IŠVADOS

1. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad SVB sektoriuje terminai, semantiškai susiję su mokslo tiriamąja veikla ir 3 pagrindinėmis jos kryptimis (moksliniais tyrimais, rinkos tyrimais ir (ar) informacine analitine veikla), įrašyti bent viename iš absoliučios daugumos SVB (98,3 proc.) veiklą reglamentuojančių dokumentų. Tačiau terminijos įteisinimo, veiklos integravimo į bendruosius mokslo tiriamosios veiklos kontekstus ir su šia veikla siejamas socialines struktūras būklė prasta: nepagrįstas dokumentuose

vartojamų terminų variantiškumas, jie vartojami pramaišui, aiškiau neišskiriamos ir tiksliau neapibrėžiamos atskiros šios veiklos kryptys. Ir veiklos reglamentavimas, ir jos dokumentavimas sektoriaus bibliotekose nesistemiškas, daug neapibrėžtumų ir spragų.

2. SVB sektoriuje mokslo tiriamosios veiklos institucionalizavimas yra menkas ir tai skiria viešąsias bibliotekas nuo kitų institucijų, dalyvaujančių mokslo tiriamojoje veikloje. Vadybiniai sprendimai, susiję su šios veiklos organizavimu, planavimu, vadovavimu ir kontrole sektoriaus bibliotekose, yra fragmentuoti ir negali užtikrinti nė vienos iš šios veiklos krypčių (nei mokslinių tyrimų, nei rinkos tyrimų, o iš dalies ir informacinės analitinės veiklos) planingumo, sistemingumo ir kryptingumo. Nė vienoje sektoriaus SVB mokslo tiriamoji veikla nedokumentuojama kaip atskira, savarankiška veiklos sritis, procesai neišskiriami iš kitų bibliotekos veiklos srautų. Mažesnėje sektoriaus dalyje (45,0 proc.) ši veikla reglamentuota sistemingiau ir nuosekliau, tačiau ir tose SVB, kuriose galima išvelgti šių procesų organizacinių modelių apraiškas, struktūros susiformavusios stichiškai, veikla reglamentuojama kaip šalutinė, papildoma šalia pagrindinių funkcijų (paslaugų organizavimo ir teikimo, valdymo ir kt.) ir SVB struktūrinių padalinių, ir pareigybių lygmeniu.

3. SVB sektoriuje daugiau nei trečdalis personalo (34,6 proc. visų sektoriaus darbuotojų) įpareigojama veikti mokslo tiriamojoje veikloje ir toks pavidimas įrašytas bibliotekų veiklos dokumentuose. Tokį įpareigojimą paprastai nulemia einamos pareigos, neatsižvelgiant arba tik iš dalies atsižvelgiant į konkretaus darbuotojo kvalifikacijas ir kompetencijas tiriamojoje veikloje. Šioje srityje veikiančio personalo struktūra viešųjų bibliotekų sektoriuje labai įvairi, o dauguma personalo neturi sisteminio pasirengimo ir kvalifikacijų, reikalingų šiai veiklai; struktūra yra negyvybinga, inertiška ir turi daug formalioms struktūroms būdingų bruožų. Beveik visai šiai specialistų grupei reikšmingesnis poreikis įgyti šios srities bazinių žinių ir kompetencijų, o ne žinių atnaujinimo (perkvalifikavimo) poreikis mokslo tiriamosios veiklos srityje.

4. SVB sektoriaus veiklos laukas 2010–2015 m. laikotarpiu buvo tyrinėjamas gana intensyviai. Visų institucijų atliktų tyrinėjimų skaičius kiekviename regione skirtingas. Remdamiesi turimais duomenimis (ne visos SVB buvo įtrauktos į tyrinėjimus, ne visos SVB teikė duomenis apie jų teritorijoje vykdytus darbus), galime teigti, kad vidutiniškai vieno regiono SVB veiklos lauke per metus buvo atliekami 7–8 įvairaus lygmens, didesnio ar mažesnio dydžio ir reikšmės tyrinėjimai, kuriuose vienaip ar kitaip (kaip tyrimo objektai arba ir kaip tyrimo dalyvės) buvo įtrauktos ir SVB.

Iš visų atliktų tyrinėjimų šiame lauke du kartus dažniau (120 tyrinėjimų, arba 65,9 proc., N=182) tiriamuosius darbus inicijavo, organizavo ir atliko išorės institucijos; beveik pusę jų (57, arba 47,5 proc., N=120) inicijavo ir atliko korporatyvinės institucijos – LNB, AVB iniciatyva ir pajėgomis.

5. Sektoriuje neapibrėžta, kurios temos turėtų priklausyti bibliotekininkystės ir informacijos sričiai ir konkrečiam SVB sektoriaus tyrinėjimų laukui. Sektoriuje nėra jokių esminių susitarimų dėl tyrinėjimo sričių, pagrindinių tyrinėtinių dalykinių problemų. Išorės institucijų atlikti tyrimai sektoriaus veiklos lauke visų pirma skirti organizaciniams sprendimams pagrįsti, tiriant sektoriaus bibliotekų poveikį, jų veiklos aplinkas, bibliotekų administravimo klausimus, teikiamas paslaugas, jų poreikį ir pasitenkinimo jomis vertinimus. Savarankiškai atliktų tyrinėjimų temų analizės duomenys rodo, kad sektoriuje dažniausiai orientuojamasi į savo poreikius ir intencijas ir menkai atsižvelgiama arba neatsižvelgiama į platesnes problemas, kurias būtina spręsti visai profesinei bendruomenei. Dėl to stebima didelė temų fragmentacija, vyrauja smulkūs tyrimai. Mažai dėmesio skiriama ir nėra aiškios informacijos apie nesinaudojančių bibliotekų paslaugomis gyventojų poreikius; SVB nėra pajėgumų profesionaliai ištyrinėti objektus, ypač surinkti visą rinkodarinę informaciją apie bibliotekų paslaugų vartotojus pagal atskiras vartotojų kategorijas ir nišas, kuriose veikia kiti kultūros lauko veikėjai.

6. Savarankiškas SVB indėlis į tiriamąją veiklą sektoriuje palyginti kuklus (34,1 proc. visų sektoriuje atliktų darbų). Didžiausią jų dalį sudaro rinkos tyrimams priskirtini darbai, taip pat darbai, skirti vadybiniam sprendimams pagrįsti, kitaip tariant, darbai, kuriems atlikti reikalingesnės vadybininko nei tyrėjo kompetencijos. Nors bibliotekų teikiamų paslaugų (jų poreikio, kokybės ir pasitenkinimo paslaugomis) tyrinėjimai labiausiai paplitę SVB savarankiškai atliekamų tyrimų grupėje (29 darbai, arba 44,6 proc. visų šia tema atliktų tyrinėjimų, N=65), didesnė savarankiškai atliktų tiriamojo pobūdžio darbų (apklausų, analizių, vertinimų) dalis sektoriuje nedokumentuota, o dokumentuoti darbai retai atitinka šiam žanrui keliamus reikalavimus. Šie tyrinėjimai nesistemiški, atspindi situaciją nedidelėje teritorijos dalyje, jų rezultatai įforminti nekokybiškai ir dažnai jau neprieinami, nes nearchyvuojami, neviešinami ir nesaugomi. Dėl šių priežasčių jie gali būti naudingi tik tai konkrečiai bibliotekai (ar sistemai), kurios veiklos lauko objektai buvo tyrinėjami.

Mėgėjiškas šių tyrinėjimų lygis, menka tyrimų kokybė (netinkamai surinkti, nepakankami, netikslūs duomenys, iki minimumo supaprastinta tyrinėjimų metodika ir pan. trūkumai) mažina ne tik tiriamosios veiklos efektyvumą, bet dažnai kenkia ir pačioms bibliotekoms: prasta tyrimų kokybė reiškia, kad nenustatomos realios bibliotekos veiklos problemos, o parengti pasiūlymai (jei jie rengiami) neatitinka realių poreikių, taigi ir vadybiniai ar technologiniai sprendimai tampa nepatikimi.

7. SVB rengiamos metų veiklos ataskaitos, kurios tyrimo kontekste buvo vertinamos kaip analitinės informacijos kryptiniai priskiriami darbai, neatitinka informacinio analitinio žanro reikalavimų ir jų negalima laikyti užbaigtu analitiniu dokumentu. Tyrimu nustatytas didelis atotrūkis tarp šių darbų vertinimų, kuriuos pateikia patys dokumentų autoriai ir jų vadovai, ir vertinimų, kuriuos teikia išorės ekspertai (apskričių viešųjų bibliotekų specialistai), vertinantys darbus pagal bendrai parengtus ir analitiniam darbui taikomus vertinimo kriterijus. Tokio vertinimų skirtumo priežastys galėtų būti paaiškinamos tik abiejų pusių konkrečiam dokumentui (arba

jo žanrui) taikomų kokybės kriterijų nesuderinamumu arba, tikėtina, tam tikra SVB atstovų, dalyvavusių tyrime, gynybine pozicija.

8. Mokslo tiriamosios veiklos, kaip ir atskirų jos krypčių, naudą pozityviai vertina, jos svarbą ir reikšmę sektoriaus raidai pripažįsta ir bibliotekų vadovai, ir sektoriaus darbuotojai. Net 81,7 proc. tyrime dalyvavusių darbuotojų pritaria nuomonei, kad tiriamosios veiklos kompetencijos yra neatsiejama jų profesinės kompetencijos dalis.

Tačiau abiejų apklausoje dalyvavusių grupių atsakymuose dėl galimybės savarankiškai, pačių SVB pajėgomis vykdyti mokslo tiriamąją veiklą ir (ar) atskiras šios veiklos kryptis SVB ryškiausi neapsisprendimo požymiai. Ir vadovų, ir darbuotojų grupėje dėl visų tiriamosios veiklos krypčių vyrauja lankstūs, neapibrėžti vertinimai („labiau gerai negu blogai“ ir „labiau blogai negu gerai“) arba atsisakoma vertinti („neturiu nuomonės“). Kadangi juos pasirenka didžioji dauguma tyrimo dalyvių, galime manyti, kad ir vadovams, ir darbuotojams trūksta patikimų įrodymų (faktų, statistinių duomenų, asmeninės patirties) tvirtesnėms nuostatomis susidaryti. Kartu tai netiesiogiai patvirtina prielaidą, jog šio profesinio neapsisprendimo priežastys turėtų būti siejamos ne tik su nepakankamomis šios srities žiniomis SVB sektoriuje, bet ir tokių žinių trūkumu aukštesnio lygmens korporatyvinėse struktūrose.

Taigi atliekant tyrimą gautus rezultatus galėtume vertinti nevienareikšmiškai ir teigti, kad deklaruodami mokslo tiriamosios veiklos teorinę reikšmę, jos svarbą bibliotekoms ir joms įsitvirtinti socialinėse struktūrose, plečiant žinojimo ribas bibliotekų teorijos ir praktikos srityse, dauguma vadovų nemato sektoriaus bibliotekų kaip šios veiklos organizatorių ir savarankiškų vykdytojų. Jie labiau pritartų veiklos modeliui, kai šios srities intelektualiniai sprendimai ir įgyvendinimo praktika būtų sutelkti stambesnėse korporatyvinėse struktūrose, pirmenybę atiduodami LNB, iš dalies sutikdami bendradarbiauti su apskričių viešosiomis bibliotekomis, tačiau išbraukdami iš galimų partnerių sąrašo aukštąsias mokyklas.

Atsargiai šios veiklos naudingumą praktiniame kiekvienos bibliotekos gyvenime vertina ir bibliotekų personalas.

4. REKOMENDACIJOS

Apibendrinant tyrimo rezultatus svarbu pastebėti, kad SVB sektoriuje mokslo tiriamoji veikla apima įvairias šios veiklos kryptis ir primena mozaiką, iš kurios elementų sudėlioti vientisą paveikslą nėra paprasta. Dar svarbiau, kad sektoriaus bibliotekos neturi veiklos gairių, kuriomis galėtų vadovautis. Būtų logiška manyti, kad pravartu aptarti ir sukurti efektyvesnę šios veiklos modelį, optimaliau organizuoti, integruoti ir koordinuoti mokslo tiriamąją veiklą ir sektoriaus, ir apskritai viso bibliotekų tinklo struktūrose.

Tam reikėtų:

- aptarti ir suformuluoti bendrą požiūrį į terminus ir jų prasmes, metodus ir tyrinėjamas idėjas ir intencijas; apibrėžti ir atskirti bibliotekoms ir jų veiklos laukui priskirtinas sritis ir posritis; susitarti dėl mokslo tiriamosios veiklos standartų, leidžiančių integruoti bibliotekose atliekamus mokslinius tyrimus, rinkos tyrimus ir informacinius analitinius darbus į bendrą mokslo tiriamosios veiklos kontekstą;
- suformuluoti tyrimų strategiją bibliotekų sektoriuje (įtraukiant ir aukštąsias mokyklas), nustatyti prioritetus susiejant su atskirų sektorių bibliotekų veiklos aktualijomis; sukurti proceso analizės ir stebėsenos, poveikio vertinimo sistemą, sukuriant galimybes efektyviai valdyti procesą ir atskiruose sektoriuose, ir visame bibliotekų tinkle;
- nustatčius mokslinių tyrimų poreikį, profesionaliai orientuotus tyrimus ir temas sutelkti aukštosiose mokyklose ir aukštesnio lygmens korporatyvinėse struktūrose (LNB ir AVB) ir taip sudaryti sąlygas ne tik aukštesnio lygmens mokslo tiriamosios veiklos institucionalizacijai, bet kartu ir aktualiems tyrimams ir platesnėms problemų formuluotėms;
- SVB susitelkti į rinkos tyrimus ir personalo informacinių analitinių gebėjimų stiprinimą, užtikrinantį atliekamų darbų kokybę; atskiruose bibliotekose plėtoti tas sritis, kurios jau turi didesnę įdirbį.

Literatūra

1. CHIVERS, Barbara; THEBRIDGE, Stella. *Best value in public libraries: the role of research: Research paper* [interaktyvus]. 2000. [Žiūrėta 2018 m. rugsėjo 8 d.]. Interneto prieiga: <https://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/01435120010347928>
2. DRYŽAITĖ, Ieva; VALAITYTĖ, Asta. *Viešųjų bibliotekų tiriamoji veikla. Kauno apskrities viešosios bibliotekos atliktas koordinuotasis tyrimas*: [tyrimo ataskaita, mašinraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, 2017, 70 p.
3. FARMER, Lesley; STRICEVIC, Ivanka. Using research to promote literacy and reading in libraries: guidelines for librarians [interaktyvus]. *IFLA Headquarters*, 2011. 28 p. (IFLA Professional Reports: 125) [žiūrėta 2018 m. birželio 19 d.]. Interneto prieiga: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/125.pdf>. ISBN 978-90-77897-48-5; ISSN 0168-1931.
4. *Frascati vadovas*. Mokslinės ir technologinės veiklos matavimas. Standartinė praktika siūloma mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros statistiniams tyrimams [interaktyvus]. Vilnius: Eugrimas, 2007. 285 p. [Žiūrėta 2017 m. spalio 16 d.]. Interneto prieiga: <https://books.google.lt/books?id=-Or9p2gUsjMC&pg=PA249&lpq=PA249&cdq=Mokslin%C4%97+tiriamoji+veikla+terminas&source=bl&ots=4tYgO-BDGz&sig=eDg1aL.IH4WxUU0yqI0WPRCgBE8g&hl=lt&sa=X&ved=0ahUKewJA44m4uaDaAhVBQZoKHTpsBzk4ChDoAQhFMAY#v=onepage&q=Mokslin%C4%97%20tiriamoji%20veikla%20terminas&f=false>. ISBN 978-9955-682-68-4.
5. *Frascati vadovas 2015*: Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros duomenų rinkimo bei teikimo rekomendacijos. Mokslinės, technologinės ir inovacinės veiklos vertinimas (lietuviškas leidimas). Vilnius, Lietuvos inovacijų centras, 2017, 377 p. [Žiūrėta 2017 m. spalio 13 d.]. Interneto prieiga: <http://lic.lt/wp-content/uploads/2017/09/Frascati-vadovas-2015-1.pdf>
6. GIRNIENĖ, Irmina. *Tyrimo „Panevėžio regiono savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslo (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais“ ataskaita* [mašinraštis]. Panevėžys: Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, 2017, 69 p.
7. GOODALL, Deborah. Research activities and UK public libraries: past imperfect, future tense?“ [interaktyvus]. *Library Management, Vol. 19 Iss: 8*, 1998, p. 459–468. [Žiūrėta 2017 m. lapkričio 27 d.]. Interneto prieiga: <https://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/01435129810239958>
8. GRICIŪTĖ, Laima. Analizuojame savo darbą. *Šiandien aktualu*, 1994, I pusm., p. 8–10.
9. GRICIŪTĖ, Laima. Ataskaita – konstravimas ar analizė. *Šiandien aktualu*, 1990, II pusm., p. 3–5.
10. JASKONIENĖ, Dalia. *Tekstinė bibliotekos veiklos ataskaita* [rankraštis]. 2003. 14 p.
11. KLIVIS, Edgaras. Atvirojo kodo kultūra ir dalyvaujamas posūkis: šiuolaikinės kultūros komunikacijos problemine analizė [interaktyvus] Iš: CITVARIENĖ Daiva, et al. *Komunikuoti kultūrą: institucijos, strategijos, auditorijos*. kolektyvinė monografija. Vytauto Didžiojo universitetas, 2015, p. 85–132. [Žiūrėta 2018 m. birželio 15 d.]. Interneto prieiga: http://www.vdu.lt/wp-content/uploads/2016/03/2015_Monografija_Komunikuoti-kultura.pdf
12. KVIETKAUSKIENĖ, Rimalda. Bibliotekos veiklos plano ir ataskaitos sąsajos. *Šiandien aktualu*, 2013, Nr. 2(49). P. 95–120.

13. KVIETKAUSKIENĖ, Rimalda. Kaip parengti metinę tekstinę darbo ataskaitą. *Šiandien aktualu*, 1997, I pusm. P. 3–17.
14. KVIETKAUSKIENĖ, Rimalda. Svarbiausi savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos planavimo aspektai. *Šiandien aktualu*, 2009, Nr. 1(40). P. 7–41.
15. Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas [interaktyvus]. *Valstybės žinios*, 1995, Nr. 51-1245. [Žiūrėta 2017 m. lapkričio 27 d.]. Interneto prieiga [galiojanti suvestinė redakcija]: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.5A04D7CC7EF6/kIBUTNoriX>
16. McCLURE, Charles R.; BISHOP, Ann. *The Status of Research in Library /Information Science: guarded optimism* [interaktyvus]. 1989, 17 p. [Žiūrėta 2018 m. rugsėjo 7 d.]. Interneto prieiga: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/41248/crl_50_02_127_opt.pdf?sequence
17. PALIUKAITĖ-MEDECKIENĖ, Rita. *Alytaus ir Vilniaus apskričių savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslo (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais*: tyrimo ataskaita [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2017, 109 p. [Žiūrėta 2017 m. gruodžio 12 d.]. Interneto prieiga: <http://amb.lt/regionas/lt/http-ambregiono.virtualu.lt-lt-tyrimai-ir-analizes-tyrimai-metais-73?c-12/t-18>
18. POCIUS, Arūnas; OKUNEVIČIŪTĖ-NEVERAUSKIENĖ, Laima. Tikslinių grupių integracijos į darbo rinką galimybių vertinimas. Iš: *Lietuvos socialinė raida. Užimtumo politikos ir socialinės pagalbos įtaka socialinei stratifikacijai* [interaktyvus] 2015, Nr. 4, p. 38–58. [Žiūrėta 2017 m. spalio 16 d.]. Interneto prieiga: http://lsta.lt/download/Lietuvos_socialine_raida_2015_visas.pdf
19. ROCHESTER, Maxine K. Library and information science research in Australia 1985–1994: A content analysis of research articles in the Australian Library Journal and Australian Academic & Research Libraries [interaktyvus] *Library Journal and Australian Academic & Research Libraries*, 2017, p. 207–214. [Žiūrėta 2018 m. rugsėjo 7 d.]. Interneto prieiga: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00048623.2016.1253424>
20. SKUODYTĖ, Elvyda. Moksliniai tyrimai bibliotekose: probleminiai aspektai. *Šiandien aktualu*, 2015, Nr. 1(52). P. 74–94.
21. SKUODYTĖ, Elvyda. Moksliniai tyrimai bibliotekose: probleminiai aspektai (pabaiga). *Šiandien aktualu*, 2016, Nr. 1(54). P. 121–148.
22. SKUODYTĖ, Elvyda. Moksliniai tyrimai bibliotekose: probleminiai aspektai [interaktyvus]. *Šiandien aktualu*, 2017, Nr. 1(56). P. 206–237. Interneto prieiga: https://drive.google.com/file/d/0B_-73IZKEJy5ZmM1TTg0U181QXc/view
23. SKUODYTĖ, Elvyda. Taikomojo mokslo tiriamojo darbo ataskaita: rekomendacijos. *Šiandien aktualu*, 2014, Nr. 2(51). P. 167–198.
24. SKUODYTĖ, Elvyda. Rekomendacijos: koordinuotasis tyrimas „Savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslo tiriamoji veikla 2010–2015 metais“ [mašiniškasis]. Vilnius: Lietuvos nac. M. Mažvydo biblioteka, 2016. 5 p. [42].
25. SPRINDŽIUKAITĖ, Paulina. *Savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslinė (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais*: [tyrimo ataskaita, mašiniškasis]. Šiauliai: Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka, 2017, 67 p.
26. VOLSKYTĖ, Ieva. *Koordinuotojo tyrimo „Savivaldybių viešųjų bibliotekų tiriamoji veikla 2010–2015 metais“ Klaipėdos ir Tauragės apskričių savivaldybių viešųjų bibliotekų ataskaita* [mašiniškasis]. Klaipėda: Ievos Simonaitytės Klaipėdos apskrities viešoji biblioteka, 2017, 42 p.

RESEARCH ACTIVITIES AT MUNICIPAL PUBLIC LIBRARIES IN 2010–2015

SUMMARY OF THE COORDINATED STUDY

Scientific studies and their various forms and especially research activities and innovations present one of the principal policies of the European Union, which have the purpose to acquire reliable tools within every field of activities enabling responsible actions and ensuring the transformation of innovative ideas into marketable products and/or services improving the people's lives and contributing to resolving both urgent and enduring issues of communities.

Research activities at municipal public libraries have never been a subject of special study. But the fact is that these libraries, as well as other institutions, are affected by changes in their internal and external environment, which are difficult to predict; it is often argued that their objectives are not explicitly declared and that the results of their performance are hard to measure. It is common opinion that, in comparison with other library systems, this sector undergoes less research of trends in the development of their performance and experiences fewer management solutions based on research data and less control of the implementation of these solutions as well as less assessment of the impact of various factors and evaluation of the achievements. The information received by applying research methods is not treated as a source for making solutions, and there is neither practical experience in forecasting tendencies nor employing methods of social modelling for this purpose.

The objective of this study is to investigate the situation with research activities within the sector of municipal public libraries and find out if there

is any intellectual expertise involved in generating new knowledge and/or applying it in library performance.

The results of the study show that there is no reliable agreement regarding neither the issues related to the terminology of these activities nor those related to content and procedures. Though the sector's activities are rather intensely investigated, the contribution of municipal public libraries to this investigation is modest, and the level of the institutionalization of these activities is low. A major part of research work done at these libraries is not documented, and the documented efforts rarely conform to the requirements for this genre. The research tools are not applied for identifying actual problems within library performance and the proposed solutions do not match actual needs of the libraries, and, for that matter, management or technological solutions that ensue from the research become unreliable.

The results of the study explicitly show that the sector lacks both research and analytical competence. The structural potential of libraries is either not controlled or controlled insufficiently. It is observed that there is no conformity between provisions declared in operational documents and actually performed tasks as well as a wide gap between the evaluation done by authors of informative analytical products of the sector (annual reports) and those done by their executives as well as external experts.

When declaring the theoretical significance of research work and its importance for libraries and their entrenchment within social structures, a majority of executives of municipal public libraries, as well as some of their staff, do not treat these libraries as organizers and independent agents of this work. They choose a model when intellectual solutions in this field and their practical implementation are concentrated within larger cooperative structures with the preference of the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania and, to some extent, of county public libraries. The category of major partners within this research activity does not include higher education establishments.

**MOKSLO TIRIAMOSIOS VEIKLOS SAMPRATA,
JOS IDENTIFIKAVIMAS N APSKRIČIŲ SAVIVALDYBIŲ
VIEŠŲJŲ BIBLIOTEKŲ TEISĖS AKTUOSE**

SVB pavadinimas	Dokumentas	Cituojuamo teiginio numeris ir cituojamas teiginys	Cituojuamas šaltinis (šaltinio bibliografinis aprašas)
ELEKTRĖNŲ SVB	Elektrėnų savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai	15.12. Nuolat tiria gyventojų poreikius, susijusius su bibliotekos veikla ir, atsižvelgdama į rezultatus, tobulina Bibliotekos veiklą.	Elektrėnų savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai: patvirtinta Elektrėnų savivaldybės tarybos 2014 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. TS-139 [interaktyvus]. Elektrėnai, 2014. [6 p.]. [Žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]. Interneto prieiga: http://www.elektrėnai.mvb.lt/images/ESVB/veiklos_atsakaita/nuostatai.pdf
IGNALINOS r. SVB	Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai	12.9. rinkos tyrimas ir viešosios nuomonės apklausa, kodas 73.20.	Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai: patvirtinta Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T-22 [interaktyvus]. Ignalina, 2013. [Žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]. Interneto prieiga: http://195.182.92.232/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=17900
IGNALINOS r. SVB	Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai	15.8. Nuolat ir sistemingai tiria gyventojų naudojimosi biblioteka ir jos teikiamomis paslaugomis poreikius, tobulina Bibliotekos darbą.	Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai: patvirtinta Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T-22 [interaktyvus]. Ignalina, 2013. [Žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]. Interneto prieiga: http://195.182.92.232/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=17900
RASEINIŲ r. SVB	Raseinių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo skyriaus nuostatai	8.22. vykdyti socialinius ir kitus tyrimus, kurių rezultatai reikalingi bibliotekos veiklai tobulinti, optimaliau komplektuoti dokumentų fondą, tenkinti vartotojų poreikius ir pan.	Raseinių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo skyriaus nuostatai: patvirtinta Raseinių r. SVB direktoriaus 2010-06-28 įsakymu Nr. 58 [interaktyvus]. Raseiniai, 2010. [Žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]. Interneto prieiga: http://www.raseiniai.rvb.lt/images/galleries/kiti/skaitytoju%20aptarnavimo%20sk%20nuostatai.pdf

SVB pavadinimas	Dokumentas	Cituojamą teiginio numeris ir cituojamas teiginys	Cituojamą šaltinį (šaltinio bibliografinis aprašas)
RASEINIŲ r. SVB	Raseinių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos informacijos skyriaus nuostatai	9.13. vykdyti vartotojų poreikių ir kitus tyrimus, kurių rezultatai reikalingi skyriaus veiklai tobulinti.	Raseinių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos informacijos skyriaus nuostatai: patvirtinta Raseinių r. SVB direktoriaus 2010-06-28 įsakymu Nr. 58 [interaktyvus]. Raseiniai, 2010. [Žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]. Interneto prieiga: http://www.raseiniai.rvb.lt/images/galleries/kiti/informacijos%20sk%20nuostatai.pdf
RASEINIŲ r. SVB	Raseinių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vaikų literatūros skyriaus nuostatai	10.15.vykdyti rinkodaros, socialinius ir kitus tyrimus, kurių rezultatai reikalingi vaikų literatūros skyriaus veiklai tobulinti, optimaliau komplektuoti dokumentų fondą, tenkinti vartotojų poreikius ir pan.	Raseinių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitytojų vaikų literatūros skyriaus nuostatai: patvirtinta Raseinių r. SVB direktoriaus 2010-06-28 įsakymu Nr. 58 [interaktyvus]. Raseiniai, 2010. [Žiūrėta 2016 m. balandžio 20 d.]. Interneto prieiga: http://www.raseiniai.rvb.lt/images/raseini%20rajono%20savivaldybs%20viešosios%20bibliotekos%20vaiku%20literaturos%20skyriaus%20nuostatai.pdf

**MOKSLO TIRIAMOSIOS IR INFORMACINĖS ANALITINĖS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS
N APSKRIČIŲ SAVIVALDYBIŲ VIEŠOSIOSE BIBLIOTEKOSE (FUNKCIJŲ PASKIRSTYMAS)**

Eil. Nr.	Rajono, miesto SVB pavadinimas	Struktūrinių padalinių grupės	Iš jų		Moksliniams tyrimams priskiriamų funkcijų paskirstymas							Informacinei analitinei veiklai priskiriamų funkcijų paskirstymas
			struktūrinio padalinio pavadinimas (įrašomas taip, kaip rašomas bibliotekose dokumentuose)	pareigybės pavadinimas	organizuoja	koordinuoja	at-sako	dalyvauja	vykdo (tirtaria)	organizuoja grupes	kitokie įpareigojimai****	įpareigojimai****
1.	A SVB	Administracija			×	×	×	×	×	×		
	A SVB											
	A SVB	Struktūriniams padaliniams nepriskirti specialistai*	*	Kultūrinės veiklos vadybininkas	×	×	×	×	×			
	A SVB			Viešųjų ryšių specialistas	×	×	×	×	×			
	A SVB	Išteklų sudarymo ir IPS kūrimo sektorius**	Dokumentų komplektavimo skyrius	Skyriaus vedėjas	×	×	×	×	×			
	A SVB			Vyresnysis bibliotekininkas	×	×	×	×	×			
	A SVB	Bibliografinės (informacinės) veiklos sektorius **	Informacijos ir kraštotyros skyrius	Skyriaus vedėjas	×	×	×	×	×			
	A SVB		Informacijos ir kraštotyros skyrius	Vyresnysis bibliotekininkas	×	×	×	×	×			

Eil. Nr.	Ra-jono, miesto SVB pavadinimas	Struktūrinių padalinių grupės	Iš jų		Moksliniams tyrimams priskiriamų funkcijų paskirstymas							Informacinei analitinei veiklai priskiriamų funkcijų paskirstymas
			struktūrinio padalinio pavadinimas (įrašomas taip, kaip rašomas bibliotekos dokumentuose)	pareigybės pavadinimas	or-gani-zuo-ja	ko-ordi-nuoja	at-sa-ko	daly-vauja	vyk-do (ti-ria)	or-gani-zuoja grupes	kitokie įpa-reigo-jimai ****	įpareigojimai****
	A SVB	Suaugusiųjų gyventojų aptarnavimo sektoriuje **	Suaugusiųjų aptarnavimo skyrius	Skyriaus vedėjas	×	×	×	×	×			
	A SVB	Vaikų aptarnavimo sektoriuje**	Vaikų literatūros skyrius	Skyriaus vedėjas	×	×	×	×	×			
	A SVB	Kituose struktūriniuose padaliniuose ***	Metodikos skyrius	Vyresnysis metodininkas	×	×	×	×	×			
	Iš viso		5	10	10	10	10	10	10	1		
2.	B SVB	Administracija	Nėra									
	B SVB											
	B SVB	Struktūriniams padaliniams nepriskirti specialistai*	Nėra									
	B SVB	Išteklų sudarymo ir IPS kūrimo sektorius**	Spaudinių komplektavimo skyrius	Skyriaus vedėjas					×			
	B SVB		Spaudinių komplektavimo skyrius	Vyresnysis bibliotekininkas								Analizuoja dokumentų fondo būklę ir teikia pasiūlymus dėl jos pagerinimo

Eil. Nr.	Ra-jono, miesto SVB pavadinimas	Struktūrinių padalinių grupės	Iš jų		Moksliniams tyrimams priskiriamų funkcijų paskirstymas							Informacinei analitinei veiklai priskiriamų funkcijų paskirstymas	
			struktūrinio padalinio pavadinimas (įrašomas taip, kaip rašomas bibliotekos dokumentuose)	pareigybės pavadinimas	or-gani-zuo-ja	ko-ordi-nuoja	at-sa-ko	daly-vauja	vyk-do (ti-ria)	or-gani-zuoja grupes	kitokie įpa-reigo-jimai ****	įpareigojimai****	
	B SVB	Bibliografinės (informacinės) veiklos sektorius **											
	B SVB	Suaugusiųjų gyventojų aptarnavimo sektoriuje **											
	B SVB	Vaikų aptarnavimo sektoriuje**	Vaikų literatūros skyrius	Skyriaus vedėjas						×			
	B SVB	Kituose struktūriniuose padaliniuose ***	Metodikos skyrius	Vyresnysis metodininkas						×			
	Iš viso		3	4	0	0	0	0	3				1
3.	C SVB												
												

* Struktūriniams padaliniais nepriskirti specialistai – tai pareigybės, pavaldžios tiesiogiai bibliotekos vadovui, pavyzdžiui, kai kuriose bibliotekose viešųjų ryšių specialistas, kultūrinės veiklos vadybininkas ar pan.

** Sektoriumi šioje lentelėje priskiriami praktikoje įvairiais pavadinimais įvardijami SVB struktūriniai padaliniai, veikiantys konkrečioje iš lentelėje išvardytų veiklos sričių; dėl didelės struktūrinių padalinių pavadinimų įvairovės lentelėse rekomenduojama struktūrinių padalinių pavadinimus rašyti tiksliai įvardijant autentišką struktūrinio padalinio pavadinimą.

*** Jeigu SVB teritorinių padalinių (filialų) pareigybėms taip pat nustatyti reikalavimai dalyvauti ar vykdyti tiriamąją veiklą, reikėtų tiksliai išsiaiškinti tokių filialų skaičių ir čia jį įrašyti. Jei tai tik dalis filialų, juos reikėtų išvardyti, jei visi SVB filialai – pakanka parašyti jų skaičių.

**** Rekomenduojama surašyti tikslias citatas, nes tokių įpareigojimų įvairovė yra didelė; aprašomajame tekste šiuos teiginius reikėtų apibendrinti ir išsamiau, nei paskirstyta lentelėje, suskirstyti į atskiras, artimas pagal turinį grupes.

**MOKSLO TIRIAMOJOJE VEIKLOJE DALYVAUJANČIO PERSONALO CHARAKTERISTIKOS
N APSKRIČIŲ SAVIVALDYBIŲ VIEŠOSIOSE BIBLIOTEKOSE**

SVB pavadinimas	Darbuotojo darbo vieta (struktūrinis padalinys)	Pareigybė	Darbuotojo funkcijos (organizuoja, atsako, koordinuoja, vykdo*, dalyvauja** ir pan.)	Skiria darbo laiko***: (1,00 VEE; 0,50 VEE; 0,25 VEE; <0,25 VEE; N)	Darbuotojo, šiuo metu einančio šias pareigas, duomenys											
					išsimokslinimas *****							darbo stažas (pilni metai)			amžius (pilni metai)	
					specialusis		kitos srities					iš viso bibliotekinis	šioje bibliotekoje	einant šias pareigas		
					aukštasis	aukštesnysis	aukštasis		aukštesnysis		kitas					
		laipsnis	sritis****	laipsnis	sritis											
A SVB	Administracija	Direktoriaus pavaduotojas	Organizuoja, koordinuoja ir vykdo, organizuoja grupes	N	M/-95											
A SVB		Kultūrinės veiklos vadybininkas	Organizuoja, koordinuoja ir vykdo	N		S										
A SVB		Viešųjų ryšių specialistas	Organizuoja, koordinuoja ir vykdo	N			M	Viešasis administravimas								
.....																
Iš viso	5	10		N								Vidut.	Vidut.	Vidut.	Vidut.	

SVB pavadinimas	Darbuotojo darbo vieta (struktūrinis padalinys)	Pareigybė	Darbuotojo funkcijos (organizuoja, atsako, koordinuoja, vykdo*, dalyvauja** ir pan.)	Skiria darbo laiko***: (1,00 VEE; 0,50 VEE; 0,25 VEE; <0,25 VEE; N)	Darbuotojo, šiuo metu einančio šias pareigas, duomenys										
					išsimokslinimas *****							darbo stažas (pilni metai)			amžius (pilni metai)
					specialusis		kitos srities					iš viso bibliotekinis	šioje bibliotekoje	einant šias pareigas	
					aukštasis	aukštesnysis	aukštasis		aukštesnysis		kitas				
		laipsnis	sritis****	laipsnis	sritis										
B RSVB		Spaudinių komplektavimo skyrius	Kiti įpareigojimai IAV (informacinė analitinė veikla)				B	Filologija							

- * **Vykdo:** funkcija registruojama tokiu atveju, kai pareigybei pavesta savarankiškai atlikti visus su tyrimu susijusius darbus, t. y. parengti konkretaus tyrimo programą, dokumentus, nustatyti imtį, surinkti ir apibendrinti gautus duomenis, parengti tyrimo ataskaitą ataskaitą ir t. t.
- ** **Dalyvauja:** funkcija registruojama tokiu atveju, kai pareigybei pavedama atlikti dalį su bet kuriuo iš atliekamų tyrimų susijusių darbų, pavyzdžiui, parengti anketą, surinkti ir apibendrinti jos duomenis, arba parengti tą tyrimo dalį, kuriai bus naudojami kiekybiniai tyrimo metodai, surinkti šiuos duomenis ir juos apibendrinti ir t. t., ir pan.
- *** **Skiria darbo laiko:** siūlytina registruoti tik tuo atveju, jei veiklos sritį reglamentuojančiuose dokumentuose nurodyta, kiek darbo laiko skiria konkrečiai pareigybė moksliniam tiriamajam darbui. Ten, kur nenurodyta, rekomenduojama tiesiog pažymėti N raide (nežino, neteikiama).
- **** Išsimokslinimo sritis nurodomos pagal įrašus konkretaus asmens kvalifikacijos lygį patvirtinančiuose dokumentuose.
- ***** Išsimokslinimo ir kvalifikacinio lygmens registravimo kodai.

1. Specialusis išsimokslinimas	Kodas	Kvalifikacinis lygis
1.1. Aukštasis specialusis išsimokslinimas		
Aukštos kvalifikacijos bibliotekininko ir bibliografo studijų programa (iki 1995 metų, universitetinė, 5 metai)	M/-95	
Bibliotekininystės, informacijos (ar) komunikacijos krypties bakalauro studijų programa aukštojoje universitetinėje mokykloje	B	Bakalauras

Bibliotekininkystės, informacijos (ar) komunikacijos krypties magistro studijų programa aukštojoje universitetinėje mokykloje	M	Magistras
1.2. Aukštesnysis specialusis išsimokslinimas		
1.2.1. Bibliotekininkystės, informacijos (ar) komunikacijos krypties studijų programa aukštojoje <i>neuniversitetinėje mokykloje</i>	PB	Profesinis bakalauras
1.2.2. Specialioji (kultūros) mokykla, bibliotekininkystės ir bibliografijos specialybė (iki 1995 metų)	S	Specialistas
2. Kitos srities (ne bibliotekinis) išsimokslinimas		
2.1. Aukštasis išsimokslinimas		
2.1.1. Universitetinė (5 metų) bet kurios krypties trukmės studijų programa (iki 1995 metų)	M/-95	
2.1.2. Universitetinė bet kurios krypties studijų programa (po 1995 metų)	B	Bakalauras
2.1.3. Universitetinė bet kurios krypties studijų programa (po 1995 metų)	M	Magistras
2.1.4. <i>Pastaba.</i> Jei darbuotojas yra įgijęs sociologijos bakalauro kvalifikacinį laipsnį	Bsoc	Sociologijos bakalauras
2.1.5. Jei darbuotojas yra įgijęs sociologijos magistro kvalifikacinį laipsnį	Msoc	Sociologijos magistras
2.1.6. Bet kurios krypties studijų programa <i>neuniversitetinėje aukštojoje mokykloje</i> (po 1995 metų)	PB	Profesinis bakalauras
2.1.7. <i>Pastaba.</i> Jei darbuotojas yra įgijęs sociologijos profesinį bakalauro kvalifikacinį laipsnį	PBsoc	Sociologijos profesinis bakalauras
2.2. Aukštesnysis išsimokslinimas		
2.2.1. Bet kurios krypties studijų programa technikumė ar jam prilygintoje kitoje aukštesniojoje mokykloje (iki 1995 metų)	S	Specialistas
2.3. Kitas išsimokslinimas		
2.3.1. Žemesnio nei technikumio lygmens (iki 1995 metų) ir bendrojo lavinimo programa mokykloje	BV	Bendrasis vidurinis

MOKSLO DARBŲ REGISTRAS N APSKRIČIŲ SAVIVALDYBIŲ VIEŠOSIOSE BIBLIOTEKOSE

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
1.	Moksliniai tyrimai. Ataskaita		Tyrimo ataskaitos aprašo šablonas; jei elektroninis išteklius, aprašoma pagal e. išteklių aprašui taikomus reikalavimus: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Antraštė. Išleidimo vieta: leidėjas, data. Ataskaitos numeris (jeigu yra). Apimtis (jeigu galima nustatyti).								
			<i>Pavyzdys</i> <i>Bibliotekos pažangai: pokyčiai bibliotekose ir visuomenėje:</i> poveikio vertinimo tyrimų 2010 m. ataskaita. Vilnius: Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka, [2011]. [125 p].								
2.	Rinkos tyrimams priskiriami darbai		AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. <i>Antraštė.</i> Išleidimo vieta: leidėjas, data. Ataskaitos numeris (jeigu yra). Apimtis (jeigu galima nustatyti).								
			Pvz., aprašomas tyrimas, pristatytas b-kos metų veiklos ataskaitoje.								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
		Alytaus r. SVB	[<i>Alytaus rajono SVB suaugusiųjų skaitytojų skaitymo analizė</i> . Alytus, Alytaus rajono savivaldybės viešoji b-ka, 2010]. [Nepublikuota, šaltinis: Alytaus r. SVB veiklos ataskaita, 2011, p. 25].								
		Elektrėnų SVB	<i>Mums svarbi Jūsų nuomonė</i> : [vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis b-koje vertinimas. Elektrėnai: Elektrėnų savivaldybės viešoji b-ka, 2010]. [Nepublikuota , šaltinis: Elektrėnų SVB veiklos ataskaita, 2011, p. 74].								
		Kėdainių r. SVB	<i>Reklama ir jos poveikis vartotojų elgsenai Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešojoje bibliotekoje</i> : [tyrimo ataskaita?] Kėdainiai: Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešoji biblioteka, 2013. P. [Nepublikuota, šaltinis: Kėdainių r. SVB 2013 metų veiklos ataskaita, 2014, p. 27].								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbai identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliuminavimas	
		Kėdainių r. SVB	<i>Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešosios bibliotekos įvaizdis vartotojo ir darbuotojo požiūriu: tyrimo ataskaita?</i> Kėdainiai: Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešoji b-ka, 2013. P. [Nepublikuota? , šaltinis: Kėdainių r. SVB veiklos ataskaita, 2014, p. 27].								
		Kėdainių r. SVB	„Nuo 2002 metų renkami ir analizuojami duomenys apie VB padalinių vartotojų kontingentą jo pokyčius, paslaugų ir dokumentų naudojimą“ [Šaltinis: Kėdainių r. SVB veiklos ataskaita, 2015, p. 28].								
3.	Tyrimai, skirti vadybiniam sprendimams pagrįsti										
		Alytaus r. SVB	<i>Periodinių leidinių skaitymas Alytaus rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje: vartotojų apklausa, ataskaita.</i> Alytus: Alytaus rajono savivaldybės viešoji b-ka, [2011] [nepublikuota, šaltinis: Alytaus r. SVB veiklos ataskaita, 2012, p. 24].								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto ilius-travimas	
4.	Kiti tyrimai										
5.	Straipsniai**										
			Straipsnio aprašo šablonas (periodiniame leidinyje): AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio antraštė. Periodinio leidinio antraštė, metai, numeracija, puslapiai. e. prieiga AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio antraštė. El. periodinio leidinio antraštė [laikmenos žyma]. Metai, numeracija, puslapiai [žiūrėta...]. Prieiga per internetą: URL adresas.								
5.1.	Straipsniai, publikuoti atskiruose mokslo leidiniuose (knygoje, straipsnių rinkinyje)		Straipsnio aprašo šablonas (knygoje ar kitas monografiniame leidinyje): STRAIPSNIO AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio pavadinimas. Iš: Leidinio AUTORIS arba REDAKTORIUS. Antraštė. Išleidimo vieta: leidėjas, data, puslapiai.								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
5.2.	Straipsniai, publikuoti recenzuojamuose*** periodiniuose leidiniuose		<p>***<i>Recenzuojamųjų mokslo žurnalų sąrašą galite rasti adresu:</i> http://www.mab.lt/lt/istekliai-internete/mokslo-zurnalai</p> <p>Mokslo straipsniai. Tai straipsnis, paskelbtas mokslinėje spaudoje. Nors visuomeninių mokslų straipsnių struktūros nėra griežtai nustatytos, paprastai mokslinių periodinių leidinių redakcinės kolegijos pateikia mokslinių straipsnių struktūros reikalavimus: privalomi mokslinio straipsnio struktūros elementai yra antraštė, anotacija, įvadas, rezultatai, išvados ir literatūros sąrašas.</p>								
5.3.	Straipsniai, publikuoti nacionaliniuose (centriniuose) kultūros ir meno leidiniuose		Registruojami, jei atitinka moksliniam straipsniui keliamus (taip pat ir struktūros) reikalavimus. Tyrimo tikslams registruojami ir mokslinio tyrimo pagrindu parengti publicistiniai straipsniai, jei juose pateikiami pagrindiniai moksliniam straipsniui priskiriami elementai: įvadas, rezultatai, išvados ir literatūros sąrašas.								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
5.4.	Straipsniai, publikuoti profesiniuose periodiniuose leidiniuose		Registruojami, jei atitinka moksliniam straipsniui keliamus (taip pat ir struktūros) reikalavimus. Tyrimo tikslams registruojami ir mokslinio tyrimo pagrindu parengti publicistiniai straipsniai, jei juose pateikiami pagrindiniai moksliniam straipsniui priskiriami elementai: įvadas, rezultatai, išvados ir literatūros sąrašas.								
5.5.	Straipsniai, publikuoti regioniuose, vietos leidiniuose; mokslo populiarinimo ar kitos paskirties leidiniuose		Registruojami darbai, kurie atitinka moksliniam straipsniui keliamus (taip pat ir struktūros) reikalavimus. Tyrimo tikslams registruojami ir mokslinio tyrimo pagrindu parengti mokslui populiarinti skirti straipsniai, jei juose pateikiami pagrindiniai moksliniam straipsniui priskiriami elementai: įvadas, rezultatai, išvados ir literatūros sąrašas.								
5.6.	Specialiai tyrimo tikslams: straipsniai, kuriuose pristatomi ar apžvelgiami aktualūs bibliotekai moksliniai tyrimai jų rezultatų panaudojimo ar specialiai sklaidos tikslams										

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
6.	Sudaryti mokslo darbai		Registruojami tie darbai, kurių sudarytojai yra konkrečios viešosios bibliotekos darbuotojai, o rinkinyje publikuoti darbai yra recenzuoti. Tyrimo tikslams registruojami ir tie publicistiniai ar mokslui populiarinti skirti darbai, kurių sudarytojai yra konkrečios bibliotekos darbuotojai ir kuriuose remiamasi toje konkrečioje bibliotekoje atliktais tyrimais (moksliniais, rinkodaros ar vadybiniais sprendimams priimti) arba sudarytieji rinkiniai skirti bibliotekiniškystės, bibliografijos ar informacijos mokslo ar šios srities moksliniams darbams populiarinti.								
	Pranešimai moksliniam (moksliniam-praktiniam) renginiui		Registruojami pranešimai, kurie parengti atliktų tyrimų pagrindu ir (arba) pristatyti moksliniame, moksliniame-praktiniame seminare, mokslinėje konferencijoje, simpoziume ar kitame tokio statuso renginyje. Jei pranešimas parengtas mokslinių tyrimų pagrindu, būtina nurodyti tuos tyrimus. Pranešimo aprašymo šablonas: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. <i>Pranešimo pavadinimas (tema). Pranešimas parengtas tyrimo [nurodomas tyrimo pavadinimas] pagrindu.</i> Renginio, kuriame skaitytas pranešimas, rūšis,								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
7.			<p>pavadinimas. Renginio vieta, data, organizatorius. <i>Rankraštis saugomas</i>: biblioteka, skyrius. Tyrimo, kurio pagrindu parengtas pranešimas, pavadinimas, autorius, data.</p> <p>Pavyzdys****: KAZILIONYTĖ, Vitalija. <i>Kultūros paveldas Pasvalio rajono bibliotekose: mokslinio tyrimo „Bibliotekinė kraštotyra Panevėžio apskrities savivaldybių viešosiose bibliotekose“ pagrindų</i>. Skaitytas: Tarptautinė mokslinė konferencija <i>Kultūros paveldas ir kultūros vadyba modernioje visuomenėje</i>. Panevėžys, 2016 m. kovo 17 d., Panevėžio kraštotyros muziejus. Rankraštis saugomas: Pasvalio r. SVB, Krašto kultūros dokumentavimo centras. Tyrimą atliko Pasvalio r. SVB, 2014.</p>								
8.	Tezės mokslinei konferencijai		<p>AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. <i>Konferencijos pavadinimas</i>. Konferencijos data, vieta. Išleidimo vieta: leidėjas, metai. Puslapių nuoroda.</p> <p>Pavyzdys***: KAZILIONYTĖ, Vitalija. <i>Kultūros paveldas ir kultūros vadyba modernioje visuomenėje</i>. Panevėžys, 2016 m. kovo 17 d. Panevėžys: Panevėžio kraštotyros muziejus, 2016. p. 12–14.</p>								

Eil. Nr.	Darbo rezultatas	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo vertinimas balais (nuo 0 iki 5 pagal vertinimo kriterijus)							
				Darbo parengimas ir mokslinis (dalykinis) išbaigtumas				Darbo įforminimo kokybė			bendras vertinimas (balais)
				temos parinkimas ir problemos pagrindimas	metodika	problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	išvados ir rekomendacijos	darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	teksto iliustravimas	
	jų panaudojimo bibliotekų veiklos praktikoje galimybės										

* Mokslinis aparatas: mokslinės publikacijos dalis, apimanti pagal mokslinius reikalavimus sutvarkytas nuorodas į kitus mokslo darbus ir šaltinius, įvadą, išnašas, komentarus ir kitą pagalbinę informaciją.

** Straipsnis. Registruojami ne mažesnės nei 0,25 autorinio lanko (ne mažiau nei 3 p. 1,5 intervalu „Times New Roman“ 12 dydžio šrifto) apimties su bibliotekų veikla susiję analitinio pobūdžio darbai. Mokslinėms publikacijoms gali būti priskiriami tik tie darbai, kurie turi mokslinį aparatą*. Tyrimo tikslams (3 uždavinys) atskirai registruojami straipsniai (Eil. Nr. 6.6), kurie skirti mokslinių darbų, nebūtinai atliktų tik toje konkrečioje bibliotekoje, sklaidai, apibendrinimui, tiesioginiam arba netiesioginiam skatinimui naudotis moksliniais darbais ar jų rezultatais.

*** Recenzuojami žurnalai, sąrašą žr. <http://www.mab.lt/lt/istekliai-internete/mokslo-zurnalai>.

**** Pavyzdys: lentelėje pateikiami sugalvoti, tikrovėje nesurasti variantai.

Darbo rezultatas	Rajono (miesto) SVB	Savivaldybės viešoji biblioteka (sistema)	Darbui identifikuoti reikalingi duomenys (bibliografinio aprašo forma): autorius, pavadinimas, išleidimo vieta, leidėjas, publikavimo šaltinis, apimtis ir kt. duomenys	Darbo ir atskirų sudedamųjų jo dalių vertinimas (balais, nuo 0 iki 5 balų sistema pagal analitinių ataskaitų vertinimo kriterijus, 5 priedas)														
				Atskirų bibliotekos veiklos sričių analizės kokybė ir dalykinis pagrindimas											Išvados, rekomendacijos ir prognozės	Darbo įforminimo kokybė		Bendras vertinimas (balais): skaičiuojant vertinimo vidurkį
				I. Bendroji dalis**	II. Bibliotekų prienamas	III. Fondo formavimas	IV. Vartotojų aptarnavimas	V. Vaikų aptarnavimas	VI. Informacinė ir kraštotyros veikla	VII. Metodinė veikla	VIII. Mokslinio tyrimo darbas ir dalyvavimas projektuose	IX. Žmogiškieji ištekliai	X. Materialinė bazė	XI. Finansavimas		Kitos ataskaitos dalys, jei yra specialiai išskirtos***	Darbo struktūra ir pagrindinės jos dalys	
			Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės viešosios bibliotekos 2015 metų veiklos ataskaita. Kelmė: Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės viešoji b-ka, 2016. Nr. MA-27.															

* Savivaldybių viešųjų bibliotekų pateikiamus darbus rekomenduojama priskirti analitinių ataskaitų kategorijai ir įvertinti juos pagal šiems darbams keliamus reikalavimus. Kai parengtas darbas visiškai atitinka analitinės apžvalgos kriterijus (žr. žanro apibūdinimą 4 priede), tokie darbai įregistruojami šiame duomenų blanke, tačiau pagal analitinių ataskaitų kriterijus nevertinami.

** Vertinant Bendrosios dalies parengimo kokybę, pagrindiniu kriterijumi laikyti 5 priede nurodytą kriterijų „Prioritetinių veiklos tikslų ir uždavinių nustatymas ir identifikavimas dokumente“.

*** Šioje dalyje vertinamos tik itin reikšmingos, papildomai pateiktos ataskaitoje darbo dalys, kurios yra svarbios tų metų bibliotekos veiklos vertinimui.

MOKSLO TIRIAMOSIOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS N SAVIVALDYBĖS VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE

Gerbiama(-s) direktore (-iau),[apskrities viešosios bibliotekos tyrėjas parašo kreipimosi tekstą, kuriame paprašo surašyti reikiamus duomenis pagal pateiktą pavyzdį; jeigu mano, kad reikia, parašo papildomus paaiškinimus, kaip pildyti lentelę]

Eil. Nr.	Dokumento pavadinimas	Žyma: „yra“ arba „nėra“ re- glamentuota mokslinė (tiriamoji) veikla	Detalūs vadybiniai sprendimai: kam pavesta veikla ir atsakomybės laipsnis	
			Pareigybės pavadinimas	Atsakomybės laipsnis: <i>organizuoja, atsako, organizuoja ir atsako, koordinuoja, organizuoja ir koordinuoja, vykdo, dalyvauja</i> ir pan.
7.1.	Bibliotekos veiklos nuostatai:			
7.1.1.	N viešosios bibliotekos veiklos nuostatai, patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...	Yra	Direktoriaus pavaduotojas (jeigu pavedimai ir atsako- mybės laipsnis yra įrašyti viešosios bibliotekos veiklos nuostatuose)	Organizuoja, koordinuoja ir atsako, sudaro darbuotojų darbo grupes, paskirsto darbus
7.2.	Atskirų struktūrinių padalinių veiklos nuostatai:			
7.2.1	<i>N savivaldybės Skaitytojų aptarnavimo skyriaus veiklos nuostatai:</i> patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...	Yra		Organizuoja ir vykdo, koordinuoja ir atsako
7.2.1.1.	N savivaldybės Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresniojo bibliotekininko pareiginiai nuostatai: patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...		Vyresnysis bibliotekininkas	Organizuoja ir vykdo

Eil. Nr.	Dokumento pavadinimas	Žyma: „yra“ arba „nėra“ re- glamentuota mokslinė (tiriamoji) veikla	Detalūs vadybiniai sprendimai: kam pavesta veikla ir atsakomybės laipsnis	
			Pareigybės pavadinimas	Atsakomybės laipsnis: <i>organizuoja, atsako, organizuoja ir atsako, koordinuoja, organizuoja ir koordinuoja, vykdo, dalyvauja</i> ir pan.
7.2.1.2	N savivaldybės Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresniojo bibliotekininko pareiginiai nuostatai: patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...		Vyresnysis bibliotekininkas	Dalyvauja
7.2.2.	<i>N rajono savivaldybės Informacijos skyriaus veiklos nuostatai:</i> patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...	Yra		Dalyvauja
7.2.2.1.	N rajono savivaldybės Informacijos skyriaus vyresniojo bibliografo pareiginiai nuostatai: patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...		Vyresnysis bibliografas	Organizuoja ir vykdo
7.2.2.2.	N rajono savivaldybės Informacijos skyriaus bibliotekininko pareiginiai nuostatai: patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...		Bibliotekininkas	Organizuoja ir vykdo
7.2.3.				
7.2.3.1.				
.....				
7.2.4.				
7.3.	Administracijos struktūroms arba tiesiogiai direktoriui pavaldžios pareigybės (kai veikla ir jos atsakomybės laipsnis nustatytas tik tos pareigybės veiklai skirtame dokumente)			

Eil. Nr.	Dokumento pavadinimas	Žyma: „yra“ arba „ nėra“ re- glamentuota mokslinė (tiriamoji) veikla	Detalūs vadybiniai sprendimai: kam pavesta veikla ir atsakomybės laipsnis	
			Pareigybės pavadinimas	Atsakomybės laipsnis: <i>organizuoja, atsako, organizuoja ir atsako, koordinuoja, organizuoja ir koordinuoja, vykdo, dalyvauja</i> ir pan.
7.3.1.	N rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotojo pareiginiai nuostatai, patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...	Yra	Direktoriaus pavaduotojas	Organizuoja, koordinuoja ir atsako
7.3.2.	N rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vyresniojo metodininko pareiginiai nuostatai, patvirtinti (data) direktoriaus įsakymu Nr. ...	Yra	Vyresnysis metodininkas	Organizuoja ir vykdo
7.3.3.				
7.3.4.				
7.3.5.				
7.3.6.				
.....				

MOKSLO TIRIAMOSIOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS N SAVIVALDYBĖS VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE

Personalo, dalyvaujancio šioje veikloje, charakteristikos

Darbuotojo darbo vieta (struktūrinis padalinys)	Pareigybė	Darbuotojo funkcijos (organizuoja, atsako, koordinuoja, vykdo*, dalyvauja** ir pan.)	Skiria darbo laiko***: (1, 00 VEE; 0,50 VEE; 0,25 VEE; <0,25 VEE; N)	Darbuotojo, šiuo metu einancio šias pareigas, duomenys										
				Išsimokslinimas ****						Darbo stažas (pilni metai)				
				specialusis		kitos srities				iš viso bibliotekinis	šioje bibliotekoje	einant šias pareigas	amžius (pilni metai)	
				aukštasis	aukštesnysis	aukštasis		aukštesnysis						
laipsnis	sritis ****	laipsnis	sritis			kitas								
Informacijos skyrius	Vyresn. bibliotekininkas	Vykdo	N	M/-95							15	7	3	55
Vaikų literatūros skyrius	Vyresn. bibliotekininkas	Vykdo	N		S						25	15	15	60
Skaitytojų aptarnavimo skyrius	Vyresn. bibliotekininkas	Vykdo	N			M	Viešasis administravimas				3	3	3	36
Administracija	Direktoriaus pavaduotojas	Organizuoja	~0,25 VEE			B	Filologija				5	3	3	45

* Vykdo: funkcija registruojama tokiu atveju, kai pareigybei pavesta savarankiškai atlikti visus su tyrimu susijusius darbus, t. y. parengti konkretaus tyrimo programą, parengti dokumentus, nustatyti imtį, surinkti ir apibendrinti gautus duomenis, parengti tyrimo ataskaitą ir t. t.

** Dalyvauja: funkcija registruojama tokiu atveju, kai pareigybei pavedama atlikti dalį su bet kuriuo iš atliekamų tyrimų susijusių darbų, pvz., parengti anketą, surinkti ir apibendrinti jos duomenis, arba parengti tą tyrimo dalį, kuriai bus naudojami kiekybiniai tyrimo metodai, surinkti šiuos duomenis ir juos apibendrinti ir t. t., ir pan.

*** Darbo laikas fiksuojamas tik tokiu atveju, kai jis realiai skaičiuojamas, o darbo laiko ištekliai moksliniam darbiui nurodomi bibliotekos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose; N raide žymima, kai tokie laiko ištekliai neskaičiuojami.

**** Išsimokslinimo sritys nurodomos pagal įrašus konkretaus asmens kvalifikacijos lygį patvirtinančiuose dokumentuose.

Išsimokslinimo ir kvalifikacinio lygmens registravimo kodai		
1. Specialusis išsimokslinimas:	Kodas	Kvalifikacinis lygis
1.1. Aukštasis specialusis išsimokslinimas		
Aukštos kvalifikacijos bibliotekininko ir bibliografo studijų programa (iki 1995 m., universitetinė, 5 metai)	M/-95	
Bibliotekininkystės, informacijos (ar) komunikacijos krypties bakalauro studijų programa aukštojoje universitetinėje mokykloje	B	Bakalauras
Bibliotekininkystės, informacijos (ar) komunikacijos krypties magistro studijų programa aukštojoje universitetinėje mokykloje	M	Magistras
1.2. Aukštesnysis specialusis išsimokslinimas		
1.2.1. Bibliotekininkystės, informacijos (ar) komunikacijos krypties studijų programa aukštojoje <i>neuniversitetinėje mokykloje</i>	PB	Profesinis bakalauras
1.2.2. Specialioji (kultūros) mokykla, bibliotekininkystės ir bibliografijos specialybė (iki 1995 m.)	S	Specialistas
2. Kitos srities (ne bibliotekinis) išsimokslinimas		
2.1. Aukštasis išsimokslinimas		
2.1.1. Universitetinė (5 metų) bet kurios krypties trukmės studijų programa (iki 1995 m.)	M/-95	
2.1.2. Universitetinė bet kurios krypties studijų programa (po 1995 m.)	B	Bakalauras
2.1.3. Universitetinė bet kurios krypties studijų programa (po 1995 m.)	M	Magistras
2.1.4. Pastaba: jei darbuotojas yra įgijęs sociologijos bakalauro kvalifikacinį laipsnį	Bsoc	Sociologijos bakalauras
2.1.5. Jei darbuotojas yra įgijęs sociologijos magistro kvalifikacinį laipsnį	Msoc	Sociologijos magistras
2.1.6. Bet kurios krypties studijų programa <i>neuniversitetinėje aukštojoje mokykloje</i> (po 1995 m.)	PB	Profesinis bakalauras
2.1.7. Pastaba: jei darbuotojas yra įgijęs sociologijos profesinį bakalauro kvalifikacinį laipsnį	PBsoc	Sociologijos profesinis bakalauras

Išsimokslinimo ir kvalifikacinio lygmens registravimo kodai		
2.2. Aukštesnysis išsimokslinimas		
2.2.1. Bet kurios krypties studijų programa technikumė ar jam prilygintoje kitoje aukštesniojoje mokykloje (iki 1995 m.)	S	Specialistas
2.3. Kitas išsimokslinimas		
2.3.1. Žemesnio nei technikumų lygmens (iki 1995 m.) ir bendrojo lavinimo programa mokykloje	BV	Bendrasis vidurinis

SAVIVALDYBIŲ VIEŠŪJŲ BIBLIOTEKŲ MOKSLO DARBŲ VERTINIMO KRITERIJŲ LENTELĖ

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
Temos pasirinkimas ir problemos pagrindimas	Pasirinkta atsitiktinė tema arba reikšminga tik pačiam tyrėjui asmeniškai; problema neat-skleista.	Pasirinkta ne-reikšminga ir (ar) neaktuali tema, suformuluota problema neatspindi realių [bibliotekos] poreikių.	Pasirinkta jau ištyrinėta tema; suformuluota problema nepagrindžia tyrimo tikslo ir uždavinių.	Pasirinkta netinkama (daugelio tyrinėta arba neatitinkanti turimų galimybių) tema; iki galo nesu-vokta ir neatskleista arba nepakankamai pagrįsta problema.	Pasirinkta tinkama (aktuali, mažai tyri-nėta arba netyrinėta) tema. Gerai suvokta, atskleista ir pagrįsta problema. Galimi nenuoseklumai ir smulkios loginės klai-dos pristatant temą ir (ar) pagrindžiant problemą.	Pasirinkta aktuali ir svarbi biblio-tekai (ar visam sektoriui) tema, tinkamai atskleis-ta problema, ji siejama su darbo tikslais ir užda-viniais bei darbe suformuluotomis išvadamis ir reko-mendacijomis.
Metodika	Metodika nenuro-dyta arba nurodyta metodika nelogiška tyrimo tikslo at-žvilgiu.	Daugybinės metodi-kos klaidos, kurios iškraipo rezultatus ir išvadas. Prie šių klaidų priskirtina ir darbe pateikta per maža imtis.	Šiurkščios klaidos pasirenkant tyrimo metodus; akivaizdu, kad taikant šią me-todiką tyrimo tikslai bus nepasiekti arba pasiekti tik iš dalies.	Neišsamiai nurodyta metodika; neišsamiai nurodytos metodikos dalys, todėl negalima iki galo suvokti dar-bo rezultatų.	Metodika tikslo ir už-davinių atžvilgiu pasi-rinkta tinkamai, tačiau ją galima tobulinti, tai leistų gauti objektyves-nius rezultatus.	Pasirinkti patys optimaliausi me-todai; taikyti tin-kami statistiniai metodai; pateikta metodika visiškai panaudota.

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
Problemos analizės kokybė, mokslinis (dalykinis) pagrindimas	Problema išanalizuota nenuosekliai arba darbe nepaisoma pasirinktos metodikos; duomenų analizė nekokybiška arba analizuojami nereikšmingi duomenys; darbas neturi jokios mokslinės (ir praktinės) vertės.	Problema išanalizuota nenuosekliai ir neaiškiai, nėra sąsajų tarp atskirų darbo struktūrinių dalių; prastai parengta įvadinė dalis, labai netolygiai pristatytos kitos darbo dalys; daug loginių klaidų ir netikslumų, didelės klaidos pateikiant rezultatus.	Nebaigtas darbas. Iki galo nesuprasta ir pristatyta darbo tematika, silpnai pristatyti darbo rezultatai. Didelės klaidos analizuojant duomenis (pasirinkti ne tie duomenys, jie netinkamai apdorojami, gali pasitaikyti elementarių skaičiavimo klaidų ir pan.).	Tinkamai pristatyta ir išanalizuota pagrindinė tema (problema). Galimi trūkumai pasirenkant kalbos stilių (ne visada paisoma akademinio raštingumo reikalavimų); neišsamiai pateikiami rezultatai arba daug perteklinių duomenų, kurie trukdo tinkamai atskleisti esminius darbo rezultatus. Galimi trūkumai aptariant atskiras temas ar potemius (gali būti aptarta neišsamiai ir (ar) fragmentiškai).	Darbe nuosekliai išanalizuota pasirinkta tema; tinkamai surinkti ir panaudoti duomenys, pasirinkti patikimi argumentai darbo rezultatams atskleisti. Darbas turi aišką adresatą, gauti rezultatai gali būti naudingi bibliotekos (-ų) veiklos praktikai.	Darbe aiškiai, susistemintai ir akivaizdžiai atskleistas jo tikslas, uždaviniai ir rezultatai. Duomenys pagrindžia išvadas, darbas yra naudingas ir jo rezultatai (išvados ir (ar) rekomendacijos) gali būti pritaikytos praktinėje veikloje [<i>arba atskleidžia reikšmingus bibliotekų praktikai dėsningumus, jei darbas daugiau teorinio pobūdžio</i>].
Išvados ir rekomendacijos	Neparengtos nei išvados, nei rekomendacijos.	Išvados menkai siejasi su darbo tikslu ir uždaviniais; formuluotės netikslios, o turinys nereikšmingas.	Išvados (ar rekomendacijos) suformuluotos nepagrįstai, neatitinka analizuojamų duomenų arba jiems prieštarauja; rekomendacijos paviršutiniškos, neturi adresato arba yra neįgyvendinamos ar nelogiškos.	Išvados tik iš dalies atitinka darbe sprendžiamas problemas; nevisiškai atitinka uždavinius ar nevisiškai patenkina tikslą. Rekomendacijos (jeigu jos yra) deklaratyvos (pvz., „gerinti“, „tobulinti“ ir pan.), bet nenurodančios, kaip tai daryti.	Išvados susietos su darbo problema ir jame sprendžiamais uždaviniais; rekomendacijos tinkamos ir praktiškai įgyvendinamos. Galimi nereikšmingi išvadų ir rekomendacijų formuluočių trūkumai (pvz., gali būti tam tikrų neesminių pasikartojimų, kurie gali turėti perteklinės informacijos ir pan.).	Išvados tikslios ir glaustos, aiškiai susietos su darbo problema ir jame sprendžiamais uždaviniais. Rekomendacijos turi aiškų adresatą ir yra praktiškai įgyvendinamos.

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
Darbo struktūra ir pagrindinės jo dalys	Darbas visiškai neturi struktūros.	Darbas nevientisas, netinkamai pateiktos pagrindinės struktūros dalys: tikslas, uždaviniai, rezultatai, išvados.	Darbo dalys tarpusavyje neturi loginio ryšio; darbo rezultatai nepagrindžia išvadų.	Blogai suformuluotas tikslas ir uždaviniai, išvados neatspindi rezultatų ar nevisiškai atitinka tikslą.	Visos struktūrinės mokslinio darbo dalys logiškai parinktos ir atskleistos. Galimos smulkios klaidos, nepažeidžiančios darbo nuoseklumo ir logikos.	Visos struktūrinės dalys taisyklingos, pateikiamos papildomos žinios, atlikta (gali būti nedidelės apimties) nagrinėjamos temos aktualios literatūros apžvalga.
Citavimo sistema ir bibliografinių šaltinių sąrašas	Nėra citavimo ir bibliografinių nuorodų sistemos.	Pasirinkta klaidinga citavimo sistema; yra esminių klaidų teikiant bibliografinius aprašus; gali būti, kad nesilaikoma jokių žinomų taisyklių.	Pasirinkta klaidinga citavimo sistema; yra klaidų teikiant bibliografinius aprašus, nesilaikoma svarbiausių jiems taikomų reikalavimų.	Yra citavimo klaidų; cituojama nekorektiškai (dažnai neteikiamos nuorodos į cituojamus tekstus); yra klaidų teikiant bibliografinius aprašus, nepateikiamos visos nuorodos.	Pasirinkta tinkama citavimo ir bibliografinių nuorodų sistema; gali pasitaikyti nereikšmingų netikslumų (arba korektūros klaidų; pvz., punktuacijos, žodžių trumpinimo ar pan.).	Pasirinkta tinkama citavimo ir bibliografinių nuorodų sistema; bibliografinių nuorodų sąrašas sudarytas nepriekaištingai.
Teksto iliustravimas (<i>vertinama darbuose, kuriuose ši dalis būtina arba pageidaujama</i>)	Nėra iliustracinės medžiagos (tuose darbuose, kuriuose ši dalis objektyviai yra būtina).	Lentelės, paveiksai parengti nekorektiškai, nesisieja su dėstoma (analizuojama) tema. Pateikiant duomenis padaryta didelių skaičiavimo arba jų grafinio vaizdavimo klaidų.	Pasirinkti netinkami lentelių ir grafinio duomenų vaizdavimo modeliai; duomenys neįskaitomi ir (arba) yra jų skaičiavimo arba grafinio vaizdavimo klaidų.	Dalis lentelėse arba grafinais vaizdais darbe teikiamos informacijos yra teikiama netinkamai: pasirinkti ne tie vaizdavimo modeliai, yra smulkių iliustracinės dalies apipavidalinimo klaidų.	Vaizdinė medžiaga sutvarkyta ir pateikta kokybiškai ir laikantis visų pagrindinių reikalavimų; gali būti smulkių netikslumų apipavidalinant iliustracinę dalį.	Vaizdinė medžiaga sutvarkyta ir pateikta kokybiškai, aiškiai įskaitoma, laikantis visų pagrindinių reikalavimų.

ANALITINIŲ ATASKAITŲ* VERTINIMO KRITERIJŲ LENTELĖ

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
Prioritetinių veiklos tikslų ir uždavinių identifikavimas dokumente <i>(pagrindinis vertinimo kriterijus vertinant ataskaitos „Bendrosios dalies“ parengimo kokybę)</i>	Neaptariami atsiskaitomaisiais metais įgyvendinti pagrindiniai tikslai ir uždaviniai.	Aptariami bendriausio pobūdžio bibliotekos tikslai ir uždaviniai, kurie buvo įgyvendinti atsiskaitomaisiais metais. Nepagrįstas tikslų ir uždavinių aktualumas ir tikslingumas: nenurodyti esminiai prieštaravimai, su kuriais susidūrė biblioteka atsiskaitomaisiais metais, pagrindinės sprendžiamos problemos, nenurodyti arba nurodyti nereikšmingi, nesvarbūs nacionalinio, ir (ar) savivaldos lygmens teisės aktai, kuriais buvo remtasi pasirenkant šiuos tikslus.	Aptariami bendrieji atsiskaitomaisiais metais įgyvendinti bibliotekos tikslai ir uždaviniai, tačiau jų įgyvendinimo analizė nesusieta nei su realiais aptarnaujamoms bendruomenės poreikiais, nei su pagrindinėmis šalies bibliotekų vystymo, nei savivaldybės sprendžiamomis kultūrinėmis ir socialinėmis problemomis.	Aptariami atsiskaitomaisiais metais įgyvendinti bibliotekos tikslai ir uždaviniai, tačiau jie tik iš dalies suderinti su nacionalinėmis, regiono ar savivaldos vystymo strategijomis arba ignoruojami (nemini) labai svarbūs nacionalinio, regioninio ar savivaldos lygmens dokumentai, kuriais remiantis turėtų būti formuojamos bibliotekos veiklos strateginės nuostatos.	Atskleisti prioritetiniai bibliotekos tikslai ir uždaviniai įgyvendinti atsiskaitomaisiais metais. Aptarti svarbiausi nacionalinio, regioninio ir savivaldos lygmens dokumentai, arba nurodytos veiklos kryptys – kuo remiantis galima įvertinti, kaip viešosios bibliotekos veikla integruota šalies, regiono ar teritorijos vystymo strategijose. Galimos tam tikros klaidos: ne visi uždaviniai susieti su ankstesnės veiklos rezultatais, ataskaitoje suformuluotos išvados ir rekomendacijos tik iš dalies susietos su tais metais įgyvendintais tikslais ir uždaviniais.	Atskleisti prioritetiniai bibliotekos tikslai ir uždaviniai atsiskaitomuoju laikotarpiu, jie susieti su ankstesnės veiklos rezultatais, ankstesniaisiais laikotarpiais išspręstomis (arba neišspręstomis) problemomis, aiškiai susieti su tais tikslais ir uždaviniais ir juos reglamentuojančiais dokumentais, kurie, dalyvaujant viešosioms bibliotekoms, sprendžiami nacionaliniu, regioniniu ir savivaldos lygmeniu. Ataskaitoje suformuluotos išvados ir rekomendacijos atitinka atsiskaitomuoju laikotarpiu įgyvendintus tikslus ir uždavinius.

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
Atskirų veiklos sričių analizės kokybė ir mokslinis (dalykinis) pagrindimas <i>(vertinimo principais vadovaujamas vertinant kiekvienos veiklos srities analizę)</i>	Veiklos sritis neanalizuojama. Darbe pateikiami tik atrankiniai, visumos neatspindintys duomenys ar faktai; tekstas aprašomojo (atpasakojamojo) pobūdžio, neteikiami jokie susisteminti kiekybiniai duomenys, palyginimai, vertinimai.	Veiklos sritis analizuota nekokybiškai arba analizuojami nereikšmingi duomenys; daug loginių klaidų ir netikslumų; parenkami duomenys nesisteminami, nelyginami arba lyginami nekorektiškai; pateiktos informacijos nepakanka, kad galima būtų suprasti, kurių rezultatų siekė (ar pasiekė) biblioteka analizuojamu laikotarpiu. Yra kiekybinių duomenų skaičiavimo ir interpretavimo klaidų.	Panaudoti atskiri analizės elementai. Naudojami teiginiai ar apibendrinimai grindžiami ne duomenų ar faktų analize ir vertinimu, o nuomonėmis ar empirine patirtimi. Aptariant atskiras veiklos sritis duomenys neapdorjami arba apdorojami netinkamai, jų reikšmės neanalizuojamos ir neinterpretuojamos ir interpretuojamos atsietai nuo tyrinėjamos veiklos srities. Yra nemažai (orientacijai – daugiau nei 30 proc. visų pateiktų statistinių duomenų rinkinių, lentelių ir t. t.) kiekybinių duomenų skaičiavimo ir interpretavimo klaidų.	Veiklos sritis išanalizuota tinkamai. Galimi neesminiai trūkumai vertinant ar interpretuojant atskirus duomenis, netikslumai nustatant priežastinius ir pasekminius ryšius, interpretuojant ir vertinant darbo rezultatus; tam tikri veiklos aspektai gali būti aptarti neišsamiai ir (ar) fragmentiškai. Esminių duomenų skaičiavimo, analizės ir interpretavimo klaidų nėra.	Veiklos sritis išanalizuota tinkamai, pateikiami analizės duomenys patikimai įrodo, kad analizuojamuoju laikotarpiu buvo pasiektas (arba ne) bibliotekos tikslas ir (arba) įgyvendintas (-i) uždavinys (-iai), skirtas (-i) tam tikslui pasiekti. Atskleistos pagrindinės pokyčių tendencijos arba numatyti papildomi veiksmai siekiant nustatyti esmines pozityvių ar negatyvių pokyčių priežastis. Gali būti neesminių trūkumų ar perteklinės informacijos analizuojant veiklą (pvz., atskirose darbo dalyse analizuojama ta pati veikla). Duomenų atrankos, skaičiavimo, analizės ir interpretavimo klaidų nėra.	Visos veiklos sritys išanalizuotos; aiškiai, susistemintai ir akivaizdžiai atskleisti konkrečių veiklos sričių rezultatai ir pateiktas jų vertinimas pasirinktiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Tarpinės išvados ir apibendrinimai pagrįsti tinkamai pateiktais ir interpretuotais duomenimis, atskleistos analizuojamos veiklos srities vystymo prognozės ir (arba) suformuluotos raidos kryptys ateičiai. Duomenų atrankos, skaičiavimo, analizės ir interpretavimo klaidų nėra.

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
Išvados ir rekomendacijos	Nėra parengtų nei išvadų, nei rekomendacijų.	Išvados visiškai nesiejamos arba tik iš dalies siejamos su išdėstyta medžiaga; išvadų formuluotės netikslios, o turinys nereikšmingas.	Išvados suformuluotos nepagrįstai, neatitinka analizuojamų duomenų arba jiems prieštarauja, pakartoja pagrindines įvado tezes arba bibliotekos nuostatuose įvardytus tikslus ir uždavinius; išvadose pateikiama nauja, veiklos analizės dalyje neatskleista informacija, rekomendacijos (raidės prognozės, artimiausios veiklos kryptys) suformuluotos paviršutiniškai, yra neįgyvendinamos ar nelogiškos.	Išvados tik iš dalies atitinka bibliotekos įgyvendinamus tikslus ir uždavinius, nevisiškai atsako, kaip buvo išspręsti numatyti uždaviniai ir (ar) pasiektas numatytas tikslas. Išvadose fiksuojami ne rezultatai, o procesai, pvz.: „darbuotojai teikia kokybiškas bibliotekos paslaugas, kuria informacinę ir žinių visuomenę, skatina skaitymą ir užtikrina paslaugas, <...> gyventojai nuolat mokomi kompiuterinio raštingumo“ ir pan.	Išvados susietos su bibliotekos suformuluotais tikslais ir sprendžiamais uždaviniais, jos tikslingos, logiškos. Prognozės (jei jos pateikiamos) remiamos tekstuose tinkamai išanalizuotais ir apibendrintais statistiniais, atliktų tyrimų ar kitokiais procesiniais ar veiklos rezultatų vertinimų duomenimis.	Išvados tikslios ir glaustos, aiškiai susietos su bibliotekos tikslais ir sprendžiamais uždaviniais. Bibliotekos raidos prognozės artimiausiam laikotarpiui aiškiai suformuluotos, rekomendacijos (numatomos veiklos kryptys) pagrįstos, atitinkančios mokslinio ir praktinio principus, taip pat aptarnaujamos bendruomenės poreikius bibliotekų paslaugoms ir praktiškai įgyvendinamos.
Darbo struktūra ir pagrindinės jo dalys	Analitinė ataskaita visiškai neturi struktūros	Atskiros veiklos sritys analizuojamos fragmentiškai. Atskirų veiklos sričių analizė akivaizdžiai nelygiavertė. Darbas įformintas netinkamai.	Darbo struktūra nenuosekli, nesubalansuota, nepagrįstai išsamiai ir detaliai analizuojamos (aprašomos, iliustruojamos) vienos veiklos sritys, o kitų sričių analizė atlikta paviršutiniškai	Darbo struktūra ir teksto organizavimas atitinka pagrindinius reikalavimus; atskirose darbo dalyse gali būti tam tikrų netolygumų ar netikslumų, tačiau jie lemiamos įtakos veiklos analizei ir vertinimui nedaro.	Visos struktūrinės analitinio darbo dalys logiškos, nuosekliai išdėstytos, jų turinys atskleistas remiantis objektyvia moksliniais pagrindais ar praktikoje patikrintų ir patikimų duomenų ir šių duomenų pagrindu gautų	Yra visos struktūrinės dalys, reikalingos analizuojamai temai (problemai) iš esmės ištirti, kiekviena sudėtinė veiklos sritis tinkamai atskleista (giliai, sistemiškai, objektyviai, analizuojant pagrindinių tyrimo objektų dinamiką, įvertinant

Kriterijus	0 balų	1 balas	2 balai	3 balai	4 balai	5 balai
			(atmestiniai) ir (ar) nekorektiškai.		rodiklių analize. Galimos smulkios klaidos, nepažeidžiančios darbo nuoseklumo bei logikos	priežastinius ir pasekminius ryšius ir pan.). Gali būti pateikiamos papildomos žinios, atlikta aktualios literatūros apžvalga.
Teksto iliustravimas	Nėra iliustracinės medžiagos (tuose darbuose, kuriuose ši dalis objektyviai būtina).	Lentelės, paveikslai parengti nekorektiškai, nesisieja su dėstoma (analizuojama) tema; pateikiant duomenis yra stambių skaičiavimo arba jų grafinio vaizdavimo klaidų.	Didžiojoje darbo dalyje pasirinkti netinkami lentelių ir grafinio duomenų vaizdavimo modeliai (pvz., duomenys, analizuojami loginės analizės būdu, pateikiami grafikų pavidalu, raidos tendencijas ar reiškinio visumą vaizduojantys duomenys pateikiami lentelėse ir pan.); duomenys neįskaitomi ir (arba) yra jų skaičiavimo arba grafinio vaizdavimo klaidų.	Vaizdinė medžiaga pateikta ir apipavidalinta tinkamai. Galimi trūkumai: perteklinis iliustracijų kiekis pagrindiniame dokumente (dalį iliustracijų rekomenduotina pateikti prieduose), yra nedaug neesminių klaidų apipavidalinant iliustracinę dalį (pvz., netiksliai suformuluoti vaizdinės priemonės pavadinimai, lentelės duomenys atsikartoja diagramoje ar pan.).	Vaizdinė medžiaga sutvarkyta ir pateikta kokybiškai ir laikantis visų pagrindinių reikalavimų; gali būti nedidelė dalis smulkių netikslumų apipavidalinant iliustracinę dalį.	Vaizdinė medžiaga sutvarkyta ir pateikta kokybiškai, aiškiai įskaitoma, ją sudarant ir pateikiant darbe laikomasi visų pagrindinių reikalavimų.

* Savivaldybių viešųjų bibliotekų pateikiamus darbus rekomenduojama priskirti analitinių ataskaitų kategorijai ir įvertinti juos pagal šioms darbams keliamus reikalavimus. Kai parengtas darbas visiškai atitinka analitinės apžvalgos kriterijus (žr. žanro apibūdinimą 4 priede), tokie darbai įregistruojami šiame duomenų blanke, tačiau pagal analitinių ataskaitų kriterijus nevertinami.

MOKSLINĖ VEIKLA. JOS REZULTATAI IR JŲ APIBŪDINIMAS

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
1.	Taikomieji moksliniai tyrimai	Ekperimentiniai ir (arba) teoriniai pažinimo darbai, atliekami norint gauti naujų žinių ir pirmiausia skiriami specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti.	Parengta mokslinio tyrimo (mokso tiriamojo darbo – MTD), sutrumpintai – MTD) ataskaita. Gali būti saugoma rankraščio teisėmis, publikuojama (įvairiose laikmenose) ir (arba) šios ataskaitos pagrindu rengiami mokso leidiniai ir (ar) mokso, metodinės, mokslui populiarinti skirtos publikacijos.
Taikomųjų mokslinių tyrimų pagrindu gali būti parengti ir publikuojami šie tyrimų rezultatai:			
2.	Mokslinio tyrimo ataskaita	Mokslinio tyrimo pagrindu parengtas neperiodinis ir netęstinis leidinys, kuriame sistemingai ir (ar) išsamiai išnagrinėta viena tema (dalykas), aiškūs ir žymūs naujumo ir kiekvienai mokso sričiai arba kryptčiai savi moksliško elementai.	Mokslinio tyrimo ataskaita turi atitikti šiam mokslinės publikacijos žanrui keliamus reikalavimus ir dažniausiai publikuojama institucinėje talpykloje.
2.1.	Mokslinio tyrimo rezultatų publikavimas	Mokslinio tyrimo pagrindu parengta monografija, studija, knygos skyrius, straipsnis, pranešimas moksliniam renginiui (konferencijai, simpoziumui seminarui ir pan.), atitinkantys konkrečiam žanrui keliamus reikalavimus.	Mokslinės publikacijos rengiamos ir derinamos pagal leidinių (taip pat ir elektroninių), kuriuose jos spausdinamos, redakcinių komisijų reikalavimus.
2.1.2.	Mokso monografija	Neperiodinis ir netęstinis leidinys, kuriame sistemingai ir (ar) išsamiai išnagrinėta viena tema (dalykas), aiškūs ir žymūs naujumo ir kiekvienai mokso sričiai arba kryptčiai savi moksliško elementai.	Monografija privalo turėti ISBN numerį; mažiausia įskaitoma apimtis – 8 autoriniai lankai*.
2.1.3.	Mokso studija	Mokso darbas, atitinkantis mokso straipsniui keliamus reikalavimus.	Mažiausia įskaitoma apimtis – 2 autoriniai lankai*.

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
2.1.4.	Mokslo straipsnis	Straipsnis, paskelbtas mokslinėje spaudoje (recenzuojamame leidinyje**) ir <i>atitinkantis toje mokslo kryptyje pripažįstamus mokliškumo kriterijus</i> (<i>paprastai recenzuotas ne mažiau kaip dviejų turinčių mokslo laipsnį tos mokslo srities (krypties) ekspertų.</i>)	Mokslo leidiniai dažniausiai yra nustatę konkrečius šių publikacijų reikalavimus. Bendriausi formos reikalavimai: turi konkrečioje mokslo srityje įprastą mokslinį aparatą (metodologijos aprašą, išnašas, bibliografiją ir (ar) formules, statistines lenteles, grafikus (ilustracijas) ir pan.). Mažiausia įskaitoma apimtis humanitarinių ir socialinių mokslų srityse – 0,25 autorinio lanko*.
2.1.5.	Straipsnis mokslinės (arba mokslinės praktinės) konferencijos sesijoje, seminare, simpoziume ir (ar) kitame mokslo renginyje	<i>Mokslinio tyrimo rezultatų pristatymas.</i> Straipsnio apimtis ir struktūra priklauso nuo straipsnio tipo (probleminis, naujo sprendimo pristatymas, standinis straipsnis, trumpas straipsnis ir pan.), kas organizuoja mokslinį renginį, tokių renginių organizavimo tradicijų.	Geriausia naudotis šablono principu: rekomenduojama gauti ir išanalizuoti analogiškų renginių medžiagoje paskelbtus straipsnius ar tokių renginių kvietimo puslapyje patalpintą šablona.
2.1.6.	Mokymo ir metodinė priemonė	<i>Nustatyta tvarka įteisinta ir publikuota vadovėlio ar mokomosios knygos kategorijoms nepriskirta mokymo ir (ar) metodinė priemonė</i> (pratybų metodiniai nurodymai, paskaitų konspektai, metodinės rekomendacijos, metodinis laiškas, pateiktųjų rinkiniai ir pan.).	
2.1.7.	Straipsnis kultūros ir profesiniuose leidiniuose	Mokslinio tyrimo pagrindu parengta publikacija su moksliniu aparatu mokslo, kultūros ir profesiniuose*** tęstiniuose ir vienkartinuose leidiniuose.	Turi konkrečioje mokslo srityje įprastą mokslinį aparatą (metodologijos aprašą, išnašas, bibliografiją, ir (ar) formules, statistines lenteles, grafikus (ilustracijas) ir pan.). Paprastai šios publikacijos <i>nerecenzuojamos.</i>
2.1.8.	Straipsnis mokslo populiarame leidinyje	Mokslinio tyrimo ar (ir) mokslo medžiagos pagrindu parengtas straipsnis, kuriame ne specialistui suprantama forma ir stiliumi aprašomi tyrimo rezultatai.	

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
2.1.9.	Tyrimo duomenų pristatymas viešojoje erdvėje	Mokslinio tyrimo ar (ir) mokslo medžiagos pagrindu parengtas pranešimas, paskaita, kalba ir pan., kuriame ne specialistui suprantama forma ir stiliumi pateikiami tyrimo rezultatai (skaitoma vieša paskaita, dalyvaujama televizijos ar radijo laidoje, viešojoje diskusijoje ir pan.).	
3. Kita mokslinė veikla (gali būti ir su konkrečiu moksliniu tyrimu, ir su kitos mokslo medžiagos panaudojimu ir (ar) pristatymu siejama veikla)			
3.1.	Teorinis, sintetinis mokslo darbas Teoriniai sintetiniai mokslo darbai	Kurią nors mokslo kryptį, šaką, discipliną apimantis ar tarpdalykinio pobūdžio darbas, sintetinantis ilgalaikius tyrimus, pateiktus monografijose, studijose bei mokslo straipsniuose, atitinkantis monografijoms keliamus mokslinio lygio ir adresato reikalavimus. Kurią nors mokslo kryptį, šaką, discipliną apimantis ar tarpdalykinio pobūdžio darbas, sintetinantis ilgalaikius tyrimus, pateiktus monografijose, studijose bei mokslo straipsniuose, atitinkantis monografijoms keliamus mokslinio lygio ir adresato reikalavimus paprastai rengiamas kelių autorių ir redaktorių kolektyvų.	
3.2.	Apžvalginis mokslo straipsnis	Informatyvus analitiniais vertinimais, palyginimais ir nuorodomis, formuluojantis ne tik problemas, bet nurodantis ir jų sprendimo kelius, sąsajas su gretimais tyrimais, apibrėžiantis tolimesnių tyrimų gaires, neišspręstas problemas.	Paprastai tokius straipsnius rengia autoritetingi mokslininkai ir jie spausdinami prestižiniuose (paprastai recenzuojamuose) leidiniuose. Apimties reikalavimai gali skirtis nuo <i>mokslo straipsniui</i> keliamų reikalavimų (dažniau leidžiama didesnė straipsnio apimtis); straipsniui būtinas įprastas mokslinis aparatas.

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
3.3.	Publikacijos	Straipsniai, knygų skyriai, akademinės recenzijos, kitos publikacijos su moksliniu aparatu mokslo, kultūros ir profesiniuose*** tęstiniuose ir vienkartinuose leidiniuose.	Turi konkrečioje mokslo srityje įprastą mokslinį aparatą (metodologijos aprašą, išnašas, bibliografiją ir (ar) formules, statistines lenteles, grafikus (ilustracijas) ir pan.). Paprastai šios publikacijos <i>nerecenzuojamos</i> .
3.4.	Knygos skyrius	Originalaus ar apžvalginio mokslinio straipsnio pobūdį atitinkantis mokslo darbas, paskelbtas neperiodiniame leidinyje (išskyrus konferencijos darbų leidinius).	
3.5.	Mokslinis žinynas, enciklopedija, (bio)bibliografija	Konkrečios srities ar krypties mokslo veikalas, skirtas mokslo (ir studijų) reikmėms ir atitinkantis tos srities ar krypties mokslisškumo ir sistemingumo reikalavimus; <i>išskyrus visuomenei šviesti, mokslui populiarinti, administracinėms funkcijoms atlikti skirtus informacinius leidinius</i> .	
3.6.	Vadovas	Informacinis leidinys, kuriame pateikiamos trumpos mokslinio, gamybinio ar taikomojo pobūdžio žinios, išdėstytos skaitytojams lengvai suprantama abėcėline, sisteminė ar chronologine tvarka.	
3.7.	Mokslo populiarus leidinys	Leidinyje, kuriame ne specialistui suprantama forma ir stiliumi aprašomi mokslo, kultūros, technikos dalykai, mokslinių išsėskojimų metodai ir kryptys, pateikiamos mokslininkų biografijos.	
3.8.	Straipsnis mokslo populiariniame leidinyje	Mokslinio tyrimo ir (ar) mokslo medžiagos pagrindu parengtas straipsnis, kuriame ne specialistui suprantama forma ir stiliumi aprašomi mokslo, kultūros ir technikos dalykai.	
3.9.	Sudarytas ir (ar) redaguotas mokslo darbas	Originalių mokslo darbų rinkinys arba kolektyvinis mokslo darbas; priskiriamas sudarytojui (redaktoriui), nurodytam leidinio antraštiniame puslapyje ir (ar) metrikeje, išskyrus periodinio arba tęstinio mokslo leidinio nuolatinio redaktoriaus darbą.	

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
3.10.	Vertimai	Mokslinio teksto – monografių, studijų, originalių teorinių mokslo darbų, mokslo šaltinių publikacijų, taikomųjų mokslo darbų, sudarytų mokslo darbų, mokslo recenzijų, mokslo straipsnių vertimas iš vienos kalbos į kitą.	
3.11.	Mokliškai komentuotas vertimas	Mokslo srities ar krypties raidai aktualaus arba istoriškai reikšmingo veikalo vertimas iš lietuvių kalbos arba į lietuvių kalbą; moksliniu komentavimu laikomi palydimieji tekstai, pristatantys veikalą bei jo pateikimo ypatumus straipsnių ir (ar) komentarų, ir (ar) žodynėlių, ir (ar) sąvokų rodyklių forma; mokslinio aparato būtinumo kriterijus ekspertų sprendimu netaikomas klasikinio arba filosofinio veikalo vertimui, kuris pasižymi sistemišku intelektualiosios kalbos kūrimu.	
3.12.	Recenzija	Vertinamasis pranešimas naują literatūrinį ar mokslinį veikalą, dažniausiai parašytą ir pasirašytą kvalifikuoto asmens, spausdinamas laikraštyje, žurnale arba periodiniame leidinyje. Jis gali būti aprašomojo, ataskaitinio, lyginamojo arba kritinio pobūdžio; recenzija taip pat gali būti priemonė pateikti ilgesnę esė, kurioje recenzentas aptaria kelis neseniai publikuotus darbus (recenzijų rinktinė) arba platesnę temą, kuriai recenzuoti darbai tampa „pradiniu tašku“. <i>Sinonimas – kritika.</i> <i>Lyginti su reklama (perdėtu gyrimu).</i>	Gali būti spausdinama recenzuojamuose, mokslo, meno, kultūros leidiniuose, taip pat mokslo populiarinimo, profesiniuose leidiniuose.
3.13.	Akademinė recenzija	Išsamus ir argumentuotas publikuoto veikalo mokslinis įvertinimas.	Mažiausia įskaitoma apimtis – 0,25 autorinio lanko*.
3.14.	Konferencijos darbų leidinys	Vienkartinis leidinys ar serijinio leidinio tomas (jo dalis), kuriame spausdinami mokslo konferencijos pranešimų turinį atitinkantys tekstai, neperėję recenzuojamiems leidiniams įprastos recenzavimo (<i>peer review</i>) procedūros.	Reikalavimus, keliamus leidiniui ir jame publikuojamiems darbams, nustato konferencijos rengėjai ir (arba) jų paskirta ekspertų grupė.

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
3.15.	Mokslinės (mokslinės-praktinės) konferencijos	Naujos savarankiškos konferencijos organizuojamos tada, kai susiformuoja tam tikra žinių masė konkrečioje srityje ir bendraminčiai imasi diskutuoti apie naujas idėjas ir galimas jų raidos pasekmes.	Mokslų institucijos paprastai yra patvirtinusios mokslinės konferencijos organizavimo tvarkos aprašus, kuriuose nustatoma konferencijų, prašymų joms organizuoti pateikimo, organizavimo, konferencijos dalyvio pažymėjimo (sertifikato) parengimo, išdavimo tvarka.
3.16.	Konferencijų pranešimų tezės	Mokslinės tezės: glaustai išdėstyti pagrindiniai mokslinio pranešimo teiginiai, atskleidžiantys tyrimų reikalingumą, esmę ir jų reikšmę mokslo šakos plėtrai.	
3.17.	Taikomoji mokslinė veikla (kitai – socialinė, kultūrinė plėtra)	Sistemiški darbai, pagrįsti turimomis žiniomis bei praktine patirtimi ir skiriami naujiems produktams, naujiems procesams, sistemoms ar paslaugoms diegti ir iš esmės tobulinti tai, kas jau sukurta ar įdiegta. Tai gali būti sukurti nauji, produktai, įrenginiai, įdiegti nauji procesai, sistemos ir paslaugos arba iš esmės patobulinti jau sukurti ar įdiegti, taip pat sukurti, įdiegti arba iš esmės patobulinti žmogaus, kultūros ir visuomenės problemų sprendiniai; eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtos darbams priskirtini katalogai, kultūros paminklų sąvadai, teisės aktų komentarai, akademinė literatūros ir meno kritika, bibliografiniai, apžvalginiai leidiniai ir pan.	Socialinės kultūrinės plėtos darbų vienetu visais atvejais laikomas tik rinkinys (ciklas, komplektas, kurį sudaro ne mažiau kaip 4 vienetai) arba leidinys, kurį sudaro ne mažiau nei 2 autoriniai lankai, o ne atskiras mažos apimties tekstas, aprašas, paskaita, laida, fragmentas ir kt.
3.18.	Šaltinio publikacija	Mokslinę vertę turinčių archyvinių dokumentų, kalbos paminklų, jų rinkinių ir kitų tekstinių bei audiovizualinių šaltinių atrinkimas ir parengimas publikavimui parūpinant mokslinį aparatą (transkripcijas, komentarus, rodykles ir kt.).	

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
3.19.	Mokslo palikimo publikacijos	Mokslo tiriamojo objekto vertę turinčių archyvinų dokumentų, kalbos paminklų, filosofinės minties klasikinių tekstų, folkloro rinkinių ir kitų tekstinių mokslo šaltinių (taip pat audiovizualiųjų) atrinkimas, sudarymas ir parengimas spaudai, apimantis šaltinio tekstą ir pagalbinį mokslinį aparatą (transkripcijas, komentarus ir kt.). Įskaitoma prie publikuoto mokslo šaltinio nurodytam rengėjui (rengėjams).	
3.20.	Ekspertinė veikla	Specializuota informacija, ekspertizės, vertinimai ir komentarai (istoriniai, filologiniai, menotyriniai, sociologiniai, teisės aktų ir jų projektų), pateikti valstybės bei savivaldybių institucijoms.	
3.21.	Edukacinė veikla	Didelės kultūrinės ir (ar) visuomeninės vertės autorinės, mokslškai pagrįstos, tačiau neprofesionalų auditorijai skirtos parengtos ir vestos TV, radijo laidos, publikacijos spausdintinėse arba elektroninėse žiniasklaidos priemonėse, viešos paskaitos visuomenei su diskusijomis, dokumentinių filmų scenarijai ir pan.	
3.22.	Dalyvavimas tarptautinėse mokslinėse konferencijose, projektuose, mokslinėse stažuotėse	Dalyvio, pranešėjo teisėmis; projektuose – projektų vadovo, partnerio ar kt. teisėmis.	
3.23.	Analitinė apžvalga	Dokumentas, kuriame pateikiamas sutrumpintas, susistemintas ir apibendrintas pirminių dokumentų turinys, pagrindiniai duomenys, reikalingi suformuluotiems teiginiams pagrįsti, bei apibendrintos išvados.	Apžvalgos gali būti rengiamos įvairių publikacijų, taip pat valdymo dokumentų (pvz., struktūrinių padalinių, taip pat institucijos ar jos struktūrinių padalinių darbuotojų veiklos ataskaitų) pagrindu; pagrindinis reikalavimas, keliamas šiam dokumentui, – pateikiama glausta ir susisteminta informacija, tekstas formuluojamas pradedant esminiu teiginiu, vėliau išdėstant svarbiausius argumentus (arba komentarus) šiam teiginiui pagrįsti.

Eil. Nr.	Veikla ir (ar) jos rezultato pavadinimas	Veiklos (rezultato) apibūdinimas	Paiškinimai ir komentarai
3.24.	Analitinė ataskaita	Dokumentas, kuriame pateikiamas detalus studijuojamo objekto ar nagrinėjamo klausimo tyrimas; argumentuojamas darbo aktualumas, nusakomais jo tikslas ir pagrindiniai uždaviniai, apibūdinami šaltiniai, kuriais remiantis tyrinėjamas klausimas, ar objektas. Analizuojamos svarbiausios temos. Logiškai, tiksliai ir nuosekliai dėstoma medžiaga, pateikiamos ne tik argumentuotos išvados, bet ir gautų rezultatų produktyvumo (bendriausia prasme – išteklių panaudojimo rodiklis, santykis tarp rezultatų ir sąnaudų; paslaugų sektoriuje matuojama sudėtingiau ir remiantis kitokiais kriterijais) įvertinimas bei tolesnės raidos prognozė.	Svarbiausias analitinės ataskaitos elementas – analizės metodas; gali būti naudojamas lyginamasis, kritinis, sisteminis, koreliacinis ir kt. Dažniausias veiklos analizės pagrindas – veiklos rezultatų ir siekiamų (planinių) tikslų palyginimas; pritaikoma savotiška stebėsenos sistema, visų analizuojamų subjektų dinamikos vertinimai.

**MOKSLO TIRIAMIEJI DARBAI IR ŠIŲ DARBŲ SKLAIDAI
SKIRTOS PUBLIKACIJOS, PARENGTOS SAVIVALDYBIŲ
VIEŠOSIOSE BIBLIOTEKOSE 2010–2015 METAIS**

Gerbiamieji bibliotekų vadovai,

... apskrities viešoji biblioteka tęsia 2016 m. pradėtą tyrimą „Savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslinė (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais“, kuri koordinuoja Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Šiame tyrimo etape renkame informaciją apie bibliotekose 2010–2015 metais atliktus tyrimus, jų pagrindu parengtus bibliotekų darbuotojų straipsnius, pranešimus moksliniuose renginiuose ir kitus panašaus pobūdžio darbus. Bibliotekų tiriamoji veikla ne visada būna pristatyta metinėse ataskaitose, todėl mes neturime apie ją išsamios informacijos. Norėdami užtikrinti informacijos išsamumą ir patikimumą, kreipiamės į Jus, prašydami pateikti duomenis apie Jūsų bibliotekoje atliktus tyrimus 2010–2015 metais bei kitą tyrimui reikalingą informaciją. Labai prašome užpildyti šią formą iki šių metų ... dienos ir atsiųsti adresu

Kilus klausimų prašom kreiptis į ..., tel. ..., el. paštas

Dėkojame už bendradarbiavimą.

**... savivaldybės viešosios bibliotekos mokslo (tiriamoji) veikla
2010–2015 metais**

1. Bibliotekos darbuotojų atlikti tyrimai				
1.1. Moksliniai tyrimai				
<p>Registruojami Jūsų bibliotekos darbuotojų atlikti taikomieji moksliniai tyrimai. Taikomieji moksliniai tyrimai – tai eksperimentiniai ir (arba) teoriniai pažinimo darbai, atliekami norint gauti naujų žinių ir pirmiausia skiriami specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti. Mokslinio tyrimo ataskaita – tai šio tyrimo pagrindu parengtas neperiodinis ir neteštinis leidinys, kuriame sistemingai ir (ar) išsamiai išnagrinėta viena tema (dalykas), aiškūs ir žymūs naujumo ir moksliskumo elementai. Mokslinio tyrimo ataskaita turi atitikti šiam mokslinės publikacijos žanrui keliamus reikalavimus ir gali būti publikuojama įvairiose laikmenose, institucinėje talpykloje arba saugoma rankraščio teisėmis.</p> <p>*Jeigu tyrimo ataskaita neparengta, tačiau šio tyrimo pagrindu parengtas straipsnis, pranešimas ar kita publikacija, tai nurodoma šios lentelės 4 skiltyje, o konkretus darbas įrašomas atitinkamoje lentelės dalyje (žr. 3, 5 lentelės skyrius).</p> <p>Jeigu tyrimas atliktas, medžiaga surinkta, tačiau duomenys jokia forma neapibendrinti (neprašyti), laikoma, kad tyrimas nebaigtas ir į šią lentelę neįrašomas.</p> <p>Tyrimas neįrašomas ir tuo atveju, jei tyrimo medžiagos apibendrinimas jokia pavidalu (ataskaitos, straipsnio, pranešimo, konferencijų tezių ir pan.) neišsaugotas.</p> <p>**Nurodant, kaip tyrimo rezultatai buvo pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje, reikia įrašyti konkrečias sritis. Pvz.: pertvarkytas savivaldybės bibliotekų tinklas, sukurta nauja bibliotekos organizacinė struktūra, sukurta bibliotekos veiklos strategija, įdiegtas naujas bibliotekos paslaugų modelis, parengtas projektas ir pan. Jeigu tyrimo rezultatai nebuvo panaudoti praktinėje veikloje, įrašykite atitinkamą pastabą.</p> <p>Tyrimo ataskaitos bibliografinio aprašo šablonas: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Antraštė. Išleidimo vieta: leidėjas, data. Ataskaitos numeris (jeigu yra). Apimtis (jeigu galima nustatyti).</p> <p>Pvz.: Bibliotekos pažangai: pokyčiai bibliotekose ir visuomenėje: poveikio vertinimo tyrimų 2010 m. ataskaita. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, [2011]. [125 p]. Jeigu ataskaita nepublikuota, vietoje leidimo duomenų rašoma „nepublikuota“.</p>				
Eil. Nr.	Kelintais metais atliktas tyrimas	Tyrimo ataskaitos bibliografinis aprašas	Tyrimo ataskaitos saugojimo vieta* (nurodomas konkretus struktūrinis padalinys, bibliotekos archyvas, bibliotekos svetainė ir pan.)	Tyrimo rezultatai pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje** (nurodoma konkreti sritis)
1	2	3	4	5
1.				
2.				
3. ...				
1.1. Rinkos tyrimams priskiriami darbai				
<p>Tai Jūsų bibliotekos darbuotojų atlikti bibliotekos veiklos aplinkos tyrimai, poreikių analizės ir prognozės, viešosios nuomonės ir kiti tyrimai, kurių rezultatai gali būti panaudojami modeliuojant paslaugas ir priimant strateginius sprendimus. Pvz.: gyventojų arba bibliotekos vartotojų apklausos, siekiant išsiaiškinti, kaip jie vertina bibliotekos</p>				

teikiamas paslaugas, ar juos tenkina paslaugų kokybė, kokios potencialios vartotojų grupės nesinaudoja bibliotekos paslaugomis ir kokias paslaugas reikėtų sukurti, kad ši grupė pradėtų lankytis bibliotekoje, kokios bibliotekos naudojamos reklamos priemonės yra veiksmingiausios, bibliotekos įvaizdžio tyrimai ir t. t.

***Jeigu tyrimas atliktas, medžiaga surinkta, tačiau duomenys jokia forma neapibendrinti (neprašyti), laikoma, kad tyrimas nebaigtas ir į šią lentelę neįrašomas. Tyrimas neįrašomas ir tuo atveju, jei tyrimo medžiagos apibendrinimas jokių pavidalu (ataskaitos, straipsnio, pranešimo, konferencijų tezių ir pan.) neišsaugotas.**

****Jeigu pateikiamas tyrimo ataskaitos (apžvalgos, apibendrinimo) bibliografinis aprašas, temos nurodyti nereikia.**

*****Jeigu tyrimo ataskaita neparengta, tačiau šio tyrimo pagrindu yra parengtas straipsnis, pranešimas ar kita publikacija, tai nurodoma šios lentelės 5 skiltyje, o konkretus darbas įrašomas atitinkamoje lentelės dalyje (žr. 3, 5 lentelės skyrius).**

******Nurodant, kaip tyrimo rezultatai buvo pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje, reikia įrašyti konkrečias sritis. Pvz.: parengtas projektas, įdiegtos naujos technologijos, patobulintos arba sukurtos naujos paslaugos, sukurtos naujos bibliotekos reklamos priemonės ir pan. Jeigu tyrimo rezultatai nebuvo panaudoti praktinėje veikloje, įrašykite atitinkamą pastabą.**

Eil. Nr.	Kelintais metais atliktas tyrimas	Tyrimo ataskaitos (apžvalgos, apibendrinimo) bibliografinis aprašas*	Tyrimo tema**	Tyrimo ataskaitos, apibendrinimo ir pan. saugojimo vieta***	Tyrimo rezultatai pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje**** (nurodoma konkreti sritis)
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3. ...					

1.2. Tyrimai, skirti vadybiniam sprendimams pagrįsti

Tai tyrimai, atlikti Jūsų bibliotekos (dažniausiai vadovų) iniciatyva, kurių tikslas – išanalizuoti bendrą bibliotekos ar atskiros jos veiklos srities situaciją, įvertinti galimybes, sąlygas tolesnei veiklai ar būsimiems rezultatams planuoti. Pvz., periodinių leidinių skaitymo analizė, siekiant pagrįsti lėšų poreikį periodinių leidinių prenumeratai; tam tikros bibliotekos dokumentų fondo dalies panaudojimo analizė, reikalinga nustatant kompleksavimo prioritetus, ir pan.

***Jeigu tyrimas atliktas, medžiaga surinkta, tačiau duomenys jokia forma neapibendrinti (neprašyti), laikoma, kad tyrimas nebaigtas ir į šią lentelę neįrašomas. Tyrimas neįrašomas ir tuo atveju, jei tyrimo medžiagos apibendrinimas jokių pavidalu (ataskaitos, straipsnio, pranešimo, konferencijų tezių ir pan.) neišsaugotas.**

****Jeigu pateikiamas tyrimo ataskaitos (apžvalgos, apibendrinimo) bibliografinis aprašas, temos nurodyti nereikia.**

*****Jeigu tyrimo ataskaita neparengta, tačiau šio tyrimo pagrindu parengtas straipsnis, pranešimas ar kita publikacija, tai nurodoma šios lentelės 5 skiltyje, o konkretus darbas įrašomas atitinkamoje lentelės dalyje (žr. 3, 5 lentelės skyrius).**

******Nurodant, kaip tyrimo rezultatai buvo pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje, reikia įrašyti konkrečias sritis. Pvz.: parengtas projektas, įkurtas naujas struktūrinis padalinys, pertvarkytas bibliotekos abonemento fondas, nustatytas kitoks bibliotekos darbo laikas ir pan.**

Eil. Nr.	Kelintais metais atliktas tyrimas	Tyrimo ataskaitos bibliografinis aprašas*	Tyrimo tema**	Tyrimo ataskaitos, apibendrinimo ir pan. saugojimo vieta***	Tyrimo rezultatai pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje**** (nurodoma konkreti sritis)
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3. ...					
2. Kiti tyrimai					
2.1. Bibliotekos bazėje atlikti užsakomieji tyrimai					
<p>Tai Jūsų bibliotekos užsakyti tyrimai, kuriuos atliko kitų organizacijų darbuotojai; parengtos ir Jūsų bibliotekai pateiktos užsakomųjų tyrimų ataskaitos.</p>					
Eil. Nr.	Kelintais metais atliktas tyrimas	Tyrimo ataskaitos bibliografinis aprašas	Tyrimo ataskaitos saugojimo vieta	Tyrimo rezultatai pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje (nurodoma konkreti sritis)	
1	2	3	4	5	
1.					
2.					
3. ...					
2.2. Tyrimai, atlikti mokymosi (studijų) tikslais					
<p>Tai Jūsų bibliotekos veiklos tyrimai, kuriuos atliko studentai. Šių tyrimų pagrindu parašyti darbai bakalauro, magistro ar daktaro kvalifikaciniam laipsniui įgyti. Čia taip pat įrašomi tyrimai, kuriuos atliko Jūsų bibliotekos darbuotojai, jeigu tie tyrimai buvo reikalingi jų studijų reikmėms, rašant bakalauro ar magistro darbą, atliekant kokią nors kitą su jų mokymusi susijusią užduotį.</p> <p>*Jeigu tyrimo pagrindu parengtas darbas bibliotekoje nesaugomas, 5-oje skiltyje įrašykite atitinkamą pastabą.</p>					
Eil. Nr.	Kelintais metais atliktas tyrimas	Tyrimo tema	Kokiu tikslu atliktas tyrimas (pvz., bakalauro darbas, magistro darbas, doktoranto darbas ir pan.)	Parengto darbo (darbo kopijos) saugojimo vieta*	Tyrimo rezultatai pritaikyti bibliotekos praktinėje veikloje (nurodoma konkreti sritis)
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3. ...					

2.3. Tyrimai, kuriuose dalyvavo Jūsų biblioteka

Tai Jūsų bibliotekos veiklos tyrimai, kuriuos atliko kitos institucijos, o Jūsų biblioteka tik teikė duomenis, platino anketas ir pan.

*Jeigu tyrimo pagrindu parengtas darbas bibliotekoje nesaugomas, 5-oje skiltyje įrašykite atitinkamą pastabą.

Pastaba. LNB ir AVB atliktų tyrimų, kuriuose dalyvavo Jūsų biblioteka, įrašyti nereikia.

Eil. Nr.	Kelintais metais atliktas tyrimas	Tyrimo tema (pavadinimas)	Organizacijos, kuri atliko tyrimą, pavadinimas	Parengto darbo (tyrimo ataskaitos, apibendrinimo ir pan.) kopijos saugojimo vieta*
1	2	3	4	5
1.				
2.				
3. ...				

3. Bibliotekos darbuotojų straipsniai bibliotekoje atliktų tyrimų pagrindu; bibliotekos darbuotojų straipsniai, populiarinantys mokslinių tyrimų rezultatus

Registruojami Jūsų bibliotekos darbuotojų straipsniai, parengti atliktų tyrimų pagrindu, kurie gali būti publikuoti:

- 1) atskiruose mokslo (recenzuotuose) leidiniuose (knygoje, straipsnių rinkinyje);
- 2) recenzuojamuose periodiniuose leidiniuose (recenzuojamų mokslo žurnalų sąrašą rasite <http://www.mab.lt/lt/istekliai-internet/mokslo-zurnalai>);
- 3) nacionaliniuose (centriniuose) kultūros ir meno leidiniuose;
- 4) profesiniuose periodiniuose leidiniuose;
- 5) regioniniuose, mokslo populiarinimo ar kitos paskirties leidiniuose.

1. Moksliniai straipsniai; registruojami tik bibliotekos darbuotojų parengti straipsniai jose atliktų tyrimų pagrindu. Moksliniams straipsniams privalomi struktūros elementai: antraštė, anotacija, įvadas, rezultatai, išvados, literatūros sąrašas, pagal mokslinius reikalavimus sutvarkytos nuorodos į kitus mokslo darbus bei šaltinius, išnašos, komentarai ir kita pagalbinė informacija.

2. Publicistiniai ir mokslo populiarinimo straipsniai; registruojami tik bibliotekos darbuotojų parengti straipsniai jose atliktų tyrimų pagrindu, jeigu juose pateikiami pagrindiniai moksliniam straipsniui priskiriami elementai: įvadas, rezultatai, išvados ir literatūros sąrašas.

3. Kiti jūsų bibliotekos darbuotojų straipsniai, kuriuose pristatomi ar apžvelgiami aktualūs tiek jūsų bibliotekoje, tiek kitose institucijose atlikti publikuoti moksliniai tyrimai.

Pastaba: Registruojami straipsniai, kurie skirti mokslinių tyrimų sklaidai, apibendrinimui, tiesioginiam arba netiesioginiam skatinimui naudotis moksliniais darbais ar jų rezultatais. Šie straipsniai neprivalo atitikti moksliniam straipsniui keliamų reikalavimų.

Straipsnių aprašo šablonai

Straipsnis knygoje ar kitame monografiniame leidinyje:

STRAIPSNIO AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio pavadinimas. Iš: Leidinio AUTORIUS arba REDAKTORIUS. Antraštė. Išleidimo vieta: leidėjas, data, puslapiai.

<p>Straipsnis periodiniame spausdintame leidinyje: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio antraštė. Periodinio leidinio antraštė, metai, numeracija, puslapiai.</p> <p>Straipsnis periodiniame elektroniniame leidinyje: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio antraštė. El. periodinio leidinio antraštė [laikmenos žyma]. Metai, numeracija, puslapiai [žiūrėta.....]. Prieiga per internetą: URL adresas.</p>
1.
2.
3. ...
4. Bibliotekos darbuotojų sudaryti mokslo darbai
<ol style="list-style-type: none"> 1. Registruojami mokslo darbai, kurių sudarytojai yra Jūsų bibliotekos darbuotojai, o rinkinyje publikuoti darbai yra recenzuoti. 2. Registruojami publicistiniai ar mokslo populiarinimui skirti darbai, kurių sudarytojai yra Jūsų bibliotekos darbuotojai ir kuriuose remiamasi Jūsų bibliotekoje atliktais tyrimais (moksliniais, rinkodaros ar vadybiniais sprendimams priimti). 3. Registruojami Jūsų bibliotekos darbuotojų sudaryti rinkiniai, skirti bibliotekininkystės, bibliografijos ar informacijos mokslo arba šios srities moksliniams darbams populiarinti.
1.
2.
3. ...
5. Moksliniai (moksliniai-praktiniai) ir kiti renginiai
5.1. Bibliotekos darbuotojų pranešimai moksliniam (moksliniam-praktiniam) renginiui
<p>Registruojami Jūsų bibliotekos darbuotojų pranešimai, kurie parengti atliktų tyrimų pagrindu ir (arba) pristatyti moksliniame, moksliniame-praktiniame seminare, mokslinėje, mokslinėje-praktinėje konferencijoje, simpoziume ar kitame tokio statuso renginyje. Jei pranešimas parengtas mokslinio tyrimo pagrindu, būtina nurodyti šio tyrimo pavadinimą (temą).</p> <p>Pranešimo aprašymo šablonas: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Pranešimo pavadinimas (tema). Renginio, kuriame skaitytas pranešimas data, rūšis, pavadinimas. Renginio vieta, renginio organizatorius. Rankraštis saugomas: biblioteka, skyrius. Tyrimo, kurio pagrindu parengtas pranešimas, pavadinimas, autorius, data.</p> <p>Pvz.: KAZILIONYTĖ, Vitalija. Kultūros paveldas Pasvalio rajono bibliotekose: pranešimas, skaitytas 2016 m. kovo 17 d. vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Kultūros paveldas ir kultūros vadyba modernioje visuomenėje“. Panevėžys, Panevėžio kraštotyros muziejus. Rankraštis saugomas: Pasvalio r. SVB, Krašto kultūros dokumentavimo centras. Pranešimas parengtas tyrimo „Bibliotekinė kraštotyra Panevėžio apskrities savivaldybių viešosiose bibliotekose“ pagrindu, tyrimą atliko Pasvalio r. SVB, 2014.</p>
1.
2.
3. ...

5.2. Bibliotekos darbuotojų parengtos tezės moksliniam (moksliniam-praktiniam) renginiui
<p>Registruojamos Jūsų bibliotekos darbuotojų parengtos tezės moksliniam (moksliniam-praktiniam) renginiui.</p> <p>Aprašo šablonas: AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Parengtų tezių (pranešimui) pavadinimas: konferencijos pavadinimas, konferencijos vieta, data. Išleidimo vieta: leidėjas, metai. Puslapių nuoroda.</p> <p>Pvz.: KAZILIONYTĖ, Vitalija. Kultūros paveldas Pasvalio rajono bibliotekose: pranešimo tezės parengtos tarptautinei mokslinei konferencijai „Kultūros paveldas ir kultūros vadyba modernioje visuomenėje“, vykusioje Panevėžyje, 2016 m. kovo 17 d. Panevėžys: Panevėžio kraštotyros muziejus, 2016. p. 12–14. Tezės parengtos tyrimo „Bibliotekinė kraštotyra Panevėžio apskrities savivaldybių viešosiose bibliotekose“ pagrindu, tyrimą atliko Pasvalio rajono SVB, 2014.</p>
1.
2.
3. ...
5.3. Mokslinių (mokslinių-praktinių) renginių organizavimas
<p>Registruojami Jūsų bibliotekos organizuoti moksliniai (moksliniai-praktiniai) renginiai.</p> <p>Aprašo šablonas: ORGANIZACIJA. Organizacijos padalinys. Konferencijos statusas ir pavadinimas. Konferencijos data, vieta.</p> <p>Pvz.: MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA ir UTENOS KOLEGIJOS Strateginės plėtros skyrius. Mokslinė praktinė konferencija „Viešosios bibliotekos ir kryptinga suaugusiųjų neformalus mokymosi plėtra“. 2015 m. vasario 26 d., Molėtai.</p>
1.
2.
3. ...
5.4. Mokslinių tyrimų pristatymas bibliotekos renginiuose
<p>Registruojami Jūsų bibliotekos organizuoti renginiai (seminarai, seminarai-praktikumai, stažuotės ir pan.), kuriuose buvo pristatomi, aptariami bibliotekose atliktų ar su bibliotekų veikla susijusių mokslinių tyrimų rezultatai ar jų panaudojimo bibliotekų veiklos praktikoje galimybės.</p> <p>Aprašo šablonas: ORGANIZACIJA. Renginio statusas ir pavadinimas. Renginio data, vieta. Renginyje pristatyta tema, pristatė (pranešėjas, lektorius).</p> <p>Pvz.: VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS CENTRINĖ BIBLIOTEKA. Seminaras rajono SVB darbuotojams. 2012, spalio 10 d., Rudamina. Skaitymo įtaka paauglio asmenbei: mokslinių tyrimų, atliktų Panevėžio miesto SVB 2010–2011 metais, rezultatų pristatymas. Pristatė – Panevėžio miesto SVB Vaikų literatūros skyriaus vedėja A. Bratkauskienė.</p>

1.
2.
3. ...
6. Kiti tyrimams ar jų rezultatų sklaidai priskiriami darbai, neįtraukti į lentelės 1–5 skyrius
Įrašomi darbai, kuriuos Jūs priskirate bibliotekos mokslinei (tiriamajai) veiklai ir kurie nebuvo įtraukti į lentelės 1–5 skyrius.
1.
2.
3. ...

MOKSLO TIRIAMOJI VEIKLA SAVIVALDYBIŲ VIEŠOSIOSE BIBLIOTEKOSE

Anketa bibliotekų vadovams

Gerbiami kolegos,

Lietuvos apskričių viešosios bibliotekos, bendradarbiaudamos su Lietuvos nacionaline biblioteka, atlieka tyrimą „Savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslo (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais“. Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, koku būdu savivaldybių viešosios bibliotekos dalyvauja (ar galėtų dalyvauti) kuriant ir panaudojant bibliotekininkystės ir informacijos mokslo žinias. Tyrimo rezultatai padės sužinoti, kaip šios žinios galėtų būti efektyviau panaudojamos viešųjų bibliotekų sektoriuje, aiškiau apibrėžti pačių SVB vaidmenį jas kuriant, išsiaiškinti su tiriamosios veiklos* organizavimu savivaldybių viešosiose bibliotekose susijusias problemas.

Į anketos klausimus prašome atsakyti **savivaldybių viešųjų bibliotekų direktorius**. Visuose duomenų rinkimo, jų apdorojimo ir suvestinės informacijos rengimo bei skelbimo etapuose bus užtikrintas gautų duomenų konfidencialumas, šalinama bet kokia informacija, kurios pagrindu duomenis pateikęs asmuo galėtų būti tiesiogiai ar netiesiogiai identifikuotas.

Būsime nuoširdžiai dėkingi, jei įdėmiai išsiskaitysite ir atvirai atsakysite į pateiktus klausimus.

* *Tiriamoji veikla čia suprantama kaip sistemingai atliekamas kūrybinis pažinimo darbas, apimantis bibliotekose atliekamus mokslinius tyrimus, rinkos tyrimus ir (arba) tyrimus, reikalingus vadybiniam sprendimams parengti, įvairių analitinių darbų, kuriais siekiama spręsti praktinius uždavinius (metinės bibliotekos veiklos ataskaitas, bibliotekos veiklos ar atskirų jos veiklos sričių analizę ir prognozes, galimybių vertinimus ir t. t.), taip pat veiklas, skleidžiant informaciją apie tiriamųjų darbų rezultatus bei integruojant šiuos rezultatus į bibliotekų praktiką.*

1. Ar, Jūsų nuomone, tiriamoji veikla yra svarbi bibliotekų sektoriaus vystymui?

Pasirinkite vieną Jūsų nuomonę atitinkantį atsakymo variantą.

- Tikrai taip
- Labiau taip nei ne
- Labiau ne nei taip
- Tikrai ne
- Negaliu pasakyti

2. Įvertinkite toliau pateiktus teiginius pagal 5 balų skalę.

Prie kiekvieno teiginio pažymėkite skaičių, kurio reikšmė atitinka Jūsų nuomonę. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai nepritariu; 2 – labiau nepritariu, nei pritariu; 3 – nei pritariu, nei nepritariu; 4 – labiau pritariu, nei nepritariu; 5 – visiškai pritariu; 6 – neturiu nuomonės.

1 2 3 4 5 Neturiu nuomonės

1. Tiriamoji veikla plečia žinojimo ribas bibliotekininkystės ir informacijos teorijos ir praktinės veiklos srityse.
2. Tiriamoji veikla padeda išsiaiškinti ir interpretuoti bibliotekoms svarbius visuomeninius reiškinius ir jų esmes.
3. Tiriamoji veikla padeda bibliotekai išlikti konkurencingai.
4. Tiriamoji veikla leidžia numatyti bibliotekos vystymo strategiją.
5. Tiriamoji veikla padeda nustatyti bibliotekos veiklos problemas ir rasti jų sprendimus.
6. Tiriamoji veikla palaiko ir stiprina bibliotekų darbuotojų profesines kompetencijas.
7. Reikia papildomų pastangų suprasti mokslinių tyrimų tekstus, o tai labai apsunkina ir tyrimų rezultatų panaudojimą.
8. Svarbiausios bibliotekų problemos netyrinėjamos, todėl tyrimų rezultatai ir nėra panaudojami bibliotekų praktikoje.
9. Tiriamosios veiklos rezultatai nepanaudojami modeliuojant bibliotekų ateitį.
10. Tiriamosios veiklos rezultatai nepanaudojami sprendžiant bibliotekų veiklos problemas.

11. Bibliotekoms išskylančios problemos efektyviau sprendžiamos remiantis ne tyrimais ir analize, o praktine patirtimi.
12. Tiriamoji veikla yra nereikalingas užsiėmimas, atitraukiantis darbuotojus nuo svarbesnių reikalų.

3. Kaip Jūs įvertintumėte bendrą tiriamosios veiklos būklę viešųjų bibliotekų sektoriuje?

Pažymėkite vieną Jūsų nuomonę labiausiai atitinkantį variantą.

- Labai gerai
- Gerai
- Labiau gerai negu blogai
- Labiau blogai negu gerai
- Blogai
- Labai blogai
- Negaliu įvertinti

4. Jei Jums būtų pavesta nustatyti tiriamosios veiklos prioritetus viešųjų bibliotekų sektoriuje, kurių bibliotekos veiklos sričių tyrinėjimus siūlytumėte organizuoti ir vykdyti pirmiausia?

Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, kurio reikšmė labiausiai atitinka Jūsų požiūrį. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai neaktualu; 2 – labiau neaktualu, nei aktualu; 3 – nei neaktualu, nei aktualu; 4 – labiau aktualu, nei neaktualu; 5 – labai aktualu; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Bibliotekų vidinės aplinkos tyrinėjimus (vidinių sąlygų ir veiksmų, kliudančių arba skatinančių bibliotekos vystymąsi, tyrinėjimai).
2. Bibliotekų išorinės aplinkos tyrinėjimus (išorinių sąlygų ir veiksmų, darančių įtaką bibliotekos veiklai, sukeliančių poreikį keistis tyrinėjimai).
3. Dokumentų fondo vystymo tyrinėjimus (struktūros, turinio, dokumentų rūšių, dokumentų paskirstymo sistemose, naujinimo ir panaudojimo, bibliotekoje esančių ir jai prieinamų informacijos šaltinių reikšmingumo bei vietos fondo struktūroje ir pan. tyrinėjimai).

4. Bibliotekų vartotojų ir jų poreikių raidos tyrinėjimus (vartotojų lūkesčių, jų požiūrio į bibliotekos paslaugas, produktus, personalą, techninį aprūpinimą, informacijos ieškos ir informacinio aptarnavimo sistemas, teikiamų paslaugų kokybę ir pan. tyrinėjimai).
5. Skaitymo vaidmens ir funkcijų tyrinėjimus (skaitymo motyvacijos, skaitymo ir kitų informacijos šaltinių naudojimo ir pan. tyrinėjimai).
6. Profesijos kaitos (modifikacijos) tyrinėjimus.
7. Bibliotekų techninio aprūpinimo, materialinių išteklių ir jų atitikties visuomenės poreikiams tyrinėjimus.
8. Bibliotekų veiklos tendencijų pasaulyje (šalyje, regione) tyrinėjimus.
9. Naujų, konkurencingų bibliotekų veiklos rūšių, jų technologijų ir metodikų tyrinėjimus.
10. Naujų bibliotekinių veiklos produktų, užtikrinančių dokumentų ir informacijos prieinamumą, tyrinėjimus.
11. Naujų bibliotekinių veiklos produktų, užtikrinančių bibliotekų konkurencingumą, tyrinėjimus.

Kita (*prašom pažymėti vertinimus, o tekstą įrašyti toliau esančiame langelyje*)

Kita (*prašom įrašyti*)

5. Ar Jūsų bibliotekos nuostatuose yra numatyta mokslinių tyrimų vykdymo funkcija?

- Taip
- Ne

6. Ar Jūsų bibliotekoje atlikti tiriamosios veiklos (taikomųjų mokslinių tyrimų, rinkos tyrimų, veiklos ar atskirų veiklos sričių analizės) rezultatai paskatino joje įdiegti naujoves?

Pasirinkite visas, Jūsų nuomone, Jūsų bibliotekai tinkamas variantus arba įrašykite savo pastabas.

- Sukūrėme naujas paslaugas
- Patobulinome teikiamas paslaugas
- Sukūrėme (įdiegėme) naujus technologinius procesus
- Patobulinome technologinius procesus

- Padarėme naujus ir (arba) patobulinome esančius organizacinius sprendimus
 - Naujovių neįdiegėme (*pereikite prie 8 klausimo*)
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

7. Prašom išvardyti 1–2 pačias reikšmingiausias naujoves, kurias paskatino įdiegti Jūsų bibliotekoje atliktos tiriamosios veiklos rezultatai.

Prašom įrašyti.

8. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų savivaldybės viešojoje bibliotekoje turėtų būti atliekami taikomieji moksliniai tyrimai*?

* Moksliniai tyrimai čia suprantami kaip bibliotekos tiriamosios veiklos kryptis, kai vykdomi taikomojo pobūdžio moksliniai darbai, sistemingai ir organizuotai nagrinėjantys tikrovės objektus, naudojant mokslo priemones ir metodus.

Pasirinkite atsakymo variantą; jei pasirinkote „Ne“, toliau esančiame langelyje parašykite trumpą komentarą ir pereikite prie 10 klausimo, jei pasirinkote atsakymą „Neturiu nuomonės“, pereikite prie 10 klausimo.

- Taip
- Ne (*toliau esančiame langelyje pakomentuokite ir pereikite prie 10 klausimo*)
- Neturiu nuomonės (*pereikite prie 10 klausimo*)

Jei į 8 klausimą atsakėte „Ne“, šiame langelyje prašom pakomentuoti ir pereiti prie 10 klausimo

9. Jei taikomieji moksliniai tyrimai Jūsų bibliotekoje turėtų būti atliekami, kaip, Jūsų nuomone, tai turėtų vykti?

Įvertinkite toliau pateiktus teiginius pagal 5 balų skalę. Balų reikšmės: 1 – visiškai nepritariu; 2 – labiau nepritariu, nei pritariu; 3 – nei pritariu, nei nepritariu; 4 – labiau pritariu, nei nepritariu; 5 – visiškai pritariu; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Biblioteka mokslinius tyrimus turėtų atlikti savarankiškai, kartu užtikrindama, kad jos personalas turėtų reikiamas kompetencijas šiai veiklai.
2. Biblioteka mokslinius tyrimus turėtų atlikti bendradarbiaudama su aukštosiomis mokyklomis.

3. Biblioteka mokslinius tyrimus turėtų atlikti bendradarbiaudama su Lietuvos nacionalinės bibliotekos specialistais.
4. Biblioteka mokslinius tyrimus turėtų atlikti bendradarbiaudama su apskrities viešosios bibliotekos specialistais.
5. Biblioteka turėtų tik dalyvauti atliekant mokslinius tyrimus (surinkti reikiamus duomenis, organizuoti apklausas, atlikti kitus techninio pobūdžio darbus).
6. Moksliniai tyrimai turėtų būti atliekami bibliotekos bazėje, tačiau organizuoti ir atlikti juos turi institucijos, kurių personalas turi būtinas šiai veiklai kompetencijas.

10. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų savivaldybės viešojoje bibliotekoje turėtų būti atliekami rinkos tyrimai?

Pasirinkite atsakymo variantą; jei pasirinkote „Ne“, toliau esančiame langelyje parašykite trumpą komentarą. Jei pasirinkote atsakymą „Neturiu nuomonės“, pereikite prie 12 klausimo.

- Taip
- Ne *(toliau esančiame langelyje pakomentuokite ir pereikite prie 12 klausimo)*
- Neturiu nuomonės *(pereikite prie 12 klausimo)*

Jei į 10 klausimą atsakėte „Ne“, šiame langelyje pakomentuokite ir pereikite prie 12 klausimo.

11. Jei rinkos tyrimai Jūsų bibliotekoje turėtų būti atliekami, kaip, Jūsų nuomone, tai turėtų vykti?

Įvertinkite toliau pateiktus teiginius pagal 5 balų skalę. Balų reikšmės: 1 – visiškai nepritariu; 2 – labiau nepritariu, nei pritariu; 3 – nei pritariu, nei nepritariu; 4 – labiau pritariu, nei nepritariu; 5 – visiškai pritariu; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Biblioteka rinkos tyrimus turėtų organizuoti ir atlikti savarankiškai, kartu užtikrindama, kad jos personalas turėtų tam reikiamas kompetencijas.
2. Biblioteka rinkos tyrimus turėtų atlikti savarankiškai, jei šiuo klausimu jai būtų užtikrinta informacinė, metodinė ir konsultacinė pagalba.

3. Biblioteka rinkos tyrimus turėtų užsakyti specializuotoms institucijoms (rinkos tyrimų bendrovėms, agentūroms ir pan.).
4. Biblioteka rinkos tyrimus turėtų atlikti bendradarbiaudama su Lietuvos nacionaline biblioteka.
5. Biblioteka rinkos tyrimus turėtų atlikti bendradarbiaudama su apskrities viešąja biblioteka.
6. Biblioteka gali tik dalyvauti atliekant rinkos tyrimus (surinkti ir teikti duomenis, organizuoti apklausas, atlikti kitus organizacinio pobūdžio darbus).
7. Rinkos tyrimai gali būti atliekami bibliotekos bazėje, tačiau organizuoti ir vykdyti juos turi kitų institucijų darbuotojai, turintys būtinas šiai veiklai kompetencijas.

Kita (*pažymėkite vertinimus, o tekstą įrašykite toliau esančiame langelyje*)

Kita (*prašom įrašyti*)

12. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų bibliotekoje turėtų būti atliekami informaciniai analitiniai* darbai?

* Informaciniai analitiniai darbai – tai analitinės atskiro laikotarpio (pavyzdžiui, metų), atskirų struktūrinių padalinių, vienos ar kelių veiklos sričių, veiklos turinio ir pan. ataskaitos, apžvalgos, analizės, vertinimai ir t. t.

Jei pasirinkote atsakymą „Ne“, toliau esančiame langelyje pakomentuokite ir pereikite prie 14 klausimo; jei pasirinkote atsakymą „Neturiu nuomonės“, pereikite prie 14 klausimo.

- Taip
- Ne (*toliau esančiame langelyje pakomentuokite ir pereikite prie 14 klausimo*)
- Neturiu nuomonės (*pereikite prie 14 klausimo*)

Jei į 12 klausimą atsakėte „Ne“, šiame langelyje pakomentuokite ir pereikite prie 14 klausimo.

13. Jei informaciniai analitiniai darbai Jūsų bibliotekoje turėtų būti atliekami, kaip, Jūsų nuomone, tai turėtų vykti?

Įvertinkite toliau pateiktus teiginius pagal 5 balų skalę. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai nepritariu; 2 – labiau nepritariu, nei pritariu; 3 – nei pritariu, nei nepritariu; 4 – labiau pritariu, nei nepritariu; 5 – visiškai pritariu; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Biblioteka turėtų savarankiškai analizuoti savo veiklą, kartu užtikrindama, kad jos personalas turėtų šiai veiklai būtinas kompetencijas.
2. Biblioteka turėtų savarankiškai organizuoti ir atlikti SVB, atskirų jos veiklos sričių analizę ir vertinimą, tačiau jai šiais klausimais turėtų būti teikiama informacinė, konsultacinė ir metodinė pagalba.
3. Biblioteka turi teikti reikiamus duomenis veiklos analizei, tačiau analizuoti ir vertinti juos turėtų metodikos centrų specialistai.

Kita (prašom pažymėti vertinimus, o tekstą įrašyti toliau esančiame langelyje)

Kita (prašom įrašyti)

14. Kam iš Jūsų bibliotekos darbuotojų (kuriai pareigybei, pareigybėms) yra pavesta parengti SVB sistemos metų veiklos ataskaitą, išanalizuoti ir apibendrinti metų veiklos rezultatus?

Prašom įrašyti pareigybių pavadinimus; jei šis darbas pavestas darbo grupei, parašykite „Darbo grupei“ ir nurodykite grupės vadovo pareigas.

15. Prašom įvertinti pateiktus teiginius apie pastaraisiais metais Jūsų bibliotekoje parengtas SVB sistemos metų veiklos ataskaitas.

Vertinkite pagal 5 balų skalę, kur 1 – visiškai nepritariu; 2 – labiau nepritariu, nei pritariu; 3 – nei pritariu, nei nepritariu; 4 – labiau pritariu, nei nepritariu; 5 – visiškai pritariu; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Metų veiklos ataskaita yra labai svarbus dokumentas SVB sistemos veiklai.
2. Metų veiklos ataskaita bibliotekoje yra rengiama labai atsakingai, laikantis visų šiam dokumentui privalomų reikalavimų.
3. Metų veiklos ataskaita bibliotekoje yra rengiama formaliai ir tik todėl, kad to reikalaujama „iš aukščiau“.
4. Metų veiklos ataskaitos duomenys visuomet yra naudojami modeliuojant bibliotekos vystymo strategiją.
5. Metų veiklos ataskaitos rezultatai visuomet naudojami aiškinantis sistemos veiklos pasiekimus, trūkumus, spręstinas problemas.

6. Metų veiklos ataskaita yra labai svarbus dokumentas, kai reikia pagrįsti finansavimo poreikį savivaldos struktūrose.
7. Bibliotekos darbuotojams visiškai pakanka žinių ir kompetencijų metų veiklos ataskaitai tinkamai parengti.
8. Bibliotekos darbuotojams visiškai pakanka laiko, kuris skiriamas metų veiklos ataskaitai tinkamai parengti.

Kita (*prašom pažymėti vertinimus, o tekstą įrašyti žemiau esančiame langelyje*)

Kita (*prašom įrašyti*)

16. Prašom labai įdėmiai perskaityti visus toliau išvardytus teiginius. Pasirinkite ir pažymėkite 1–3 teiginius, labiausiai atitinkančius Jūsų vertinimus, arba įrašykite savo nuomonę.

- Šiuo metu naudojama metų veiklos ataskaitos struktūra, jos rengimo metodika visiškai tinkama SVB sistemos veiklos analizei ir tokia pat turėtų išlikti ir ateityje.
- Metų veiklos ataskaitos struktūra, jos rengimo metodika yra tinkama SVB sistemos veiklos analizei, o aktuales pakeitimus ir patobulinimus kiekviena SVB pagal savo poreikius gali padaryti savarankiškai.
- Metų veiklos ataskaitos struktūra, jos rengimo metodika yra tinkama SVB sistemos veiklos analizei, tačiau būtina ją nuolat peržiūrėti ir centralizuotai parengti keitimus ir patobulinimus.
- Būtina peržiūrėti šiuo metu rengiamos SVB sistemos metų veiklos ataskaitos formą ir turinį ir padaryti esminius pakeitimus.
- Metų veiklos ataskaita ir metų veiklos analizė yra visiškai skirtingi dokumentai ir jie turi būti rengiami pagal skirtingas metodikas.
- SVB metų veiklos ataskaitos modeliai turi būti parengiami centralizuotai, laikantis bendrų visam SVB sektoriui reikalavimų.
- Kiekviena SVB turėtų pasirengti individualų savo sistemos veiklos ataskaitos modelį, prisitaikydama prie jos savininko nustatytos tvarkos.

Kitas variantas (*prašom įrašyti*)

17. Ar kiekvienais metais Jūsų bibliotekoje yra rengiama daugiau negu viena SVB sistemos metų veiklos ataskaita?

Pasirinkite vieną Jūsų situaciją labiausiai atitinkantį atsakymą; jei tokio nerasite, parašykite savo variantą.

- Taip, savivaldybei rengiama dar viena atskira SVB metų veiklos ataskaita pagal savivaldybės reikalavimus (rekomendacijas).
- Ne, tačiau savivaldybei teikiama radikaliai sutrumpinta ir pakoreguota pagal LNB rekomendacijas parengta SVB metų veiklos ataskaita.
- Ne, savivaldybei teikiama šiek tiek pakoreguota pagal LNB rekomendacijas parengta SVB metų veiklos ataskaita.
- Ne, savivaldybei teikiama pagal LNB rekomendacijas parengtos metų veiklos ataskaitos kopija.
- Ne, savivaldybės institucijoms atsiskaitoma parengiant žodinį pranešimą pagal LNB rekomendacijas parengtos ataskaitos pagrindu.
- Savivaldybės institucijoms atsiskaitoma pateikiant atskirus duomenis apie SVB metų veiklos rezultatus taip, kaip šių duomenų pareikalauja savivaldos institucijos.

Kitas variantas (*prašom įrašyti*)

18. Prašom įvertinti, ar toliau išvardytos priežastys yra reikšmingos kliūtys organizuoti ir vykdyti tiriamąją veiklą SVB sistemose.

Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičius, kurių reikšmės labiausiai atitinka Jūsų vertinimus. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai nereikšminga; 2 – labiau nereikšminga, nei reikšminga; 3 – nei reikšminga, nei nereikšminga; 4 – labiau reikšminga, nei nereikšminga; 5 – labai reikšminga; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Bibliotekos vadovams trūksta teorinių žinių tiriamosios veiklos organizavimo ir vykdymo klausimais.
2. Bibliotekos vadovams stinga bazinių gebėjimų ir įgūdžių tiriamosios veiklos organizavimo ir vykdymo klausimais.
3. Nepakanka informacijos ir žinių pasirenkant aktualias tyrinėjimų sritis SVB sistemoje.

4. Nepakanka informacijos ir žinių apie viešųjų bibliotekų sektoriuje vykdomus tyrinėjimus.
5. Nepakanka informacijos ir žinių apie visame bibliotekų sektoriuje vykdomus tyrinėjimus.
6. SVB personalui nepakanka tiriamosios veiklos kompetencijų.
7. SVB personalui nepakanka vidinės motyvacijos tiriamajai veiklai.
8. Didelis SVB darbuotojų darbo krūvis kitose srityse trukdo tinkamai organizuoti ir atlikti tiriamąją veiklą SVB sistemoje.
9. Tiriamoji veikla nėra reikšminga veiklos sritis mūsų SVB.
10. Sunku įrodyti tiriamosios veiklos reikalingumą bibliotekos savininkui ir gauti finansavimą šiai veiklai.
11. Trūksta kokybiškų metodinių priemonių tiriamajai veiklai organizuoti ir vykdyti.

Kita (*prašom pažymėti vertinimus, o tekstą įrašyti toliau esančiame langelyje*)

Kita (*prašom įrašyti*)

19. Ar manote, kad Jums asmeniškai būtų naudinga sustiprinti toliau išvardytus tiriamosios veiklos gebėjimus?

Įvertinkite teiginius pagal 5 balų skalę. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai nenaudinga; 2 – labiau nenaudinga, nei naudinga; 3 – nei naudinga, nei nenaudinga; 4 – labiau naudinga, nei nenaudinga; 5 – labai naudinga; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Tiriamosios veiklos organizavimas
2. Tiriamosios veiklos planavimas
3. Tiriamosios veiklos koordinavimas
4. Adekvačių tiriamosios veiklos metodų parinkimas ir tyrimo metodikos-parengimas
5. Surinktų duomenų apdorojimas, interpretavimas ir vertinimas
6. Tiriamosios veiklos rezultatus apibendrinimo (ataskaitos ar kitokios medžiagos) parengimas
7. Tiriamosios veiklos rezultatų sklaidos organizavimas

Kita (*pažymėkite vertinimus, o tekstą įrašykite toliau esančiame langelyje*)

Kita (*prašom įrašyti*)

20. Kokius tiriamosios veiklos gebėjimus, Jūsų nuomone, būtų tiksliausia stiprinti Jūsų bibliotekos personalui?

Ties kiekvienu teiginiu pažymėkite skaičių, kurio reikšmė labiausiai atitinka Jūsų požiūrį. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai nenaudinga; 2 – labiau nenaudinga, nei naudinga; 3 – nei naudinga, nei nenaudinga; 4 – labiau naudinga, nei nenaudinga; 5 – labai naudinga; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Tiriamosios veiklos organizavimas
2. Tiriamosios veiklos planavimas
3. Tiriamosios veiklos koordinavimas
4. Adekvačių tiriamosios veiklos metodų parinkimas ir metodikos parengimas
5. Surinktų duomenų apdorojimas, interpretavimas ir vertinimas
6. Tiriamosios veiklos rezultatų apibendrinimo (ataskaitos ar kitokios medžiagos) parengimas
7. Tiriamosios veiklos rezultatų sklaidos organizavimas

Kita (pažymėkite vertinimus, o tekstą įrašykite toliau esančiame langelyje)

Kita (prašom įrašyti)

21. Ar per pastaruosius dvejus metus Jūs asmeniškai organizavote, savarankiškai atlikote taikomąjį mokslinį tyrimą, rinkos tyrimą ar dalyvavote tokius tyrimus atliekant?

Pasirinkite visus Jums tinkamus variantus arba, jei tinkamo nesurasite, įrašykite savo variantą.

- Organizavau mokslinį tyrimą
- Organizavau rinkos tyrimą
- Savarankiškai atlikau mokslinį tyrimą
- Savarankiškai atlikau rinkos tyrimą
- Dalyvavau atliekant mokslinį tyrimą (pereikite prie 23 klausimo)
- Dalyvavau atliekant rinkos tyrimą (pereikite prie 23 klausimo)
- Ne (pereikite prie 23 klausimo)

22. Jei per pastaruosius dvejus metus savarankiškai atlikote mokslinį arba rinkos tyrimą, prašom nurodyti jo pavadinimą, rezultatų publikavimo formą ir publikavimo šaltinį, jei rezultatai buvo publikuoti.

23. Jūsų mokslo laipsnis, išsimokslinimas:

- Aukštasis, įgytas iki 1995 metų
- Magistras
- Bakalauras
- Profesinis bakalauras
- Aukštesnysis
- Specialusis vidurinis
- Kitas (*prašom įrašyti*)

24. Studijų kryptis:

Pasirinkite Jums tinkantį variantą. Pasirinkę variantą „Kita“, studijų kryptį įrašykite toliau esančiame langelyje.

- Bibliotekininkystė, informacijos ir komunikacijos kryptių grupė
- Kita (pvz., švietimas ir ugdymas, filologija, kultūros studijos, sociologija, vadyba ir t. t.)

Jei pasirinkote atsakymą „Kita“, prašom įrašyti studijų kryptį.

25. Jūsų darbo stažas einant šias pareigas:

- Pirmi darbo metai
- 1–5 metai
- 6–10 metų
- 11–15 metų
- 16–20 metų
- 21–30 metų
- 31 ir daugiau metų

26. Jūsų amžius:

- Iki 30 metų
- 31–40 metų
- 41–50 metų
- 51–60 metų
- 61 ir daugiau

27. Prašom nurodyti apskritį, kurios teritorijoje yra Jūsų biblioteka:

Duomenys reikalingi atsakymams paskirstyti.

- Alytaus
- Kauno
- Klaipėdos
- Marijampolės
- Panevėžio
- Telšių
- Tauragės
- Šiaulių
- Utenos
- Vilniaus

MOKSLO TIRIAMOJI VEIKLA SAVIVALDYBIŲ VIEŠOSIOSE BIBLIOTEKOSE

Anketa bibliotekų darbuotojams

Gerbiami kolegos,

Lietuvos apskričių viešosios bibliotekos, bendradarbiaudamos su Lietuvos nacionaline biblioteka, atlieka tyrimą „Savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslo (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais“. Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, koku būdu savivaldybių viešosios bibliotekos dalyvauja (ar galėtų dalyvauti) kuriant ir panaudojant bibliotekininkystės ir informacijos mokslo žinias. Tyrimo rezultatai padės sužinoti, kaip šios žinios galėtų būti efektyviau panaudojamos viešųjų bibliotekų sektoriuje, aiškiau apibrėžti pačių SVB vaidmenį jas kuriant, išsiaiškinti su tiriamosios veiklos* organizavimu savivaldybių viešosiose bibliotekose susijusias problemas.

Į anketos klausimus prašome atsakyti tuos SVB darbuotojus, kurie dalyvauja (ar pagal einamas pareigas galėtų dalyvauti) bibliotekos vykdomoje tiriamojoje veikloje. Visuose duomenų rinkimo, jų apdorojimo ir suvestinės informacijos rengimo bei skelbimo etapuose bus užtikrintas gautų duomenų konfidencialumas, šalinama bet kokia informacija, kurios pagrindu duomenis pateikęs asmuo galėtų būti tiesiogiai ar netiesiogiai identifiktuotas.

Būsime nuoširdžiai dėkingi, jei įdėmiai įsiskaitysite ir atvirai atsakysite į pateiktus klausimus.

* *Tiriamoji veikla čia suprantama kaip sistemingai atliekamas kūrybinis pažinimo darbas, apimantis bibliotekose atliekamus mokslinius tyrimus, rinkos tyrimus ir (arba) tyrimus, reikalingus vadybiniam sprendimams parengti, įvairių analitinių darbų, kuriais siekiama spręsti praktinius uždavinius (metines bibliotekos veiklos ataskaitas, bibliotekos veiklos ar atskirų jos veiklos sričių analizę ir prognozes, galimybių vertinimus ir t. t.), taip pat veiklas, skleidžiant informaciją apie tiriamųjų darbų rezultatus bei integruojant šiuos rezultatus į bibliotekų praktiką.*

1. Ar, Jūsų nuomone, tiriamosios veiklos kompetencija yra neatsiejama Jūsų profesinės kompetencijos dalis?

Pažymėkite vieną Jūsų nuomonę labiausiai atitinkantį atsakymo variantą.

- Tikrai taip
- Labiau taip nei ne
- Labiau ne nei taip
- Tikrai ne
- Negaliu pasakyti

2. Ar įpareigojimai vykdyti (organizuoti, koordinuoti) tiriamąją veiklą arba dalyvauti joje yra įrašyti Jūsų pareiginiuose nuostatuose?

Pasirinkite vieną Jums tinkamą variantą.

- Taip
- Ne
- Nežinau

3. Prašom pažymėti, kaip dažnai per pastaruosius dvejus metus Jums teko atlikti toliau išvardytus darbus:

Pasirinkite Jums tinkančius atsakymus ir ties jais pažymėkite skaičių, kuris labiausiai atitinka Jūsų situaciją; skaičių reikšmės: 1 – kelis kartus per mėnesį; 2 – ne dažniau nei kartą per mėnesį; 3 – ne dažniau nei kartą per pusmetį; 4 – kartą per metus; 5 – niekada neteko; 6 – negaliu pasakyti.

1 2 3 4 5 Negaliu pasakyti

1. Organizuoti taikomuosius mokslinius, rinkos tyrimus ir vadovauti juos vykdančios grupės darbui.
2. Atlikti taikomuosius mokslinius, rinkos tyrimus (rengti tyrimo dokumentus, atlikti tyrimo veiksmus, rengti tyrimo ataskaitas ir jų publikacijas).
3. Dalyvauti atliekant taikomuosius mokslinius, rinkos tyrimus (dalyvauti darbo grupėse arba savarankiškai atlikti už tiriamąją veiklą atsakingų asmenų pavedamus darbus).

4. Rengti atskirų bibliotekos veiklos sričių (arba filialo veiklos) analizes ir vertinimus (surinkti ir analizuoti duomenis, rengti išvadas, prognozes, rekomendacijas).
5. Rinkti duomenis apie kitose bibliotekose, mokslo institucijose atliktų tyrimų rezultatus; juos apibendrinti ir (ar) rengti jų pritaikymo SVB rekomendacijas.
6. Konsultuoti tiriamojo darbo organizavimo ir įgyvendinimo klausimais SVB darbuotojus.
7. Organizuoti mokslinius-praktinius seminarus, konferencijas, kitus renginius savivaldybės (ir (arba) regioniniu, nacionaliniu, tarptautiniu) lygmeniu.
8. Prižiūrėti (pildyti arba dalyvauti prižiūrint (pildant) elektroninių tinklinių priemonių (tinklaraščio, tinklalapio, e. svetainės ir pan.) turinį tiriamojo darbo klausimais.
9. Skaityti bibliotekininkystės ir su šia sritimi susijusių mokslų (informacijos ir komunikacijos kryptių) mokslines publikacijas.
10. Skaityti kitų mokslo kryptių mokslines publikacijas.

4. Prašom nurodyti išsamiau, kuriuos darbus, susijusius su tiriamąja veikla, per pastaruosius dvejus metus Jums teko atlikti?

Pasirinkite Jums tinkančius atsakymus. Ties kiekvienu iš pasirinktų atsakymų pažymėkite skaičių, kuris atitinka Jūsų atliekamų darbų dažnumą. Skaičių reikšmės: 1 – kelis kartus per mėnesį; 2 – ne dažniau nei kartą per mėnesį; 3 – ne dažniau nei kartą per pusę metų; 4 – kartą per metus; 5 – niekada neteko; 6 – negaliu pasakyti.

1 2 3 4 5 Negaliu pasakyti

1. Rengti klausimynus, interviu planus ir pan.
2. Organizuoti tiriamųjų apklausas (išdalyti ir surinkti klausimynus, sukviesti tiriamųjų grupes ir organizuoti darbą šiose grupėse).
3. Apklausti tiriamuosius žodžiu pagal sudarytus apklausų (interviu) planus
4. Apdoroti ir apibendrinti apklausos (anketavimo, interviu) duomenis.
5. Rengti tyrimo (-ų) ataskaitas (apibendrinti duomenis, parinkti grafikų ir paveikslų dizainą, rašyti ataskaitos tekstus ir t. t.).
6. Rengti pranešimus, straipsnius, kitas tiriamųjų darbų publikacijas ir organizuoti jų sklaidą (profesinėje bendruomenėje, spaudoje, interneto erdvėje ir pan.).

7. Surinkti, analizuoti ir apibendrinti statistinius duomenis metinei SVB veiklos ataskaitai.
8. Rengti bendrą bibliotekos metų veiklos ataskaitą: sutvarkyti ir analizuoti darbuotojų pateiktus statistinius duomenis, rašyti apibendrinančius tekstus.
9. Rengti atskiros SVB veiklos srities (fondo sudarymo, vartotojų aptarnavimo, atskirų SVB struktūrinių padalinių ir pan.) statistinių duomenų analizę ir tekstą metinei veiklos ataskaitai.
10. Rengti vienos ar kelių bibliotekos veiklos sričių analizę, prognozuoti jos (jų) vystymo perspektyvas, teikti šio pobūdžio rekomendacijas bibliotekos vadovui (-ams).

5. Ar tiriamoji veikla yra Jūsų pagrindinė veikla bibliotekoje?

Vertinkite dabartinę situaciją ir pasirinkite vieną iš pateikiamų variantų arba įrašykite savo versiją.

- Taip
- Ne, tai yra man paskirtos papildomos pareigos
- Šios pareigos yra tik įrašytos mano pareiginiuose nuostatuose, konkrečių darbų atlikti neteko
- Šios pareigos neįrašytos mano pareiginiuose nuostatuose, tačiau aš dažnai esu įpareigojama (-as) tokius darbus atlikti
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

6. Ar savivaldybės viešoji biblioteka, Jūsų nuomone, yra institucija, kuri turėtų:

Pažymėkite skaičių, kuris atitinka Jūsų vertinimą. Vertinimai: 1 – tikrai ne; 2 – labiau ne; 3 – nei taip nei ne; 4 – labiau taip; 5 – tikrai taip; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus (savarankiškai pasirinkti tyrimų temas, rengti tyrimų dokumentus, atlikti tyrimų veiksmus, rengti tyrimų ataskaitas, organizuoti tyrimų rezultatų sklaidą).
2. Savarankiškai atlikti rinkos tyrimus (savarankiškai pasirinkti tyrimų temas, rengti tyrimų dokumentus, atlikti tyrimų veiksmus, rengti bibliotekos raidos prognozes, rekomendacijas dėl veiklos tobulinimo ir jas įgyvendinti).

3. Planingai ir sistemingai atlikti informacinius analitinius darbus (rengti analitines veiklos ataskaitas, rinkti duomenis, juos analizuoti, vertinti, rengti rekomendacijas dėl veiklos pokyčių ir pan.).

7. Ar, Jūsų nuomone, tiriamoji veikla Jūsų bibliotekoje vertinama kaip intelektualiai ir reikšminga bibliotekos ir visos SVB sistemos raidai veikla?

Pažymėkite vieną Jūsų nuomonę atitinkantį variantą arba parašykite savo pastabas.

- Tikrai taip
- Labiau taip nei ne
- Labiau ne nei taip
- Tikrai ne
- Negaliu pasakyti
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

8. Kaip manote, ar Jūsų bibliotekoje atlikti tyrinėjimai (arba analitiniai informaciniai darbai) daro teigiamą įtaką SVB sistemos veiklos rezultatams?

Pasirinkite Jūsų nuomonę atitinkančius atsakymus arba parašykite savo pastabas.

- Tikrai taip
- Labiau taip nei ne
- Labiau ne nei taip
- Tikrai ne
- Negaliu pasakyti
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

9. Įvertinkite toliau pateiktus teiginius apie Jūsų bibliotekoje rengiamas metų veiklos ataskaitas.

Pažymėkite skaičius, kurie labiausiai atitinka Jūsų vertinimą. Skaičių reikšmės: 1 – visiškai nepritariu; 2 – labiau nepritariu, nei pritariu; 3 – nei pritariu, nei nepritariu; 4 – labiau pritariu, nei nepritariu; 5 – visiškai pritariu; 6 – nežinau.

1 2 3 4 5 Nežinau

1. Metų veiklos ataskaita yra bibliotekos veiklai labai svarbus dokumentas.
2. Metų veiklos ataskaitos bibliotekoje rengiamos atsakingai, laikantis visų šiam dokumentui keliamų reikalavimų.
3. Metų veiklos ataskaitos bibliotekoje rengiamos formaliai ir tik todėl, kad to reikalaujama „iš aukščiau“.
4. Metų veiklos ataskaitos rezultatai visuomet naudojami numatant bibliotekos vystymo strategiją.
5. Metų veiklos ataskaitos rezultatai visuomet naudojami planuojant bibliotekos veiklą.
6. Metų veiklos ataskaitos rezultatai visuomet naudojami aiškinantis bibliotekos pasiekimus, trūkumus, spręstinas problemas.
7. Metų veiklos rezultatais yra grindžiamas bibliotekos finansavimo poreikis.
8. Bibliotekos darbuotojams visiškai pakanka kompetencijų metų veiklos ataskaitai tinkamai parengti.
9. Bibliotekos darbuotojams visuomet pakanka laiko metų veiklos ataskaitai tinkamai parengti.

10. Ar Jums asmeniškai visuomet pakanka kompetencijų Jums pavedamiems tiriamiesiems darbams atlikti?

Pasirinkite vieną labiausiai Jūsų nuomonę atitinkantį variantą arba įrašykite savo pastabas.

- Taip, visiškai pakanka
- Pakanka
- Dažniau pakanka, negu nepakanka
- Dažniau nepakanka, negu pakanka
- Visiškai nepakanka
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

11. Prašom pažymėti, kuriose iš toliau išvardytų tiriamosios veiklos sričių Jums dažniausiai pristinga žinių.

Pasirinkite Jums tinkančius atsakymus ir ties jais pažymėkite skaičių, kuris labiausiai atitinka Jūsų situaciją; skaičių reikšmės: 1 – visuomet pristinga žinių; 2 – dažnai pristinga žinių; 3 – retai pristinga žinių; 4 – labai retai pristinga žinių; 5 – niekada nepristinga žinių; 6 – šių darbų neatlieku.

1 2 3 4 5 Šių darbų neatlieku

1. Nustatant tyrinėjimų problemą, temą, jos aktualumą ir reikšmingumą
2. Nustatant tiriamojo (informacinio analitinio) darbo tikslus
3. Organizuojant tiriamąją veiklą bibliotekoje ir jos teritoriniuose padaliniuose
4. Organizuojant tiriamojo darbo grupes ir koordinuojant jų veiklą
5. Atrenkant tyrimui reikalingas publikacijas, analizuojant ir vertinant jų turinį
6. Numatant tiriamojo darbo uždavinius
7. Išsiaiškinant temos, problemos, veiklos srities ištyrimo lygį
8. Parenkant tyrinėjimo (informacinio analitinio darbo) metodiką: atsiirenkant tyrimo metodus, pagrindžiant jų patikimumą
9. Pasirenkant tyrinėjimo (informacinio analitinio darbo) instrumentus: nustatant duomenų atrankos kriterijus, duomenų analizės metodus, rengiant anketas, interviu, stebėjimo ir pan. planus
10. Apdorojant duomenis: analizuojant, apibendrinant, kritiškai įvertinant ir išaiškinant gautus rezultatus
11. Aprašant gautus rezultatus, kuriant darbo rezultatų apibendrinimo tekstą (lingvistinių kompetencijų)
12. Formuluoiant išvadas
13. Rengiant rekomendacijas
14. Pasirenkant darbo rezultatų apipavidalinimo priemones: paveikslų, diagramų, schemų, lentelių grafinius modelius, juos kuriant ir atvaizduojant
15. Pristatant rezultatus tikslinei grupei (darbuotojams, bibliotekos vadovams, savivaldybės institucijoms, profesinei bendruomenei ir pan.)

12. Kokių žinių tiriamosios veiklos srityje Jūs asmeniškai norėtumėte įgyti?

Pasirinkite Jums tinkančius atsakymus ir ties jais pažymėkite skaičių, kuris labiausiai atitinka Jūsų situaciją; skaičių reikšmės: 1 – mažiausiai reikalingos žinios; 5 – labiausiai reikalingos žinios; 6 – negaliu pasakyti.

1 2 3 4 5 Negaliu pasakyti

1. Teorinių žinių apie mokslo tiriamąją veiklą
2. Teorinių žinių apie informacinę analitinę veiklą
3. Mokslinių tyrimų metodologijos
4. Rinkos tyrimų metodologijos
5. Bibliotekos veiklos analizės metodikos
6. Statistinės analizės žinių ir įgūdžių
7. Tyrinėjimų, informacinės analitinės veiklos rezultatų vertinimo ir aprašymo žinių ir įgūdžių
8. Tyrinėjimų, informacinės analitinės veiklos rezultatų pristatymo ir viešinimo žinių ir įgūdžių
9. Tyrimų, analitinės veiklos SVB sistemoje organizavimo žinių ir įgūdžių

13. Prašom pažymėti, kokius statistinės analizės metodus naudojate savo darbe:

Pasirinkite visus Jums tinkančius variantus arba įrašykite papildomai.

- Aprašomosios statistikos
- Koreliacinės analizės
- Faktorinės analizės
- Regresinės analizės
- Nenaudoju nė vieno iš šių metodų
- Negaliu pasakyti (neturiu žinių nė apie vieną iš šių metodų)
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

14. Kokia statistinių duomenų apdorojimo programine įranga (programiniais paketais), jų elektroninėmis skaičiuoklėmis ir pan. naudojate savo darbe?

Pasirinkite Jums tinkančius variantus ir (arba) įrašykite kitą Jūsų naudojamą įrangą.

- SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*)
- Microsoft Office Excel*
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

15. Kaip vertinate savo profesinio tobulėjimo galimybes tyrinėjamios veiklos srityje?

Pasirinkite vieną labiausiai atitinkantį Jūsų vertinimą variantą arba įrašykite savo pastabas.

- Labai gerai
- Gerai
- Labiau gerai nei blogai
- Labiau blogai nei gerai
- Blogai
- Labai blogai

16. Kokios priemonės, Jūsų nuomone, padėtų įtvirtinti ir plėtoti tiriamąją veiklą Jūsų bibliotekoje (sistemoje)?

Pasirinkite tris, Jūsų nuomone, svarbiausias priemones; jei nesuradote Jūsų nuomonę atitinkančio teiginio, parašykite savo variantą.

- Tinkamas specialistų parengimas tiriamajai veiklai
- Piniginis bibliotekos darbuotojų skatinimas už šios veiklos rezultatus
- Teigiamas bendradarbių požiūris į šią veiklą bibliotekoje (sistemoje)
- Aktyvesnė mokslo žinių sklaida bibliotekinėje bendruomenėje (kongresų, mokslinių konferencijų, mokslinių praktinių seminarų ir pan. organizavimas savivaldybės regioniniu, nacionaliniu lygmeniu)
- Bibliotekos vadovų dėmesys ir pozityvus požiūris į šią veiklą
- Ryšių ir bendradarbiavimo su aukštosiomis mokyklomis stiprinimas
- Įvairių lygių (savivaldos, regioninio, nacionalinio) bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas
- Efektyvi metodinė pagalba SVB organizuojant ir įgyvendinant tiriamąją veiklą
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

17. Kas, Jūsų nuomone, labiausiai riboja Jūsų galimybes dalyvauti tiriamojame veikloje?

Pasirinkite tris, Jūsų nuomone, svarbiausias priežastis; jei nesuradote Jūsų nuomonę atitinkančio teiginio, parašykite savo variantą

- Motyvacijos stoka
- Tyrinėjimo idėjų stoka
- Bibliotekoje (sistemoje) nėra bendros nuostatos ir sutarimo dėl tiriamosios veiklos naudingumo
- Neigiamas bendradarbių požiūris į tiriamąją veiklą
- Didelis pagrindinio darbo krūvis
- Laiko stoka
- Netinkama šios veiklos vadyba bibliotekoje (sistemoje)
- Metodinių priemonių tiriamajai veiklai savivaldybių viešosiose bibliotekose organizuoti ir įgyvendinti trūkumas
- Teorinių tiriamosios veiklos žinių trūkumas
- Praktinių tiriamajai veiklai būtinų įgūdžių stoka
- Niekas neriboja
- Kitas variantas (prašom įrašyti)*

18. Kurios mokymo formos Jums būtų tinkamiausios siekiant įgyti papildomų žinių tiriamojo darbo srityje?

Pasirinkite Jums tinkančius atsakymus ir ties jais pažymėkite skaičių, kuris labiausiai atitinka Jūsų vertinimus; skaičių reikšmės: 1 – visiškai netinkama; 2 – labiau netinkama, nei tinkama; 3 – nei tinkama, nei netinkama; 4 – labiau tinkama, nei netinkama; 5 – visiškai tinkama.

1 2 3 4 5

1. Paskaitos, seminarai
2. Stažuotės ir praktikumai mokymo bazėse
3. Specialistų konsultacijos
4. Dalykiniai žaidimai, diskusijos, imitaciniai žaidimai ir pan., formos, kai mokymo dalyviai savarankiškai ieško išskylančių problemų sprendimų
6. Mokymai naudojant kompiuterines programas (nuotolinis mokymas)
7. Savarankiškas darbas pačiai (-iam) pasirenkant mokymosi šaltinius
8. Savarankiškas darbas naudojantis nurodytais mokymo(si) šaltiniais

Kitas variantas (*prašom pažymėti vertinimus, o teiginių įrašyti toliau esančiame langelyje*)

Kitas variantas (*prašom įrašyti*)

19. Ar per pastaruosius dvejus metus Jūs asmeniškai:

Pasirinkite visus Jums tinkančius variantus.

- Organizavote mokslinį tyrimą
- Organizavote rinkos tyrimą
- Savarankiškai atlikote mokslinį tyrimą
- Savarankiškai atlikote rinkos tyrimą
- Dalyvavote atliekant mokslinį tyrimą (pereikite prie 21 klausimo)
- Dalyvavote atliekant rinkos tyrimą (pereikite prie 21 klausimo)

20. Jei per pastaruosius dvejus metus esate vadovavusi (-ęs) moksliniam ar rinkos tyrimui arba esate savarankiškai atlikusi (-ęs) mokslinį ar rinkos tyrimą, šiame langelyje nurodykite jo pavadinimą, rezultatų publikavimo formą ir publikavimo šaltinį (jei tyrimo medžiaga publikuota)

21. Jūsų pareigos bibliotekoje (šiuo metu).

22. Jūsų darbo vieta

Jei dirbate viešojoje bibliotekoje, prašom nurodyti struktūrinio padalinio pavadinimą, jei teritoriniame struktūriniame padalinyje – dirbate miesto ar kaimo filiale.

23. Mokslo laipsnis, išsimokslinimas:

Pažymėkite vieną iš nurodytų variantų.

- Aukštasis, įgytas iki 1995 metų
- Magistro
- Bakalauro
- Profesinio bakalauro
- Aukštesnysis

- Specialusis vidurinis
- Kitas variantas** (*prašom įrašyti*)

24. Studijų kryptis:

Pažymėkite kryptių grupę; jei pasirinkote „Kita“, krypties pavadinimą įrašykite toliau esančiame langelyje.

- Bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos kryptių grupė
- Kita (pvz., švietimas ir ugdymas, filologija, kultūros studijos, sociologija, vadyba ir t. t.)

Jei studijavote ne bibliotekininkystės, informacijos ir komunikacijos krypties programas, o kitas, prašom įrašyti studijų krypties pavadinimą.

25. Jūsų darbo stažas einant šias pareigas:

- Pirmi darbo metai
- 1–5 metai
- 6–10 metų
- 11–15 metų
- 16–20 metų
- 21–30 metų
- 31 ir daugiau metų

26. Jūsų amžius:

- Iki 20 metų
- 21–30 metų
- 31–40 metų
- 41–50 metų
- 51–60 metų
- 61 ir daugiau

27. Prašom nurodyti apskritį, kurios teritorijoje yra Jūsų biblioteka:

Duomenys reikalingi atsakymams paskirstyti.

- Alytaus
- Kauno
- Klaipėdos
- Marijampolės
- Panevėžio
- Telšių
- Tauragės
- Šiaulių
- Utenos
- Vilniaus